

Aanbestedingsreglement Werken 2004

ARW 2004

Aanbestedingsreglement Werken 2004

ARW 2004

Auteurs:

Mr. R.H. Gribnau	<i>Ministerie van Defensie, Dienst Gebouwen, Werken en Terreinen</i>
Mr.ing. C.H.N.M. Petit	<i>Ministerie van Verkeer en Waterstaat, Rijkswaterstaat</i>
Drs.ing. S.R. Doornbos	<i>Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, Rijksgebouwendienst</i>
Ing. J.Th.H. Oehler	<i>Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Dienst Landelijk Gebied</i>

Met bijzondere dank aan mr. M.M.T. Philippi (ministerie van VROM)

Dit reglement kwam tot stand met medewerking van:

- ❖ de ministeries van Defensie, Verkeer en Waterstaat, Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en Economische Zaken
- ❖ het Interprovinciaal Overleg
- ❖ de Vereniging Nederlandse Gemeenten
- ❖ de Unie van Waterschappen
- ❖ de gemeenten Rotterdam en Utrecht

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, kan voor de afwezigheid van eventuele (druk)fouten en onvolledigheden niet worden ingestaan en aanvaarden de auteur(s), redacteur(en) en het ministerie van VROM deswege geen aansprakelijkheid voor de gevolgen van eventueel voorkomende fouten en onvolledigheden.

Voorwoord

In het eindrapport van de Parlementaire Enquêtecommissie Bouwnijverheid is de *'lap-pendeken van reglementen'* op het gebied van aanbesteden van werken bekritiseerd. Het kabinet heeft deze kritiek ter harte genomen en werkt aan de totstandkoming van een nieuw juridisch kader dat voor de gehele overheid gaat gelden en niet alleen betrekking heeft op werken maar ook op leveringen en diensten. Omdat dit proces enkele jaren in beslag zal nemen is al in de kabinetsreactie op het eindrapport van de enquêtecommissie aangekondigd dat de bestaande uniforme aanbestedingsreglementen gewijzigd zullen worden. Het gaat om het Uniform Aanbestedingsreglement EG 1991, voor het Europees aanbesteden van werken en het Uniform Aanbestedingsreglement 2001, voor het nationaal aanbesteden van werken. Met het gereedkomen van het Aanbestedingsreglement Werken 2004 wordt deze toezegging nagekomen.

Het achterliggende doel van deze 'tussentijdse' verandering is om de bestaande reglementen geschikter te maken als inkoopinstrument. Al in de kabinetsreactie op het eindrapport van de enquêtecommissie stonden de hoofdlijnen van de wijzigingen vermeld. Enkele wil ik hier naar voren halen om aan te geven dat het ons ernst is om zakelijk en professioneel met de bouw verder te gaan. Alle enveloppen van inschrijvers mogen nu geopend worden zodat de aanbestedende dienst veel sneller en directer dan voorheen kan beoordelen of er sprake is van onregelmatigheden en of de ramingen wel serieus zijn. Natuurlijk moet vertrouwelijk met de gegevens omgegaan worden. Verder wordt, zoals eerder al geregeld in het UAR 2001, ook voor aanbestedingen boven de Europese drempel de bewijslast omgedraaid bij onaanvaardbare aanbiedingen. Dit houdt in dat aanbieders moeten aantonen dat de raming van de aanbesteder onzorgvuldig is. Ook wordt de betrokkenheid van het hoogste management nu vastgelegd. Dit gebeurt in de vorm van het ondertekenen door dit management van een verklaring dat de Mededingingswet niet is overtreden.

Omdat ook een reeks praktische verbeteringen is doorgevoerd heeft het opstellen van het ARW 2004 langer geduurd dan verwacht. De opvallendste verbetering vind ik het ineenschuiven van de twee reglementen tot één nieuw reglement. Hiermee zijn de procedures voor onder en boven de Europese drempel zoveel mogelijk geharmoniseerd. Alle onnodige verschillen zijn geschrapt. Doordat ook alle procedures volledig zijn uitgeschreven ontstaat een reglement dat zowel voor de inkopers als de aanbieders in de

praktijk eenvoudiger is toe te passen. De resterende verschillen tussen een Europese en nationale aanbesteding zijn goed zichtbaar gemaakt. Dit betreft vooral verschillen in de wijze van publicatie.

Andere praktische verbeteringen zijn het mogelijke maken van elektronische aankondigingen en het toestaan van eigen verklaringen. In specifieke gevallen mogen nu ook inlichtingen gegeven worden omtrent alternatieve aanbiedingen en zijn experimenten toegestaan. Al met al is dit wijzigingstraject gebruikt om er een modern reglement van te maken dat nu ook beter gebruikt kan worden bij het aanbestedingen van innovatieve contracten.

Het Aanbestedingsreglement Werken 2004 bevat alle procedures die de aanbestedende diensten kunnen toepassen. De keuze voor een bepaalde procedure is een zaak van beleid. Voor Europese aanbestedingen ligt het beleid vast in het Besluit overheidsaanbestedingen. Dit geldt voor alle aanbestedende diensten. In de regel zal de keuze beperkt blijven tot openbare en niet-openbare procedure. Voor aanbestedingen onder de Europese drempel zijn de vier departementen, die dit reglement ondertekenen, gehouden aan de Beleidsregels aanbesteding van werken 2004. Met deze Beleidsregels verplichten de vier bouwdepartementen zich om het ARW 2004 toe te passen. Andere aanbestedende diensten hebben veelal eigen beleidsregels waarin de keuze voor een bepaalde procedure vastgelegd wordt.

Andere overheden zijn niet verplicht om het ARW 2004 toe te passen. Dit was ook zo bij de Uniforme Aanbestedingsreglementen. Maar in de praktijk werd veelvuldig verwezen naar een van beide reglementen. Door in de totstandkoming de andere overheden nauw te betrekken zijn wensen van die kant voor zover mogelijk al vanaf de start van het wijzigingsproces meegenomen. Hierdoor verwacht ik dat vele gemeenten, provincies en waterschappen ook het ARW 2004 gaan toepassen. Ook andere aanbestedende diensten zoals ziekenhuizen, zullen naar verwachting het ARW 2004 gaan toepassen. Een brede toepassing beveel ik harte aan in het licht van een herkenbare en transparante overheid.

Bij het opstellen van de bestaande aanbestedingsreglementen was de bouwsector zeer nauw betrokken. Vanwege de hoofddoelstelling van dit nieuwe reglement, namelijk het creëren van een inkoopinstrument, is de bouwsector nu alleen gehoord. De inbreng van de kant van het AVBB heeft echter wel geleid tot een aantal aanpassingen.

Ik vertrouw erop dat door zowel de aanbestedende diensten als de bouw dit nieuwe aanbestedingsreglement als een verbetering zien.

De Minister van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Sybilla M. Dekker

Wegwijs in dit reglement

Dit reglement kent een afwijkende lay-out ten opzichte van de voorgangers (het UAR-EG 1991 en het UAR 2001). Deze leeswijzer geeft u een korte indruk van opzet van deze publicatie

Het reglement bestaat uit vijf delen die volgen op deze leeswijzer:

deel I: [Aanbestedingsreglement](#)

Het eerste bevat het eigenlijke reglement. Elke aanbestedingsprocedure is geheel uitgeschreven en kan onafhankelijk van de andere procedures worden geraadpleegd. De procedures zijn opgemaakt in drie kolommen, waarin respectievelijk de artikelnummers, de artikelttekst voor de Europese aanbesteding en artikelttekst voor de nationale aanbesteding zijn opgenomen. Indien de tekst van een artikel in de nationale procedure in grijs is weergegeven, is de tekst van het artikel identiek aan die van de Europese procedure.

deel II: [Bijlagen](#)

In deel II zijn de bijlagen opgenomen waarnaar vanuit Deel I verwezen wordt. Anders dan in het UAR-EG 1991 is niet het formulier zelf opgenomen, maar een lijst waarin is aangegeven of informatie verplicht in een bekendmaking moet worden opgenomen, dan wel dat de vermelding optioneel is. Voor de correcte opmaak van formulieren wordt, in de geest van deze tijd, verwezen naar elektronische hulpmiddelen die via het internet toegankelijk zijn.

deel III: [Algemene toelichting](#)

In deel III worden de aanleiding, de juridische context, de opzet van het ARW 2004, de beschikbare procedures, de wijzigingen als gevolg van de Parlementaire Enquête Bouwnijverheid en de andere wijzigingen toegelicht. Het verdient aanbeveling dat de gebruiker van dit reglement dit deel integraal doorleest.

deel IV: [Artikelsgewijze toelichting](#)

In deel IV is, voor zover niet toegelicht in Deel II, een toelichting op het gebruik en de overwegingen bij de artikelen opgenomen. Daarbij zijn veelal de veranderingen ten opzichte van het UAR-EG 1991 en het UAR 2001 aangegeven en/of toegelicht. De toelichting is opgezet per procedure en vervolgens per artikel en geldt voor zowel de Europese als de nationale

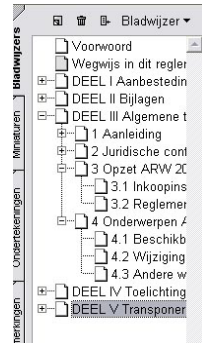
aanbesteding. Indien in de algemene toelichting van deel II informatie over het artikel is opgenomen is dit aangegeven in de tekst van de toelichting.

deel V: [Transponeringstabel](#)

In deze tabel is het verband tussen het ARW 2004 en het UAR-EG 1991, het UAR 2001 en de Richtlijn Werken op artikelniveau weergegeven. Door de tabel zijn de overeenkomstige en vergelijkbare artikelen in deze reglementen en de Richtlijn herleidbaar. Daarmee is tevens de link gelegd naar jurisprudentie betreffende deze artikelen.

Beknopte handleiding bij de Internet versie

Deze versie van het Aanbestedingsreglement Werken 2004 is bewerkt voor gebruik op internet met de applicatie **Adobe Acrobat Reader**; deze beknopte handleiding geeft aanwijzingen voor het gebruik op deze wijze. Deze versie kan integraal worden uitgeprint. Een gedrukte versie van dit reglement van dit reglement kan besteld worden bij de SDU uitgeverij of de boekhandel onder vermelding van ISBN: 90 12 10533 1

De internetversie van het ARW 2004 is voorzien van een uitgebreide inhoudsopgave, die de gebruiker snel naar de gezochte plek in het reglement brengt. Door een onderwerp in de inhoudopgave met de linker muis knop aan te klikken, springt de gezochte tekst automatisch voor.

De internetversie kent geen trefwoordenregister. Met de knop of met de toetsencombinatie **Ctrl+F** kan elk willekeurig trefwoord gezocht worden.

Blauw onderstreepte woorden in tekst, bijvoorbeeld [model G](#) of www.aanbestedingskalender.nl, zijn links die een elektronische verwijzing geven binnen of buiten de tekst van dit reglement. Door met de linker muisknop op het woord te klikken, wordt de link geactiveerd. Met vet rood gemarkeerde tekst als **Toelichting** of **Reglement** werkt op gelijke wijze als hiervoor beschreven, als link binnen de tekst van dit document.

Met de knop kan men terug navigeren, indien een pad in de verwijzingen dood loopt. Dit is bijvoorbeeld het geval indien een terugverwijzing naar meerdere plekken in het document zou kunnen gaan.

deel I

Aanbestedingsreglement

Aanbestedingsreglement Werken 2004

Europese aanbesteding

- Algemeen
- Openbare procedure
- Niet-openbare procedure
- Onderhandeling met voorafgaande bekendmaking
- Onderhandeling zonder voorafgaande bekendmaking
- Concessieovereenkomst
- Experimenteren
- Slotbepaling

Nationale aanbesteding

- Algemeen
- Openbare procedure
- Niet-openbare procedure
- Onderhandeling met voorafgaande bekendmaking
- Onderhandeling zonder voorafgaande bekendmaking
- Onderhandse procedure
- Concessieovereenkomst
- Experimenteren
- Slotbepaling

1	HOOFDSTUK I ALGEMEEN	HOOFDSTUK I ALGEMEEN
	Europees	Nationaal
Artikel		
1.1	<i>Aanduidingen, begripsbepalingen</i>	<i>Aanduidingen, begripsbepalingen</i> Toelichting
	<p>Dit reglement verstaat onder:</p> <p>aanbesteder: degene die voornemens is een werk op te dragen;</p> <p>aannemer: een inschrijver aan wie een werk is opgedragen;</p> <p>beroepsregister: een register van een lidstaat als vermeld in artikel 25 van richtlijn 93/37/EEG;</p> <p>bestek: een beschrijving van een werk, de daarbij behorende tekeningen en de voor dat werk geldende voorwaarden;</p> <p>richtlijn 93/37/EEG: de richtlijn, bedoeld in artikel 1, onder c, van het Besluit overheidsaanbestedingen;</p> <p>Europese aanbesteding: een aanbesteding voor het plaatsen van opdrachten voor de uitvoering van werken als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van richtlijn 93/37/EEG, die voldoen aan het bepaalde in artikel 6, eerste tot en met vijfde lid, van de richtlijn en niet in de artikelen 4 en 5 van de richtlijn van toepassing van de richtlijn zijn uitgesloten;</p> <p>gegadigde: een natuurlijke of rechtspersoon die zich bij een aanbesteding met voorafgaande selectie of een onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking aanmeldt met het verzoek tot de inschrijving te worden uitgenodigd, dan wel bij een onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking wordt uitgenodigd tot voeren van onderhandelingen over het werk en de voorwaarden;</p> <p>inschrijver: een natuurlijke of rechtspersoon die door middel van een inschrijving aanbiedt een werk uit te voeren;</p> <p>lidstaat: een lidstaat van de Europese Unie of een andere staat die partij is bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte;</p> <p>nota van inlichtingen: een of meer nota's die van verstrekte inlichtingen zijn opgemaakt;</p> <p>nationale aanbesteding: een aanbesteding voor het plaatsen van opdrachten, niet zijnde een Europese aanbesteding;</p> <p>opdrachtgever: degene die een werk heeft opgedragen;</p> <p>proces-verbaal van aanwijzing: een verslag waarin de bij een aanwijzing ter plaatse verstrekte gegevens zijn vastgelegd;</p> <p>selectiedocument: document waarin de criteria met betrekking tot de maatschappelijke, technische, organisatorische en financieel-economische</p>	<p>Dit reglement verstaat onder:</p> <p>aanbesteder: degene die voornemens is een werk op te dragen;</p> <p>aannemer: een inschrijver aan wie een werk is opgedragen;</p> <p>beroepsregister: een register van een lidstaat als vermeld in artikel 25 van de richtlijn 93/37/EEG;</p> <p>bestek: een beschrijving van een werk, de daarbij behorende tekeningen en de voor dat werk geldende voorwaarden;</p> <p>richtlijn 93/37/EEG: de richtlijn, bedoeld in artikel 1, onder c, van het Besluit overheidsaanbestedingen;</p> <p>Europese aanbesteding: een aanbesteding voor het plaatsen van opdrachten voor de uitvoering van werken als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van richtlijn 93/37/EEG, die voldoen aan het bepaalde in artikel 6, eerste tot en met vijfde lid, van de richtlijn en niet in de artikelen 4 en 5 van de richtlijn van toepassing van de richtlijn zijn uitgesloten;</p> <p>gegadigde: een natuurlijke of rechtspersoon die zich bij een aanbesteding met voorafgaande selectie of een onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking aanmeldt met het verzoek tot de inschrijving te worden uitgenodigd, dan wel bij een onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking wordt uitgenodigd tot voeren van onderhandelingen over het werk en de voorwaarden;</p> <p>inschrijver: een natuurlijke of rechtspersoon die door middel van een inschrijving aanbiedt een werk uit te voeren;</p> <p>lidstaat: een lidstaat van de Europese Unie of een andere staat die partij is bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte;</p> <p>nota van inlichtingen: een of meer nota's die van verstrekte inlichtingen zijn opgemaakt;</p> <p>nationale aanbesteding: een aanbesteding voor het plaatsen van opdrachten, niet zijnde een Europese aanbesteding;</p> <p>opdrachtgever: degene die een werk heeft opgedragen;</p> <p>proces-verbaal van aanwijzing: een verslag waarin de bij een aanwijzing ter plaatse verstrekte gegevens zijn vastgelegd;</p> <p>selectiedocument: document waarin de criteria met betrekking tot de maatschappelijke, technische, organisatorische en financieel-economische</p>

Aanbestedingsreglement Werken 2004

	eisen zijn vermeld; werk: een uit te voeren werk, eventueel met inbegrip van het ontwerp en de ten behoeve van dat werk te verrichten leveringen.	eisen zijn vermeld; werk: een uit te voeren werk, eventueel met inbegrip van het ontwerp en de ten behoeve van dat werk te verrichten leveringen.
1.2	Termijnen	Termijnen
1.2.1	Voor de toepassing van dit reglement wordt verstaan onder dag: kalenderdag.	Voor de toepassing van dit reglement wordt verstaan onder dag: kalenderdag.
1.2.2	Indien een in dit reglement in dagen genoemde termijn ingaat op het ogenblik waarop een gebeurtenis of handeling plaatsvindt, wordt de dag waarop deze gebeurtenis of handeling plaatsvindt niet in deze termijn begrepen.	Indien een in dit reglement in dagen genoemde termijn ingaat op het ogenblik waarop een gebeurtenis of handeling plaatsvindt, wordt de dag waarop deze gebeurtenis of handeling plaatsvindt niet in deze termijn begrepen.
1.2.3	Een in dit reglement genoemde termijn gaat in bij de aanvang van het eerste uur van de eerste dag ervan en eindigt bij het einde van het laatste uur van de laatste dag daarvan.	Een in dit reglement genoemde termijn gaat in bij de aanvang van het eerste uur van de eerste dag ervan en eindigt bij het einde van het laatste uur van de laatste dag daarvan.
1.2.4	Indien de laatste dag van een in dit reglement genoemde termijn op een algemeen of ter plaatse van het werk erkende, of door de overheid dan wel bij of krachtens een voor de aanbesteder van belang zijnde collectieve arbeidsovereenkomst voorgeschreven rust- of feestdag, vakantiedag of andere vrije dag valt, eindigt de termijn bij het einde van het laatste uur van de eerstvolgende werkdag.	Indien de laatste dag van een in dit reglement genoemde termijn op een algemeen of ter plaatse van het werk erkende, of door de overheid dan wel bij of krachtens een voor de aanbesteder van belang zijnde collectieve arbeidsovereenkomst voorgeschreven rust- of feestdag, vakantiedag of andere vrije dag valt, eindigt de termijn bij het einde van het laatste uur van de eerstvolgende werkdag.
1.3	Toepasselijkheid	Toepasselijkheid Toelichting
1.3.1	Indien een aanbesteding volgens dit reglement zal geschieden, wordt dit in de bekendmaking, of, indien geen bekendmaking plaatsvindt, in de uitnodiging vermeld.	Indien een aanbesteding volgens dit reglement zal geschieden, wordt dit in de bekendmaking, of, indien geen bekendmaking plaatsvindt, in de uitnodiging vermeld.
1.3.2	Tevens vermeldt de aanbesteder a. of hij kiest voor een Europese aanbesteding of een nationale aanbesteding, en b. welke wijze van aanbesteding als bedoeld in artikel 1.4 toegepast wordt.	Tevens vermeldt de aanbesteder a. of hij kiest voor een Europese aanbesteding of een nationale aanbesteding, en b. welke wijze van aanbesteding als bedoeld in artikel 1.4 toegepast wordt.
1.3.3	De aanbesteder kan voor het plaatsen van opdrachten die voldoen aan de omschrijving voor de nationale aanbesteding kiezen voor het toepassen van de Europese aanbesteding.	De aanbesteder kan voor het plaatsen van opdrachten die voldoen aan de omschrijving voor de nationale aanbesteding kiezen voor het toepassen van de Europese aanbesteding.

1.3.4	Indien een bepaling van dit reglement uitdrukkelijk verwijst naar hetzij de Europese, hetzij de nationale aanbesteding, is de bepaling alleen in die aanbesteding van toepassing. Indien een uitdrukkelijke verwijzing ontbreekt, is de desbetreffende bepaling van toepassing bij zowel de Europese als de nationale aanbesteding.	Indien een bepaling van dit reglement uitdrukkelijk verwijst naar hetzij de Europese, hetzij de nationale aanbesteding, is de bepaling alleen in die aanbesteding van toepassing. Indien een uitdrukkelijke verwijzing ontbreekt, is de desbetreffende bepaling van toepassing bij zowel de Europese als de nationale aanbesteding.
1.3.5	Indien toepassing is gegeven aan artikel 1.3.1, wordt degene die tegenover de aanbesteder blijkt heeft gegeven voornemens te zijn op het werk in te schrijven of deel te nemen aan de selectie dan wel aan het overleg over het werk en de voorwaarden, geacht te hebben ingestemd met de toepasselijkheid van dit reglement.	Indien toepassing is gegeven aan artikel 1.3.1, wordt degene die tegenover de aanbesteder blijkt heeft gegeven voornemens te zijn op het werk in te schrijven of deel te nemen aan de selectie dan wel aan het overleg over het werk en de voorwaarden, geacht te hebben ingestemd met de toepasselijkheid van dit reglement.
1.3.6	Op een aanbesteding die volgens dit reglement geschiedt, is het Nederlandse recht van toepassing.	Op een aanbesteding die volgens dit reglement geschiedt, is het Nederlandse recht van toepassing.
1.4	Wijze van aanbesteding	Wijze van aanbesteding Toelichting
1.4.1	Bij de Europese aanbesteding kan de aanbesteding van een werk plaatsvinden door middel van een van de volgende procedures: a. openbare procedure (openbare aanbesteding); b. niet-openbare procedure (aanbesteding met voorafgaande selectie); c. onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking; d. onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking; e. concessieovereenkomst. Voorts is een experimenteerbepaling met enkele procedurevoorschriften opgenomen.	
1.4.2		Bij de nationale aanbesteding kan de aanbesteding van een werk plaatsvinden door middel van een van de volgende procedures: a. openbare procedure (openbare aanbesteding); b. niet-openbare procedure (aanbesteding met voorafgaande selectie); c. onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking; d. onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking; e. onderhandse procedure (onderhandse aanbesteding); f. concessieovereenkomst. Voorts is een experimenteerbepaling met enkele procedurevoorschriften opgenomen.

<p>1.4.3 Artikel 1.4.1 is niet van toepassing ingeval van het ontwerpen en bouwen van een complex woningen in het kader van de sociale woningbouw met betrekking waartoe, wegens de omvang, de ingewikkeldheid en de vermoedelijke duur van het desbetreffende werk, het plan van meet af aan moet worden opgesteld op basis van een nauwe samenwerking in een team, bestaande uit afgevaardigden van de aanbesteder, deskundigen en de aannemer die met de uitvoering van het werk belast wordt. In dat geval kan een bijzondere procedure voor de gunning worden toegepast om die aannemer te kiezen die het meest geschikt is om in dit team te worden opgenomen. Daarbij zijn de artikelen 3.13 en 3.2 op de bekendmaking van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat de bekendmaking een zodanige beschrijving van het werk dient te bevatten dat belanghebbenden zich daarvan een duidelijk beeld kunnen vormen. De aanbesteder kiest uit de gegadigden die voldoen aan de eisen, bedoeld in artikel 3.13, degene die het meest geschikt is om in het team te worden opgenomen.</p>	
--	--

2	HOOFDSTUK II OPENBARE PROCEDURE (OPENBARE AANBESTEDING)	HOOFDSTUK II OPENBARE PROCEDURE (OPENBARE AANBESTEDING)
	Europees	Nationaal
Artikel		
2.1	<i>Omschrijving</i>	<i>Omschrijving</i>
	Een aanbesteding volgens de openbare procedure is een aanbesteding die algemeen bekend wordt gemaakt en waarbij een ieder kan inschrijven.	Een aanbesteding volgens de openbare procedure is een aanbesteding die algemeen bekend wordt gemaakt en waarbij een ieder kan inschrijven.
2.2	<i>Bekendmaking, vooraankondiging en aankondiging</i>	<i>Bekendmaking</i> Toelichting
2.2.1	De aanbesteder maakt het voornemen om een werk aan te besteden bekend door middel van een bekendmaking.	De aanbesteder maakt het voornemen om een werk aan te besteden bekend door middel van een bekendmaking.
2.2.2	Bij de Europese aanbesteding maakt de aanbesteder het voornemen om een werk aan te besteden tevens bekend door middel van een aankondiging, eventueel voorafgegaan door een vooraankondiging.	
2.2.3	De aankondiging dient ten minste de gegevens van de bekendmaking te bevatten.	
2.3	<i>Vooraankondiging</i>	Toelichting
2.3.1	Bij de Europese aanbesteding kan de aanbesteder een vooraankondiging plaatsen, die wordt opgesteld overeenkomstig het in bijlage II opgenomen standaardformulier A . De vooraankondiging geeft de hoofdkenmerken weer van de opdracht of opdrachten voor de uitvoering van werken die hij voornemens is te plaatsen. De vooraankondiging verschaft op nauwkeurige wijze de in het standaardformulier gevraagde inlichtingen.	
2.3.2	De aanbesteder zendt de vooraankondiging zo snel mogelijk na het besluit tot goedkeuring van het aanbestedingsprogramma langs de meest passende kanalen toe aan het Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen.	
2.3.3	De aanbesteder plaatst de vooraankondiging tevens in de Staatscourant of in een landelijk verspreid vakblad of op een voor iedereen toegankelijk elektronisch medium. In dit laatste geval wordt in de Staatscourant of in een landelijk verspreid vakblad de vindplaats van de vooraankondiging vermeld. De toezending van de vindplaats aan de Staatscourant of een landelijk verspreid vakblad vindt plaats voorafgaand aan publicatie op een elektronisch medium.	

Aanbestedingsreglement Werken 2004

2.3.4	De bekendmaking, bedoeld in artikel 2.2.1, mag niet geschieden voordat de vooraankondiging aan het Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen is verzonden. De bekendmaking vermeldt de datum van verzending als bedoeld in artikel 2.3.2.	
2.3.5	De aanbesteder moet de in artikel 2.3.2 bedoelde datum van verzending kunnen aantonen.	
2.4	Aankondiging en bekendmaking	Bekendmaking Toelichting
2.4.1	Bij de Europese aanbesteding worden de aankondiging en de bekendmaking opgesteld overeenkomstig het in bijlage II opgenomen standaardformulier B . De aankondiging en de bekendmaking verschaffen op nauwkeurige wijze de in het desbetreffende standaardformulier gevraagde inlichtingen.	
2.4.2	De aanbesteder zendt de aankondiging zo snel mogelijk en langs de meest passende kanalen aan het Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen.	
2.4.3	De aanbesteder plaatst de in artikel 2.2.1 bedoelde bekendmaking in de Staatscourant of in een landelijk verspreid vakblad of op een voor iedereen toegankelijk elektronisch medium. In dit laatste geval wordt in de Staatscourant of in een landelijk verspreid vakblad de vindplaats van de bekendmaking vermeld. De toezending van de vindplaats aan de Staatscourant of een landelijk verspreid vakblad vindt plaats voorafgaand aan publicatie op een elektronisch medium.	
2.4.4	De bekendmaking mag eerst plaatsvinden na de in artikel 2.4.2 bedoelde verzending van de aankondiging en dient alsdan te geschieden uiterlijk binnen 4 dagen daarna. De datum van verzending van de aankondiging wordt in de bekendmaking vermeld.	
2.4.5	De aanbesteder moet de in artikel 2.4.2 bedoelde datum van verzending van de aankondiging kunnen aantonen.	

Aanbestedingsreglement Werken 2004

2.4.6		Bij de nationale aanbesteding wordt de bekendmaking opgesteld overeenkomstig het in bijlage II opgenomen standaardformulier B en bekend gemaakt in de Staatscourant of in een landelijk verspreid vakblad of op een voor iedereen toegankelijk elektronisch medium. In dit laatste geval wordt in de Staatscourant of in een landelijk verspreid vakblad de vindplaats van de bekendmaking vermeld. De toezending van de vindplaats aan de Staatscourant of een landelijk verspreid vakblad vindt plaats voorafgaand aan publicatie op een elektronisch medium.
2.5	<i>Termijnen</i>	<i>Termijnen</i> Toelichting
2.5.1	Bij de Europese aanbesteding bedraagt de termijn tussen de dag van verzending van de aankondiging, bedoeld in artikel 2.4.2, en de dag van aanbesteding ten minste 52 dagen.	
2.5.2	De termijn in artikel 2.5.1 kan worden verkort tot een termijn die voor degenen die voornemens zijn op het werk in te schrijven lang genoeg is om een geldige inschrijving in te dienen, en die doorgaans niet korter is dan 36 dagen, doch in ieder geval niet korter dan 22 dagen, indien <ol style="list-style-type: none"> de aanbesteder de vooraankondiging, bedoeld in artikel 2.2.2, ten minste 52 dagen en ten hoogste 12 maanden voor de toezending van de aankondiging, bedoeld in artikel 2.2.2, aan het Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen heeft toegezonden; en de vooraankondiging, bedoeld in artikel 2.2.2, ten minste evenveel gegevens bevat als vermeld in standaardformulier B van de bij dit reglement behorende bijlage II, voor zover die gegevens op de datum van de bekendmaking van de vooraankondiging beschikbaar zijn. 	
2.5.3	In geval de termijn in artikel 2.5.1 minder dan 52 dagen bedraagt, wordt de aankondiging per telefax of langs elektronische weg verzonden.	
2.5.4		Bij de nationale aanbesteding bedraagt de termijn tussen de dag van de bekendmaking, bedoeld in artikel 2.2.1, en de dag van aanbesteding ten minste 36 dagen.
2.6	<i>Technische specificaties</i>	<i>Technische specificaties</i> Toelichting
2.6.1	De technische specificaties, bedoeld in de bij dit reglement behorende bijlage I, worden vermeld in de algemene documenten of in de contractuele documenten die bij elk werk behoren.	De technische specificaties, bedoeld in de bij dit reglement behorende bijlage I, worden vermeld in de algemene documenten of in de contractuele documenten die bij elk werk behoren.

Aanbestedingsreglement Werken 2004

2.6.2	<p>Bij de Europese aanbesteding worden technische specificaties, onverminderd de verplichte nationale voorschriften, door de aanbesteder aangegeven door:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. verwijzing naar nationale normen waarin de Europese normen zijn omgezet, b. verwijzing naar Europese technische goedkeuringen, of c. verwijzing naar gemeenschappelijke technische specificaties. 	
2.6.3	<p>De aanbesteder mag van artikel 2.6.2 afwijken indien:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. de normen, de Europese technische goedkeuringen of de gemeenschappelijke technische specificaties geen bepalingen bevatten inzake de vaststelling van de overeenstemming of indien er geen technische middelen zijn om de overeenstemming van een product met deze normen of deze Europese technische goedkeuringen of deze gemeenschappelijke technische specificaties afdoende vast te stellen; b. de toepassing van deze normen, deze Europese technische goedkeuringen of deze gemeenschappelijke technische specificaties de aanbesteder verplicht tot het gebruik van producten of van materiaal dat met de reeds door de aanbesteder gebruikte apparatuur onverenigbaar is dan wel tot buitensporig hoge kosten of tot onevenredig grote technische moeilijkheden leidt; de aanbesteder kan dit echter slechts doen in het kader van een welomschreven en schriftelijk vastgelegde strategie met het oog op een overgang binnen een gestelde termijn naar Europese normen, Europese technische goedkeuringen of gemeenschappelijke technische specificaties; c. het desbetreffende werk werkelijk innoverend is, waardoor de aanwending van bestaande normen, Europese technische goedkeuringen of gemeenschappelijke technische specificaties niet dienstig zou zijn. 	
2.6.4	<p>De aanbesteder die zich beroept op een of meer van de in artikel 2.6.3 genoemde gevallen, dient de redenen daartoe, tenzij zulks niet mogelijk is, te vermelden in de bekendmaking of in het bestek, en in elk geval in zijn interne documentatie. De aanbesteder verstrekt deze informatie desgevraagd aan de lidstaten en aan de Commissie van de Europese Gemeenschappen.</p>	

<p>2.6.5</p>	<p>Indien ter zake geen Europese normen, Europese technische goedkeuringen of gemeenschappelijke technische specificaties bestaan:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. worden de technische specificaties aangegeven door verwijzing naar de nationale technische specificaties, waarvan is erkend dat zij aan de fundamentele voorschriften in de communautaire richtlijnen inzake de technische harmonisatie voldoen, volgens de in die richtlijnen bepaalde procedures en met name volgens de procedures van richtlijn nr. 89/106/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 december 1988 betreffende de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen der lidstaten inzake voor de bouw bestemde producten; b. kunnen de technische specificaties worden aangegeven door verwijzing naar de nationale technische specificaties inzake het ontwerpen, het berekenen en het uitvoeren van het werk en het gebruik van de producten; c. kunnen de technische specificaties worden aangegeven door verwijzing naar andere documenten. In dat geval dient in volgorde van voorkeur te worden verwezen: <ul style="list-style-type: none"> - naar nationale normen waarin de door het land van de aanbesteder aanvaarde internationale normen zijn omgezet; - naar andere nationale normen en nationale technische goedkeuringen van het land van de aanbesteder; - naar iedere norm. 	
<p>2.6.6</p>	<p>Tenzij dergelijke specificaties door de aard van het werk worden gerechtvaardigd, is de aanbesteder niet gerechtigd tot het opnemen in de contractclausules die voor een bepaald werk gelden, van technische specificaties die producten van een bepaald fabrikaat of van een bepaalde herkomst of bijzondere werkwijzen vermelden, waardoor bepaalde ondernemingen worden begunstigd of uitgeschakeld. De aanbesteder is met name niet gerechtigd merken, octrooien of typen of een bepaalde oorsprong of productie aan te duiden. Indien het de aanbesteder niet mogelijk is door middel van voldoende nauwkeurige en voor alle betrokkenen begrijpelijke technische specificaties de aard van het werk te omschrijven, is de aanbesteder gerechtigd tot een aanduiding als hiervoor bedoeld, mits deze vergezeld gaat van de vermelding "of daarmee overeenstemmend".</p>	<p>Tenzij dergelijke specificaties door de aard van het werk worden gerechtvaardigd, is de aanbesteder niet gerechtigd tot het opnemen in de contractclausules die voor een bepaald werk gelden, van technische specificaties die producten van een bepaald fabrikaat of van een bepaalde herkomst of bijzondere werkwijzen vermelden, waardoor bepaalde ondernemingen worden begunstigd of uitgeschakeld. De aanbesteder is met name niet gerechtigd merken, octrooien of typen of een bepaalde oorsprong of productie aan te duiden. Indien het de aanbesteder niet mogelijk is door middel van voldoende nauwkeurige en voor alle betrokkenen begrijpelijke technische specificaties de aard van het werk te omschrijven, is de aanbesteder gerechtigd tot een aanduiding als hiervoor bedoeld, mits deze vergezeld gaat van de vermelding "of daarmee overeenstemmend".</p>

2.7 <i>Bestek</i>	<i>Bestek</i> Toelichting
2.7.1	Het bestek vermeldt naam en adres van de aanbesteder.
2.7.2	
2.7.3	Het bestek dient uiterlijk 10 dagen na de datum van de bekendmaking tot het tijdstip van de aanbesteding voor een ieder ter inzage te liggen.
2.7.4	Voor zover tijdig aangevraagd, moet de aanbesteder een ieder die een daartoe strekkend verzoek heeft gedaan, binnen 6 dagen na ontvangst van dat verzoek, een afdruk van het bestek tegen betaling van de kosten van die afdruk toezenden. Indien het bestek wegens zijn omvang niet kan worden verstrekt binnen deze termijn dienen de in artikel 2.5 genoemde termijnen dienovereenkomstig te worden verlengd.
2.7.5	Het bestek vermeldt alle maatschappelijke, technische, organisatorische en financieel-economische eisen waaraan een inschrijver moet voldoen, alsmede de gegevens die moeten worden overgelegd om in aanmerking te kunnen komen voor de opdracht van het werk, tenzij in de bekendmaking is vermeld, dat de daarin gegeven opsommingen van eisen en over te leggen gegevens uitputtend zijn.
2.7.6	Het bestek vermeldt voorts, indien de aanbesteder zich het recht voorbehoudt het werk op te dragen aan de inschrijver met de economisch meest voordelige aanbidding, bedoeld in artikel 2.34.5, alle gunningscriteria die anders zijn dan het gunningscriterium van de laagste prijs, alsmede de gegevens die moeten worden overgelegd om in aanmerking te kunnen komen voor de opdracht van het werk, tenzij in de bekendmaking is vermeld dat de daarin gegeven opsommingen van gunningscriteria en over te leggen gegevens uitputtend zijn.
2.7.7	

2.7.8	Bij de Europese aanbesteding verplicht de aanbesteder de inschrijvers bij hun inschrijving aan te geven, dat zij bij de voorbereiding van hun inschrijving rekening hebben gehouden met de verplichtingen ingevolge de regelingen inzake arbeidsbescherming en arbeidsvoorwaarden die gelden op de plaats waar het werk wordt uitgevoerd.	
2.8	<i>Uitsluitingsgronden</i>	<i>Uitsluitingsgronden</i> Toelichting
2.8.1	<p>Van deelneming aan een aanbesteding kan worden uitgesloten een ieder:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. die in staat van faillissement of van liquidatie verkeert, die zijn werkzaamheden heeft gestaakt, of die het voorwerp is van een surséance van betaling of een akkoord dan wel in een andere soortgelijke toestand verkeert ingevolge een gelijkaardige procedure waarin de nationale wettelijke regeling voorziet; b. wiens faillissement is aangevraagd of tegen wie een procedure van surséance van betaling of akkoord dan wel een andere soortgelijke procedure, die in de nationale wettelijke regeling is voorzien, aanhangig is gemaakt; c. die bij een vonnis dat in kracht van gewijsde is gegaan, veroordeeld is geweest voor een delict dat de professionele integriteit van de aannemer in het gedrang brengt; d. die in de uitoefening van zijn beroep een ernstige fout heeft begaan, vastgesteld op elke grond die de aanbesteder aannemelijk kan maken; e. die niet aan zijn verplichtingen heeft voldaan ten aanzien van de betaling van de sociale verzekeringsbijdragen overeenkomstig de wettelijke bepalingen van het land waar hij gevestigd is of die van het land van de aanbesteder; f. die niet aan zijn verplichtingen heeft voldaan ten aanzien van de betaling van zijn belastingen overeenkomstig de wettelijke bepalingen van het land waar hij gevestigd is of van het land van de aanbesteder; g. die zich in ernstige mate schuldig heeft gemaakt aan valse verklaringen bij het verstrekken van de inlichtingen die overeenkomstig de artikelen 2.9 tot en met 2.12 kunnen worden verlangd. 	<p>Van deelneming aan een aanbesteding kan worden uitgesloten een ieder:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. die in staat van faillissement of van liquidatie verkeert, die zijn werkzaamheden heeft gestaakt, of die het voorwerp is van een surséance van betaling of een akkoord dan wel in een andere soortgelijke toestand verkeert ingevolge een gelijkaardige procedure waarin de nationale wettelijke regeling voorziet; b. wiens faillissement is aangevraagd of tegen wie een procedure van surséance van betaling of akkoord dan wel een andere soortgelijke procedure, die in de nationale wettelijke regeling is voorzien, aanhangig is gemaakt; c. die bij een vonnis dat in kracht van gewijsde is gegaan, veroordeeld is geweest voor een delict dat de professionele integriteit van de aannemer in het gedrang brengt; d. die in de uitoefening van zijn beroep een ernstige fout heeft begaan, vastgesteld op elke grond die de aanbesteder aannemelijk kan maken; e. die niet aan zijn verplichtingen heeft voldaan ten aanzien van de betaling van de sociale verzekeringsbijdragen overeenkomstig de wettelijke bepalingen van het land waar hij gevestigd is of die van het land van de aanbesteder; f. die niet aan zijn verplichtingen heeft voldaan ten aanzien van de betaling van zijn belastingen overeenkomstig de wettelijke bepalingen van het land waar hij gevestigd is of van het land van de aanbesteder; g. die zich in ernstige mate schuldig heeft gemaakt aan valse verklaringen bij het verstrekken van de inlichtingen die overeenkomstig de artikelen 2.9 tot en met 2.12 kunnen worden verlangd.

2.8.2	<p>Indien de aanbesteder van een inschrijver het bewijs verlangt dat hij niet in een van de in artikel 2.8.1 onder a, b, c, e en f genoemde omstandigheden verkeert, aanvaardt hij als voldoende bewijs:</p> <ul style="list-style-type: none"> - voor a, b en c een uittreksel uit het strafregister of, bij ontbreken daarvan, een gelijkwaardig document, afgegeven door een gerechtelijke of bevoegde overheidsinstantie van het land van oorsprong of van herkomst en waaruit blijkt dat aan deze eisen is voldaan; - voor e en f een door een bevoegde instantie van de betrokken lidstaat afgegeven getuigschrift. 	<p>Indien de aanbesteder van een inschrijver het bewijs verlangt dat hij niet in een van de in artikel 2.8.1 onder a, b, c, e en f genoemde omstandigheden verkeert, aanvaardt hij als voldoende bewijs:</p> <ul style="list-style-type: none"> - voor a, b en c een uittreksel uit het strafregister of, bij ontbreken daarvan, een gelijkwaardig document, afgegeven door een gerechtelijke of bevoegde overheidsinstantie van het land van oorsprong of van herkomst en waaruit blijkt dat aan deze eisen is voldaan; - voor e en f een door een bevoegde instantie van de betrokken lidstaat afgegeven getuigschrift.
2.8.3	<p>Indien geen document of getuigschrift als bedoeld in artikel 2.8.2 door het desbetreffende land wordt afgegeven, kan het worden vervangen door een verklaring onder ede of – in de lidstaten waar niet in een eed is voorzien – door een plechtige verklaring die door de betrokkene is afgelegd ten overstaan van een gerechtelijke of overheidsinstantie, een notaris of een bevoegde beroepsorganisatie van het land van oorsprong of herkomst.</p>	<p>Indien geen document of getuigschrift als bedoeld in artikel 2.8.2 door het desbetreffende land wordt afgegeven, kan het worden vervangen door een verklaring onder ede of – in de lidstaten waar niet in een eed is voorzien – door een plechtige verklaring die door de betrokkene is afgelegd ten overstaan van een gerechtelijke of overheidsinstantie, een notaris of een bevoegde beroepsorganisatie van het land van oorsprong of herkomst.</p>
2.9	<p>Financiële en economische draagkracht</p>	<p>Financiële en economische draagkracht Toelichting</p>
2.9.1	<p>In het algemeen kan de financiële en economische draagkracht van een inschrijver worden aangetoond door één of meer van de volgende referenties:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. passende bankverklaringen; b. overlegging van balansen of van uittreksels uit de balansen van het aannemingsbedrijf, indien de wetgeving van het land van vestiging van het aannemingsbedrijf de bekendmaking van balansen voorschrijft; c. een verklaring betreffende de totale omzet en de omzet aan werken van het aannemingsbedrijf over de laatste drie boekjaren. 	<p>In het algemeen kan de financiële en economische draagkracht van een inschrijver worden aangetoond door één of meer van de volgende referenties:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. passende bankverklaringen; b. overlegging van balansen of van uittreksels uit de balansen van het aannemingsbedrijf, indien de wetgeving van het land van vestiging van het aannemingsbedrijf de bekendmaking van balansen voorschrijft; c. een verklaring betreffende de totale omzet en de omzet aan werken van het aannemingsbedrijf over de laatste drie boekjaren.
2.9.2	<p>De aanbesteder geeft in de bekendmaking de referenties aan die hij verlangt evenals de andere, niet in artikel 2.9.1 genoemde bewijsstukken die moeten worden overgelegd.</p>	<p>De aanbesteder geeft in de bekendmaking de referenties aan die hij verlangt evenals de andere, niet in artikel 2.9.1 genoemde bewijsstukken die moeten worden overgelegd.</p>
2.9.3	<p>Indien een inschrijver wegens gegronde redenen niet in staat is de door de aanbesteder gevraagde referenties over te leggen, kan de financiële en economische draagkracht van deze inschrijver worden aangetoond met andere documenten die de aanbesteder geschikt acht.</p>	<p>Indien een inschrijver wegens gegronde redenen niet in staat is de door de aanbesteder gevraagde referenties over te leggen, kan de financiële en economische draagkracht van deze inschrijver worden aangetoond met andere documenten die de aanbesteder geschikt acht.</p>

2.10	<i>Technische bekwaamheid</i>	<i>Technische bekwaamheid</i> Toelichting
2.10.1	<p>De technische bekwaamheid van een inschrijver kan worden aangetoond door:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. studie- en beroepsdiploma's van de inschrijver en/of van zijn stafpersoneel en in het bijzonder van degenen die met de leiding van de werken zijn belast; b. een lijst van de in de laatste vijf jaren uitgevoerde werken; deze lijst wordt voor de belangrijkste werken gestaafd door verklaringen inzake de goede uitvoering. In deze verklaringen dienen het bedrag van de werken, alsmede tijd en plaats van uitvoering te worden vermeld, en voorts moet eruit blijken of zij vakkundig zijn verricht en op regelmatige wijze tot een goed eind zijn gebracht. De bevoegde autoriteit zal de verklaringen in voorkomend geval rechtstreeks aan de aanbesteder toezenden; c. een verklaring welke de outillage, het materieel en de technische uitrusting vermeldt, waarover de inschrijver voor de uitvoering van het werk beschikt; d. een verklaring betreffende de gemiddelde jaarlijkse personeelsbezetting van de inschrijver en de omvang van de staf gedurende de laatste drie jaren; e. een verklaring waarin de al dan niet tot het bedrijf van de inschrijver behorende technici of technische organen worden vermeld, waarover de inschrijver voor de uitvoering van het werk beschikt. 	<p>De technische bekwaamheid van een inschrijver kan worden aangetoond door:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. studie- en beroepsdiploma's van de inschrijver en/of van zijn stafpersoneel en in het bijzonder van degenen die met de leiding van de werken zijn belast; b. een lijst van de in de laatste vijf jaren uitgevoerde werken; deze lijst wordt voor de belangrijkste werken gestaafd door verklaringen inzake de goede uitvoering. In deze verklaringen dienen het bedrag van de werken, alsmede tijd en plaats van uitvoering te worden vermeld, en voorts moet eruit blijken of zij vakkundig zijn verricht en op regelmatige wijze tot een goed eind zijn gebracht. De bevoegde autoriteit zal de verklaringen in voorkomend geval rechtstreeks aan de aanbesteder toezenden; c. een verklaring welke de outillage, het materieel en de technische uitrusting vermeldt, waarover de inschrijver voor de uitvoering van het werk beschikt; d. een verklaring betreffende de gemiddelde jaarlijkse personeelsbezetting van de inschrijver en de omvang van de staf gedurende de laatste drie jaren; e. een verklaring waarin de al dan niet tot het bedrijf van de inschrijver behorende technici of technische organen worden vermeld, waarover de inschrijver voor de uitvoering van het werk beschikt.
2.10.2	De aanbesteder geeft in de bekendmaking aan welke van de in artikel 2.10.1 bedoelde referenties hij verlangt.	De aanbesteder geeft in de bekendmaking aan welke van de in artikel 2.10.1 bedoelde referenties hij verlangt.
2.11	<i>Aanvulling van getuigschriften en bescheiden</i>	<i>Aanvulling van getuigschriften en bescheiden</i> Toelichting
	Binnen de grenzen, gesteld in de artikelen 2.8 tot en met 2.10, kan de aanbesteder verlangen dat de inschrijver de overgelegde getuigschriften en bescheiden aanvult of nader toelicht.	Binnen de grenzen, gesteld in de artikelen 2.8, tot en met 2.10, kan de aanbesteder verlangen dat de inschrijver de overgelegde getuigschriften en bescheiden aanvult of nader toelicht.

2.12	<i>Bewijs van inschrijving op een lijst van erkende aannemingsbedrijven</i>	<i>Bewijs van inschrijving op een lijst van erkende aannemingsbedrijven</i> Toelichting
2.12.1	Het in het land van vestiging op een officiële lijst van erkende aannemingsbedrijven ingeschreven aannemingsbedrijf kan bij elke aanbesteding een bewijs van inschrijving aan de aanbesteder overleggen. Op dit bewijs worden de referenties vermeld op grond waarvan de inschrijving op die lijst mogelijk was, alsmede de classificatie welke deze lijst behelst.	Het in het land van vestiging op een officiële lijst van erkende aannemingsbedrijven ingeschreven aannemingsbedrijf kan bij elke aanbesteding een bewijs van inschrijving aan de aanbesteder overleggen. Op dit bewijs worden de referenties vermeld op grond waarvan de inschrijving op die lijst mogelijk was, alsmede de classificatie welke deze lijst behelst.
2.12.2	De door de bevoegde autoriteiten bevestigde inschrijving op een dergelijke lijst vormt jegens de aanbesteder slechts in de zin van <ul style="list-style-type: none"> - artikel 2.8.1, onder a tot en met d en g, - artikel 2.9.1, onder b en c, - artikel 2.10.1, onder b en d, en niet in de zin van <ul style="list-style-type: none"> - artikel 2.9.1, onder a, en - artikel 2.10.1, onder a, c en e, een vermoeden van geschiktheid voor de werken die met de classificatie van het aannemingsbedrijf op de lijst overeenkomen.	De door de bevoegde autoriteiten bevestigde inschrijving op een dergelijke lijst vormt jegens de aanbesteder slechts in de zin van <ul style="list-style-type: none"> - artikel 2.8.1, onder a tot en met d en g, - artikel 2.9.1, onder b en c, - artikel 2.10.1, onder b en d, en niet in de zin van <ul style="list-style-type: none"> - artikel 2.9.1, onder a, en - artikel 2.10.1, onder a, c en e, een vermoeden van geschiktheid voor de werken die met de classificatie van het aannemingsbedrijf op de lijst overeenkomen.
2.12.3	De gegevens welke uit de inschrijving op een officiële lijst kunnen worden afgeleid, kunnen niet ter discussie worden gesteld. Niettemin kan, met betrekking tot de betaling van de bijdragen aan de sociale verzekering, bij de aanbesteding een aanvullende verklaring van elk ingeschreven aannemingsbedrijf worden verlangd.	De gegevens welke uit de inschrijving op een officiële lijst kunnen worden afgeleid, kunnen niet ter discussie worden gesteld. Niettemin kan, met betrekking tot de betaling van de bijdragen aan de sociale verzekering, bij de aanbesteding een aanvullende verklaring van elk ingeschreven aannemingsbedrijf worden verlangd.
2.12.4	De aanbesteder past de artikelen 2.12.1 tot en met 2.12.3 alleen toe op een aannemingsbedrijf dat gevestigd is in een ander land, indien in dat land een officiële lijst van erkende aannemingsbedrijven bestaat.	De aanbesteder past de artikelen 2.12.1 tot en met 2.12.3 alleen toe op een aannemingsbedrijf dat gevestigd is in een ander land, indien in dat land een officiële lijst van erkende aannemingsbedrijven bestaat.
2.13	<i>Objectiviteit en proportionaliteit</i>	<i>Objectiviteit en proportionaliteit</i> Toelichting
	De in het bestek en de in de bekendmaking vermelde maatschappelijke, technische, organisatorische en financieel-economische eisen alsmede de daarin vermelde eisen inzake overlegging van gegevens dienen objectief, eenduidig en met de artikelen 2.8, 2.9, 2.10 en 2.12 in overeenstemming te zijn, alsmede in redelijke verhouding te staan tot de aard en de omvang van het werk.	De in het bestek en de in de bekendmaking vermelde maatschappelijke, technische, organisatorische en financieel-economische eisen alsmede de daarin vermelde eisen inzake overlegging van gegevens dienen objectief, eenduidig en met de artikelen 2.8, 2.9, 2.10 en 2.12 in overeenstemming te zijn, alsmede in redelijke verhouding te staan tot de aard en de omvang van het werk.

2.14	<i>Eigen verklaringen</i>	<i>Eigen verklaringen</i>	Toelichting
2.14.1	In plaats van de bewijsstukken, bedoeld in de artikelen 2.8 tot en met 2.12, kan de aanbesteder op onderdelen het indienen van een eigen verklaring toestaan. Met een eigen verklaring geeft de inschrijver aan dat hij voldoet aan de voorwaarden voor het verkrijgen van de desbetreffende bewijsstukken en dat hij in staat is deze binnen een door de aanbestedende dienst vast te stellen redelijke termijn te overleggen.	In plaats van de bewijsstukken, bedoeld in de artikelen 2.8 tot en met 2.12, kan de aanbesteder op onderdelen het indienen van een eigen verklaring toestaan. Met een eigen verklaring geeft de inschrijver aan dat hij voldoet aan de voorwaarden voor het verkrijgen van de desbetreffende bewijsstukken en dat hij in staat is deze binnen een door de aanbestedende dienst vast te stellen redelijke termijn te overleggen.	
2.14.2	Indien de aanbesteder de in artikel 2.14.1 bedoelde mogelijkheid biedt, geeft hij aan voor welke eisen de inschrijvers vooralsnog kunnen volstaan met een eigen verklaring. De aanbesteder behoudt het recht alsnog de onderliggende bewijsstukken op te vragen.	Indien de aanbesteder de in artikel 2.14.1 bedoelde mogelijkheid biedt, geeft hij aan voor welke eisen de inschrijvers vooralsnog kunnen volstaan met een eigen verklaring. De aanbesteder behoudt het recht alsnog de onderliggende bewijsstukken op te vragen.	
2.14.3	Indien een inschrijver, na een verzoek daartoe van de aanbesteder, de bewijsstukken binnen de daartoe gestelde termijn niet kan overleggen, komt de inschrijver niet in aanmerking voor verdere deelname aan de aanbesteding.	Indien een inschrijver, na een verzoek daartoe van de aanbesteder, de bewijsstukken binnen de daartoe gestelde termijn niet kan overleggen, komt de inschrijver niet in aanmerking voor verdere deelname aan de aanbesteding.	
2.15	<i>Gunningscriteria</i>	<i>Gunningscriteria</i>	Toelichting
2.15.1	De aanbesteder vermeldt in de bekendmaking, bedoeld in artikel 2.2.1, of hij als gunningscriterium de economisch meest voordelige aanbidding of het criterium van de laagste prijs hanteert.	De aanbesteder vermeldt in de bekendmaking bedoeld, in artikel 2.2.1, of hij als gunningscriterium de economisch meest voordelige aanbidding of het criterium van de laagste prijs hanteert.	
2.15.2	Indien de aanbesteder het gunningscriterium van de economisch meest voordelige aanbidding hanteert, vermeldt de aanbesteder alle gunningscriteria overeenkomstig artikel 2.7.6 in de bekendmaking dan wel in het bestek. De aanbesteder vermeldt de gunningscriteria, zo mogelijk in afnemende volgorde van het belang dat eraan wordt gehecht, alsmede alle gegevens die moeten worden overgelegd om in aanmerking te kunnen komen voor de opdracht van het werk.	Indien de aanbesteder het gunningscriterium van de economisch meest voordelige aanbidding hanteert, vermeldt de aanbesteder alle gunningscriteria overeenkomstig artikel 2.7.6 in de bekendmaking dan wel in het bestek. De aanbesteder vermeldt de gunningscriteria, zo mogelijk in afnemende volgorde van het belang dat eraan wordt gehecht, alsmede alle gegevens die moeten worden overgelegd om in aanmerking te kunnen komen voor de opdracht van het werk.	
2.15.3	De in artikel 2.15.2 bedoelde gunningscriteria kunnen onder andere betrekking hebben op de prijs, verrekenprijs of -prijzen, gebruikskosten, rentabiliteit, uitvoeringstermijn, technische, kwalitatieve of architectonische waarde.	De in artikel 2.15.2 bedoelde gunningscriteria kunnen onder andere betrekking hebben op de prijs, verrekenprijs of -prijzen, gebruikskosten, rentabiliteit, uitvoeringstermijn, technische, kwalitatieve of architectonische waarde.	
2.15.4	Indien de aanbesteder het gunningscriterium van de economisch meest voordelige aanbidding hanteert, kan hij bij de gunningscriteria gewicht toekennen aan de kwaliteit van het procesmanagement van de inschrijver.	Indien de aanbesteder het gunningscriterium van de economisch meest voordelige aanbidding hanteert, kan hij bij de gunningscriteria gewicht toekennen aan de kwaliteit van het procesmanagement van de inschrijver.	

2.16	<i>Inlichtingen</i>	<i>Inlichtingen</i> Toelichting
2.16.1	Van de verstrekte inlichtingen – voor zover die dienen tot aanvulling of wijziging van het bestek dan wel de kosten, de duur of de wijze van de uitvoering van het werk kunnen beïnvloeden – en van de vragen die schriftelijk of tijdens een inlichtingenbijeenkomst of aanwijzing mondeling zijn gesteld door degenen die jegens de aanbesteder blij hebben gegeven voornemens te zijn op het werk in te schrijven of bij dat werk belang hebben, wordt door of namens de aanbesteder een nota van inlichtingen opgemaakt.	Van de verstrekte inlichtingen – voor zover die dienen tot aanvulling of wijziging van het bestek dan wel de kosten, de duur of de wijze van de uitvoering van het werk kunnen beïnvloeden – en van de vragen die schriftelijk of tijdens een inlichtingenbijeenkomst of aanwijzing mondeling zijn gesteld door degenen die jegens de aanbesteder blij hebben gegeven voornemens te zijn op het werk in te schrijven of bij dat werk belang hebben, wordt door of namens de aanbesteder een nota van inlichtingen opgemaakt.
2.16.2	Van een gehouden aanwijzing ter plaatse wordt door of namens de aanbesteder een proces-verbaal van aanwijzing opgemaakt.	Van een gehouden aanwijzing ter plaatse wordt door of namens de aanbesteder een proces-verbaal van aanwijzing opgemaakt.
2.16.3	De nota van inlichtingen en het proces-verbaal van aanwijzing worden door of namens de aanbesteder ondertekend en liggen ter inzage gedurende ten minste 7 dagen voorafgaand aan de dag van de aanbesteding op de in de bekendmaking, bedoeld in artikel 2.2.1, aangegeven plaats of plaatsen. Uiterlijk 6 dagen voorafgaand aan de dag van de aanbesteding worden door of namens de aanbesteder, tegen betaling van de kosten van een afdruk, van de nota van inlichtingen en het proces-verbaal van aanwijzing afschriften verstrekt aan een ieder die jegens de aanbesteder blij heeft gegeven voornemens te zijn op het werk in te schrijven of bij dat werk belang te hebben. Indien de nota van inlichtingen en het proces-verbaal van aanwijzing wegens hun omvang niet binnen uiterlijk 6 dagen voorafgaand aan de dag van de aanbesteding kunnen worden verstrekt dienen de termijnen, genoemd in artikel 2.5, dienovereenkomstig te worden verlengd.	De nota van inlichtingen en het proces-verbaal van aanwijzing worden door of namens de aanbesteder ondertekend en liggen ter inzage gedurende ten minste 7 dagen voorafgaand aan de dag van de aanbesteding op de in de bekendmaking, bedoeld in artikel 2.2.1, aangegeven plaats of plaatsen. Uiterlijk 6 dagen voorafgaand aan de dag van de aanbesteding worden door of namens de aanbesteder, tegen betaling van de kosten van een afdruk, van de nota van inlichtingen en het proces-verbaal van aanwijzing afschriften verstrekt aan een ieder die jegens de aanbesteder blij heeft gegeven voornemens te zijn op het werk in te schrijven of bij dat werk belang te hebben. Indien de nota van inlichtingen en het proces-verbaal van aanwijzing wegens hun omvang niet binnen uiterlijk 6 dagen voorafgaand aan de dag van de aanbesteding kunnen worden verstrekt dienen de termijnen, genoemd in artikel 2.5, dienovereenkomstig te worden verlengd.
2.16.4	Indien de inschrijvingen slechts na een bezichtiging ter plaatse of na een inzage ter plaatse van de bij het bestek behorende stukken kunnen worden gedaan, dienen de termijnen, genoemd in artikel 2.5, dienovereenkomstig te worden verlengd.	Indien de inschrijvingen slechts na een bezichtiging ter plaatse of na een inzage ter plaatse van de bij het bestek behorende stukken kunnen worden gedaan, dienen de termijnen, genoemd in artikel 2.5, dienovereenkomstig te worden verlengd.
2.16.5	In de gevallen, bedoeld in artikel 2.16.3, laatste volzin, en artikel 2.16.4, wordt in de nota van inlichtingen een nieuw tijdstip voor de aanbesteding vermeld, welk tijdstip de aanbesteder onverwijld doet bekendmaken aan een ieder die jegens de aanbesteder blij heeft gegeven voornemens te zijn op het werk in te schrijven of bij dat werk belang te hebben.	In de gevallen, bedoeld in artikel 2.16.3, laatste volzin, en artikel 2.16.4, wordt in de nota van inlichtingen een nieuw tijdstip voor de aanbesteding vermeld, welk tijdstip de aanbesteder onverwijld doet bekendmaken aan een ieder die jegens de aanbesteder blij heeft gegeven voornemens te zijn op het werk in te schrijven of bij dat werk belang te hebben.
2.16.6	Een ieder die voornemens is op het werk in te schrijven, is gerechtigd de nota van inlichtingen en het proces-verbaal van aanwijzing te waarmerken.	Een ieder die voornemens is op het werk in te schrijven, is gerechtigd de nota van inlichtingen en het proces-verbaal van aanwijzing te waarmerken.

2.16.7	Alle verstrekte inlichtingen of gegeven aanwijzingen als bedoeld in artikel 2.16 zijn, voor zover die inlichtingen of aanwijzingen zijn opgenomen in de nota van inlichtingen of in het proces-verbaal van aanwijzing, voor elke inschrijver bindend.	Alle verstrekte inlichtingen of gegeven aanwijzingen als bedoeld in artikel 2.16 zijn, voor zover die inlichtingen of aanwijzingen zijn opgenomen in de nota van inlichtingen of in het proces-verbaal van aanwijzing, voor elke inschrijver bindend.
2.17	<i>Inlichtingen over een alternatieve aanbidding</i>	<i>Inlichtingen over een alternatieve aanbidding</i> Toelichting
2.17.1	Indien de aanbesteding de mogelijkheid tot het aanbieden van alternatieven open laat, dan wel indien het een aanbesteding betreft van een contract waarbij ontwerp en uitvoering geïntegreerd zijn, kan een inschrijver de aanbesteder per brief, telefax of elektronisch bericht gemotiveerd verzoeken om inlichtingen die niet worden opgenomen in de nota van inlichtingen. De aanbesteder kan dergelijke inlichtingen verstrekken voor zover het opnemen daarvan, naar het oordeel van de aanbesteder, in de nota van inlichtingen schade kan toebrengen aan de rechtmatige commerciële belangen van de inschrijver. De aanbesteder mag deze inlichtingen alleen geven indien deze dienen ter verduidelijking van de eisen die de aanbesteder in de bekendmaking en het bestek heeft gesteld. Het verstrekken van dergelijke inlichtingen mag niet leiden tot discriminatie van andere inschrijvers of potentiële inschrijvers.	Indien de aanbesteding de mogelijkheid tot het aanbieden van alternatieven open laat, dan wel indien het een aanbesteding betreft van een contract waarbij ontwerp en uitvoering geïntegreerd zijn, kan een inschrijver de aanbesteder per brief, telefax of elektronisch bericht gemotiveerd verzoeken om inlichtingen die niet worden opgenomen in de nota van inlichtingen. De aanbesteder kan dergelijke inlichtingen verstrekken voor zover het opnemen daarvan, naar het oordeel van de aanbesteder, in de nota van inlichtingen schade kan toebrengen aan de rechtmatige commerciële belangen van de inschrijver. De aanbesteder mag deze inlichtingen alleen geven indien deze dienen ter verduidelijking van de eisen die de aanbesteder in de bekendmaking en het bestek heeft gesteld. Het verstrekken van dergelijke inlichtingen mag niet leiden tot discriminatie van andere inschrijvers of potentiële inschrijvers.
2.17.2	De desbetreffende inlichtingen zijn ondergeschikt aan het bestek en de nota van inlichtingen. Bij strijdigheid prevaleren het bestek en de nota van inlichtingen.	De desbetreffende inlichtingen zijn ondergeschikt aan het bestek en de nota van inlichtingen. Bij strijdigheid prevaleren het bestek en de nota van inlichtingen.
2.17.3	Voor zover de aanbesteder het verzoek inwilligt, verstrekt hij de gevraagde inlichtingen, onder vermelding van de vraag, per brief, telefax of elektronisch bericht. Een telefax of een elektronisch bericht wordt onverwijld per brief door de aanbesteder bevestigd.	Voor zover de aanbesteder het verzoek inwilligt, verstrekt hij de gevraagde inlichtingen, onder vermelding van de vraag, per brief, telefax of elektronisch bericht. Een telefax of een elektronisch bericht wordt onverwijld per brief door de aanbesteder bevestigd.
2.17.4	Indien de aanbesteding leidt tot een gerechtelijke procedure waarbij de desbetreffende inlichtingen onderwerp van geschil zijn, is de aanbesteder gerechtigd de verstrekte inlichtingen in de procedure in te brengen.	Indien de aanbesteding leidt tot een gerechtelijke procedure waarbij de desbetreffende inlichtingen onderwerp van geschil zijn, is de aanbesteder gerechtigd de verstrekte inlichtingen in de procedure in te brengen.

2.18	<i>Details, monsters</i>	<i>Details, monsters</i>
	<p>Aan hen die blijk gegeven hebben of voornemens zijn op het werk in te schrijven of die bij het werk belang hebben, wordt zoveel mogelijk de gelegenheid geboden kennis te nemen van details van hoofdconstructies en onderdelen, alsmede van monsters die het algemene karakter van de leveringen aangeven. Het staat hen vrij die details en monsters te waarmerken. Van een en ander wordt in de nota van inlichtingen dan wel in het proces-verbaal van aanwijzing melding gemaakt.</p>	<p>Aan hen die blijk gegeven hebben of voornemens zijn op het werk in te schrijven of die bij het werk belang hebben, wordt zoveel mogelijk de gelegenheid geboden kennis te nemen van details van hoofdconstructies en onderdelen, alsmede van monsters die het algemene karakter van de leveringen aangeven. Het staat hen vrij die details en monsters te waarmerken. Van een en ander wordt in de nota van inlichtingen dan wel in het proces-verbaal van aanwijzing melding gemaakt.</p>
2.19	<i>Inschrijving</i>	<i>Inschrijving</i> Toelichting
2.19.1	De aanbesteding geschiedt bij inschrijving.	De aanbesteding geschiedt bij inschrijving.
2.19.2	De inschrijver dient op de dag van inschrijving te beschikken over een – op aanvraag van de aanbesteder te overhandigen – bewijs van inschrijving in het beroepsregister van het land waar hij is gevestigd, alsmede een door hem ondertekende verklaring dat hij op de dag van de inschrijving voldoet aan de eisen die verbonden zijn aan de uitoefening van het aannemingsbedrijf of, indien hij gevestigd is in een land waar een officiële lijst van erkende aannemingsbedrijven als bedoeld in artikel 2.12.1 bestaat, een bewijs van inschrijving op die lijst.	De inschrijver dient op de dag van inschrijving te beschikken over een – op aanvraag van de aanbesteder te overhandigen – bewijs van inschrijving in het beroepsregister van het land waar hij is gevestigd, alsmede een door hem ondertekende verklaring dat hij op de dag van de inschrijving voldoet aan de eisen die verbonden zijn aan de uitoefening van het aannemingsbedrijf of, indien hij gevestigd is in een land waar een officiële lijst van erkende aannemingsbedrijven als bedoeld in artikel 2.12.1 bestaat, een bewijs van inschrijving op die lijst.
2.19.3	Het inschrijvingsbiljet, bedoeld in artikel 2.20.1, moet in een enveloppe zijn gesloten, die op duidelijke wijze dient te zijn voorzien van de vermelding op welk werk het inschrijvingsbiljet betrekking heeft, alsmede, in geval van verdeling van het werk in percelen, op welk perceel of op welke combinatie van percelen.	Het inschrijvingsbiljet, bedoeld in artikel 2.20.1, moet in een enveloppe zijn gesloten, die op duidelijke wijze dient te zijn voorzien van de vermelding op welk werk het inschrijvingsbiljet betrekking heeft, alsmede, in geval van verdeling van het werk in percelen, op welk perceel of op welke combinatie van percelen.
2.19.4	Een inschrijver is gerechtigd op het in de bekendmaking vermelde adres zelf het biljet in de daarvoor bestemde afgesloten bus te deponeren.	Een inschrijver is gerechtigd op het in de bekendmaking vermelde adres zelf het biljet in de daarvoor bestemde afgesloten bus te deponeren.
2.19.5	Indien een inschrijver van zijn bevoegdheid, bedoeld in artikel 2.19.4, geen gebruik maakt, wordt het inschrijvingsbiljet, na ontvangst op het in de bekendmaking vermelde adres, door of namens de aanbesteder in de bus gedeponereerd.	Indien een inschrijver van zijn bevoegdheid, bedoeld in artikel 2.19.4, geen gebruik maakt, wordt het inschrijvingsbiljet, na ontvangst op het in de bekendmaking vermelde adres, door of namens de aanbesteder in de bus gedeponereerd.
2.19.6	Het inschrijvingsbiljet mag tot het tijdstip van de aanbesteding in de bus worden gedeponereerd.	Het inschrijvingsbiljet mag tot het tijdstip van de aanbesteding in de bus worden gedeponereerd.
2.19.7	Een inschrijver draagt het risico van de goede en tijdige aanwezigheid van zijn biljet in de bus.	Een inschrijver draagt het risico van de goede en tijdige aanwezigheid van zijn biljet in de bus.

2.19.8	Een inschrijver kan tot het tijdstip van de aanbesteding door middel van een duidelijke, ondertekende verklaring, waarmee op dezelfde wijze dient te worden gehandeld als met het inschrijvingsbiljet, zijn inschrijving intrekken.	Een inschrijver kan tot het tijdstip van de aanbesteding door middel van een duidelijke, ondertekende verklaring, waarmee op dezelfde wijze dient te worden gehandeld als met het inschrijvingsbiljet, zijn inschrijving intrekken.
2.20	<i>Inschrijvingsbiljet</i>	<i>Inschrijvingsbiljet</i> Toelichting
2.20.1	Elk inschrijvingsbiljet moet door de inschrijver zijn ondertekend en zijn ingericht volgens model G van de bij dit reglement behorende bijlage III.	Elk inschrijvingsbiljet moet door de inschrijver zijn ondertekend en zijn ingericht volgens model G van de bij dit reglement behorende bijlage III.
2.20.2	Indien in het bestek is bepaald dat de inschrijver bij zijn inschrijving verrekenprijzen moet opgeven, moet een door de inschrijver ondertekende staat, ingericht volgens model G1 van de bij dit reglement behorende bijlage III, bij het inschrijvingsbiljet zijn gevoegd.	Indien in het bestek is bepaald dat de inschrijver bij zijn inschrijving verrekenprijzen moet opgeven, moet een door de inschrijver ondertekende staat, ingericht volgens model G1 van de bij dit reglement behorende bijlage III, bij het inschrijvingsbiljet zijn gevoegd.
2.20.3	Indien in het bestek of de bekendmaking is bepaald dat de inschrijver bij de inschrijving gegevens als bedoeld in de artikelen 2.7.5 en 2.7.6 moet verstrekken, moeten deze gegevens worden gevoegd bij het inschrijvingsbiljet, bedoeld in artikel 2.20.1, waarvan zij dan onderdeel uitmaken.	Indien in het bestek of de bekendmaking is bepaald dat de inschrijver bij de inschrijving gegevens als bedoeld in de artikelen 2.7.5 en 2.7.6 moet verstrekken, moeten deze gegevens worden gevoegd bij het inschrijvingsbiljet, bedoeld in artikel 2.20.1, waarvan zij dan onderdeel uitmaken.
2.20.4	Indien in het bestek of de bekendmaking is bepaald dat de inschrijver bij de inschrijving naast de gegevens, bedoeld in de artikelen 2.7.5 en 2.7.6, dan wel in plaats van die gegevens andere gegevens moet verstrekken, dient de inschrijver de ondertekende bescheiden die deze gegevens bevatten, in een afzonderlijke enveloppe te sluiten, waarop duidelijk zijn vermeld de naam en het adres van de inschrijver, alsmede op welk werk, op welk perceel of op welke combinatie van percelen die bescheiden betrekking hebben.	Indien in het bestek of de bekendmaking is bepaald dat de inschrijver bij de inschrijving naast de gegevens, bedoeld in de artikelen 2.7.5 en 2.7.6, dan wel in plaats van die gegevens andere gegevens moet verstrekken, dient de inschrijver de ondertekende bescheiden die deze gegevens bevatten, in een afzonderlijke enveloppe te sluiten, waarop duidelijk zijn vermeld de naam en het adres van de inschrijver, alsmede op welk werk, op welk perceel of op welke combinatie van percelen die bescheiden betrekking hebben.
2.20.5	De enveloppe, bedoeld in artikel 2.20.4, dient in de enveloppe, bedoeld in artikel 2.19.3, te worden gesloten en maakt deel uit van de inschrijving.	De enveloppe, bedoeld in artikel 2.20.4, dient in de enveloppe, bedoeld in artikel 2.19.3, te worden gesloten en maakt deel uit van de inschrijving.
2.21	<i>Inschrijving op werk verdeeld in percelen</i>	<i>Inschrijving op werk verdeeld in percelen</i> Toelichting
	Indien het werk verdeeld is in percelen, kan worden ingeschreven op elk perceel afzonderlijk en – tenzij het tegendeel in de bekendmaking, het bestek of de nota van inlichtingen is bepaald – tevens op een aantal samengevoegde percelen en op het totaal van de percelen. Voor elke inschrijving moet een afzonderlijk inschrijvingsbiljet met de daarbij behorende bescheiden worden ingeleverd.	Indien het werk verdeeld is in percelen, kan worden ingeschreven op elk perceel afzonderlijk en – tenzij het tegendeel in de bekendmaking, het bestek of de nota van inlichtingen is bepaald – tevens op een aantal samengevoegde percelen en op het totaal van de percelen. Voor elke inschrijving moet een afzonderlijk inschrijvingsbiljet met de daarbij behorende bescheiden worden ingeleverd.

2.22	<i>Inschrijving op werk van op te geven omvang</i>	<i>Inschrijving op werk van op te geven omvang</i>
	Indien de aanbesteding een werk betreft van door de inschrijver bij diens inschrijving op te geven omvang voor een in het bestek of de nota van inlichtingen vermeld bedrag, wordt in het bestek of de nota van inlichtingen aangegeven op welke wijze het inschrijvingsbiljet moet worden ingericht.	Indien de aanbesteding een werk betreft van door de inschrijver bij diens inschrijving op te geven omvang voor een in het bestek of de nota van inlichtingen vermeld bedrag, wordt in het bestek of de nota van inlichtingen aangegeven op welke wijze het inschrijvingsbiljet moet worden ingericht.
2.23	<i>Gezamenlijke inschrijving</i>	<i>Gezamenlijke inschrijving</i> Toelichting
2.23.1	Indien twee of meer inschrijvers tezamen inschrijven, kan, wanneer het werk aan hen tezamen zal worden opgedragen, worden geëist dat zij tezamen een bepaalde rechtsvorm aannemen.	Indien twee of meer inschrijvers tezamen inschrijven, kan, wanneer het werk aan hen tezamen zal worden opgedragen, worden geëist dat zij tezamen een bepaalde rechtsvorm aannemen.
2.23.2	Indien twee of meer inschrijvers tezamen inschrijven, zijn zij hoofdelijk aansprakelijk voor de nakoming van alle uit de overeenkomst van aanneming voortvloeiende verplichtingen. Zij zijn verplicht in het inschrijvingsbiljet een van hen aan te wijzen om hen in alle opzichten te vertegenwoordigen.	Indien twee of meer inschrijvers tezamen inschrijven, zijn zij hoofdelijk aansprakelijk voor de nakoming van alle uit de overeenkomst van aanneming voortvloeiende verplichtingen. Zij zijn verplicht in het inschrijvingsbiljet een van hen aan te wijzen om hen in alle opzichten te vertegenwoordigen.
2.24	<i>Inlichtingen over eventuele onderaanneming</i>	<i>Inlichtingen over eventuele onderaanneming</i> Toelichting
2.24.1	De aanbesteder kan inlichtingen vragen over het gedeelte van de opdracht dat de inschrijver eventueel door derden in onderaanneming wil laten uitvoeren.	De aanbesteder kan inlichtingen vragen over het gedeelte van de opdracht dat de inschrijver eventueel door derden in onderaanneming wil laten uitvoeren.
2.24.2	Een verzoek om inlichtingen als bedoeld in artikel 2.24.1 moet door de aanbesteder in het bestek worden vermeld. De inschrijver dient dan in zijn aanbieding mede te delen welk gedeelte van de opdracht hij eventueel voornemens is door derden in onderaanneming te laten uitvoeren. Deze mededeling laat de aansprakelijkheid van de hoofdaannemer onverlet.	Een verzoek om inlichtingen als bedoeld in artikel 2.24.1 moet door de aanbesteder in het bestek worden vermeld. De inschrijver dient dan in zijn aanbieding mede te delen welk gedeelte van de opdracht hij eventueel voornemens is door derden in onderaanneming te laten uitvoeren. Deze mededeling laat de aansprakelijkheid van de hoofdaannemer onverlet.
2.25	<i>Inschrijving onder voorwaarden</i>	<i>Inschrijving onder voorwaarden</i>
	Indien aan een inschrijving voorwaarden zijn verbonden, wordt de inschrijving geacht niet te zijn gedaan.	Indien aan een inschrijving voorwaarden zijn verbonden, wordt de inschrijving geacht niet te zijn gedaan.

2.26	<i>Alternatieve inschrijvingen</i>	<i>Alternatieve inschrijvingen</i> Toelichting
2.26.1	Indien voor de opdracht van een werk het criterium van de economisch meest voordelige aanbidding wordt gehanteerd, staat het een inschrijver vrij om alternatieve aanbiddingen in te dienen, tenzij in de bekendmaking, bedoeld in artikel 2.2.1, anders is bepaald.	Indien voor de opdracht van een werk het criterium van de economisch meest voordelige aanbidding wordt gehanteerd, staat het een inschrijver vrij om alternatieve aanbiddingen in te dienen, tenzij in de bekendmaking, bedoeld in artikel 2.2.1, anders is bepaald.
2.26.2		Indien bij de nationale aanbesteding het gunningscriterium van de laagste prijs wordt gehanteerd, kan de aanbesteder in de bekendmaking, bedoeld in artikel 2.2.1, de mogelijkheid openstellen voor het indienen van alternatieve aanbiddingen.
2.26.3	De aanbesteder mag een ingediende alternatieve aanbidding niet verwerpen om de enkele reden dat deze is opgesteld met gebruikmaking van technische specificaties die zijn omschreven door verwijzing naar nationale normen, waarin Europese normen zijn omgezet, naar Europese technische goedkeuringen, naar gemeenschappelijke technische specificaties als bedoeld in artikel 2.6.2, dan wel naar nationale technische specificaties als bedoeld in artikel 2.6.5, onder a en b.	De aanbesteder mag een ingediende alternatieve aanbidding niet verwerpen om de enkele reden dat deze is opgesteld met gebruikmaking van technische specificaties die zijn omschreven door verwijzing naar nationale normen, waarin Europese normen zijn omgezet, naar Europese technische goedkeuringen, naar gemeenschappelijke technische specificaties als bedoeld in artikel 2.6.2, dan wel naar nationale technische specificaties als bedoeld in artikel 2.6.5, onder a en b.
2.26.4	Een alternatieve aanbidding wordt alleen in beschouwing genomen, indien deze naar het oordeel van de aanbesteder: a. betrekking heeft op een wezenlijke wijziging, en b. in kwaliteit ten minste gelijkwaardig is aan hetgeen is voorgeschreven.	Een alternatieve aanbidding wordt alleen in beschouwing genomen, indien deze naar het oordeel van de aanbesteder: a. betrekking heeft op een wezenlijke wijziging, en b. in kwaliteit ten minste gelijkwaardig is aan hetgeen is voorgeschreven.
2.26.5	Een alternatieve aanbidding moet worden ingediend op een afzonderlijk inschrijvingsbiljet waarop duidelijk is aangegeven, dat het inschrijvingsbiljet betrekking heeft op een alternatieve aanbidding. Het inschrijvingsbiljet dient vergezeld te gaan van een duidelijke omschrijving van hetgeen de alternatieve aanbidding inhoudt.	Een alternatieve aanbidding moet worden ingediend op een afzonderlijk inschrijvingsbiljet waarop duidelijk is aangegeven, dat het inschrijvingsbiljet betrekking heeft op een alternatieve aanbidding. Het inschrijvingsbiljet dient vergezeld te gaan van een duidelijke omschrijving van hetgeen de alternatieve aanbidding inhoudt.
2.26.6	Artikel 2.25 is van overeenkomstige toepassing.	Artikel 2.25 is van overeenkomstige toepassing.
2.27	<i>Inschrijving op varianten in het bestek</i>	<i>Inschrijving op varianten in het bestek</i>
2.27.1	Indien in het bestek of in de nota van inlichtingen varianten als zodanig worden omschreven, staat het een inschrijver vrij om op een of meer varianten in te schrijven, tenzij in het bestek of in de nota van inlichtingen inschrijving op alle varianten verplicht is gesteld.	Indien in het bestek of in de nota van inlichtingen varianten als zodanig worden omschreven, staat het een inschrijver vrij om op een of meer varianten in te schrijven, tenzij in het bestek of in de nota van inlichtingen inschrijving op alle varianten verplicht is gesteld.
2.27.2	Een inschrijver dient voor elke variant waarop hij inschrijft, een afzonderlijk inschrijvingsbiljet in te dienen. De inschrijver geeft op het inschrijvingsbiljet duidelijk aan op welke variant de inschrijving betrekking heeft.	Een inschrijver dient voor elke variant waarop hij inschrijft, een afzonderlijk inschrijvingsbiljet in te dienen. De inschrijver geeft op het inschrijvingsbiljet duidelijk aan op welke variant de inschrijving betrekking heeft.
2.27.3	Artikel 2.25 is van overeenkomstige toepassing.	Artikel 2.25 is van overeenkomstige toepassing.

2.28	<i>Termijn van gestanddoening</i>	<i>Termijn van gestanddoening</i> Toelichting
2.28.1	De inschrijver moet zijn aanbieding gestand doen gedurende 45 dagen na de dag waarop de aanbesteding heeft plaatsgevonden, tenzij in de bekendmaking, het bestek of de nota van inlichtingen een andere termijn is gesteld.	De inschrijver moet zijn aanbieding gestand doen gedurende 45 dagen na de dag waarop de aanbesteding heeft plaatsgevonden, tenzij in de bekendmaking, het bestek of de nota van inlichtingen een andere termijn is gesteld.
2.28.2	De aanbesteder kan verzoeken de termijn van gestanddoening te verlengen. Het verzoek tot verlenging van de termijn van gestanddoening wordt niet gedaan aan de inschrijver die naar het oordeel van de aanbesteder zeer waarschijnlijk niet in aanmerking komt voor de opdracht van het werk. Aan een zodanig verzoek kan door de inschrijver geen aanspraak op de opdracht worden ontleend.	De aanbesteder kan verzoeken de termijn van gestanddoening te verlengen. Het verzoek tot verlenging van de termijn van gestanddoening wordt niet gedaan aan de inschrijver die naar het oordeel van de aanbesteder zeer waarschijnlijk niet in aanmerking komt voor de opdracht van het werk. Aan een zodanig verzoek kan door de inschrijver geen aanspraak op de opdracht worden ontleend.
2.28.3	In het geval een kort geding als bedoeld in artikel 2.34.6 aanhangig is gemaakt, eindigt de termijn van gestanddoening 8 dagen na de dag waarop in eerste aanleg is beslist.	In het geval een kort geding als bedoeld in artikel 2.34.6 aanhangig is gemaakt, eindigt de termijn van gestanddoening 8 dagen na de dag waarop in eerste aanleg is beslist.
2.29	<i>Aanbesteding</i>	<i>Aanbesteding</i> Toelichting
2.29.1	Degene die de aanbesteding houdt, opent de enveloppen met de inschrijvingsbiljetten, bedoeld in artikel 2.19.3, in het openbaar op de plaats en op het tijdstip van de aanbesteding, zoals deze in de bekendmaking, bedoeld in artikel 2.2.1, zijn vermeld. Het is de aanbesteder niet toegestaan dit tijdstip te vervroegen.	Degene die de aanbesteding houdt, opent de enveloppen met de inschrijvingsbiljetten, bedoeld in artikel 2.19.3, in het openbaar op de plaats en op het tijdstip van de aanbesteding, zoals deze in de bekendmaking, bedoeld in artikel 2.2.1, zijn vermeld. Het is de aanbesteder niet toegestaan dit tijdstip te vervroegen.
2.29.2	Hij leest de namen van de inschrijvers duidelijk op alsmede de in de inschrijvingsbiljetten genoemde bedragen, voor welke zij aanbieden het werk aan te nemen dan wel de hoeveelheid werk die zij overeenkomstig artikel 2.22 willen verrichten. Vervolgens leest hij de namen en de bedragen dan wel de hoeveelheden werk op, vermeld in de inschrijvingsbiljetten die betrekking hebben op alternatieve aanbiedingen. In de op te lezen bedragen is de omzetbelasting niet begrepen. Indien de aanbesteder het gunningscriterium van de economisch meest voordelige aanbieding hanteert, kan hij het voorlezen van de bedragen achterwege laten.	Hij leest de namen van de inschrijvers duidelijk op alsmede de in de inschrijvingsbiljetten genoemde bedragen, voor welke zij aanbieden het werk aan te nemen dan wel de hoeveelheid werk die zij overeenkomstig artikel 2.22 willen verrichten. Vervolgens leest hij de namen en de bedragen dan wel de hoeveelheden werk op, vermeld in de inschrijvingsbiljetten die betrekking hebben op alternatieve aanbiedingen. In de op te lezen bedragen is de omzetbelasting niet begrepen. Indien de aanbesteder het gunningscriterium van de economisch meest voordelige aanbieding hanteert, kan hij het voorlezen van de bedragen achterwege laten.
2.29.3	Indien een bedrag zowel in cijfers als in letters is vermeld en deze niet met elkaar overeenstemmen, geldt het bedrag in letters.	Indien een bedrag zowel in cijfers als in letters is vermeld en deze niet met elkaar overeenstemmen, geldt het bedrag in letters.

Aanbestedingsreglement Werken 2004

2.29.4	Van de in het oog vallende onregelmatigheden in de inschrijvingsbiljetten wordt melding gemaakt. Degene die de aanbesteding houdt, doet evenwel geen uitspraak over de geldigheid of ongeldigheid van de inschrijvingsbiljetten; de beoordeling hiervan geschiedt door de aanbesteder met inachtneming van artikel 2.31.	Van de in het oog vallende onregelmatigheden in de inschrijvingsbiljetten wordt melding gemaakt. Degene die de aanbesteding houdt, doet evenwel geen uitspraak over de geldigheid of ongeldigheid van de inschrijvingsbiljetten; de beoordeling hiervan geschiedt door de aanbesteder met inachtneming van artikel 2.31.
2.30	<i>Proces-verbaal van aanbesteding</i>	<i>Proces-verbaal van aanbesteding</i> Toelichting
2.30.1	Van het verloop van de aanbesteding wordt proces-verbaal opgemaakt volgens model H van de bij dit reglement behorende bijlage III. Het proces-verbaal wordt ondertekend door degene die de aanbesteding houdt.	Van het verloop van de aanbesteding wordt proces-verbaal opgemaakt volgens model H van de bij dit reglement behorende bijlage III. Het proces-verbaal wordt ondertekend door degene die de aanbesteding houdt.
2.30.2	Belanghebbenden kunnen op het adres, genoemd in de bekendmaking, bedoeld in artikel 2.2.1, het proces-verbaal van aanbesteding inzien of een afschrift hiervan verkrijgen.	Belanghebbenden kunnen op het adres, genoemd in de bekendmaking, bedoeld in artikel 2.2.1, het proces-verbaal van aanbesteding inzien of een afschrift hiervan verkrijgen.
2.31	<i>Ongeldigheid van de inschrijvingen</i>	<i>Ongeldigheid van de inschrijvingen</i> Toelichting
2.31.1	Inschrijvingen die niet voldoen aan de inhoudelijke eisen, gesteld in dit reglement, de bekendmaking, het bestek of de nota van inlichtingen, zijn ongeldig.	Inschrijvingen die niet voldoen aan de inhoudelijke eisen, gesteld in dit reglement, de bekendmaking, het bestek of de nota van inlichtingen, zijn ongeldig.
2.31.2	De inschrijver dient bij de inschrijving een verklaring te overleggen dat de inschrijving niet tot stand is gekomen onder invloed van een overeenkomst, besluit of gedraging in strijd met het Nederlandse of Europese mededingingsrecht. Deze verklaring, ingericht volgens model K van de bij dit reglement behorende bijlage III, dient ondertekend te zijn door een bestuurder die ter zake de inschrijver rechtsgeldig vertegenwoordigt. In het geval de inschrijver een combinatie is, verstrekt de inschrijver een dergelijke verklaring van een bestuurder van iedere combinant. De inschrijving is ongeldig indien een vereiste verklaring ontbreekt of niet naar waarheid is ingevuld.	De inschrijver dient bij de inschrijving een verklaring te overleggen dat de inschrijving niet tot stand is gekomen onder invloed van een overeenkomst, besluit of gedraging in strijd met het Nederlandse of Europese mededingingsrecht. Deze verklaring, ingericht volgens model K van de bij dit reglement behorende bijlage III, dient ondertekend te zijn door een bestuurder die ter zake de inschrijver rechtsgeldig vertegenwoordigt. In het geval de inschrijver een combinatie is, verstrekt de inschrijver een dergelijke verklaring van een bestuurder van iedere combinant. De inschrijving is ongeldig indien een vereiste verklaring ontbreekt of niet naar waarheid is ingevuld.
2.32	<i>Verduidelijking van de aanbidding</i>	<i>Verduidelijking van de aanbidding</i> Toelichting
	Een inschrijver kan zijn aanbidding na het tijdstip van de aanbesteding niet wijzigen of aanvullen, tenzij het de inschrijver betreft aan wie de aanbesteder overweegt het werk overeenkomstig artikel 2.34.5 op te dragen en de aanbesteder aan deze inschrijver een verzoek tot wijziging of aanvulling heeft gedaan. Aan een zodanig verzoek kan door de inschrijver geen aanspraak op de opdracht worden ontleend.	Een inschrijver kan zijn aanbidding na het tijdstip van de aanbesteding niet wijzigen of aanvullen, tenzij het de inschrijver betreft aan wie de aanbesteder overweegt het werk overeenkomstig artikel 2.34.5 op te dragen en de aanbesteder aan deze inschrijver een verzoek tot wijziging of aanvulling heeft gedaan. Aan een zodanig verzoek kan door de inschrijver geen aanspraak op de opdracht worden ontleend.

2.33	<i>Motivering in geval van abnormaal lage inschrijvingen</i>	<i>Motivering in geval van abnormaal lage inschrijvingen</i> Toelichting
2.33.1	Indien inschrijvingen zijn gedaan die in verhouding tot het uit te voeren werk abnormaal laag lijken te zijn, verzoekt de aanbesteder, vóór hij deze inschrijvingen kan afwijzen, schriftelijk om die preciseringen over de samenstelling van de inschrijving die hij dienstig acht en onderzoekt hij deze samenstelling, waarbij hij rekening houdt met de verstrekte motivering.	Indien inschrijvingen zijn gedaan die in verhouding tot het uit te voeren werk abnormaal laag lijken te zijn, verzoekt de aanbesteder, vóór hij deze inschrijvingen kan afwijzen, schriftelijk om die preciseringen over de samenstelling van de inschrijving die hij dienstig acht en onderzoekt hij deze samenstelling, waarbij hij rekening houdt met de verstrekte motivering.
2.33.2	De aanbesteder kan motiveringen in aanmerking nemen die betrekking hebben op de zuinigheid van het bouwprocédé, de gekozen technische oplossingen, de uitzonderlijk technische omstandigheden waarvan de inschrijver kan profiteren voor de uitvoering van het werk of de originaliteit van diens ontwerp.	De aanbesteder kan motiveringen in aanmerking nemen die betrekking hebben op de zuinigheid van het bouwprocédé, de gekozen technische oplossingen, de uitzonderlijk technische omstandigheden waarvan de inschrijver kan profiteren voor de uitvoering van het werk of de originaliteit van diens ontwerp.
2.33.3	Bij de Europese aanbesteding is de aanbesteder verplicht, indien uitsluitend de laagste prijs als gunningscriterium geldt, de Commissie van de Europese Gemeenschappen mede te delen welke te laag beoordeelde inschrijvingen zijn afgewezen.	
2.34	<i>Keuze aannemer</i>	<i>Keuze aannemer</i> Toelichting
2.34.1	De aanbesteder is niet verplicht het werk op te dragen.	De aanbesteder is niet verplicht het werk op te dragen.
2.34.2	Indien de aanbesteder besluit het werk niet op te dragen of de aanbesteding opnieuw te beginnen, stelt hij de inschrijvers zo spoedig mogelijk schriftelijk op de hoogte van zijn besluit met inbegrip van de redenen die tot zijn besluit hebben geleid.	Indien de aanbesteder besluit het werk niet op te dragen of de aanbesteding opnieuw te beginnen, stelt hij de inschrijvers zo spoedig mogelijk schriftelijk op de hoogte van zijn besluit met inbegrip van de redenen die tot zijn besluit hebben geleid.
2.34.3	Bij de Europese aanbesteding stelt de aanbesteder het Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen in kennis van zijn besluit het werk niet op te dragen.	
2.34.4	Voor de opdracht van het werk komen alleen inschrijvers in aanmerking die zowel op de dag van aanbesteding als op de dag van opdrachtverlening voldoen aan de eisen die in het bestek en de bekendmaking zijn vermeld.	Voor de opdracht van het werk komen alleen inschrijvers in aanmerking die zowel op de dag van aanbesteding als op de dag van opdrachtverlening voldoen aan de eisen die in het bestek en de bekendmaking zijn vermeld.
2.34.5	Onverminderd artikel 2.34.2 geschiedt de opdracht van het werk aan: a. de inschrijver die de laagste prijs heeft aangeboden, of b. de inschrijver met de economisch meest voordelige aanbidding, indien in de bekendmaking of het bestek overeenkomstig artikel 2.7.6 een of meer gunningscriteria zijn vermeld die anders zijn dan alleen de laagste prijs.	Onverminderd artikel 2.34.2 geschiedt de opdracht van het werk aan: a. de inschrijver die de laagste prijs heeft aangeboden, of b. de inschrijver met de economisch meest voordelige aanbidding, indien in de bekendmaking of het bestek overeenkomstig artikel 2.7.6 een of meer gunningscriteria zijn vermeld die anders zijn dan alleen de laagste prijs.

2.34.6	De aanbesteder bericht elke inschrijver gelijktijdig en onder opgaaf van redenen omtrent de voorgenomen gunning. De aanbesteder vermeldt daarbij de naam van de inschrijver aan wie de aanbesteder voornemens is te gunnen. Aan het voornemen tot gunning kunnen geen rechten worden ontleend. Indien binnen 15 dagen een kort geding aanhangig is gemaakt tegen het voornemen van de aanbesteder, mag de aanbesteder niet overgaan tot gunning van de opdracht, voordat in kort geding vonnis is gewezen, tenzij een zwaarwegend belang onverwijld gunning gebiedt.	De aanbesteder bericht elke inschrijver gelijktijdig en onder opgaaf van redenen omtrent de voorgenomen gunning. De aanbesteder vermeldt daarbij de naam van de inschrijver aan wie de aanbesteder voornemens is te gunnen. Aan het voornemen tot gunning kunnen geen rechten worden ontleend. Indien binnen 15 dagen een kort geding aanhangig is gemaakt tegen het voornemen van de aanbesteder, mag de aanbesteder niet overgaan tot gunning van de opdracht, voordat in kort geding vonnis is gewezen, tenzij een zwaarwegend belang onverwijld gunning gebiedt.
2.34.7	In het geval de meest gerede aanbidding hoger is dan de zorgvuldige raming van de aanbesteder, kan de aanbesteder deze aanbidding als onaanvaardbaar aanmerken en de procedure vervolgen met de onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking.	In het geval de meest gerede aanbidding hoger is dan de zorgvuldige raming van de aanbesteder, kan de aanbesteder deze aanbidding als onaanvaardbaar aanmerken en de procedure vervolgen met de onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking.
2.34.8	De aanbesteder kan besluiten van de gegevens die ten grondslag liggen aan de motivering, bedoeld in de artikelen 2.34.2 en 2.34.6, geen mededeling te doen, indien openbaarmaking van die gegevens: a. de toepassing van enige wettelijke bepaling in de weg staat; b. in strijd is met het openbaar belang; c. schade kan toebrengen aan de rechtmatige commerciële belangen van bepaalde openbare of particuliere ondernemingen, dan wel d. de eerlijke mededinging tussen de aannemers kan schaden.	De aanbesteder kan besluiten van de gegevens die ten grondslag liggen aan de motivering, bedoeld in de artikelen 2.34.2 en 2.34.6, geen mededeling te doen, indien openbaarmaking van die gegevens: a. de toepassing van enige wettelijke bepaling in de weg staat; b. in strijd is met het openbaar belang; c. schade kan toebrengen aan de rechtmatige commerciële belangen van bepaalde openbare of particuliere ondernemingen, dan wel d. de eerlijke mededinging tussen de aannemers kan schaden.
2.34.9	Voor de opdracht van het werk volgens een alternatieve aanbidding komt uitsluitend de inschrijver in aanmerking die deze aanbidding heeft gedaan.	Voor de opdracht van het werk volgens een alternatieve aanbidding komt uitsluitend de inschrijver in aanmerking die deze aanbidding heeft gedaan.
2.34.10	Indien het werk mede omvat het door een inschrijver maken van een ontwerp, komt voor de opdracht van het werk volgens een ingediend ontwerp uitsluitend de inschrijver in aanmerking van wie de desbetreffende inschrijving afkomstig is.	Indien het werk mede omvat het door een inschrijver maken van een ontwerp, komt voor de opdracht van het werk volgens een ingediend ontwerp uitsluitend de inschrijver in aanmerking van wie de desbetreffende inschrijving afkomstig is.
2.34.11	Indien twee of meer inschrijvers gelijkelijk voor de opdracht van het werk in aanmerking komen, beslist het lot aan wie van hen het werk zal worden opgedragen. De desbetreffende inschrijvers worden er tijdig van in kennis gesteld, dat een loting zal plaatsvinden en waar, wanneer en door wie de loting zal worden gehouden. Zij zijn bevoegd daarbij in persoon of bij gemachtigde tegenwoordig te zijn.	Indien twee of meer inschrijvers gelijkelijk voor de opdracht van het werk in aanmerking komen, beslist het lot aan wie van hen het werk zal worden opgedragen. De desbetreffende inschrijvers worden er tijdig van in kennis gesteld, dat een loting zal plaatsvinden en waar, wanneer en door wie de loting zal worden gehouden. Zij zijn bevoegd daarbij in persoon of bij gemachtigde tegenwoordig te zijn.

2.35	<i>Opdracht</i>	<i>Opdracht</i> Toelichting
2.35.1	De overeenkomst komt tot stand door de opdracht op grond van het inschrijvingsbiljet.	De overeenkomst komt tot stand door de opdracht op grond van het inschrijvingsbiljet.
2.35.2	De opdracht geschiedt door de aanbesteder door middel van een schriftelijke mededeling, waaronder tevens wordt verstaan een telefax of een elektronisch bericht. Een telefax of een elektronisch bericht wordt onverwijld per brief door de aanbesteder bevestigd.	De opdracht geschiedt door de aanbesteder door middel van een schriftelijke mededeling, waaronder tevens wordt verstaan een telefax of een elektronisch bericht. Een telefax of een elektronisch bericht wordt onverwijld per brief door de aanbesteder bevestigd.
2.35.3	De datum van de opdracht is die van de verzending van de mededeling, bedoeld in artikel 2.35.2.	De datum van de opdracht is die van de verzending van de mededeling, bedoeld in artikel 2.35.2.
2.35.4	Tegelijk met of zo spoedig mogelijk na de schriftelijke mededeling, bedoeld in artikel 2.35.2, wordt aan de aannemer toegezonden een door of namens de opdrachtgever gewaarmerkt: a. afschrift van zijn inschrijvingsbiljet met de eventuele staat van verrekenprijzen, b. exemplaar van het bestek en de daarbij behorende tekeningen, c. afschrift van de nota van inlichtingen en d. afschrift van het proces-verbaal van aanwijzing.	Tegelijk met of zo spoedig mogelijk na de schriftelijke mededeling, bedoeld in artikel 2.35.2, wordt aan de aannemer toegezonden een door of namens de opdrachtgever gewaarmerkt: a. afschrift van zijn inschrijvingsbiljet met de eventuele staat van verrekenprijzen, b. exemplaar van het bestek en de daarbij behorende tekeningen, c. afschrift van de nota van inlichtingen en d. afschrift van het proces-verbaal van aanwijzing.
2.36	<i>Proces-verbaal van opdrachtverlening</i>	
2.36.1	Bij de Europese aanbesteding stelt de opdrachtgever een proces-verbaal van de opdrachtverlening op dat ten minste het volgende bevat: a. de naam en het adres van de aanbesteder, het voorwerp en de waarde van de opdracht; b. de naam van de begunstigde en de motivering van de keuze van zijn aanbieding, alsmede, indien bekend, het gedeelte van de opdracht dat de begunstigde voornemens is door derden in onderaanneming te laten uitvoeren; c. de namen van de niet gekozen inschrijvers en de redenen daartoe.	
2.36.2	Dit proces-verbaal of de hoofdpunten hieruit wordt door de opdrachtgever desgevraagd toegezonden aan de Commissie van de Europese Gemeenschappen.	

2.37	<i>Informatie betreffende opdrachtverlening</i>	Toelichting
2.37.1	De aanbesteder die bij de Europese aanbesteding een opdracht heeft verleend doet het resultaat door middel van een aankondiging bekendmaken. Hij zendt hiertoe deze aankondiging uiterlijk 48 dagen na de verlening van de desbetreffende opdracht langs de meest passende kanalen aan het Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen.	
2.37.2	Artikel 2.37.1 vindt geen toepassing op de gegevens overeenkomstig standaardformulier C van de bij dit reglement behorende bijlage II waarvan openbaarmaking in de weg staat aan toepassing van de wet, in strijd is met het openbaar belang, schade zou kunnen toebrengen aan rechtmatige commerciële belangen van bepaalde overheids- of particuliere ondernemingen dan wel de eerlijke mededinging tussen aannemingsbedrijven zou kunnen aantasten.	
2.37.3	De opdrachtgever moet de datum van verzending van de in artikel 2.37.1 bedoelde aankondiging kunnen aantonen.	
2.37.4	De aankondiging wordt opgesteld overeenkomstig standaardformulier C , genoemd in artikel 2.37.2. De aankondiging verschaft op nauwkeurige wijze de in het standaardformulier gevraagde inlichtingen.	
2.37.5	De bekendmaking in de Staatscourant, in een landelijk verspreid vakblad of op een voor iedereen toegankelijk elektronisch medium mag niet plaatsvinden vóór de in artikel 2.37.1 genoemde datum van verzending van de aankondiging aan het Bureau, welke datum in de bekendmaking moet worden vermeld. Deze bekendmaking mag geen andere gegevens bevatten dan die welke verschijnen in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen.	

2.38	Zekerheidstelling	Zekerheidstelling
2.38.1	Een aanbesteder mag uitsluitend zekerheidstelling bedingen van de inschrijver aan wie hij voornemens is het werk op te dragen.	Een aanbesteder mag uitsluitend zekerheidstelling bedingen van de inschrijver aan wie hij voornemens is het werk op te dragen.
2.38.2	Het bedrag van de zekerheid mag het bedrag dat ter zake van zekerheidstelling voor de nakoming van de uit de overeenkomst van aanneming voortvloeiende verplichtingen in de bekendmaking of in het bestek is genoemd, niet te boven gaan.	Het bedrag van de zekerheid mag het bedrag dat ter zake van zekerheidstelling voor de nakoming van de uit de overeenkomst van aanneming voortvloeiende verplichtingen in de bekendmaking of in het bestek is genoemd, niet te boven gaan.
2.38.3	In afwijking van artikel 2.38.2 mag een aanbesteder, indien hij het werk overeenkomstig een alternatieve aanbieding wil opdragen aan de inschrijver die de alternatieve aanbieding heeft gedaan, van die inschrijver zekerheidstelling verlangen die het in de bekendmaking of het bestek genoemde bedrag te boven gaat, met dien verstande dat het bedrag van de zekerheidstelling een tiende van de som waarvoor de inschrijver heeft aangeboden het werk uit te voeren niet te boven mag gaan.	In afwijking van artikel 2.38.2 mag een aanbesteder, indien hij het werk overeenkomstig een alternatieve aanbieding wil opdragen aan de inschrijver die de alternatieve aanbieding heeft gedaan, van die inschrijver zekerheidstelling verlangen die het in de bekendmaking of het bestek genoemde bedrag te boven gaat, met dien verstande dat het bedrag van de zekerheidstelling een tiende van de som waarvoor de inschrijver heeft aangeboden het werk uit te voeren niet te boven mag gaan.
2.39	Geschillen	Geschillen Toelichting
2.39.1	Ieder geschil tussen de bij de aanbestedingsprocedure betrokkenen dat ontstaat naar aanleiding van de aanbestedingsprocedure waarop dit reglement van toepassing is verklaard, zal, tenzij anders nader door de betrokkenen wordt overeengekomen, bij uitsluiting worden voorgelegd aan de burgerlijke rechter.	Ieder geschil tussen de bij de aanbestedingsprocedure betrokkenen dat ontstaat naar aanleiding van de aanbestedingsprocedure waarop dit reglement van toepassing is verklaard, zal, tenzij anders nader door de betrokkenen wordt overeengekomen, bij uitsluiting worden voorgelegd aan de burgerlijke rechter.
2.39.2	Een betrokkene die een geschil als bedoeld in artikel 2.39.1 aanhangig wenst te maken, dient dit niet later dan drie maanden na het ontstaan van dat geschil, doch in ieder geval niet later dan drie maanden na de datum van de opdracht, bedoeld in artikel 2.35.3, aanhangig te maken, tenzij het geschil voortvloeit uit een omstandigheid, welke eerst na verloop van die periode is gebleken. In dit laatste geval gaat de termijn van drie maanden in op de dag dat de desbetreffende omstandigheid is gebleken.	Een betrokkene die een geschil als bedoeld in artikel 2.39.1 aanhangig wenst te maken, dient dit niet later dan drie maanden na het ontstaan van dat geschil, doch in ieder geval niet later dan drie maanden na de datum van de opdracht, bedoeld in artikel 2.35.3, aanhangig te maken, tenzij het geschil voortvloeit uit een omstandigheid, welke eerst na verloop van die periode is gebleken. In dit laatste geval gaat de termijn van drie maanden in op de dag dat de desbetreffende omstandigheid is gebleken.

3	HOOFDSTUK III NIET-OPENBARE PROCEDURE (AANBESTEDING MET VOORAFGAANDE SELECTIE)	HOOFDSTUK III NIET-OPENBARE PROCEDURE (AANBESTEDING MET VOORAFGAANDE SELECTIE)
	Europees	Nationaal
Artikel		
3.1	<i>Omschrijving</i>	<i>Omschrijving</i>
3.1.1	Een aanbesteding volgens de niet-openbare procedure is een aanbesteding die algemeen bekend wordt gemaakt, waarbij een ieder zich als gegadigde kan aanmelden en waarvoor een aantal gegadigden tot inschrijving kan worden uitgenodigd.	Een aanbesteding volgens de niet-openbare procedure is een aanbesteding die algemeen bekend wordt gemaakt, waarbij een ieder zich als gegadigde kan aanmelden en waarvoor een aantal gegadigden tot inschrijving kan worden uitgenodigd.
3.1.2	Wanneer een aanbesteder de in artikel 3.1.1 genoemde wijze van aanbesteding toepast, mag hij het aantal gegadigden vaststellen dat hij voornemens is tot inschrijving uit te nodigen. Dit aantal wordt genoemd in de bekendmaking, bedoeld in artikel 3.2.1.	Wanneer een aanbesteder de in artikel 3.1.1 genoemde wijze van aanbesteding toepast, mag hij het aantal gegadigden vaststellen dat hij voornemens is tot inschrijving uit te nodigen. Dit aantal wordt genoemd in de bekendmaking, bedoeld in artikel 3.2.1.
3.1.3	Indien van toepassing van artikel 3.1.2 wordt afgezien, mag de aanbesteder een minimum en een maximum aangeven waartussen het aantal gegadigden zal liggen dat hij voornemens is tot inschrijving uit te nodigen. Dit minimum aantal en dit maximum aantal worden dan aangegeven in de bekendmaking, bedoeld in artikel 3.2.1. Deze aantallen hangen af van de aard van het uit te voeren werk.	Indien van toepassing van artikel 3.1.2 wordt afgezien, mag de aanbesteder een minimum en een maximum aangeven waartussen het aantal gegadigden zal liggen dat hij voornemens is tot inschrijving uit te nodigen. Dit minimum aantal en dit maximum aantal worden dan aangegeven in de bekendmaking, bedoeld in artikel 3.2.1. Deze aantallen hangen af van de aard van het uit te voeren werk.
3.1.4	Indien het aantal gegadigden dat voldoet aan de eisen, bedoeld in artikel 3.13, groter is dan het aangegeven aantal, dan wel het maximum aantal, beslist het lot of een andere objectieve methode wie van hen tot inschrijving zal worden uitgenodigd. Van loting wordt door de aanbesteder een proces-verbaal opgemaakt.	Indien het aantal gegadigden dat voldoet aan de eisen, bedoeld in artikel 3.13, groter is dan het aangegeven aantal, dan wel het maximum aantal, beslist het lot of een andere objectieve methode wie van hen tot inschrijving zal worden uitgenodigd. Van loting wordt door de aanbesteder een proces-verbaal opgemaakt.
3.1.5	Bij de Europese aanbesteding dient het aantal tot inschrijving uit te nodigen gegadigden ten minste vijf te bedragen.	
3.1.6	Het aantal tot inschrijving uit te nodigen gegadigden moet in ieder geval groot genoeg zijn om een daadwerkelijke mededinging te waarborgen.	Het aantal tot inschrijving uit te nodigen gegadigden moet in ieder geval groot genoeg zijn om een daadwerkelijke mededinging te waarborgen.
3.2	<i>Bekendmaking, vooraankondiging en aankondiging</i>	<i>Bekendmaking</i> Toelichting
3.2.1	De aanbesteder maakt het voornemen om een werk aan te besteden bekend door middel van een bekendmaking.	De aanbesteder maakt het voornemen om een werk aan te besteden bekend door middel van een bekendmaking.
3.2.2	Bij de Europese aanbesteding maakt de aanbesteder het voornemen om een werk aan te besteden tevens bekend door middel van een aankondiging, eventueel voorafgegaan door een vooraankondiging.	
3.2.3	De aankondiging dient ten minste de gegevens van de bekendmaking te bevatten.	

Aanbestedingsreglement Werken 2004

3.3	<i>Vooraankondiging</i>	Toelichting
3.3.1	Bij de Europese aanbesteding kan de aanbesteder een vooraankondiging plaatsen, die wordt opgesteld overeenkomstig het in bijlage II opgenomen standaardformulier A . De vooraankondiging geeft de hoofdkenmerken weer van de opdracht of opdrachten voor de uitvoering van werken die hij voornemens is te plaatsen. De vooraankondiging verschaft op nauwkeurige wijze de in het standaardformulier gevraagde inlichtingen.	
3.3.2	De aanbesteder zendt de vooraankondiging zo snel mogelijk na het besluit tot goedkeuring van het aanbestedingsprogramma langs de meest passende kanalen toe aan het Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen.	
3.3.3	De aanbesteder plaatst de vooraankondiging tevens in de Staatscourant of in een landelijk verspreid vakblad of op een voor iedereen toegankelijk elektronisch medium. In dit laatste geval wordt in de Staatscourant of in een landelijk verspreid vakblad de vindplaats van de vooraankondiging vermeld. De toezending van de vindplaats aan de Staatscourant of een landelijk verspreid vakblad vindt plaats voorafgaand aan publicatie op een elektronisch medium.	
3.3.4	De bekendmaking, bedoeld in artikel 3.2.1, mag niet geschieden voordat de vooraankondiging aan het Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen is verzonden. De bekendmaking vermeldt de datum van verzending als bedoeld in artikel 3.3.2.	
3.3.5	De aanbesteder moet de in artikel 3.3.2 bedoelde datum van verzending kunnen aantonen.	
3.4.	<i>Aankondiging en bekendmaking</i>	Bekendmaking Toelichting
3.4.1	Bij de Europese aanbesteding worden de aankondiging en de bekendmaking opgesteld overeenkomstig het in bijlage II opgenomen standaardformulier B . De aankondiging en de bekendmaking verschaffen op nauwkeurige wijze de in het desbetreffende standaardformulier gevraagde inlichtingen.	
3.4.2	De aanbesteder zendt de aankondiging zo snel mogelijk en langs de meest passende kanalen aan het Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen.	

Aanbestedingsreglement Werken 2004

3.4.3	De aanbesteder plaatst de in artikel 3.2.1 bedoelde bekendmaking in de Staatscourant of in een landelijk verspreid vakblad of op een voor iedereen toegankelijk elektronisch medium. In dit laatste geval wordt in de Staatscourant of in een landelijk verspreid vakblad de vindplaats van de bekendmaking vermeld. De toezending van de vindplaats aan de Staatscourant of een landelijk verspreid vakblad vindt plaats voorafgaand aan publicatie op een elektronisch medium.	
3.4.4	De bekendmaking mag eerst plaatsvinden na de in artikel 3.4.2 bedoelde verzending van de aankondiging en dient alsdan te geschieden uiterlijk binnen 4 dagen daarna. De datum van verzending van de aankondiging wordt in de bekendmaking vermeld.	
3.4.5	De aanbesteder moet de in artikel 3.4.2 bedoelde datum van verzending van de aankondiging kunnen aantonen.	
3.4.6		Bij de nationale aanbesteding wordt de bekendmaking opgesteld overeenkomstig het in bijlage II opgenomen standaardformulier B en bekend gemaakt in de Staatscourant of in een landelijk verspreid vakblad of op een voor iedereen toegankelijk elektronisch medium. In dit laatste geval wordt in de Staatscourant of in een landelijk verspreid vakblad de vindplaats van de bekendmaking vermeld. De toezending van de vindplaats aan de Staatscourant of een landelijk verspreid vakblad vindt plaats voorafgaand aan publicatie op een elektronisch medium.
3.4.7	In de bekendmaking of in het selectiedocument vermeldt de aanbesteder alle maatschappelijke, technische, organisatorische en financieel-economische eisen waaraan een gegadigde of inschrijver moet voldoen, alsmede de gegevens die moeten worden overgelegd om in aanmerking te kunnen komen voor de opdracht van het werk.	In de bekendmaking of in het selectiedocument vermeldt de aanbesteder alle maatschappelijke, technische, organisatorische en financieel-economische eisen waaraan een gegadigde of inschrijver moet voldoen, alsmede de gegevens die moeten worden overgelegd om in aanmerking te kunnen komen voor de opdracht van het werk.
3.5	<i>Termijnen bij aanmelding als gegadigde</i>	<i>Termijnen bij aanmelding als gegadigde</i> Toelichting
3.5.1	Bij de Europese aanbesteding bedraagt de termijn voor de ontvangst van de aanmeldingen ten minste 37 dagen, te rekenen vanaf de datum van verzending van de aankondiging. Gegadigden dienen hun aanmelding in per brief, telefax, elektronisch bericht of telefonisch. In de laatste drie gevallen moet de aanmelding worden bevestigd per brief, die wordt verzonden vóór het verstrijken van de hiervoor genoemde termijn.	

3.5.2	Wanneer het om dringende redenen onmogelijk is de in artikel 3.5.1 bedoelde termijn in acht te nemen, kan de aanbesteder de termijn verkorten tot ten minste 15 dagen, te rekenen vanaf de datum van verzending van de aankondiging. Gegadigden dienen in dat geval hun aanmelding langs de snelst mogelijke kanalen te verzenden. Indien de aanmelding per telefax, elektronisch bericht of telefonisch geschiedt, dient zij te worden bevestigd per brief die wordt verzonden vóór het verstrijken van de hiervoor genoemde termijn.	
3.5.3		Bij de nationale aanbesteding bedraagt de termijn voor de ontvangst van de aanmeldingen ten minste 21 dagen te rekenen vanaf de dag van de bekendmaking, bedoeld in artikel 3.2.1.
3.5.4		In spoedeisende gevallen is de termijn voor de ontvangst van de aanmeldingen ten minste 12 dagen te rekenen vanaf de dag van de bekendmaking, bedoeld in artikel 3.2.1.
3.6	Technische specificaties	Technische specificaties Toelichting
3.6.1	De technische specificaties, bedoeld in de bij dit reglement behorende bijlage I, worden vermeld in de algemene documenten of in de contractuele documenten die bij elk werk behoren.	De technische specificaties, bedoeld in de bij dit reglement behorende bijlage I, worden vermeld in de algemene documenten of in de contractuele documenten die bij elk werk behoren.
3.6.2	Bij de Europese aanbesteding worden technische specificaties, onverminderd de verplichte nationale voorschriften, door de aanbesteder aangegeven door: <ul style="list-style-type: none"> a. verwijzing naar nationale normen waarin de Europese normen zijn omgezet, b. verwijzing naar Europese technische goedkeuringen, of c. verwijzing naar gemeenschappelijke technische specificaties. 	

3.6.3	<p>De aanbesteder mag van artikel 3.6.2 afwijken indien:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. de normen, de Europese technische goedkeuringen of de gemeenschappelijke technische specificaties geen bepalingen bevatten inzake de vaststelling van de overeenstemming of indien er geen technische middelen zijn om de overeenstemming van een product met deze normen of deze Europese technische goedkeuringen of deze gemeenschappelijke technische specificaties afdoende vast te stellen; b. de toepassing van deze normen, deze Europese technische goedkeuringen of deze gemeenschappelijke technische specificaties de aanbesteder verplicht tot het gebruik van producten of van materiaal dat met de reeds door de aanbesteder gebruikte apparatuur onverenigbaar is dan wel tot buitensporig hoge kosten of tot onevenredig grote technische moeilijkheden leidt; de aanbesteder kan dit echter slechts doen in het kader van een welomschreven en schriftelijk vastgelegde strategie met het oog op een overgang binnen een gestelde termijn naar Europese normen, Europese technische goedkeuringen of gemeenschappelijke technische specificaties; c. het desbetreffende werk werkelijk innoverend is, waardoor de aanwending van bestaande normen, Europese technische goedkeuringen of gemeenschappelijke technische specificaties niet dienstig zou zijn. 	
3.6.4	<p>De aanbesteder die zich beroept op een of meer van de in artikel 3.6.3 genoemde gevallen, dient de redenen daartoe, tenzij zulks niet mogelijk is, te vermelden in de bekendmaking of in het bestek, en in elk geval in zijn interne documentatie. De aanbesteder verstrekt deze informatie desgevraagd aan de lidstaten en aan de Commissie van de Europese Gemeenschappen.</p>	

<p>3.6.5</p>	<p>Indien ter zake geen Europese normen, Europese technische goedkeuringen of gemeenschappelijke technische specificaties bestaan:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. worden de technische specificaties aangegeven door verwijzing naar de nationale technische specificaties, waarvan is erkend dat zij aan de fundamentele voorschriften in de communautaire richtlijnen inzake de technische harmonisatie voldoen, volgens de in die richtlijnen bepaalde procedures en met name volgens de procedures van richtlijn nr. 89/106/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 december 1988 betreffende de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen der lidstaten inzake voor de bouw bestemde producten; b. kunnen de technische specificaties worden aangegeven door verwijzing naar de nationale technische specificaties inzake het ontwerpen, het berekenen en het uitvoeren van het werk en het gebruik van de producten; c. kunnen de technische specificaties worden aangegeven door verwijzing naar andere documenten. In dat geval dient in volgorde van voorkeur te worden verwezen: <ul style="list-style-type: none"> - naar nationale normen waarin de door het land van de aanbesteder aanvaarde internationale normen zijn omgezet; - naar andere nationale normen en nationale technische goedkeuringen van het land van de aanbesteder; - naar iedere norm. 	
<p>3.6.6</p>	<p>Tenzij dergelijke specificaties door de aard van het werk worden gerechtvaardigd, is de aanbesteder niet gerechtigd tot het opnemen in de contractclausules die voor een bepaald werk gelden, van technische specificaties die producten van een bepaald fabrikaat of van een bepaalde herkomst of bijzondere werkwijzen vermelden, waardoor bepaalde ondernemingen worden begunstigd of uitgeschakeld. De aanbesteder is met name niet gerechtigd merken, octrooien of typen of een bepaalde oorsprong of productie aan te duiden. Indien het de aanbesteder niet mogelijk is door middel van voldoende nauwkeurige en voor alle betrokkenen begrijpelijke technische specificaties de aard van het werk te omschrijven, is de aanbesteder gerechtigd tot een aanduiding als hiervoor bedoeld, mits deze vergezeld gaat van de vermelding "of daarmee overeenstemmend".</p>	<p>Tenzij dergelijke specificaties door de aard van het werk worden gerechtvaardigd, is de aanbesteder niet gerechtigd tot het opnemen in de contractclausules die voor een bepaald werk gelden, van technische specificaties die producten van een bepaald fabrikaat of van een bepaalde herkomst of bijzondere werkwijzen vermelden, waardoor bepaalde ondernemingen worden begunstigd of uitgeschakeld. De aanbesteder is met name niet gerechtigd merken, octrooien of typen of een bepaalde oorsprong of productie aan te duiden. Indien het de aanbesteder niet mogelijk is door middel van voldoende nauwkeurige en voor alle betrokkenen begrijpelijke technische specificaties de aard van het werk te omschrijven, is de aanbesteder gerechtigd tot een aanduiding als hiervoor bedoeld, mits deze vergezeld gaat van de vermelding "of daarmee overeenstemmend".</p>

3.7	<i>Bestek</i>	<i>Bestek</i>
3.7.1	<p>Het bestek vermeldt, indien de aanbesteder zich het recht voorbehoudt het werk op te dragen aan de inschrijver met de economisch meest voordelige aanbidding, bedoeld in artikel 3.36.5, onder b, alle gunningscriteria die anders zijn dan het gunningscriterium van de laagste prijs, alsmede de gegevens die moeten worden overgelegd om in aanmerking te kunnen komen voor de opdracht van het werk, tenzij in de bekendmaking of het selectiedocument is vermeld dat de daarin gegeven opsommingen van gunningscriteria en over te leggen gegevens uitputtend zijn.</p>	<p>Het bestek vermeldt, indien de aanbesteder zich het recht voorbehoudt het werk op te dragen aan de inschrijver met de economisch meest voordelige aanbidding, bedoeld in artikel 3.36.5, onder b, alle gunningscriteria die anders zijn dan het gunningscriterium van de laagste prijs, alsmede de gegevens die moeten worden overgelegd om in aanmerking te kunnen komen voor de opdracht van het werk, tenzij in de bekendmaking of het selectiedocument is vermeld dat de daarin gegeven opsommingen van gunningscriteria en over te leggen gegevens uitputtend zijn.</p>
3.7.2	<p>Bij de Europese aanbesteding geeft de aanbesteder in het bestek aan bij welke dienst of diensten een inschrijver de ter zake dienende informatie kan verkrijgen over de verplichtingen ingevolge de regelingen inzake arbeidsbescherming en arbeidsvoorwaarden, die op de plaats waar het werk wordt uitgevoerd gelden en die van toepassing zijn op de werkzaamheden die tijdens de uitvoering op het werktein worden verricht.</p>	
3.7.3	<p>Bij de Europese aanbesteding verplicht de aanbesteder de inschrijvers bij hun inschrijving aan te geven, dat zij bij de voorbereiding van hun inschrijving rekening hebben gehouden met de verplichtingen ingevolge de regelingen inzake arbeidsbescherming en arbeidsvoorwaarden die gelden op de plaats waar het werk wordt uitgevoerd.</p>	

3.8	<i>Uitsluitingsgronden</i>	<i>Uitsluitingsgronden</i>	Toelichting
3.8.1	<p>Van deelneming aan een aanbesteding kan worden uitgesloten een ieder:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. die in staat van faillissement of van liquidatie verkeert, die zijn werkzaamheden heeft gestaakt, of die het voorwerp is van een surséance van betaling of een akkoord dan wel in een andere soortgelijke toestand verkeert ingevolge een gelijkaardige procedure waarin de nationale wettelijke regeling voorziet; b. wiens faillissement is aangevraagd of tegen wie een procedure van surséance van betaling of akkoord dan wel een andere soortgelijke procedure, die in de nationale wettelijke regeling is voorzien, aanhangig is gemaakt; c. die bij een vonnis dat in kracht van gewijsde is gegaan, veroordeeld is geweest voor een delict dat de professionele integriteit van de aannemer in het gedrang brengt; d. die in de uitoefening van zijn beroep een ernstige fout heeft begaan, vastgesteld op elke grond die de aanbesteder aannemelijk kan maken; e. die niet aan zijn verplichtingen heeft voldaan ten aanzien van de betaling van de sociale verzekeringsbijdragen overeenkomstig de wettelijke bepalingen van het land waar hij gevestigd is of die van het land van de aanbesteder; f. die niet aan zijn verplichtingen heeft voldaan ten aanzien van de betaling van zijn belastingen overeenkomstig de wettelijke bepalingen van het land waar hij gevestigd is of van het land van de aanbesteder; g. die zich in ernstige mate schuldig heeft gemaakt aan valse verklaringen bij het verstrekken van de inlichtingen die overeenkomstig de artikelen 3.9 tot en met 3.12 kunnen worden verlangd. 	<p>Van deelneming aan een aanbesteding kan worden uitgesloten een ieder:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. die in staat van faillissement of van liquidatie verkeert, die zijn werkzaamheden heeft gestaakt, of die het voorwerp is van een surséance van betaling of een akkoord dan wel in een andere soortgelijke toestand verkeert ingevolge een gelijkaardige procedure waarin de nationale wettelijke regeling voorziet; b. wiens faillissement is aangevraagd of tegen wie een procedure van surséance van betaling of akkoord dan wel een andere soortgelijke procedure, die in de nationale wettelijke regeling is voorzien, aanhangig is gemaakt; c. die bij een vonnis dat in kracht van gewijsde is gegaan, veroordeeld is geweest voor een delict dat de professionele integriteit van de aannemer in het gedrang brengt; d. die in de uitoefening van zijn beroep een ernstige fout heeft begaan, vastgesteld op elke grond die de aanbesteder aannemelijk kan maken; e. die niet aan zijn verplichtingen heeft voldaan ten aanzien van de betaling van de sociale verzekeringsbijdragen overeenkomstig de wettelijke bepalingen van het land waar hij gevestigd is of die van het land van de aanbesteder; f. die niet aan zijn verplichtingen heeft voldaan ten aanzien van de betaling van zijn belastingen overeenkomstig de wettelijke bepalingen van het land waar hij gevestigd is of van het land van de aanbesteder; g. die zich in ernstige mate schuldig heeft gemaakt aan valse verklaringen bij het verstrekken van de inlichtingen die overeenkomstig de artikelen 3.9 tot en met 3.12 kunnen worden verlangd. 	
3.8.2	<p>Indien de aanbesteder van een inschrijver of gegadigde het bewijs verlangt dat hij niet in een van de in artikel 3.8.1, onder a, b, c, e en f, genoemde omstandigheden verkeert, aanvaardt hij als voldoende bewijs:</p> <ul style="list-style-type: none"> - voor a, b en c een uittreksel uit het strafregister of, bij ontbreken daarvan, een gelijkwaardig document, afgegeven door een gerechtelijke of bevoegde overheidsinstantie van het land van oorsprong of van herkomst en waaruit blijkt dat aan deze eisen is voldaan; - voor e en f een door een bevoegde instantie van de betrokken lidstaat afgegeven getuigschrift. 	<p>Indien de aanbesteder van een inschrijver of gegadigde het bewijs verlangt dat hij niet in een van de in artikel 3.8.1, onder a, b, c, e en f, genoemde omstandigheden verkeert, aanvaardt hij als voldoende bewijs:</p> <ul style="list-style-type: none"> - voor a, b en c een uittreksel uit het strafregister of, bij ontbreken daarvan, een gelijkwaardig document, afgegeven door een gerechtelijke of bevoegde overheidsinstantie van het land van oorsprong of van herkomst en waaruit blijkt dat aan deze eisen is voldaan; - voor e en f een door een bevoegde instantie van de betrokken lidstaat afgegeven getuigschrift. 	

3.8.3	Indien geen document of getuigschrift als bedoeld in artikel 3.8.2 door het desbetreffende land wordt afgegeven, kan het worden vervangen door een verklaring onder ede of – in de lidstaten waar niet in een eed is voorzien – door een plechtige verklaring die door de betrokkene is afgelegd ten overstaan van een gerechtelijke of overheidsinstantie, een notaris of een bevoegde beroepsorganisatie van het land van oorsprong of herkomst.	Indien geen document of getuigschrift als bedoeld in artikel 3.8.2 door het desbetreffende land wordt afgegeven, kan het worden vervangen door een verklaring onder ede of – in de lidstaten waar niet in een eed is voorzien – door een plechtige verklaring die door de betrokkene is afgelegd ten overstaan van een gerechtelijke of overheidsinstantie, een notaris of een bevoegde beroepsorganisatie van het land van oorsprong of herkomst.
3.9	<i>Financiële en economische draagkracht</i>	<i>Financiële en economische draagkracht</i> Toelichting
3.9.1	In het algemeen kan de financiële en economische draagkracht van een gegadigde of inschrijver worden aangetoond door één of meer van de volgende referenties: a. passende bankverklaringen; b. overlegging van balansen of van uittreksels uit de balansen van het aannemingsbedrijf, indien de wetgeving van het land van vestiging van het aannemingsbedrijf de bekendmaking van balansen voorschrijft; c. een verklaring betreffende de totale omzet en de omzet aan werken van het aannemingsbedrijf over de laatste drie boekjaren.	In het algemeen kan de financiële en economische draagkracht van een gegadigde of inschrijver worden aangetoond door één of meer van de volgende referenties: a. passende bankverklaringen; b. overlegging van balansen of van uittreksels uit de balansen van het aannemingsbedrijf, indien de wetgeving van het land van vestiging van het aannemingsbedrijf de bekendmaking van balansen voorschrijft; c. een verklaring betreffende de totale omzet en de omzet aan werken van het aannemingsbedrijf over de laatste drie boekjaren.
3.9.2	De aanbesteder geeft in de bekendmaking of in het selectiedocument de referenties aan die hij verlangt evenals de andere, niet in artikel 3.9.1 genoemde bewijsstukken die moeten worden overgelegd.	De aanbesteder geeft in de bekendmaking of in het selectiedocument de referenties aan die hij verlangt evenals de andere, niet in artikel 3.9.1 genoemde bewijsstukken die moeten worden overgelegd.
3.9.3	Indien een gegadigde of inschrijver wegens gegronde redenen niet in staat is de door de aanbesteder gevraagde referenties over te leggen, kan de financiële en economische draagkracht van deze gegadigde of inschrijver worden aangetoond met andere documenten die de aanbesteder geschikt acht.	Indien een gegadigde of inschrijver wegens gegronde redenen niet in staat is de door de aanbesteder gevraagde referenties over te leggen, kan de financiële en economische draagkracht van deze gegadigde of inschrijver worden aangetoond met andere documenten die de aanbesteder geschikt acht.

3.10	<i>Technische bekwaamheid</i>	<i>Technische bekwaamheid</i> Toelichting
3.10.1	<p>De technische bekwaamheid van een gegadigde of inschrijver kan worden aangetoond door:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. studie- en beroepsdiploma's van de gegadigde of inschrijver en/of van zijn stafpersoneel en in het bijzonder van degenen die met de leiding van de werken zijn belast; b. een lijst van de in de laatste vijf jaren uitgevoerde werken; deze lijst wordt voor de belangrijkste werken gestaafd door verklaringen inzake de goede uitvoering. In deze verklaringen dienen het bedrag van de werken, alsmede tijd en plaats van uitvoering te worden vermeld, en voorts moet eruit blijken of zij vakkundig zijn verricht en op regelmatige wijze tot een goed eind zijn gebracht. De bevoegde autoriteit zal de verklaringen in voorkomend geval rechtstreeks aan de aanbesteder toezenden; c. een verklaring welke de outillage, het materieel en de technische uitrusting vermeldt, waarover de gegadigde of inschrijver voor de uitvoering van het werk beschikt; d. een verklaring betreffende de gemiddelde jaarlijkse personeelsbezetting van de gegadigde of inschrijver en de omvang van de staf gedurende de laatste drie jaren; e. een verklaring waarin de al dan niet tot het bedrijf van de gegadigde of inschrijver behorende technici of technische organen worden vermeld, waarover de gegadigde of inschrijver voor de uitvoering van het werk beschikt. 	<p>De technische bekwaamheid van een gegadigde of inschrijver kan worden aangetoond door:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. studie- en beroepsdiploma's van de gegadigde of inschrijver en/of van zijn stafpersoneel en in het bijzonder van degenen die met de leiding van de werken zijn belast; b. een lijst van de in de laatste vijf jaren uitgevoerde werken; deze lijst wordt voor de belangrijkste werken gestaafd door verklaringen inzake de goede uitvoering. In deze verklaringen dienen het bedrag van de werken, alsmede tijd en plaats van uitvoering te worden vermeld, en voorts moet eruit blijken of zij vakkundig zijn verricht en op regelmatige wijze tot een goed eind zijn gebracht. De bevoegde autoriteit zal de verklaringen in voorkomend geval rechtstreeks aan de aanbesteder toezenden; c. een verklaring welke de outillage, het materieel en de technische uitrusting vermeldt, waarover de gegadigde of inschrijver voor de uitvoering van het werk beschikt; d. een verklaring betreffende de gemiddelde jaarlijkse personeelsbezetting van de gegadigde of inschrijver en de omvang van de staf gedurende de laatste drie jaren; e. een verklaring waarin de al dan niet tot het bedrijf van de gegadigde of inschrijver behorende technici of technische organen worden vermeld, waarover de gegadigde of inschrijver voor de uitvoering van het werk beschikt.
3.10.2	<p>De aanbesteder geeft in de bekendmaking of in het selectiedocument aan welke van de in artikel 3.10.1 bedoelde referenties hij verlangt.</p>	<p>De aanbesteder geeft de bekendmaking of in het selectiedocument aan welke van de in artikel 3.10.1 bedoelde referenties hij verlangt.</p>
3.11	<i>Aanvulling van getuigschriften en bescheiden</i>	<i>Aanvulling van getuigschriften en bescheiden</i> Toelichting
	<p>Binnen de grenzen, gesteld in de artikelen 3.8 tot en met 3.10 kan de aanbesteder verlangen dat de gegadigde of inschrijver de overgelegde getuigschriften en bescheiden aanvult of nader toelicht.</p>	<p>Binnen de grenzen, gesteld in de artikelen 3.8 tot en met 3.10 kan de aanbesteder verlangen dat de gegadigde of inschrijver de overgelegde getuigschriften en bescheiden aanvult of nader toelicht.</p>

3.12 <i>Bewijs van inschrijving op een lijst van erkende aannemingsbedrijven</i>	<i>Bewijs van inschrijving op een lijst van erkende aannemingsbedrijven</i> Toelichting
3.12.1 Het in het land van vestiging op een officiële lijst van erkende aannemingsbedrijven ingeschreven aannemingsbedrijf kan bij elke aanbesteding een bewijs van inschrijving aan de aanbesteder overleggen. Op dit bewijs worden de referenties vermeld op grond waarvan de inschrijving op die lijst mogelijk was, alsmede de classificatie welke deze lijst behelst.	Het in het land van vestiging op een officiële lijst van erkende aannemingsbedrijven ingeschreven aannemingsbedrijf kan bij elke aanbesteding een bewijs van inschrijving aan de aanbesteder overleggen. Op dit bewijs worden de referenties vermeld op grond waarvan de inschrijving op die lijst mogelijk was, alsmede de classificatie welke deze lijst behelst.
3.12.2 De door de bevoegde autoriteiten bevestigde inschrijving op een dergelijke lijst vormt jegens de aanbesteder slechts in de zin van <ul style="list-style-type: none"> - artikel 3.8.1, onder a tot en met d en g, - artikel 3.9.1, onder b en c, - artikel 3.10.1, onder b en d, en niet in de zin van <ul style="list-style-type: none"> - artikel 3.9.1, onder a, en - artikel 3.10.1, onder a, c en e, een vermoeden van geschiktheid voor de werken die met de classificatie van het aannemingsbedrijf op de lijst overeenkomen.	De door de bevoegde autoriteiten bevestigde inschrijving op een dergelijke lijst vormt jegens de aanbesteder slechts in de zin van <ul style="list-style-type: none"> - artikel 3.8.1, onder a tot en met d en g, - artikel 3.9.1, onder b en c, - artikel 3.10.1, onder b en d, en niet in de zin van <ul style="list-style-type: none"> - artikel 3.9.1, onder a, en - artikel 3.10.1, onder a, c en e, een vermoeden van geschiktheid voor de werken die met de classificatie van het aannemingsbedrijf op de lijst overeenkomen.
3.12.3 De gegevens welke uit de inschrijving op een officiële lijst kunnen worden afgeleid, kunnen niet ter discussie worden gesteld. Niettemin kan, met betrekking tot de betaling van de bijdragen aan de sociale verzekering, bij de aanbesteding een aanvullende verklaring van elk ingeschreven aannemingsbedrijf worden verlangd.	De gegevens welke uit de inschrijving op een officiële lijst kunnen worden afgeleid, kunnen niet ter discussie worden gesteld. Niettemin kan, met betrekking tot de betaling van de bijdragen aan de sociale verzekering, bij de aanbesteding een aanvullende verklaring van elk ingeschreven aannemingsbedrijf worden verlangd.
3.12.4 De aanbesteder past de artikelen 3.12.1 tot en met 3.12.3 op een aannemingsbedrijf dat gevestigd is in een ander land alleen toe, indien in dat land een officiële lijst van erkende aannemingsbedrijven bestaat.	De aanbesteder past de artikelen 3.12.1 tot en met 3.12.3 op een aannemingsbedrijf dat gevestigd is in een ander land alleen toe, indien in dat land een officiële lijst van erkende aannemingsbedrijven bestaat.
3.13 <i>Objectiviteit en proportionaliteit</i>	<i>Objectiviteit en proportionaliteit</i> Toelichting
De in het bestek, het selectiedocument en de in de bekendmaking vermelde maatschappelijke, technische, organisatorische en financieel-economische eisen alsmede de daarin vermelde eisen inzake overlegging van gegevens dienen objectief, eenduidig en met de artikelen 3.8, 3.9, 3.10 en 3.12 in overeenstemming te zijn, alsmede in redelijke verhouding te staan tot de aard en de omvang van het werk.	De in het bestek, het selectiedocument en de in de bekendmaking vermelde maatschappelijke, technische, organisatorische en financieel-economische eisen alsmede de daarin vermelde eisen inzake overlegging van gegevens dienen objectief, eenduidig en met de artikelen 3.8, 3.9, 3.10 en 3.12 in overeenstemming te zijn, alsmede in redelijke verhouding te staan tot de aard en de omvang van het werk.

3.14	<i>Eigen verklaringen</i>	<i>Eigen verklaringen</i> Toelichting
3.14.1	In plaats van de bewijsstukken, bedoeld in de artikelen 3.8 tot en met 3.12, kan de aanbesteder op onderdelen het indienen van een eigen verklaring toestaan. Met een eigen verklaring geeft de gegadigde of inschrijver aan dat hij voldoet aan de voorwaarden voor het verkrijgen van de desbetreffende bewijsstukken en dat hij in staat is deze binnen een door de aanbestedende dienst vast te stellen redelijke termijn te overleggen.	In plaats van de bewijsstukken, bedoeld in de artikelen 3.8 tot en met 3.12, kan de aanbesteder op onderdelen het indienen van een eigen verklaring toestaan. Met een eigen verklaring geeft de gegadigde of inschrijver aan dat hij voldoet aan de voorwaarden voor het verkrijgen van de desbetreffende bewijsstukken en dat hij in staat is deze binnen een door de aanbestedende dienst vast te stellen redelijke termijn te overleggen.
3.14.2	Indien de aanbesteder de in artikel 3.14.1 bedoelde mogelijkheid biedt, geeft hij aan voor welke eisen de gegadigden of inschrijvers vooralsnog kunnen volstaan met een eigen verklaring. De aanbesteder behoudt het recht alsnog de onderliggende bewijsstukken op te vragen.	Indien de aanbesteder de in artikel 3.14.1 bedoelde mogelijkheid biedt, geeft hij aan voor welke eisen de gegadigden of inschrijvers vooralsnog kunnen volstaan met een eigen verklaring. De aanbesteder behoudt het recht alsnog de onderliggende bewijsstukken op te vragen.
3.14.3	Indien een gegadigde of inschrijver, na een verzoek daartoe van de aanbesteder, de bewijsstukken binnen de daartoe gestelde termijn niet kan overleggen, komt de gegadigde of inschrijver niet in aanmerking voor verdere deelname aan de aanbesteding.	Indien een gegadigde of inschrijver, na een verzoek daartoe van de aanbesteder, de bewijsstukken binnen de daartoe gestelde termijn niet kan overleggen, komt de gegadigde of inschrijver niet in aanmerking voor verdere deelname aan de aanbesteding.
3.15	<i>Uitnodiging tot inschrijving</i>	<i>Uitnodiging tot inschrijving</i>
3.15.1	Tenzij de aanbesteder besluit geen der gegadigden een uitnodiging tot inschrijving te zenden, nodigt hij de gegadigden die voldoen aan de eisen, bedoeld in artikel 3.13, uit tot inschrijving. Het aantal tot inschrijving uit te nodigen gegadigden kan zijn gelimiteerd op de wijze als beschreven in artikel 3.1.	Tenzij de aanbesteder besluit geen der gegadigden een uitnodiging tot inschrijving te zenden, nodigt hij de gegadigden die voldoen aan de eisen, bedoeld in artikel 3.13, uit tot inschrijving. Het aantal tot inschrijving uit te nodigen gegadigden kan zijn gelimiteerd op de wijze als beschreven in artikel 3.1.
3.15.2	De uitnodigingen worden gelijktijdig en schriftelijk aan de daartoe gekozen gegadigden verzonden. Bij de uitnodigingsbrief moeten het bestek en de aanvullende stukken worden ingesloten.	De uitnodigingen worden gelijktijdig en schriftelijk aan de daartoe gekozen gegadigden verzonden. Bij de uitnodigingsbrief moeten het bestek en de aanvullende stukken worden ingesloten.

3.15.3	<p>De uitnodiging tot inschrijving bevat een verwijzing naar de in artikel 3.4 genoemde bekendmaking en vermeldt:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. waar, wanneer en onder welke voorwaarden extra exemplaren van het bestek verkrijgbaar zijn; b. waar en wanneer inlichtingen zullen worden gegeven; c. waar en wanneer een eventuele aanwijzing ter plaatse wordt gehouden; d. waar en op welke data het bestek, de nota van inlichtingen en het proces-verbaal van aanwijzing ter inzage liggen; e. de uiterste datum voor de ontvangst van de inschrijvingen, het adres waar deze moeten worden ingediend en de taal of talen waarin zij moeten worden gesteld; f. plaats en tijdstip van aanbesteding; g. aanduiding van de stukken, die zonedig door de gegadigde ter staving van de gegevens, bedoeld in artikel 3.13, of ter aanvulling op die gegevens moeten worden overgelegd; h. voor zover vereist de in artikel 3.7.1 bedoelde gunningscriteria en gegevens. 	<p>De uitnodiging tot inschrijving bevat een verwijzing naar de in artikel 3.4 genoemde bekendmaking en vermeldt:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. waar, wanneer en onder welke voorwaarden extra exemplaren van het bestek verkrijgbaar zijn; b. waar en wanneer inlichtingen zullen worden gegeven; c. waar en wanneer een eventuele aanwijzing ter plaatse wordt gehouden; d. waar en op welke data het bestek, de nota van inlichtingen en het proces-verbaal van aanwijzing ter inzage liggen; e. de uiterste datum voor de ontvangst van de inschrijvingen, het adres waar deze moeten worden ingediend en de taal of talen waarin zij moeten worden gesteld; f. plaats en tijdstip van aanbesteding; g. aanduiding van de stukken, die zonedig door de gegadigde ter staving van de gegevens, bedoeld in artikel 3.13, of ter aanvulling op die gegevens moeten worden overgelegd; h. voor zover vereist de in artikel 3.7.1 bedoelde gunningscriteria en gegevens.
3.16	<i>Termijnen inschrijving</i>	<i>Termijnen inschrijving</i>
3.16.1	<p>Bij de Europese aanbesteding bedraagt de termijn tussen de dag van verzending van de uitnodigingen, bedoeld in artikel 3.15.1, en de dag van de aanbesteding ten minste 40 dagen.</p>	
3.16.2	<p>De termijn, bedoeld in artikel 3.16.1, kan worden verkort tot 26 dagen, indien:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. de aanbesteder de vooraankondiging, bedoeld in artikel 3.3, ten minste 52 dagen en ten hoogste 12 maanden voor de toezending van de aankondiging, bedoeld in artikel 3.4, aan het Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen heeft toegezonden, en b. de vooraankondiging, bedoeld in artikel 3.3, ten minste evenveel gegevens bevat als vermeld in standaardformulier B van de bij dit reglement behorende bijlage II of, in voorkomend geval, in standaardformulier B van de bij dit reglement behorende bijlage II, voor zover die gegevens op de datum van de bekendmaking van de vooraankondiging beschikbaar zijn. 	

3.16.3		Bij de nationale aanbesteding bedraagt de termijn tussen de dag van verzending van de uitnodigingen bedoeld in artikel 3.15.1 en de dag van de aanbesteding ten minste 21 dagen.
3.16.4		In spoedeisende gevallen bedraagt de termijn bedoeld in artikel 3.16.3 ten minste 10 dagen.
3.16.5	De aanbesteder verzendt gelijktijdig met de uitnodigingen, aan een door hem niet gekozen gegadigde bericht, dat hij niet wordt uitgenodigd.	De aanbesteder verzendt gelijktijdig met de uitnodigingen, aan een door hem niet gekozen gegadigde bericht, dat hij niet wordt uitgenodigd.
3.16.6	Een niet gekozen gegadigde kan de aanbesteder binnen 15 dagen na ontvangst van het bericht schriftelijk verzoeken in kennis te worden gesteld van de redenen die ertoe hebben geleid dat hij niet is uitgenodigd. De aanbesteder deelt binnen 15 dagen na ontvangst van dit verzoek aan de verzoeker schriftelijk deze redenen mede.	Een niet gekozen gegadigde kan de aanbesteder binnen 15 dagen na ontvangst van het bericht schriftelijk verzoeken in kennis te worden gesteld van de redenen die ertoe hebben geleid dat hij niet is uitgenodigd. De aanbesteder deelt binnen 15 dagen na ontvangst van dit verzoek aan de verzoeker schriftelijk deze redenen mede.
3.17	Gunningscriteria	Gunningscriteria Toelichting
3.17.1	De aanbesteder vermeldt in de bekendmaking, bedoeld in artikel 3.2.1, of hij als gunningscriterium de economisch meest voordelige aanbidding of het criterium van de laagste prijs hanteert.	De aanbesteder vermeldt in de bekendmaking, bedoeld in artikel 3.2.1, of hij als gunningscriterium de economisch meest voordelige aanbidding of het criterium van de laagste prijs hanteert.
3.17.2	Indien de aanbesteder het gunningscriterium van de economisch meest voordelige aanbidding hanteert, vermeldt de aanbesteder alle gunningscriteria overeenkomstig artikel 3.7.1 in de bekendmaking dan wel in het bestek. De aanbesteder vermeldt de gunningscriteria, zo mogelijk in afnemende volgorde van het belang dat eraan wordt gehecht, alsmede alle gegevens die moeten worden overgelegd om in aanmerking te kunnen komen voor de opdracht van het werk.	Indien de aanbesteder het gunningscriterium van de economisch meest voordelige aanbidding hanteert, vermeldt de aanbesteder alle gunningscriteria overeenkomstig artikel 3.7.1 in de bekendmaking dan wel in het bestek. De aanbesteder vermeldt de gunningscriteria, zo mogelijk in afnemende volgorde van het belang dat eraan wordt gehecht, alsmede alle gegevens die moeten worden overgelegd om in aanmerking te kunnen komen voor de opdracht van het werk.
3.17.3	De in artikel 3.17.2 bedoelde gunningscriteria kunnen onder andere betrekking hebben op de prijs, verrekenprijs of -prijzen, gebruikskosten, rentabiliteit, uitvoeringstermijn, technische, kwalitatieve of architectonische waarde.	De in artikel 3.17.2 bedoelde gunningscriteria kunnen onder andere betrekking hebben op de prijs, verrekenprijs of -prijzen, gebruikskosten, rentabiliteit, uitvoeringstermijn, technische, kwalitatieve of architectonische waarde.
3.17.4	Indien de aanbesteder het gunningscriterium van de economisch meest voordelige aanbidding hanteert, kan hij bij de gunningscriteria gewicht toekennen aan de kwaliteit van het procesmanagement van de inschrijver.	Indien de aanbesteder het gunningscriterium van de economisch meest voordelige aanbidding hanteert, kan hij bij de gunningscriteria gewicht toekennen aan de kwaliteit van het procesmanagement van de inschrijver.

3.18	<i>Inlichtingen</i>	<i>Inlichtingen</i> Toelichting
3.18.1	Van de verstrekte inlichtingen – voor zover die dienen tot aanvulling of wijziging van het bestek dan wel de kosten, de duur of de wijze van de uitvoering van het werk kunnen beïnvloeden – en van de vragen die schriftelijk of tijdens een inlichtingenbijeenkomst of aanwijzing mondeling zijn gesteld door degenen die jegens de aanbesteder blijk hebben gegeven voornemens te zijn op het werk in te schrijven of bij dat werk belang hebben, wordt door of namens de aanbesteder een nota van inlichtingen opgemaakt.	Van de verstrekte inlichtingen – voor zover die dienen tot aanvulling of wijziging van het bestek dan wel de kosten, de duur of de wijze van de uitvoering van het werk kunnen beïnvloeden – en van de vragen die schriftelijk of tijdens een inlichtingenbijeenkomst of aanwijzing mondeling zijn gesteld door degenen die jegens de aanbesteder blijk hebben gegeven voornemens te zijn op het werk in te schrijven of bij dat werk belang hebben, wordt door of namens de aanbesteder een nota van inlichtingen opgemaakt.
3.18.2	Van een gehouden aanwijzing ter plaatse wordt door of namens de aanbesteder een proces-verbaal van aanwijzing opgemaakt.	Van een gehouden aanwijzing ter plaatse wordt door of namens de aanbesteder een proces-verbaal van aanwijzing opgemaakt.
3.18.3	De nota van inlichtingen en het proces-verbaal van aanwijzing worden door of namens de aanbesteder ondertekend en ten minste 7 dagen voorafgaand aan de dag van de aanbesteding verstrekt aan de gegadigden die voor inschrijving op het werk zijn uitgenodigd. Indien de nota van inlichtingen en het proces-verbaal van aanwijzing wegens hun omvang niet binnen uiterlijk 6 dagen voorafgaand aan de dag van de aanbesteding kunnen worden verstrekt dienen de termijnen, genoemd in artikel 3.16, dienovereenkomstig te worden verlengd.	De nota van inlichtingen en het proces-verbaal van aanwijzing worden door of namens de aanbesteder ondertekend en ten minste 7 dagen voorafgaand aan de dag van de aanbesteding verstrekt aan de gegadigden die voor inschrijving op het werk zijn uitgenodigd. Indien de nota van inlichtingen en het proces-verbaal van aanwijzing wegens hun omvang niet binnen uiterlijk 6 dagen voorafgaand aan de dag van de aanbesteding kunnen worden verstrekt dienen de termijnen, genoemd in artikel 3.16, dienovereenkomstig te worden verlengd.
3.18.4	Wanneer het om dringende redenen niet mogelijk is de in artikel 3.18.3 genoemde termijn van 7 dagen in acht te nemen, worden de nota van inlichtingen en het proces-verbaal van aanwijzing door of namens de aanbesteder ten minste 4 dagen voorafgaand aan de dag van de aanbesteding verstrekt aan de gegadigden die voor inschrijving op het werk zijn uitgenodigd.	Wanneer het om dringende redenen niet mogelijk is de in artikel 3.18.3 genoemde termijn van 7 dagen in acht te nemen, worden de nota van inlichtingen en het proces-verbaal van aanwijzing door of namens de aanbesteder ten minste 4 dagen voorafgaand aan de dag van de aanbesteding verstrekt aan de gegadigden die voor inschrijving op het werk zijn uitgenodigd.
3.18.5	Indien de inschrijvingen slechts na een bezichtiging ter plaatse of na een inzage ter plaatse van de bij het bestek behorende stukken kunnen worden gedaan, dienen de termijnen, genoemd in artikel 3.16, dienovereenkomstig te worden verlengd.	Indien de inschrijvingen slechts na een bezichtiging ter plaatse of na een inzage ter plaatse van de bij het bestek behorende stukken kunnen worden gedaan, dienen de termijnen, genoemd in artikel 3.16, dienovereenkomstig te worden verlengd.
3.18.6	In de gevallen, bedoeld in artikel 3.18.3, laatste volzin, en artikel 3.18.5, wordt in de nota van inlichtingen een nieuw tijdstip voor de aanbesteding vermeld, welk tijdstip de aanbesteder onverwijld doet bekendmaken aan alle gegadigden die voor inschrijving zijn uitgenodigd.	In de gevallen, bedoeld in artikel 3.18.3, laatste volzin, en artikel 3.18.5, wordt in de nota van inlichtingen een nieuw tijdstip voor de aanbesteding vermeld, welk tijdstip de aanbesteder onverwijld doet bekendmaken aan alle gegadigden die voor inschrijving zijn uitgenodigd.
3.18.7	Een ieder die voornemens is op het werk in te schrijven, is gerechtigd de nota van inlichtingen en het proces-verbaal van aanwijzing te waarmerken.	Een ieder die voornemens is op het werk in te schrijven, is gerechtigd de nota van inlichtingen en het proces-verbaal van aanwijzing te waarmerken.

3.18.8	Alle verstrekte inlichtingen of gegeven aanwijzingen als bedoeld in artikel 3.18 zijn, voor zover die inlichtingen of aanwijzingen zijn opgenomen in de nota van inlichtingen of in het proces-verbaal van aanwijzing, voor elke inschrijver bindend.	Alle verstrekte inlichtingen of gegeven aanwijzingen als bedoeld in artikel 3.18 zijn, voor zover die inlichtingen of aanwijzingen zijn opgenomen in de nota van inlichtingen of in het proces-verbaal van aanwijzing, voor elke inschrijver bindend.
3.19	<i>Inlichtingen over een alternatieve aanbidding</i>	<i>Inlichtingen over een alternatieve aanbidding</i> Toelichting
3.19.1	Indien de aanbesteding de mogelijkheid tot het aanbieden van alternatieven open laat, dan wel indien het een aanbesteding betreft van een contract waarbij ontwerp en uitvoering geïntegreerd zijn, kan een gegadigde de aanbesteder per brief, telefax of elektronisch bericht gemotiveerd verzoeken om inlichtingen die niet worden opgenomen in de nota van inlichtingen. De aanbesteder kan dergelijke inlichtingen verstrekken voor zover het opnemen daarvan, naar het oordeel van de aanbesteder, in de nota van inlichtingen schade kan toebrengen aan de rechtmatige commerciële belangen van de gegadigde. De aanbesteder mag deze inlichtingen alleen geven indien deze dienen ter verduidelijking van de eisen die de aanbesteder in de bekendmaking en het bestek heeft gesteld. Het verstrekken van dergelijke inlichting mag niet leiden tot discriminatie van andere gegadigden of potentiële gegadigden.	Indien de aanbesteding de mogelijkheid tot het aanbieden van alternatieven open laat, dan wel indien het een aanbesteding betreft van een contract waarbij ontwerp en uitvoering geïntegreerd zijn, kan een gegadigde de aanbesteder per brief, telefax of elektronisch bericht gemotiveerd verzoeken om inlichtingen die niet worden opgenomen in de nota van inlichtingen. De aanbesteder kan dergelijke inlichtingen verstrekken voor zover het opnemen daarvan, naar het oordeel van de aanbesteder, in de nota van inlichtingen schade kan toebrengen aan de rechtmatige commerciële belangen van de gegadigde. De aanbesteder mag deze inlichtingen alleen geven indien deze dienen ter verduidelijking van de eisen die de aanbesteder in de bekendmaking en het bestek heeft gesteld. Het verstrekken van dergelijke inlichting mag niet leiden tot discriminatie van andere gegadigden of potentiële gegadigden.
3.19.2	De desbetreffende inlichtingen zijn ondergeschikt aan het bestek en de nota van inlichtingen. Bij strijdigheid prevaleren het bestek en de nota van inlichtingen.	De desbetreffende inlichtingen zijn ondergeschikt aan het bestek en de nota van inlichtingen. Bij strijdigheid prevaleren het bestek en de nota van inlichtingen.
3.19.3	Voor zover de aanbesteder het verzoek inwilligt, verstrekt hij de gevraagde inlichtingen, onder vermelding van de vraag, per brief, telefax of elektronisch bericht. Een telefax of een elektronisch bericht wordt onverwijld per brief door de aanbesteder bevestigd.	Voor zover de aanbesteder het verzoek inwilligt, verstrekt hij de gevraagde inlichtingen, onder vermelding van de vraag, per brief, telefax of elektronisch bericht. Een telefax of een elektronisch bericht wordt onverwijld per brief door de aanbesteder bevestigd.
3.19.4	Indien de aanbesteding leidt tot een gerechtelijke procedure waarbij de desbetreffende inlichtingen onderwerp van geschil zijn, is de aanbesteder gerechtigd de verstrekte inlichtingen in de procedure in te brengen.	Indien de aanbesteding leidt tot een gerechtelijke procedure waarbij de desbetreffende inlichtingen onderwerp van geschil zijn, is de aanbesteder gerechtigd de verstrekte inlichtingen in de procedure in te brengen.

3.20	<i>Details, monsters</i>	<i>Details, monsters</i>
	Aan de gegadigden die voor inschrijving op het werk zijn uitgenodigd, wordt zoveel mogelijk de gelegenheid geboden kennis te nemen van details van hoofdconstructies en onderdelen, alsmede van monsters die het algemene karakter van de leveringen aangeven. Het staat hen vrij die details en monsters te waarmerken. Van een en ander wordt in de nota van inlichtingen dan wel in het proces-verbaal van aanwijzing melding gemaakt.	Aan de gegadigden die voor inschrijving op het werk zijn uitgenodigd, wordt zoveel mogelijk de gelegenheid geboden kennis te nemen van details van hoofdconstructies en onderdelen, alsmede van monsters die het algemene karakter van de leveringen aangeven. Het staat hen vrij die details en monsters te waarmerken. Van een en ander wordt in de nota van inlichtingen dan wel in het proces-verbaal van aanwijzing melding gemaakt.
3.21	<i>Inschrijving</i>	<i>Inschrijving</i> Toelichting
3.21.1	De aanbesteding geschiedt bij inschrijving.	De aanbesteding geschiedt bij inschrijving.
3.21.2	De inschrijver dient op de dag van inschrijving te beschikken over een – op aanvraag van de aanbesteder te overhandigen – bewijs van inschrijving in het beroepsregister van het land waar hij is gevestigd, alsmede een door hem ondertekende verklaring dat hij op de dag van de inschrijving voldoet aan de eisen die verbonden zijn aan de uitoefening van het aannemingsbedrijf of, indien hij gevestigd is in een land waar een officiële lijst van erkende aannemingsbedrijven, als bedoeld in artikel 3.12.1, bestaat, een bewijs van inschrijving op die lijst.	De inschrijver dient op de dag van inschrijving te beschikken over een – op aanvraag van de aanbesteder te overhandigen – bewijs van inschrijving in het beroepsregister van het land waar hij is gevestigd, alsmede een door hem ondertekende verklaring dat hij op de dag van de inschrijving voldoet aan de eisen die verbonden zijn aan de uitoefening van het aannemingsbedrijf of, indien hij gevestigd is in een land waar een officiële lijst van erkende aannemingsbedrijven, als bedoeld in artikel 3.12.1, bestaat, een bewijs van inschrijving op die lijst.
3.21.3	Het inschrijvingsbiljet, bedoeld in artikel 3.22.1, moet in een enveloppe zijn gesloten, die op duidelijke wijze dient te zijn voorzien van de vermelding op welk werk het inschrijvingsbiljet betrekking heeft, alsmede, in geval van verdeling van het werk in percelen, op welk perceel of op welke combinatie van percelen.	Het inschrijvingsbiljet, bedoeld in artikel 3.22.1, moet in een enveloppe zijn gesloten, die op duidelijke wijze dient te zijn voorzien van de vermelding op welk werk het inschrijvingsbiljet betrekking heeft, alsmede, in geval van verdeling van het werk in percelen, op welk perceel of op welke combinatie van percelen.
3.21.4	Een inschrijver is gerechtigd op het in de bekendmaking vermelde adres zelf het biljet in de daarvoor bestemde afgesloten bus te deponeren.	Een inschrijver is gerechtigd op het in de bekendmaking vermelde adres zelf het biljet in de daarvoor bestemde afgesloten bus te deponeren.
3.21.5	Indien een inschrijver van zijn bevoegdheid, bedoeld in artikel 3.21.4, geen gebruik maakt, wordt het inschrijvingsbiljet, na ontvangst op het in de bekendmaking vermelde adres, door of namens de aanbesteder in de bus gedeponereerd.	Indien een inschrijver van zijn bevoegdheid, bedoeld in artikel 3.21.4, geen gebruik maakt, wordt het inschrijvingsbiljet, na ontvangst op het in de bekendmaking vermelde adres, door of namens de aanbesteder in de bus gedeponereerd.
3.21.6	Het inschrijvingsbiljet mag tot het tijdstip van de aanbesteding in de bus worden gedeponereerd.	Het inschrijvingsbiljet mag tot het tijdstip van de aanbesteding in de bus worden gedeponereerd.
3.21.7	Een inschrijver draagt het risico van de goede en tijdige aanwezigheid van zijn biljet in de bus.	Een inschrijver draagt het risico van de goede en tijdige aanwezigheid van zijn biljet in de bus.

3.21.8	Een inschrijver kan tot het tijdstip van de aanbesteding door middel van een duidelijke, ondertekende verklaring, waarmee op dezelfde wijze dient te worden gehandeld als met het inschrijvingsbiljet, zijn inschrijving intrekken.	Een inschrijver kan tot het tijdstip van de aanbesteding door middel van een duidelijke, ondertekende verklaring, waarmee op dezelfde wijze dient te worden gehandeld als met het inschrijvingsbiljet, zijn inschrijving intrekken.
3.22	<i>Inschrijvingsbiljet</i>	<i>Inschrijvingsbiljet</i> Toelichting
3.22.1	Elk inschrijvingsbiljet moet door de inschrijver zijn ondertekend en zijn ingericht volgens model G van de bij dit reglement behorende bijlage III.	Elk inschrijvingsbiljet moet door de inschrijver zijn ondertekend en zijn ingericht volgens model G van de bij dit reglement behorende bijlage III.
3.22.2	Indien in het bestek is bepaald dat de inschrijver bij zijn inschrijving verrekenprijzen moet opgeven, moet een door de inschrijver ondertekende staat, ingericht volgens model G1 van de bij dit reglement behorende bijlage III bij het inschrijvingsbiljet zijn gevoegd.	Indien in het bestek is bepaald dat de inschrijver bij zijn inschrijving verrekenprijzen moet opgeven, moet een door de inschrijver ondertekende staat, ingericht volgens model G1 van de bij dit reglement behorende bijlage III bij het inschrijvingsbiljet zijn gevoegd.
3.22.3	Indien in het bestek, de bekendmaking of het selectiedocument is bepaald dat de inschrijver bij de inschrijving gegevens als bedoeld in artikel 3.4.7 en 3.7.1 moet verstrekken, moeten deze gegevens worden gevoegd bij het inschrijvingsbiljet, bedoeld in artikel 3.22.1, waarvan zij dan onderdeel uitmaken.	Indien in het bestek, de bekendmaking of het selectiedocument is bepaald dat de inschrijver bij de inschrijving gegevens als bedoeld in artikel 3.4.7 en 3.7.1 moet verstrekken, moeten deze gegevens worden gevoegd bij het inschrijvingsbiljet, bedoeld in artikel 3.22.1, waarvan zij dan onderdeel uitmaken.
3.22.4	Indien in het bestek, de bekendmaking of het selectiedocument is bepaald dat de inschrijver bij de inschrijving naast de gegevens, bedoeld in artikel 3.4.7 en 3.7.1, dan wel in plaats van die gegevens andere gegevens moet verstrekken, dient de inschrijver de ondertekende bescheiden die deze gegevens bevatten, in een afzonderlijke enveloppe te sluiten, waarop duidelijk zijn vermeld de naam en het adres van de inschrijver, alsmede op welk werk, op welk perceel of op welke combinatie van percelen die bescheiden betrekking hebben.	Indien in het bestek, de bekendmaking of het selectiedocument is bepaald dat de inschrijver bij de inschrijving naast de gegevens, bedoeld in artikel 3.4.7 en 3.7.1, dan wel in plaats van die gegevens andere gegevens moet verstrekken, dient de inschrijver de ondertekende bescheiden die deze gegevens bevatten, in een afzonderlijke enveloppe te sluiten, waarop duidelijk zijn vermeld de naam en het adres van de inschrijver, alsmede op welk werk, op welk perceel of op welke combinatie van percelen die bescheiden betrekking hebben.
3.22.5	De enveloppe, bedoeld in artikel 3.22.4, dient in de enveloppe, bedoeld in artikel 3.21.3, te worden gesloten en maakt deel uit van de inschrijving.	De enveloppe, bedoeld in artikel 3.22.4, dient in de enveloppe, bedoeld in artikel 3.21.3, te worden gesloten en maakt deel uit van de inschrijving.
3.23	<i>Inschrijving op werk verdeeld in percelen</i>	<i>Inschrijving op werk verdeeld in percelen</i> Toelichting
	Indien het werk verdeeld is in percelen, kan worden ingeschreven op elk perceel afzonderlijk en – tenzij het tegendeel in de bekendmaking, het bestek of de nota van inlichtingen is bepaald – tevens op een aantal samengevoegde percelen en op het totaal van de percelen. Voor elke inschrijving moet een afzonderlijk inschrijvingsbiljet met de daarbij behorende bescheiden worden ingeleverd.	Indien het werk verdeeld is in percelen, kan worden ingeschreven op elk perceel afzonderlijk en – tenzij het tegendeel in de bekendmaking, het bestek of de nota van inlichtingen is bepaald – tevens op een aantal samengevoegde percelen en op het totaal van de percelen. Voor elke inschrijving moet een afzonderlijk inschrijvingsbiljet met de daarbij behorende bescheiden worden ingeleverd.

3.24	<i>Inschrijving op werk van op te geven omvang</i>	<i>Inschrijving op werk van op te geven omvang</i>
	Indien de aanbesteding een werk betreft van door de inschrijver bij diens inschrijving op te geven omvang voor een in het bestek of de nota van inlichtingen vermeld bedrag, wordt in het bestek of de nota van inlichtingen aangegeven op welke wijze het inschrijvingsbiljet moet worden ingericht.	Indien de aanbesteding een werk betreft van door de inschrijver bij diens inschrijving op te geven omvang voor een in het bestek of de nota van inlichtingen vermeld bedrag, wordt in het bestek of de nota van inlichtingen aangegeven op welke wijze het inschrijvingsbiljet moet worden ingericht.
3.25	<i>Gezamenlijke inschrijving</i>	<i>Gezamenlijke inschrijving</i> Toelichting
3.25.1	Indien twee of meer inschrijvers tezamen inschrijven, kan, wanneer het werk aan hen tezamen zal worden opgedragen, worden geëist dat zij tezamen een bepaalde rechtsvorm aannemen.	Indien twee of meer inschrijvers tezamen inschrijven, kan, wanneer het werk aan hen tezamen zal worden opgedragen, worden geëist dat zij tezamen een bepaalde rechtsvorm aannemen.
3.25.2	Indien twee of meer inschrijvers tezamen inschrijven, zijn zij hoofdelijk aansprakelijk voor de nakoming van alle uit de overeenkomst van aanneming voortvloeiende verplichtingen. Zij zijn verplicht in het inschrijvingsbiljet een van hen aan te wijzen om hen in alle opzichten te vertegenwoordigen.	Indien twee of meer inschrijvers tezamen inschrijven, zijn zij hoofdelijk aansprakelijk voor de nakoming van alle uit de overeenkomst van aanneming voortvloeiende verplichtingen. Zij zijn verplicht in het inschrijvingsbiljet een van hen aan te wijzen om hen in alle opzichten te vertegenwoordigen.
3.26	<i>Inlichtingen over eventuele onderaanneming</i>	<i>Inlichtingen over eventuele onderaanneming</i> Toelichting
3.26.1	De aanbesteder kan inlichtingen vragen over het gedeelte van de opdracht dat de inschrijver eventueel door derden in onderaanneming wil laten uitvoeren.	De aanbesteder kan inlichtingen vragen over het gedeelte van de opdracht dat de inschrijver eventueel door derden in onderaanneming wil laten uitvoeren.
3.26.2	Een verzoek om inlichtingen als bedoeld in artikel 3.26.1 moet door de aanbesteder in het bestek worden vermeld. De inschrijver dient dan in zijn aanbieding mede te delen welk gedeelte van de opdracht hij eventueel voornemens is door derden in onderaanneming te laten uitvoeren. Deze mededeling laat de aansprakelijkheid van de hoofdaannemer onverlet.	Een verzoek om inlichtingen als bedoeld in artikel 3.26.1 moet door de aanbesteder in het bestek worden vermeld. De inschrijver dient dan in zijn aanbieding mede te delen welk gedeelte van de opdracht hij eventueel voornemens is door derden in onderaanneming te laten uitvoeren. Deze mededeling laat de aansprakelijkheid van de hoofdaannemer onverlet.
3.27	<i>Inschrijving onder voorwaarden</i>	<i>Inschrijving onder voorwaarden</i>
	Indien aan een inschrijving voorwaarden zijn verbonden, wordt de inschrijving geacht niet te zijn gedaan.	Indien aan een inschrijving voorwaarden zijn verbonden, wordt de inschrijving geacht niet te zijn gedaan.

3.28	<i>Alternatieve inschrijvingen</i>	<i>Alternatieve inschrijvingen</i> Toelichting
3.28.1	Indien voor de opdracht van een werk het criterium van de economisch meest voordelige aanbidding wordt gehanteerd, staat het een inschrijver vrij om bij de inschrijving alternatieve aanbiddingen in te dienen, tenzij in de bekendmaking, bedoeld in artikel 3.2.1, anders is bepaald.	Indien voor de opdracht van een werk het criterium van de economisch meest voordelige aanbidding wordt gehanteerd, staat het een inschrijver vrij om bij de inschrijving alternatieve aanbiddingen in te dienen, tenzij in de bekendmaking, bedoeld in artikel 3.2.1, anders is bepaald.
3.28.2		Indien bij de nationale aanbesteding het gunningscriterium van de laagste prijs wordt gehanteerd, kan de aanbesteder in de bekendmaking, bedoeld in artikel 3.2.1, de mogelijkheid openstellen voor het indienen van alternatieve aanbiddingen.
3.28.3	De aanbesteder mag een ingediende alternatieve aanbidding niet verwerpen om de enkele reden dat deze is opgesteld met gebruikmaking van technische specificaties die zijn omschreven door verwijzing naar nationale normen, waarin Europese normen zijn omgezet, naar Europese technische goedkeuringen, naar gemeenschappelijke technische specificaties als bedoeld in artikel 3.6.2 dan wel naar nationale technische specificaties als bedoeld in artikel 3.6.5, onder a en b.	De aanbesteder mag een ingediende alternatieve aanbidding niet verwerpen om de enkele reden dat deze is opgesteld met gebruikmaking van technische specificaties die zijn omschreven door verwijzing naar nationale normen, waarin Europese normen zijn omgezet, naar Europese technische goedkeuringen, naar gemeenschappelijke technische specificaties als bedoeld in artikel 3.6.2 dan wel naar nationale technische specificaties als bedoeld in artikel 3.6.5, onder a en b.
3.28.4	Een alternatieve aanbidding wordt alleen in beschouwing genomen, indien deze naar het oordeel van de aanbesteder: a. betrekking heeft op een wezenlijke wijziging, en b. in kwaliteit ten minste gelijkwaardig is aan hetgeen is voorgeschreven.	Een alternatieve aanbidding wordt alleen in beschouwing genomen, indien deze naar het oordeel van de aanbesteder: a. betrekking heeft op een wezenlijke wijziging, en b. in kwaliteit ten minste gelijkwaardig is aan hetgeen is voorgeschreven.
3.28.5	Een alternatieve aanbidding moet worden ingediend op een afzonderlijk inschrijvingsbiljet waarop duidelijk is aangegeven, dat het inschrijvingsbiljet betrekking heeft op een alternatieve aanbidding. Het inschrijvingsbiljet dient vergezeld te gaan van een duidelijke omschrijving van hetgeen de alternatieve aanbidding inhoudt.	Een alternatieve aanbidding moet worden ingediend op een afzonderlijk inschrijvingsbiljet waarop duidelijk is aangegeven, dat het inschrijvingsbiljet betrekking heeft op een alternatieve aanbidding. Het inschrijvingsbiljet dient vergezeld te gaan van een duidelijke omschrijving van hetgeen de alternatieve aanbidding inhoudt.
3.28.6	Artikel 3.27 is van overeenkomstige toepassing.	Artikel 3.27 is van overeenkomstige toepassing.
3.29	<i>Inschrijving op varianten in het bestek</i>	<i>Inschrijving op varianten in het bestek</i>
3.29.1	Indien in het bestek of in de nota van inlichtingen varianten als zodanig worden omschreven, staat het een inschrijver vrij om op een of meer varianten in te schrijven, tenzij in het bestek of in de nota van inlichtingen inschrijving op alle varianten verplicht is gesteld.	Indien in het bestek of in de nota van inlichtingen varianten als zodanig worden omschreven, staat het een inschrijver vrij om op een of meer varianten in te schrijven, tenzij in het bestek of in de nota van inlichtingen inschrijving op alle varianten verplicht is gesteld.
3.29.2	Een inschrijver dient voor elke variant waarop hij inschrijft, een afzonderlijk inschrijvingsbiljet in te dienen. De inschrijver geeft op het inschrijvingsbiljet duidelijk aan op welke variant de inschrijving betrekking heeft.	Een inschrijver dient voor elke variant waarop hij inschrijft, een afzonderlijk inschrijvingsbiljet in te dienen. De inschrijver geeft op het inschrijvingsbiljet duidelijk aan op welke variant de inschrijving betrekking heeft.
3.29.3	Artikel 3.27 is van overeenkomstige toepassing.	Artikel 3.27 is van overeenkomstige toepassing.

3.30	<i>Termijn van gestanddoening</i>	<i>Termijn van gestanddoening</i> Toelichting
3.30.1	De inschrijver moet zijn aanbieding gestand doen gedurende 45 dagen na de dag waarop de aanbesteding heeft plaatsgevonden, tenzij in de uitnodiging tot inschrijving, het bestek of de nota van inlichtingen een andere termijn is gesteld.	De inschrijver moet zijn aanbieding gestand doen gedurende 45 dagen na de dag waarop de aanbesteding heeft plaatsgevonden, tenzij in de uitnodiging tot inschrijving, het bestek of de nota van inlichtingen een andere termijn is gesteld.
3.30.2	De aanbesteder kan verzoeken de termijn van gestanddoening te verlengen. Het verzoek tot verlenging van de termijn van gestanddoening wordt niet gedaan aan de inschrijver die naar het oordeel van de aanbesteder zeer waarschijnlijk niet in aanmerking komt voor de opdracht van het werk. Aan een zodanig verzoek kan door de inschrijver geen aanspraak op de opdracht worden ontleend.	De aanbesteder kan verzoeken de termijn van gestanddoening te verlengen. Het verzoek tot verlenging van de termijn van gestanddoening wordt niet gedaan aan de inschrijver die naar het oordeel van de aanbesteder zeer waarschijnlijk niet in aanmerking komt voor de opdracht van het werk. Aan een zodanig verzoek kan door de inschrijver geen aanspraak op de opdracht worden ontleend.
3.30.3	In het geval een kort geding als bedoeld in artikel 3.36.6 aanhangig is gemaakt, eindigt de termijn van gestanddoening 8 dagen na de dag waarop in eerste aanleg is beslist.	In het geval een kort geding als bedoeld in artikel 3.36.6 aanhangig is gemaakt, eindigt de termijn van gestanddoening 8 dagen na de dag waarop in eerste aanleg is beslist.
3.31	<i>Aanbesteding</i>	<i>Aanbesteding</i> Toelichting
3.31.1	Degene die de aanbesteding houdt, opent de enveloppen met de inschrijvingsbiljetten, bedoeld in artikel 3.21.3, op de plaats en op het tijdstip van de aanbesteding, zoals deze in de uitnodiging, bedoeld in artikel 3.15.1, zijn vermeld; daarbij mogen alleen de inschrijvers in persoon of bij gemachtigde tegenwoordig zijn.	Degene die de aanbesteding houdt, opent de enveloppen met de inschrijvingsbiljetten, bedoeld in artikel 3.21.3, op de plaats en op het tijdstip van de aanbesteding, zoals deze in de uitnodiging, bedoeld in artikel 3.15.1, zijn vermeld; daarbij mogen alleen de inschrijvers in persoon of bij gemachtigde tegenwoordig zijn.
3.31.2	Hij leest de namen van de inschrijvers duidelijk op alsmede de in de inschrijvingsbiljetten genoemde bedragen, voor welke zij aanbieden het werk aan te nemen dan wel de hoeveelheid werk, die zij overeenkomstig artikel 3.24 willen verrichten. Vervolgens leest hij de namen en de bedragen dan wel de hoeveelheden werk op, vermeld in de inschrijvingsbiljetten, die betrekking hebben op alternatieve aanbiedingen. In de op te lezen bedragen is de omzetbelasting niet begrepen. Indien de aanbesteder het gunningscriterium van de economisch meest voordelige aanbieding hanteert, kan hij het voorlezen van de bedragen achterwege laten.	Hij leest de namen van de inschrijvers duidelijk op alsmede de in de inschrijvingsbiljetten genoemde bedragen, voor welke zij aanbieden het werk aan te nemen dan wel de hoeveelheid werk, die zij overeenkomstig artikel 3.24 willen verrichten. Vervolgens leest hij de namen en de bedragen dan wel de hoeveelheden werk op, vermeld in de inschrijvingsbiljetten, die betrekking hebben op alternatieve aanbiedingen. In de op te lezen bedragen is de omzetbelasting niet begrepen. Indien de aanbesteder het gunningscriterium van de economisch meest voordelige aanbieding hanteert, kan hij het voorlezen van de bedragen achterwege laten.
3.31.3	Indien een bedrag zowel in cijfers als in letters is vermeld en deze niet met elkaar overeenstemmen, geldt het bedrag in letters.	Indien een bedrag zowel in cijfers als in letters is vermeld en deze niet met elkaar overeenstemmen, geldt het bedrag in letters.

Aanbestedingsreglement Werken 2004

3.31.4	Van de in het oog vallende onregelmatigheden in de inschrijvingsbiljetten wordt melding gemaakt. Degene die de aanbesteding houdt, doet evenwel geen uitspraak over de geldigheid of ongeldigheid van de inschrijvingsbiljetten; de beoordeling hiervan geschiedt door de aanbesteder met inachtneming van artikel 3.33.	Van de in het oog vallende onregelmatigheden in de inschrijvingsbiljetten wordt melding gemaakt. Degene die de aanbesteding houdt, doet evenwel geen uitspraak over de geldigheid of ongeldigheid van de inschrijvingsbiljetten; de beoordeling hiervan geschiedt door de aanbesteder met inachtneming van artikel 3.33.
3.32	<i>Proces-verbaal van aanbesteding</i>	<i>Proces-verbaal van aanbesteding</i>
3.32.1	Van het verloop van de aanbesteding wordt proces-verbaal opgemaakt volgens model H van de bij dit reglement behorende bijlage III. Het proces-verbaal wordt ondertekend door degene die de aanbesteding houdt.	Van het verloop van de aanbesteding wordt proces-verbaal opgemaakt volgens model H van de bij dit reglement behorende bijlage III. Het proces-verbaal wordt ondertekend door degene die de aanbesteding houdt.
3.32.2	Inschrijvers kunnen op het adres, genoemd in de bekendmaking, bedoeld in artikel 3.2.1, het proces-verbaal van aanbesteding inzien of een afschrift hiervan verkrijgen.	Inschrijvers kunnen op het adres, genoemd in de bekendmaking, bedoeld in artikel 3.2.1, het proces-verbaal van aanbesteding inzien of een afschrift hiervan verkrijgen.
3.33	<i>Ongeldigheid van de inschrijvingen</i>	<i>Ongeldigheid van de inschrijvingen</i> Toelichting
3.33.1	Inschrijvingen die niet voldoen aan de inhoudelijke eisen, gesteld in dit reglement, de bekendmaking, het selectiedocument, het bestek of de nota van inlichtingen, zijn ongeldig.	Inschrijvingen die niet voldoen aan de inhoudelijke eisen, gesteld in dit reglement, de bekendmaking, het selectiedocument, het bestek of de nota van inlichtingen, zijn ongeldig.
3.33.2	De inschrijver dient bij de inschrijving een verklaring te overleggen dat de inschrijving niet tot stand is gekomen onder invloed van een overeenkomst, besluit of gedraging in strijd met het Nederlandse of Europese mededingingsrecht. Deze verklaring, ingericht volgens model K van de bij dit reglement behorende bijlage III, dient ondertekend te zijn door een bestuurder die ter zake de inschrijver rechtsgeldig vertegenwoordigt. In het geval de inschrijver een combinatie is, verstrekt de inschrijver een dergelijke verklaring van een bestuurder van iedere combinant. De inschrijving is ongeldig indien een vereiste verklaring ontbreekt of niet naar waarheid is ingevuld.	De inschrijver dient bij de inschrijving een verklaring te overleggen dat de inschrijving niet tot stand is gekomen onder invloed van een overeenkomst, besluit of gedraging in strijd met het Nederlandse of Europese mededingingsrecht. Deze verklaring, ingericht volgens model K van de bij dit reglement behorende bijlage III, dient ondertekend te zijn door een bestuurder die ter zake de inschrijver rechtsgeldig vertegenwoordigt. In het geval de inschrijver een combinatie is, verstrekt de inschrijver een dergelijke verklaring van een bestuurder van iedere combinant. De inschrijving is ongeldig indien een vereiste verklaring ontbreekt of niet naar waarheid is ingevuld.
3.34	<i>Verduidelijking van de aanbieding</i>	<i>Verduidelijking van de aanbieding</i> Toelichting
	Een inschrijver kan zijn aanbieding na het tijdstip van de aanbesteding niet wijzigen of aanvullen, tenzij het de inschrijver betreft aan wie de aanbesteder overweegt het werk overeenkomstig artikel 3.36.5 op te dragen en de aanbesteder aan deze inschrijver een verzoek tot wijziging of aanvulling heeft gedaan. Aan een zodanig verzoek kan door de inschrijver geen aanspraak op de opdracht worden ontleend.	Een inschrijver kan zijn aanbieding na het tijdstip van de aanbesteding niet wijzigen of aanvullen, tenzij het de inschrijver betreft aan wie de aanbesteder overweegt het werk overeenkomstig artikel 3.36.5 op te dragen en de aanbesteder aan deze inschrijver een verzoek tot wijziging of aanvulling heeft gedaan. Aan een zodanig verzoek kan door de inschrijver geen aanspraak op de opdracht worden ontleend.

3.35	<i>Motivering in geval van abnormaal lage inschrijvingen</i>	<i>Motivering in geval van abnormaal lage inschrijvingen</i>	Toelichting
3.35.1	Indien inschrijvingen zijn gedaan die in verhouding tot het uit te voeren werk abnormaal laag lijken te zijn, verzoekt de aanbesteder, vóór hij deze inschrijvingen kan afwijzen, schriftelijk om die preciseringen over de samenstelling van de inschrijving die hij dienstig acht en onderzoekt hij deze samenstelling, waarbij hij rekening houdt met de verstrekte motivering.	Indien inschrijvingen zijn gedaan die in verhouding tot het uit te voeren werk abnormaal laag lijken te zijn, verzoekt de aanbesteder, vóór hij deze inschrijvingen kan afwijzen, schriftelijk om die preciseringen over de samenstelling van de inschrijving die hij dienstig acht en onderzoekt hij deze samenstelling, waarbij hij rekening houdt met de verstrekte motivering.	
3.35.2	De aanbesteder kan motiveringen in aanmerking nemen die betrekking hebben op de zuinigheid van het bouwprocédé, de gekozen technische oplossingen, de uitzonderlijk technische omstandigheden waarvan de inschrijver kan profiteren voor de uitvoering van het werk of de originaliteit van diens ontwerp.	De aanbesteder kan motiveringen in aanmerking nemen die betrekking hebben op de zuinigheid van het bouwprocédé, de gekozen technische oplossingen, de uitzonderlijk technische omstandigheden waarvan de inschrijver kan profiteren voor de uitvoering van het werk of de originaliteit van diens ontwerp.	
3.35.3	Bij de Europese aanbesteding is de aanbesteder verplicht, indien uitsluitend de laagste prijs als gunningscriterium geldt, de Commissie van de Europese Gemeenschappen mede te delen welke te laag beoordeelde inschrijvingen zijn afgewezen.		
3.36	<i>Keuze aannemer</i>	<i>Keuze aannemer</i>	Toelichting
3.36.1	De aanbesteder is niet verplicht het werk op te dragen.	De aanbesteder is niet verplicht het werk op te dragen.	
3.36.2	Indien de aanbesteder besluit het werk niet op te dragen of de aanbesteding opnieuw te beginnen, stelt hij de gegadigden of inschrijvers zo spoedig mogelijk schriftelijk op de hoogte van zijn besluit met inbegrip van de redenen die tot zijn besluit hebben geleid.	Indien de aanbesteder besluit het werk niet op te dragen of de aanbesteding opnieuw te beginnen, stelt hij de gegadigden of inschrijvers zo spoedig mogelijk schriftelijk op de hoogte van zijn besluit met inbegrip van de redenen die tot zijn besluit hebben geleid.	
3.36.3	Bij de Europese aanbesteding stelt de aanbesteder het Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen in kennis van zijn besluit het werk niet op te dragen.		
3.36.4	Voor de opdracht van het werk komen alleen inschrijvers in aanmerking die zowel op de dag van aanbesteding als op de dag van opdrachtverlening voldoen aan de eisen die in de bekendmaking of het selectiedocument zijn vermeld.	Voor de opdracht van het werk komen alleen inschrijvers in aanmerking die zowel op de dag van aanbesteding als op de dag van opdrachtverlening voldoen aan de eisen die in de bekendmaking of het selectiedocument zijn vermeld.	

3.36.5	Onverminderd artikel 3.36.2 geschiedt de opdracht van het werk aan: a. de inschrijver die de laagste prijs heeft aangeboden, of b. de inschrijver met de economisch meest voordelige aanbidding, indien in de bekendmaking of het bestek overeenkomstig artikel 3.7.1 een of meer gunningscriteria zijn vermeld die anders zijn dan alleen de laagste prijs.	Onverminderd artikel 3.36.2 geschiedt de opdracht van het werk aan: a. de inschrijver die de laagste prijs heeft aangeboden, of b. de inschrijver met de economisch meest voordelige aanbidding, indien in de bekendmaking of het bestek overeenkomstig artikel 3.7.1 een of meer gunningscriteria zijn vermeld die anders zijn dan alleen de laagste prijs.
3.36.6	De aanbesteder bericht elke inschrijver gelijktijdig en onder opgaaf van redenen omtrent de voorgenomen gunning. De aanbesteder vermeldt daarbij de naam van de inschrijver aan wie de aanbesteder voornemens is te gunnen. Aan het voornemen tot gunning kunnen geen rechten worden ontleend. Indien binnen 15 dagen een kort geding aanhangig is gemaakt tegen het voornemen van de aanbesteder, mag de aanbesteder niet overgaan tot gunning van de opdracht, voordat in kort geding vonnis is gewezen, tenzij een zwaarwegend belang onverwijld gunning gebiedt.	De aanbesteder bericht elke inschrijver gelijktijdig en onder opgaaf van redenen omtrent de voorgenomen gunning. De aanbesteder vermeldt daarbij de naam van de inschrijver aan wie de aanbesteder voornemens is te gunnen. Aan het voornemen tot gunning kunnen geen rechten worden ontleend. Indien binnen 15 dagen een kort geding aanhangig is gemaakt tegen het voornemen van de aanbesteder, mag de aanbesteder niet overgaan tot gunning van de opdracht, voordat in kort geding vonnis is gewezen, tenzij een zwaarwegend belang onverwijld gunning gebiedt.
3.36.7	In het geval de meest gereede aanbidding hoger is dan de zorgvuldige raming van de aanbesteder, kan de aanbesteder deze aanbidding als onaanvaardbaar aanmerken en de procedure vervolgen met de onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking.	In het geval de meest gereede aanbidding hoger is dan de zorgvuldige raming van de aanbesteder, kan de aanbesteder deze aanbidding als onaanvaardbaar aanmerken en de procedure vervolgen met de onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking.
3.36.8	De aanbesteder kan besluiten van de gegevens die ten grondslag liggen aan de motivering, bedoeld in de artikelen 3.36.2 en 3.36.6, geen mededeling te doen, indien openbaarmaking van die gegevens: a. de toepassing van enige wettelijke bepaling in de weg staat; b. in strijd is met het openbaar belang; c. schade kan toebrengen aan de rechtmatige commerciële belangen van bepaalde openbare of particuliere ondernemingen, dan wel d. de eerlijke mededinging tussen de aannemers kan schaden.	De aanbesteder kan besluiten van de gegevens die ten grondslag liggen aan de motivering, bedoeld in de artikelen 3.36.2 en 3.36.6, geen mededeling te doen, indien openbaarmaking van die gegevens: a. de toepassing van enige wettelijke bepaling in de weg staat; b. in strijd is met het openbaar belang; c. schade kan toebrengen aan de rechtmatige commerciële belangen van bepaalde openbare of particuliere ondernemingen, dan wel d. de eerlijke mededinging tussen de aannemers kan schaden.
3.36.9	Voor de opdracht van het werk volgens een alternatieve aanbidding komt uitsluitend de inschrijver in aanmerking die deze aanbidding heeft gedaan.	Voor de opdracht van het werk volgens een alternatieve aanbidding komt uitsluitend de inschrijver in aanmerking die deze aanbidding heeft gedaan.
3.36.10	Indien het werk mede omvat het door een inschrijver maken van een ontwerp, komt voor de opdracht van het werk volgens een ingediend ontwerp uitsluitend de inschrijver in aanmerking van wie de desbetreffende inschrijving afkomstig is.	Indien het werk mede omvat het door een inschrijver maken van een ontwerp, komt voor de opdracht van het werk volgens een ingediend ontwerp uitsluitend de inschrijver in aanmerking van wie de desbetreffende inschrijving afkomstig is.

3.36.11	Indien twee of meer inschrijvers gelijkelijk voor de opdracht van het werk in aanmerking komen, beslist het lot aan wie van hen het werk zal worden opgedragen. De desbetreffende inschrijvers worden er tijdig van in kennis gesteld, dat een loting zal plaatsvinden en waar, wanneer en door wie de loting zal worden gehouden. Zij zijn bevoegd daarbij in persoon of bij gemachtigde tegenwoordig te zijn.	Indien twee of meer inschrijvers gelijkelijk voor de opdracht van het werk in aanmerking komen, beslist het lot aan wie van hen het werk zal worden opgedragen. De desbetreffende inschrijvers worden er tijdig van in kennis gesteld, dat een loting zal plaatsvinden en waar, wanneer en door wie de loting zal worden gehouden. Zij zijn bevoegd daarbij in persoon of bij gemachtigde tegenwoordig te zijn.
3.37	<i>Opdracht</i>	<i>Opdracht</i> Toelichting
3.37.1	De overeenkomst komt tot stand door de opdracht op grond van het inschrijvingsbiljet.	De overeenkomst komt tot stand door de opdracht op grond van het inschrijvingsbiljet.
3.37.2	De opdracht geschiedt door de aanbesteder door middel van een schriftelijke mededeling, waaronder tevens wordt verstaan een telefax of een elektronisch bericht. Een telefax of een elektronisch bericht wordt onverwijld per brief door de aanbesteder bevestigd.	De opdracht geschiedt door de aanbesteder door middel van een schriftelijke mededeling, waaronder tevens wordt verstaan een telefax of een elektronisch bericht. Een telefax of een elektronisch bericht wordt onverwijld per brief door de aanbesteder bevestigd.
3.37.3	De datum van de opdracht is die van de verzending van de mededeling, bedoeld in artikel 3.37.2.	De datum van de opdracht is die van de verzending van de mededeling, bedoeld in artikel 3.37.2.
3.37.4	Tegelijk met of zo spoedig mogelijk na de schriftelijke mededeling, bedoeld in artikel 3.37.2, wordt aan de aannemer toegezonden een door of namens de opdrachtgever gewaarmerkt: a. afschrift van zijn inschrijvingsbiljet met de eventuele staat van verrekenprijzen, b. exemplaar van het bestek en de daarbij behorende tekeningen, c. afschrift van de nota van inlichtingen en d. afschrift van het proces-verbaal van aanwijzing.	Tegelijk met of zo spoedig mogelijk na de schriftelijke mededeling, bedoeld in artikel 3.37.2, wordt aan de aannemer toegezonden een door of namens de opdrachtgever gewaarmerkt: a. afschrift van zijn inschrijvingsbiljet met de eventuele staat van verrekenprijzen, b. exemplaar van het bestek en de daarbij behorende tekeningen, c. afschrift van de nota van inlichtingen en d. afschrift van het proces-verbaal van aanwijzing.

3.38	<i>Proces-verbaal van opdrachtverlening</i>	
3.38.1	Bij de Europese aanbesteding stelt de opdrachtgever een proces-verbaal van de opdrachtverlening op dat ten minste het volgende bevat: a. de naam en het adres van de aanbesteder, het voorwerp en de waarde van de opdracht; b. de namen van de gekozen gegadigden of inschrijvers, met motivering van die keuze; c. de namen van de niet gekozen gegadigden of inschrijvers en de redenen daartoe; d. de naam van de begunstigde en de motivering van de keuze van zijn aanbieding, alsmede, indien bekend, het gedeelte van de opdracht dat de begunstigde voornemens is door derden in onderaanneming te laten uitvoeren.	
3.38.2	Dit proces-verbaal of de hoofdpunten hieruit wordt door de opdrachtgever desgevraagd toegezonden aan de Commissie van de Europese Gemeenschappen.	
3.39	<i>Informatie betreffende opdrachtverlening</i>	Toelichting
3.39.1	De aanbesteder die bij de Europese aanbesteding een opdracht heeft verleend doet het resultaat door middel van een aankondiging bekendmaken. Hij zendt hiertoe deze aankondiging uiterlijk 48 dagen na de verlening van de desbetreffende opdracht langs de meest passende kanalen aan het Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen.	
3.39.2	Artikel 3.39.1 vindt geen toepassing op de gegevens overeenkomstig standaardformulier C van de bij dit reglement behorende bijlage II waarvan openbaarmaking in de weg staat aan toepassing van de wet, in strijd is met het openbaar belang, schade zou kunnen toebrengen aan rechtmatige commerciële belangen van bepaalde overheids- of particuliere ondernemingen dan wel de eerlijke mededinging tussen aannemingsbedrijven zou kunnen aantasten.	
3.39.3	De opdrachtgever moet de datum van verzending van de in artikel 3.39.1 bedoelde aankondiging kunnen aantonen.	
3.39.4	De aankondiging wordt opgesteld overeenkomstig standaardformulier C , genoemd in artikel 3.39.2. De aankondiging verschaft op nauwkeurige wijze de in het standaardformulier gevraagde inlichtingen.	

3.39.5	De bekendmaking in de Staatscourant, in een landelijk verspreid vakblad of op een voor iedereen toegankelijk elektronisch medium mag niet plaatsvinden vóór de in artikel 3.39.1 genoemde datum van verzending van de aankondiging aan het Bureau, welke datum in de bekendmaking moet worden vermeld. Deze bekendmaking mag geen andere gegevens bevatten dan die welke verschijnen in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen.	
3.40	Zekerheidstelling	Zekerheidstelling
3.40.1	Een aanbesteder mag uitsluitend zekerheidstelling bedingen van de inschrijver aan wie hij voornemens is het werk op te dragen.	Een aanbesteder mag uitsluitend zekerheidstelling bedingen van de inschrijver aan wie hij voornemens is het werk op te dragen.
3.40.2	Het bedrag van de zekerheid mag het bedrag dat ter zake van zekerheidstelling voor de nakoming van de uit de overeenkomst van aanneming voortvloeiende verplichtingen in de bekendmaking of in het bestek is genoemd, niet te boven gaan.	Het bedrag van de zekerheid mag het bedrag dat ter zake van zekerheidstelling voor de nakoming van de uit de overeenkomst van aanneming voortvloeiende verplichtingen in de bekendmaking of in het bestek is genoemd, niet te boven gaan.
3.40.3	In afwijking van artikel 3.40.2 mag een aanbesteder, indien hij het werk overeenkomstig een alternatieve aanbieding wil opdragen aan de inschrijver die de alternatieve aanbieding heeft gedaan, van die inschrijver zekerheidstelling verlangen die het in de bekendmaking of het bestek genoemde bedrag te boven gaat, met dien verstande dat het bedrag van de zekerheidstelling een tiende van de som waarvoor de inschrijver heeft aangeboden het werk uit te voeren niet te boven mag gaan.	In afwijking van artikel 3.40.2 mag een aanbesteder, indien hij het werk overeenkomstig een alternatieve aanbieding wil opdragen aan de inschrijver die de alternatieve aanbieding heeft gedaan, van die inschrijver zekerheidstelling verlangen die het in de bekendmaking of het bestek genoemde bedrag te boven gaat, met dien verstande dat het bedrag van de zekerheidstelling een tiende van de som waarvoor de inschrijver heeft aangeboden het werk uit te voeren niet te boven mag gaan.
3.41	Geschillen	Geschillen Toelichting
3.41.1	Ieder geschil tussen de bij de aanbestedingsprocedure betrokkenen dat ontstaat naar aanleiding van de aanbestedingsprocedure waarop dit reglement van toepassing is verklaard, zal, tenzij anders nader door de betrokkenen wordt overeengekomen, bij uitsluiting worden voorgelegd aan de burgerlijke rechter.	Ieder geschil tussen de bij de aanbestedingsprocedure betrokkenen dat ontstaat naar aanleiding van de aanbestedingsprocedure waarop dit reglement van toepassing is verklaard, zal, tenzij anders nader door de betrokkenen wordt overeengekomen, bij uitsluiting worden voorgelegd aan de burgerlijke rechter.
3.41.2	Een betrokkene die een geschil als bedoeld in artikel 3.41.1 aanhangig wenst te maken, dient dit niet later dan drie maanden na het ontstaan van dat geschil, doch in ieder geval niet later dan drie maanden na de datum van de opdracht, bedoeld in artikel 3.37.3, aanhangig te maken, tenzij het geschil voortvloeit uit een omstandigheid, welke eerst na verloop van die periode is gebleken. In dit laatste geval gaat de termijn van drie maanden in op de dag dat de desbetreffende omstandigheid is gebleken.	Een betrokkene die een geschil als bedoeld in artikel 3.41.1 aanhangig wenst te maken, dient dit niet later dan drie maanden na het ontstaan van dat geschil, doch in ieder geval niet later dan drie maanden na de datum van de opdracht, bedoeld in artikel 3.37.3, aanhangig te maken, tenzij het geschil voortvloeit uit een omstandigheid, welke eerst na verloop van die periode is gebleken. In dit laatste geval gaat de termijn van drie maanden in op de dag dat de desbetreffende omstandigheid is gebleken.

Aanbestedingsreglement Werken 2004

4	HOOFDSTUK IV ONDERHANDELINGSPROCEDURE MET VOORAFGAANDE BEKENDMAKING	HOOFDSTUK IV ONDERHANDELINGSPROCEDURE MET VOORAFGAANDE BEKENDMAKING
	Europees	Nationaal
Artikel		
4.1	<i>Omschrijving</i>	<i>Omschrijving</i> Toelichting
4.1.1	Een aanbesteding volgens de onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking is een aanbesteding die algemeen bekend wordt gemaakt en waarbij een ieder zich als gegadigde kan aanmelden, waarna de aanbesteder met een aantal door hem gekozen gegadigden onderhandelt en de contractuele voorwaarden vaststelt.	Een aanbesteding volgens de onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking is een aanbesteding die algemeen bekend wordt gemaakt en waarbij een ieder zich als gegadigde kan aanmelden, waarna de aanbesteder met een aantal door hem gekozen gegadigden onderhandelt en de contractuele voorwaarden vaststelt.
4.1.2	Wanneer een aanbesteder de in artikel 4.1.1 genoemde wijze van aanbesteding toepast, mag hij het aantal gegadigden vaststellen dat hij voornemens is tot onderhandeling uit te nodigen. Dit aantal wordt genoemd in de bekendmaking, bedoeld in artikel 4.1.1.	Wanneer een aanbesteder de in artikel 4.1.1 genoemde wijze van aanbesteding toepast, mag hij het aantal gegadigden vaststellen dat hij voornemens is tot onderhandeling uit te nodigen. Dit aantal wordt genoemd in de bekendmaking, bedoeld in artikel 4.1.1.
4.1.3	Indien van toepassing van artikel 4.1.2 wordt afgezien, mag de aanbesteder een minimum en een maximum aangeven waartussen het aantal gegadigden zal liggen dat hij voornemens is tot onderhandeling uit te nodigen. Dit minimum aantal en dit maximum aantal worden dan aangegeven in de bekendmaking, bedoeld in artikel 4.3.1. Deze aantallen hangen af van de aard van het uit te voeren werk.	Indien van toepassing van artikel 4.1.2 wordt afgezien, mag de aanbesteder een minimum en een maximum aangeven waartussen het aantal gegadigden zal liggen dat hij voornemens is tot onderhandeling uit te nodigen. Dit minimum aantal en dit maximum aantal worden dan aangegeven in de bekendmaking, bedoeld in artikel 4.3.1. Deze aantallen hangen af van de aard van het uit te voeren werk.
4.1.4	Indien het aantal gegadigden dat voldoet aan de eisen, bedoeld in artikel 4.13, groter is dan het aangegeven aantal, dan wel het maximum aantal, beslist het lot of een andere objectieve methode wie van hen tot inschrijving zal worden uitgenodigd. Van loting wordt door de aanbesteder een proces-verbaal opgemaakt.	Indien het aantal gegadigden dat voldoet aan de eisen, bedoeld in artikel 4.13, groter is dan het aangegeven aantal, dan wel het maximum aantal, beslist het lot of een andere objectieve methode wie van hen tot inschrijving zal worden uitgenodigd. Van loting wordt door de aanbesteder een proces-verbaal opgemaakt.
4.1.5	Bij de Europese aanbesteding dient het aantal tot onderhandeling uit te nodigen gegadigden ten minste drie te bedragen op voorwaarde dat er voldoende geschikte gegadigden zijn.	

4.2	<i>Toepassingsmogelijkheden</i>	<i>Toepassingsmogelijkheden</i> Toelichting
4.2.1	<p>De in dit hoofdstuk omschreven wijze van aanbesteding kan slechts in de volgende gevallen door de aanbestede worden toegepast:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. indien de inschrijvingen, gedaan in het kader van een aanbesteding, onregelmatig zijn, mits de oorspronkelijke voorwaarden voor de opdracht niet wezenlijk zijn gewijzigd; b. indien in het kader van een aanbesteding slechts inschrijvingen zijn gedaan die onaanvaardbaar zijn volgens de nationale, met de voorschriften van titel IV van richtlijn 93/37/EEG in overeenstemming zijnde bepalingen, mits de oorspronkelijke voorwaarden voor de opdracht niet wezenlijk worden gewijzigd; c. indien het werken betreft die uitsluitend worden uitgevoerd ten behoeve van onderzoek, proefneming of ontwikkeling en niet met het doel winst te maken of de kosten van onderzoek en ontwikkeling te dekken; d. in buitengewone gevallen, indien het werken betreft waarvan de aard en de onzekere omstandigheden een algemene vaststelling vooraf van de totale prijs niet mogelijk maken. 	<p>De in dit hoofdstuk omschreven wijze van aanbesteding kan slechts in de volgende gevallen door de aanbestede worden toegepast:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. indien de inschrijvingen, gedaan in het kader van een aanbesteding, onregelmatig zijn, mits de oorspronkelijke voorwaarden voor de opdracht niet wezenlijk zijn gewijzigd; b. indien in het kader van een aanbesteding slechts inschrijvingen zijn gedaan die onaanvaardbaar zijn volgens de nationale, met de voorschriften van titel IV van richtlijn 93/37/EEG in overeenstemming zijnde bepalingen, mits de oorspronkelijke voorwaarden voor de opdracht niet wezenlijk worden gewijzigd; c. indien het werken betreft die uitsluitend worden uitgevoerd ten behoeve van onderzoek, proefneming of ontwikkeling en niet met het doel winst te maken of de kosten van onderzoek en ontwikkeling te dekken; d. in buitengewone gevallen, indien het werken betreft waarvan de aard en de onzekere omstandigheden een algemene vaststelling vooraf van de totale prijs niet mogelijk maken.
4.2.2	<p>Wanneer de onderhandelingsprocedure, bedoeld in artikel 4.1.1, wordt toegepast in een der gevallen, genoemd in artikel 4.2.1, onder a en b, blijft de in artikel 4.3 genoemde bekendmaking achterwege indien de aanbestede al diegenen tot het voeren van onderhandelingen uitnodigt die voldoen aan de in de oorspronkelijke bekendmaking of in het selectiedocument gestelde eisen en die gedurende de voorafgaande openbare aanbesteding of de aanbesteding met voorafgaande selectie inschrijvingen hebben gedaan die in overeenstemming zijn met de formele eisen van de desbetreffende procedure.</p>	<p>Wanneer de onderhandelingsprocedure, bedoeld in artikel 4.1.1, wordt toegepast in een der gevallen, genoemd in artikel 4.2.1, onder a en b, blijft de in artikel 4.3 genoemde bekendmaking achterwege indien de aanbestede al diegenen tot het voeren van onderhandelingen uitnodigt die voldoen aan de in de oorspronkelijke bekendmaking of in het selectiedocument gestelde eisen en die gedurende de voorafgaande openbare aanbesteding of de aanbesteding met voorafgaande selectie inschrijvingen hebben gedaan die in overeenstemming zijn met de formele eisen van de desbetreffende procedure.</p>
4.2.3	<p>Wanneer de onderhandelingsprocedure, bedoeld artikel 4.1.1, wordt toegepast in een der gevallen, genoemd in artikel 4.2.1, onder a en b, worden de onderhandelingen geopend aan de hand van de eerder gedane onregelmatige respectievelijk onaanvaardbare inschrijving.</p>	<p>Wanneer de onderhandelingsprocedure, bedoeld in artikel 4.1.1, wordt toegepast in een der gevallen, genoemd in artikel 4.2.1, onder a en b, worden de onderhandelingen geopend aan de hand van de eerder gedane onregelmatige respectievelijk onaanvaardbare inschrijving.</p>
4.2.4	<p>Wanneer de onderhandelingsprocedure, bedoeld artikel 4.1.1, wordt toegepast in een der gevallen, genoemd in artikel 4.2.1, onder c en d, worden de onderhandelingen geopend op basis van hetzij een voorstel van de gegadigde tot wijziging van het bestek, hetzij een inschrijving van de gegadigde.</p>	<p>Wanneer de onderhandelingsprocedure, bedoeld artikel 4.1.1, wordt toegepast in een der gevallen, genoemd in artikel 4.2.1, onder c en d, worden de onderhandelingen geopend op basis van hetzij een voorstel van de gegadigde tot wijziging van het bestek, hetzij een inschrijving van de gegadigde.</p>

4.3 Bekendmaking, vooraankondiging en aankondiging		Bekendmaking	Toelichting
4.3.1	De aanbesteder maakt het voornemen om een werk aan te besteden bekend door middel van een bekendmaking.	De aanbesteder maakt het voornemen om een werk aan te besteden bekend door middel van een bekendmaking.	
4.3.2	Bij de Europese aanbesteding maakt de aanbesteder het voornemen om een werk aan te besteden tevens bekend door middel van een aankondiging, eventueel voorafgegaan door een vooraankondiging.		
4.3.3	De aankondiging dient ten minste de gegevens van de bekendmaking te bevatten.		
4.4 Vooraankondiging			Toelichting
4.4.1	Bij de Europese aanbesteding kan de aanbesteder een vooraankondiging plaatsen, die wordt opgesteld overeenkomstig het in bijlage II opgenomen standaardformulier A . De vooraankondiging geeft de hoofdkenmerken weer van de opdracht of opdrachten voor de uitvoering van werken die hij voornemens is te plaatsen. De vooraankondiging verschaft op nauwkeurige wijze de in het standaardformulier gevraagde inlichtingen.		
4.4.2	De aanbesteder zendt de vooraankondiging zo snel mogelijk na het besluit tot goedkeuring van het aanbestedingsprogramma langs de meest passende kanalen toe aan het Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen.		
4.4.3	De aanbesteder plaatst de vooraankondiging tevens in de Staatscourant of in een landelijk verspreid vakblad of op een voor iedereen toegankelijk elektronisch medium. In dit laatste geval wordt in de Staatscourant of in een landelijk verspreid vakblad de vindplaats van de vooraankondiging vermeld. De toezending van de vindplaats aan de Staatscourant of een landelijk verspreid vakblad vindt plaats voorafgaand aan publicatie op een elektronisch medium.		
4.4.4	De bekendmaking, bedoeld in artikel 4.3.1, mag niet geschieden voordat de vooraankondiging aan het Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen is verzonden. De bekendmaking vermeldt de datum van verzending als bedoeld in artikel 4.4.2.		
4.4.5	De aanbesteder moet de in artikel 4.4.2 bedoelde datum van verzending kunnen aantonen.		

4.5	<i>Aankondiging en bekendmaking</i>	<i>Bekendmaking</i>	Toelichting
4.5.1	Bij de Europese aanbesteding worden de aankondiging en de bekendmaking opgesteld overeenkomstig het in bijlage II opgenomen standaardformulier B . De aankondiging en de bekendmaking verschaffen op nauwkeurige wijze de in het desbetreffende standaardformulier gevraagde inlichtingen.		
4.5.2	De aanbesteder zendt de aankondiging zo snel mogelijk en langs de meest passende kanalen aan het Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen.		
4.5.3	De aanbesteder plaatst de in artikel 4.3.1 bedoelde bekendmaking in de Staatscourant of in een landelijk verspreid vakblad of op een voor iedereen toegankelijk elektronisch medium. In dit laatste geval wordt in de Staatscourant of in een landelijk verspreid vakblad de vindplaats van de bekendmaking vermeld. De toezending van de vindplaats aan de Staatscourant of een landelijk verspreid vakblad vindt plaats voorafgaand aan publicatie op een elektronisch medium.		
4.5.4	De bekendmaking mag eerst plaatsvinden na de in artikel 4.5.2 bedoelde verzending van de aankondiging en dient alsdan te geschieden uiterlijk binnen 4 dagen daarna. De datum van verzending van de aankondiging wordt in de bekendmaking vermeld.		
4.5.5	De aanbesteder moet de in artikel 4.5.2 bedoelde datum van verzending van de aankondiging kunnen aantonen.		
4.5.6		Bij de nationale aanbesteding wordt de bekendmaking opgesteld overeenkomstig het in bijlage II opgenomen standaardformulier B en bekend gemaakt in de Staatscourant of in een landelijk verspreid vakblad of op een voor iedereen toegankelijk elektronisch medium. In dit laatste geval wordt in de Staatscourant of in een landelijk verspreid vakblad de vindplaats van de bekendmaking vermeld. De toezending van de vindplaats aan de Staatscourant of een landelijk verspreid vakblad vindt plaats voorafgaand aan publicatie op een elektronisch medium.	
4.5.7	In de bekendmaking of in het selectiedocument vermeldt de aanbesteder alle maatschappelijke, technische, organisatorische en financieel-economische eisen waaraan een gegadigde of inschrijver moet voldoen, alsmede de gegevens die moeten worden overgelegd om in aanmerking te kunnen komen voor de opdracht van het werk.	In de bekendmaking of in het selectiedocument vermeldt de aanbesteder alle maatschappelijke, technische, organisatorische en financieel-economische eisen waaraan een gegadigde of inschrijver moet voldoen, alsmede de gegevens die moeten worden overgelegd om in aanmerking te kunnen komen voor de opdracht van het werk.	

4.6	<i>Termijnen bij aanmelding als gegadigde</i>	<i>Termijnen bij aanmelding als gegadigde</i>	Toelichting
4.6.1	Bij de Europese aanbesteding bedraagt de termijn voor de ontvangst van de aanmeldingen ten minste 37 dagen, te rekenen vanaf de datum van verzending van de aankondiging. Gegadigden dienen hun aanmelding in per brief, telefax, elektronisch bericht of telefonisch. In de laatste drie gevallen moet de aanmelding worden bevestigd per brief, die wordt verzonden vóór het verstrijken van de hiervoor genoemde termijn.		
4.6.2	Wanneer het om dringende redenen onmogelijk is de in artikel 4.6.1 bedoelde termijn in acht te nemen, kan de aanbesteder de termijn verkorten tot ten minste 15 dagen, te rekenen vanaf de datum van verzending van de aankondiging. Gegadigden dienen in dat geval hun aanmelding langs de snelst mogelijke kanalen te verzenden. Indien de aanmelding per telefax, elektronisch bericht of telefonisch geschiedt, dient zij te worden bevestigd per brief die wordt verzonden vóór het verstrijken van de hiervoor genoemde termijn.		
4.6.3		Bij de nationale aanbesteding bedraagt de termijn voor de ontvangst van de aanmeldingen ten minste 21 dagen te rekenen vanaf de dag van de bekendmaking, bedoeld in artikel 4.3.1.	
4.6.4		In spoedeisende gevallen is de termijn voor de ontvangst van de aanmeldingen ten minste 12 dagen te rekenen vanaf de dag van de bekendmaking, bedoeld in artikel 4.3.1.	
4.7	<i>Technische specificaties</i>	<i>Technische specificaties</i>	Toelichting
4.7.1	De technische specificaties, bedoeld in de bij dit reglement behorende bijlage I, worden vermeld in de algemene documenten of in de contractuele documenten die bij elk werk behoren.	De technische specificaties, bedoeld in de bij dit reglement behorende bijlage I, worden vermeld in de algemene documenten of in de contractuele documenten die bij elk werk behoren.	
4.7.2	Bij de Europese aanbesteding worden technische specificaties, onverminderd de verplichte nationale voorschriften, door de aanbesteder aangegeven door: a. verwijzing naar nationale normen waarin de Europese normen zijn omgezet, b. verwijzing naar Europese technische goedkeuringen, of c. verwijzing naar gemeenschappelijke technische specificaties.		

4.7.3	<p>De aanbesteder mag van artikel 4.7.2 afwijken indien:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. de normen, de Europese technische goedkeuringen of de gemeenschappelijke technische specificaties geen bepalingen bevatten inzake de vaststelling van de overeenstemming of indien er geen technische middelen zijn om de overeenstemming van een product met deze normen of deze Europese technische goedkeuringen of deze gemeenschappelijke technische specificaties afdoende vast te stellen; b. de toepassing van deze normen, deze Europese technische goedkeuringen of deze gemeenschappelijke technische specificaties de aanbesteder verplicht tot het gebruik van producten of van materiaal dat met de reeds door de aanbesteder gebruikte apparatuur onverenigbaar is dan wel tot buitensporig hoge kosten of tot onevenredig grote technische moeilijkheden leidt; de aanbesteder kan dit echter slechts doen in het kader van een welomschreven en schriftelijk vastgelegde strategie met het oog op een overgang binnen een gestelde termijn naar Europese normen, Europese technische goedkeuringen of gemeenschappelijke technische specificaties; c. het desbetreffende werk werkelijk innoverend is, waardoor de aanwending van bestaande normen, Europese technische goedkeuringen of gemeenschappelijke technische specificaties niet dienstig zou zijn. 	
4.7.4	<p>De aanbesteder die zich beroept op een of meer van de in artikel 4.7.3 genoemde gevallen, dient de redenen daartoe, tenzij zulks niet mogelijk is, te vermelden in de bekendmaking of in het bestek, en in elk geval in zijn interne documentatie. De aanbesteder verstrekt deze informatie desgevraagd aan de lidstaten en aan de Commissie van de Europese Gemeenschappen.</p>	

<p>4.7.5</p>	<p>Indien ter zake geen Europese normen, Europese technische goedkeuringen of gemeenschappelijke technische specificaties bestaan:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. worden de technische specificaties aangegeven door verwijzing naar de nationale technische specificaties, waarvan is erkend dat zij aan de fundamentele voorschriften in de communautaire richtlijnen inzake de technische harmonisatie voldoen, volgens de in die richtlijnen bepaalde procedures en met name volgens de procedures van richtlijn nr. 89/106/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 december 1988 betreffende de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen der lidstaten inzake voor de bouw bestemde producten; b. kunnen de technische specificaties worden aangegeven door verwijzing naar de nationale technische specificaties inzake het ontwerpen, het berekenen en het uitvoeren van het werk en het gebruik van de producten; c. kunnen de technische specificaties worden aangegeven door verwijzing naar andere documenten. In dat geval dient in volgorde van voorkeur te worden verwezen: <ul style="list-style-type: none"> - naar nationale normen waarin de door het land van de aanbesteder aanvaarde internationale normen zijn omgezet; - naar andere nationale normen en nationale technische goedkeuringen van het land van de aanbesteder; - naar iedere norm. 	
<p>4.7.6</p>	<p>Tenzij dergelijke specificaties door de aard van het werk worden gerechtvaardigd, is de aanbesteder niet gerechtigd tot het opnemen in de contractclausules die voor een bepaald werk gelden, van technische specificaties die producten van een bepaald fabrikaat of van een bepaalde herkomst of bijzondere werkwijzen vermelden, waardoor bepaalde ondernemingen worden begunstigd of uitgeschakeld. De aanbesteder is met name niet gerechtigd merken, octrooien of typen of een bepaalde oorsprong of productie aan te duiden. Indien het de aanbesteder niet mogelijk is door middel van voldoende nauwkeurige en voor alle betrokkenen begrijpelijke technische specificaties de aard van het werk te omschrijven, is de aanbesteder gerechtigd tot een aanduiding als hiervoor bedoeld, mits deze vergezeld gaat van de vermelding "of daarmee overeenstemmend".</p>	<p>Tenzij dergelijke specificaties door de aard van het werk worden gerechtvaardigd, is de aanbesteder niet gerechtigd tot het opnemen in de contractclausules die voor een bepaald werk gelden, van technische specificaties die producten van een bepaald fabrikaat of van een bepaalde herkomst of bijzondere werkwijzen vermelden, waardoor bepaalde ondernemingen worden begunstigd of uitgeschakeld. De aanbesteder is met name niet gerechtigd merken, octrooien of typen of een bepaalde oorsprong of productie aan te duiden. Indien het de aanbesteder niet mogelijk is door middel van voldoende nauwkeurige en voor alle betrokkenen begrijpelijke technische specificaties de aard van het werk te omschrijven, is de aanbesteder gerechtigd tot een aanduiding als hiervoor bedoeld, mits deze vergezeld gaat van de vermelding "of daarmee overeenstemmend".</p>

4.8	<i>Bestek</i>	<i>Bestek</i>
4.8.1	Het bestek vermeldt alle gunningscriteria alsmede de gegevens die moeten worden overgelegd om in aanmerking te kunnen komen voor de opdracht van het werk, tenzij in de bekendmaking of het selectiedocument is vermeld dat de daarin gegeven opsommingen van gunningscriteria en over te leggen gegevens uitputtend zijn.	Het bestek vermeldt alle gunningscriteria alsmede de gegevens die moeten worden overgelegd om in aanmerking te kunnen komen voor de opdracht van het werk, tenzij in de bekendmaking of het selectiedocument is vermeld dat de daarin gegeven opsommingen van gunningscriteria en over te leggen gegevens uitputtend zijn.
4.8.2	Bij de Europese aanbesteding geeft de aanbesteder in het bestek aan bij welke dienst of diensten een inschrijver de ter zake dienende informatie kan verkrijgen over de verplichtingen ingevolge de regelingen inzake arbeidsbescherming en arbeidsvoorwaarden, die op de plaats waar het werk wordt uitgevoerd gelden en die van toepassing zijn op de werkzaamheden die tijdens de uitvoering op het werktein worden verricht.	
4.8.3	Bij de Europese aanbesteding verplicht de aanbesteder de inschrijvers bij hun inschrijving aan te geven, dat zij bij de voorbereiding van hun inschrijving rekening hebben gehouden met de verplichtingen ingevolge de regelingen inzake arbeidsbescherming en arbeidsvoorwaarden die gelden op de plaats waar het werk wordt uitgevoerd.	

4.9	<i>Uitsluitingsgronden</i>	<i>Uitsluitingsgronden</i> Toelichting
4.9.1	<p>Van deelneming aan een aanbesteding kan worden uitgesloten een ieder:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. die in staat van faillissement of van liquidatie verkeert, die zijn werkzaamheden heeft gestaakt, of die het voorwerp is van een surséance van betaling of een akkoord dan wel in een andere soortgelijke toestand verkeert ingevolge een gelijkaardige procedure waarin de nationale wettelijke regeling voorziet; b. wiens faillissement is aangevraagd of tegen wie een procedure van surséance van betaling of akkoord dan wel een andere soortgelijke procedure, die in de nationale wettelijke regeling is voorzien, aanhangig is gemaakt; c. die bij een vonnis dat in kracht van gewijsde is gegaan, veroordeeld is geweest voor een delict dat de professionele integriteit van de aannemer in het gedrang brengt; d. die in de uitoefening van zijn beroep een ernstige fout heeft begaan, vastgesteld op elke grond die de aanbesteder aannemelijk kan maken; e. die niet aan zijn verplichtingen heeft voldaan ten aanzien van de betaling van de sociale verzekeringsbijdragen overeenkomstig de wettelijke bepalingen van het land waar hij gevestigd is of die van het land van de aanbesteder; f. die niet aan zijn verplichtingen heeft voldaan ten aanzien van de betaling van zijn belastingen overeenkomstig de wettelijke bepalingen van het land waar hij gevestigd is of van het land van de aanbesteder; g. die zich in ernstige mate schuldig heeft gemaakt aan valse verklaringen bij het verstrekken van de inlichtingen die overeenkomstig de artikelen 4.10 tot en met 4.12 kunnen worden verlangd. 	<p>Van deelneming aan een aanbesteding kan worden uitgesloten een ieder:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. die in staat van faillissement of van liquidatie verkeert, die zijn werkzaamheden heeft gestaakt, of die het voorwerp is van een surséance van betaling of een akkoord dan wel in een andere soortgelijke toestand verkeert ingevolge een gelijkaardige procedure waarin de nationale wettelijke regeling voorziet; b. wiens faillissement is aangevraagd of tegen wie een procedure van surséance van betaling of akkoord dan wel een andere soortgelijke procedure, die in de nationale wettelijke regeling is voorzien, aanhangig is gemaakt; c. die bij een vonnis dat in kracht van gewijsde is gegaan, veroordeeld is geweest voor een delict dat de professionele integriteit van de aannemer in het gedrang brengt; d. die in de uitoefening van zijn beroep een ernstige fout heeft begaan, vastgesteld op elke grond die de aanbesteder aannemelijk kan maken; e. die niet aan zijn verplichtingen heeft voldaan ten aanzien van de betaling van de sociale verzekeringsbijdragen overeenkomstig de wettelijke bepalingen van het land waar hij gevestigd is of die van het land van de aanbesteder; f. die niet aan zijn verplichtingen heeft voldaan ten aanzien van de betaling van zijn belastingen overeenkomstig de wettelijke bepalingen van het land waar hij gevestigd is of van het land van de aanbesteder; g. die zich in ernstige mate schuldig heeft gemaakt aan valse verklaringen bij het verstrekken van de inlichtingen die overeenkomstig de artikelen 4.10 tot en met 4.12 kunnen worden verlangd.
4.9.2	<p>Indien de aanbesteder van een inschrijver of gegadigde het bewijs verlangt dat hij niet in een van de in artikel 4.9.1, onder a, b, c, e en f, genoemde omstandigheden verkeert, aanvaardt hij als voldoende bewijs:</p> <ul style="list-style-type: none"> - voor a, b en c een uittreksel uit het strafregister of, bij ontbreken daarvan, een gelijkwaardig document, afgegeven door een gerechtelijke of bevoegde overheidsinstantie van het land van oorsprong of van herkomst en waaruit blijkt dat aan deze eisen is voldaan; - voor e en f een door een bevoegde instantie van de betrokken lidstaat afgegeven getuigschrift. 	<p>Indien de aanbesteder van een inschrijver of gegadigde het bewijs verlangt dat hij niet in een van de in artikel 4.9.1, onder a, b, c, e en f, genoemde omstandigheden verkeert, aanvaardt hij als voldoende bewijs:</p> <ul style="list-style-type: none"> - voor a, b en c een uittreksel uit het strafregister of, bij ontbreken daarvan, een gelijkwaardig document, afgegeven door een gerechtelijke of bevoegde overheidsinstantie van het land van oorsprong of van herkomst en waaruit blijkt dat aan deze eisen is voldaan; - voor e en f een door een bevoegde instantie van de betrokken lidstaat afgegeven getuigschrift.

4.9.3	Indien geen document of getuigschrift als bedoeld in artikel 4.9.2 door het desbetreffende land wordt afgegeven, kan het worden vervangen door een verklaring onder ede of – in de lidstaten waar niet in een eed is voorzien – door een plechtige verklaring die door de betrokkene is afgelegd ten overstaan van een gerechtelijke of overheidsinstantie, een notaris of een bevoegde beroepsorganisatie van het land van oorsprong of herkomst.	Indien geen document of getuigschrift als bedoeld in artikel 4.9.2 door het desbetreffende land wordt afgegeven, kan het worden vervangen door een verklaring onder ede of – in de lidstaten waar niet in een eed is voorzien – door een plechtige verklaring die door de betrokkene is afgelegd ten overstaan van een gerechtelijke of overheidsinstantie, een notaris of een bevoegde beroepsorganisatie van het land van oorsprong of herkomst.
4.10	<i>Financiële en economische draagkracht</i>	<i>Financiële en economische draagkracht</i> Toelichting
4.10.1	In het algemeen kan de financiële en economische draagkracht van een gegadigde of inschrijver worden aangetoond door één of meer van de volgende referenties: a. passende bankverklaringen; b. overlegging van balansen of van uittreksels uit de balansen van het aannemingsbedrijf, indien de wetgeving van het land van vestiging van het aannemingsbedrijf de bekendmaking van balansen voorschrijft; c. een verklaring betreffende de totale omzet en de omzet aan werken van het aannemingsbedrijf over de laatste drie boekjaren.	In het algemeen kan de financiële en economische draagkracht van een gegadigde of inschrijver worden aangetoond door één of meer van de volgende referenties: a. passende bankverklaringen; b. overlegging van balansen of van uittreksels uit de balansen van het aannemingsbedrijf, indien de wetgeving van het land van vestiging van het aannemingsbedrijf de bekendmaking van balansen voorschrijft; c. een verklaring betreffende de totale omzet en de omzet aan werken van het aannemingsbedrijf over de laatste drie boekjaren.
4.10.2	De aanbesteder geeft in de bekendmaking of het selectiedocument de referenties aan die hij verlangt evenals de andere, niet in artikel 4.10.1 genoemde bewijsstukken die moeten worden overgelegd.	De aanbesteder geeft in de bekendmaking of het selectiedocument de referenties aan die hij verlangt evenals de andere, niet in artikel 4.10.1 genoemde bewijsstukken die moeten worden overgelegd.
4.10.3	Indien een gegadigde of inschrijver wegens gegronde redenen niet in staat is de door de aanbesteder gevraagde referenties over te leggen, kan de financiële en economische draagkracht van deze gegadigde of inschrijver worden aangetoond met andere documenten die de aanbesteder geschikt acht.	Indien een gegadigde of inschrijver wegens gegronde redenen niet in staat is de door de aanbesteder gevraagde referenties over te leggen, kan de financiële en economische draagkracht van deze gegadigde of inschrijver worden aangetoond met andere documenten die de aanbesteder geschikt acht.

4.11	<i>Technische bekwaamheid</i>	<i>Technische bekwaamheid</i> Toelichting
4.11.1	<p>De technische bekwaamheid van een gegadigde of inschrijver kan worden aangetoond door:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. studie- en beroepsdiploma's van de gegadigde of inschrijver en/of van zijn stafpersoneel en in het bijzonder van degenen die met de leiding van de werken zijn belast; b. een lijst van de in de laatste vijf jaren uitgevoerde werken; deze lijst wordt voor de belangrijkste werken gestaafd door verklaringen inzake de goede uitvoering. In deze verklaringen dienen het bedrag van de werken, alsmede tijd en plaats van uitvoering te worden vermeld, en voorts moet eruit blijken of zij vakkundig zijn verricht en op regelmatige wijze tot een goed eind zijn gebracht. De bevoegde autoriteit zal de verklaringen in voorkomend geval rechtstreeks aan de aanbesteder toezenden; c. een verklaring welke de outillage, het materieel en de technische uitrusting vermeldt, waarover de gegadigde of inschrijver voor de uitvoering van het werk beschikt; d. een verklaring betreffende de gemiddelde jaarlijkse personeelsbezetting van de gegadigde of inschrijver en de omvang van de staf gedurende de laatste drie jaren; e. een verklaring waarin de al dan niet tot het bedrijf van de gegadigde of inschrijver behorende technici of technische organen worden vermeld, waarover de gegadigde of inschrijver voor de uitvoering van het werk beschikt. 	<p>De technische bekwaamheid van een gegadigde of inschrijver kan worden aangetoond door:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. studie- en beroepsdiploma's van de gegadigde of inschrijver en/of van zijn stafpersoneel en in het bijzonder van degenen die met de leiding van de werken zijn belast; b. een lijst van de in de laatste vijf jaren uitgevoerde werken; deze lijst wordt voor de belangrijkste werken gestaafd door verklaringen inzake de goede uitvoering. In deze verklaringen dienen het bedrag van de werken, alsmede tijd en plaats van uitvoering te worden vermeld, en voorts moet eruit blijken of zij vakkundig zijn verricht en op regelmatige wijze tot een goed eind zijn gebracht. De bevoegde autoriteit zal de verklaringen in voorkomend geval rechtstreeks aan de aanbesteder toezenden; c. een verklaring welke de outillage, het materieel en de technische uitrusting vermeldt, waarover de gegadigde of inschrijver voor de uitvoering van het werk beschikt; d. een verklaring betreffende de gemiddelde jaarlijkse personeelsbezetting van de gegadigde of inschrijver en de omvang van de staf gedurende de laatste drie jaren; e. een verklaring waarin de al dan niet tot het bedrijf van de gegadigde of inschrijver behorende technici of technische organen worden vermeld, waarover de gegadigde of inschrijver voor de uitvoering van het werk beschikt.
4.11.2	<p>De aanbesteder geeft in de bekendmaking of het selectiedocument aan welke van de in artikel 4.11.1 bedoelde referenties hij verlangt.</p>	<p>De aanbesteder geeft in de bekendmaking of het selectiedocument aan welke van de in artikel 4.11.1 bedoelde referenties hij verlangt.</p>
4.12	<i>Bewijs van inschrijving op een lijst van erkende aannemingsbedrijven</i>	<i>Bewijs van inschrijving op een lijst van erkende aannemingsbedrijven</i> Toelichting
4.12.1	<p>Het in het land van vestiging op een officiële lijst van erkende aannemingsbedrijven ingeschreven aannemingsbedrijf kan bij elke aanbesteding een bewijs van inschrijving aan de aanbesteder overleggen. Op dit bewijs worden de referenties vermeld op grond waarvan de inschrijving op die lijst mogelijk was, alsmede de classificatie welke deze lijst behelst.</p>	<p>Het in het land van vestiging op een officiële lijst van erkende aannemingsbedrijven ingeschreven aannemingsbedrijf kan bij elke aanbesteding een bewijs van inschrijving aan de aanbesteder overleggen. Op dit bewijs worden de referenties vermeld op grond waarvan de inschrijving op die lijst mogelijk was, alsmede de classificatie welke deze lijst behelst.</p>

4.12.2	<p>De door de bevoegde autoriteiten bevestigde inschrijving op een dergelijke lijst vormt jegens de aanbesteder slechts in de zin van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - artikel 4.9.1, onder a tot en met d en g, - artikel 4.10.1, onder b en c, - artikel 4.11.1, onder b en d, <p>en niet in de zin van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - artikel 4.10.1, onder a, en - artikel 4.11.1, onder a, c en e, <p>een vermoeden van geschiktheid voor de werken die met de classificatie van het aannemingsbedrijf op de lijst overeenkomen.</p>	<p>De door de bevoegde autoriteiten bevestigde inschrijving op een dergelijke lijst vormt jegens de aanbesteder slechts in de zin van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - artikel 4.9.1, onder a tot en met d en g, - artikel 4.10.1, onder b en c, - artikel 4.11.1, onder b en d, <p>en niet in de zin van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - artikel 4.10.1, onder a, en - artikel 4.11.1, onder a, c en e, <p>een vermoeden van geschiktheid voor de werken die met de classificatie van het aannemingsbedrijf op de lijst overeenkomen.</p>
4.12.3	<p>De gegevens welke uit de inschrijving op een officiële lijst kunnen worden afgeleid, kunnen niet ter discussie worden gesteld. Niettemin kan, met betrekking tot de betaling van de bijdragen aan de sociale verzekering, bij de aanbesteding een aanvullende verklaring van elk ingeschreven aannemingsbedrijf worden verlangd.</p>	<p>De gegevens welke uit de inschrijving op een officiële lijst kunnen worden afgeleid, kunnen niet ter discussie worden gesteld. Niettemin kan, met betrekking tot de betaling van de bijdragen aan de sociale verzekering, bij de aanbesteding een aanvullende verklaring van elk ingeschreven aannemingsbedrijf worden verlangd.</p>
4.12.4	<p>De aanbesteder past de artikelen 4.12.1 tot en met 4.12.3 op een aannemingsbedrijf dat gevestigd is in een ander land alleen toe, indien in dat land een officiële lijst van erkende aannemingsbedrijven bestaat.</p>	<p>De aanbesteder past de artikelen 4.12.1 tot en met 4.12.3 op een aannemingsbedrijf dat gevestigd is in een ander land alleen toe, indien in dat land een officiële lijst van erkende aannemingsbedrijven bestaat.</p>
4.13	<p>Objectiviteit en proportionaliteit</p>	<p>Objectiviteit en proportionaliteit Toelichting</p>
	<p>De in het bestek, het selectiedocument en de in de bekendmaking vermelde maatschappelijke, technische, organisatorische en financieel-economische eisen alsmede de daarin vermelde eisen inzake overlegging van gegevens dienen objectief, eenduidig en met de artikelen 4.9 tot en met 4.12 in overeenstemming te zijn, alsmede in redelijke verhouding te staan tot de aard en de omvang van het werk.</p>	<p>De in het bestek, het selectiedocument en de in de bekendmaking vermelde maatschappelijke, technische, organisatorische en financieel-economische eisen alsmede de daarin vermelde eisen inzake overlegging van gegevens dienen objectief, eenduidig en met de artikelen 4.9 tot en met 4.12 in overeenstemming te zijn, alsmede in redelijke verhouding te staan tot de aard en de omvang van het werk.</p>
4.14	<p>Eigen verklaringen</p>	<p>Eigen verklaringen Toelichting</p>
4.14.1	<p>In plaats van de bewijsstukken, bedoeld in de artikelen 4.9 tot en met 4.12, kan de aanbesteder op onderdelen het indienen van een eigen verklaring toestaan. Met een eigen verklaring geeft de gegadigde of inschrijver aan dat hij voldoet aan de voorwaarden voor het verkrijgen van de desbetreffende bewijsstukken en dat hij in staat is deze binnen een door de aanbestedende dienst vast te stellen redelijke termijn te overleggen.</p>	<p>In plaats van de bewijsstukken, bedoeld in de artikelen 4.9 tot en met 4.12, kan de aanbesteder op onderdelen het indienen van een eigen verklaring toestaan. Met een eigen verklaring geeft de gegadigde of inschrijver aan dat hij voldoet aan de voorwaarden voor het verkrijgen van de desbetreffende bewijsstukken en dat hij in staat is deze binnen een door de aanbestedende dienst vast te stellen redelijke termijn te overleggen.</p>

4.14.2	Indien de aanbesteder de in artikel 4.14.1 bedoelde mogelijkheid biedt, geeft hij aan voor welke eisen de gegadigden of inschrijvers vooralsnog kunnen volstaan met een eigen verklaring. De aanbesteder behoudt het recht alsnog de onderliggende bewijsstukken op te vragen.	Indien de aanbesteder de in artikel 4.14.1 bedoelde mogelijkheid biedt, geeft hij aan voor welke eisen de gegadigden of inschrijvers vooralsnog kunnen volstaan met een eigen verklaring. De aanbesteder behoudt het recht alsnog de onderliggende bewijsstukken op te vragen.
4.14.3	Indien een gegadigde of inschrijver, na een verzoek daartoe van de aanbesteder, de bewijsstukken binnen de daartoe gestelde termijn niet kan overleggen, komt de gegadigde of inschrijver niet in aanmerking voor verdere deelname aan de aanbesteding.	Indien een gegadigde of inschrijver, na een verzoek daartoe van de aanbesteder, de bewijsstukken binnen de daartoe gestelde termijn niet kan overleggen, komt de gegadigde of inschrijver niet in aanmerking voor verdere deelname aan de aanbesteding.
4.15	<i>Uitnodiging tot het voeren van onderhandelingen</i>	<i>Uitnodiging tot het voeren van onderhandelingen</i> Toelichting
4.15.1	Tenzij de aanbesteder besluit geen der gegadigden een uitnodiging te zenden tot het voeren van onderhandelingen, nodigt hij een aantal van de gegadigden die voldoen aan de eisen, bedoeld in artikel 4.13, uit tot het voeren van onderhandelingen als bedoeld in artikel 4.17.	Tenzij de aanbesteder besluit geen der gegadigden een uitnodiging te zenden tot het voeren van onderhandelingen, nodigt hij een aantal van de gegadigden die voldoen aan de eisen, bedoeld in artikel 4.13, uit tot het voeren van onderhandelingen als bedoeld in artikel 4.17.
4.15.2	De uitnodiging tot het voeren van onderhandelingen vermeldt waar en wanneer de onderhandelingen tussen de aanbesteder en de desbetreffende gegadigde zullen plaatsvinden, alsmede het tijdstip waarop de uitnodiging tot inschrijving uiterlijk wordt gedaan.	De uitnodiging tot het voeren van onderhandelingen vermeldt waar en wanneer de onderhandelingen tussen de aanbesteder en de desbetreffende gegadigde zullen plaatsvinden, alsmede het tijdstip waarop de uitnodiging tot inschrijving uiterlijk wordt gedaan.
4.15.3	De uitnodigingen tot het voeren van onderhandelingen worden gelijktijdig en schriftelijk langs de snelst mogelijke kanalen aan de daartoe gekozen gegadigden verzonden. Bij de uitnodigingsbrief moeten het bestek en de aanvullende stukken worden ingesloten.	De uitnodigingen tot het voeren van onderhandelingen worden gelijktijdig en schriftelijk langs de snelst mogelijke kanalen aan de daartoe gekozen gegadigden verzonden. Bij de uitnodigingsbrief moeten het bestek en de aanvullende stukken worden ingesloten.
4.15.4	De aanbesteder verzendt, gelijktijdig met de uitnodigingen, aan een niet tot het voeren van onderhandelingen uitgekozen gegadigde bericht dat hij niet wordt uitgenodigd.	De aanbesteder verzendt, gelijktijdig met de uitnodigingen, aan een niet tot het voeren van onderhandelingen uitgekozen gegadigde bericht dat hij niet wordt uitgenodigd.
4.15.5	Een niet tot het voeren van onderhandelingen gekozen gegadigde kan de aanbesteder binnen 15 dagen na ontvangst van het bericht schriftelijk verzoeken in kennis te worden gesteld van de redenen die ertoe hebben geleid dat hij niet is uitgenodigd. De aanbesteder deelt binnen 15 dagen na ontvangst van dit verzoek aan de verzoeker schriftelijk deze redenen mede.	Een niet tot het voeren van onderhandelingen gekozen gegadigde kan de aanbesteder binnen 15 dagen na ontvangst van het bericht schriftelijk verzoeken in kennis te worden gesteld van de redenen die ertoe hebben geleid dat hij niet is uitgenodigd. De aanbesteder deelt binnen 15 dagen na ontvangst van dit verzoek aan de verzoeker schriftelijk deze redenen mede.

4.16	<i>Termijnen tussen uitnodiging en onderhandelingen</i>	<i>Termijnen tussen uitnodiging en onderhandelingen</i>
	De termijn tussen de dag van verzending van de uitnodiging tot het voeren van onderhandelingen en de dag waarop de onderhandelingen beginnen, bedraagt ten minste 14 dagen.	De termijn tussen de dag van verzending van de uitnodiging tot het voeren van onderhandelingen en de dag waarop de onderhandelingen beginnen, bedraagt ten minste 14 dagen.
4.17	<i>Onderhandelingen over het werk en de voorwaarden</i>	<i>Onderhandelingen over het werk en de voorwaarden</i> Toelichting
4.17.1	De met een uitgenodigde gegadigde te voeren onderhandelingen strekken ertoe overeenstemming te bereiken over de door de gegadigde in te dienen voorstellen.	De met een uitgenodigde gegadigde te voeren onderhandelingen strekken ertoe overeenstemming te bereiken over de door de gegadigde in te dienen voorstellen.
4.17.2	De in artikel 4.17.1 bedoelde onderhandelingen kunnen onder meer de technische, uitvoeringstechnische, organisatorische en kostentechnische aspecten van het uit te voeren werk betreffen, alsmede de prijs.	De in artikel 4.17.1 bedoelde onderhandelingen kunnen onder meer de technische, uitvoeringstechnische, organisatorische en kostentechnische aspecten van het uit te voeren werk betreffen, alsmede de prijs.
4.17.3	De aanbesteder maakt van het verloop van de onderhandelingen met iedere gegadigde een afzonderlijk proces-verbaal op dat door beide partijen wordt ondertekend en dat nauwkeurig de inhoud weergeeft van: <ul style="list-style-type: none"> a. de mogelijkheden tot de aanpassing van het bestek alsmede het effect op de prijs waarvan door de gegadigde of de aanbesteder in de onderhandelingen melding is gemaakt, en b. de voorstellen tot aanpassing van het bestek waarover overeenstemming is bereikt, alsmede het effect op de prijs. De aanbesteder verstrekt de desbetreffende gegadigde een afschrift van het proces-verbaal.	De aanbesteder maakt van het verloop van de onderhandelingen met iedere gegadigde een afzonderlijk proces-verbaal op dat door beide partijen wordt ondertekend en dat nauwkeurig de inhoud weergeeft van: <ul style="list-style-type: none"> a. de mogelijkheden tot de aanpassing van het bestek alsmede het effect op de prijs waarvan door de gegadigde of de aanbesteder in de onderhandelingen melding is gemaakt, en b. de voorstellen tot aanpassing van het bestek waarover overeenstemming is bereikt, alsmede het effect op de prijs. De aanbesteder verstrekt de desbetreffende gegadigde een afschrift van het proces-verbaal.
4.17.4	Van de mogelijkheden tot aanpassing van het bestek die door gegadigden tijdens de onderhandelingen zijn genoemd en van de voorstellen tot aanpassing van het bestek, alsmede het effect op de prijs, waarover door de aanbesteder met gegadigden overeenstemming is bereikt, worden noch door de aanbesteder, noch door gegadigden tot het tijdstip van de opdracht mededelingen aan andere gegadigden gedaan.	Van de mogelijkheden tot aanpassing van het bestek die door gegadigden tijdens de onderhandelingen zijn genoemd en van de voorstellen tot aanpassing van het bestek, alsmede het effect op de prijs, waarover door de aanbesteder met gegadigden overeenstemming is bereikt, worden noch door de aanbesteder, noch door gegadigden tot het tijdstip van de opdracht mededelingen aan andere gegadigden gedaan.
4.18	<i>Uitnodiging tot inschrijving</i>	<i>Uitnodiging tot inschrijving</i>
4.18.1	Tenzij de aanbesteder besluit geen der gegadigden een uitnodiging tot inschrijving te zenden, nodigt hij de gegadigden met wie de in artikel 4.17 bedoelde onderhandelingen zijn gevoerd uit om een inschrijving in te dienen.	Tenzij de aanbesteder besluit geen der gegadigden een uitnodiging tot inschrijving te zenden, nodigt hij de gegadigden met wie de in artikel 4.17 bedoelde onderhandelingen zijn gevoerd uit om een inschrijving in te dienen.
4.18.2	De uitnodigingen worden gelijktijdig en schriftelijk langs de snelst mogelijke kanalen aan de gegadigden verzonden.	De uitnodigingen worden gelijktijdig en schriftelijk langs de snelst mogelijke kanalen aan de gegadigden verzonden.

4.18.3	De uitnodiging tot inschrijving vermeldt: a. de uiterste datum voor de ontvangst van de inschrijvingen, het adres waar deze moeten worden ingediend en de taal of talen waarin zij moeten worden gesteld, en b. plaats en tijdstip van de aanbesteding.	De uitnodiging tot inschrijving vermeldt: a. de uiterste datum voor de ontvangst van de inschrijvingen, het adres waar deze moeten worden ingediend en de taal of talen waarin zij moeten worden gesteld, en b. plaats en tijdstip van de aanbesteding.
4.18.4	De inschrijving dient te geschieden op basis van het voorstel tot aanpassing van het bestek, bedoeld in artikel 4.17.3, onder b.	De inschrijving dient te geschieden op basis van het voorstel tot aanpassing van het bestek, bedoeld in artikel 4.17.3, onder b.
4.18.5	Indien de aangepaste bestekken inhoudelijk aan elkaar gelijk blijken, wordt dit in de uitnodiging tot inschrijving vermeld.	Indien de aangepaste bestekken inhoudelijk aan elkaar gelijk blijken, wordt dit in de uitnodiging tot inschrijving vermeld.
4.19	<i>Termijnen inschrijving</i>	<i>Termijnen inschrijving</i>
4.19.1	De termijn tussen de dag van verzending van de schriftelijke uitnodigingen, bedoeld in artikel 4.18.1, en de dag van aanbesteding bedraagt ten minste 14 dagen.	De termijn tussen de dag van verzending van de schriftelijke uitnodigingen, bedoeld in artikel 4.18.1, en de dag van aanbesteding bedraagt ten minste 14 dagen.
4.20	<i>Gunningscriteria</i>	<i>Gunningscriteria</i> Toelichting
4.20.1	De aanbesteder vermeldt in de bekendmaking, bedoeld in artikel 4.3.1, dat hij als gunningscriterium de economisch meest voordelige aanbidding hanteert.	De aanbesteder vermeldt in de bekendmaking, bedoeld in artikel 4.3.1, dat hij als gunningscriterium de economisch meest voordelige aanbidding hanteert.
4.20.2	De aanbesteder vermeldt alle gunningscriteria overeenkomstig artikel 4.8.1 in de bekendmaking dan wel in het bestek. De aanbesteder vermeldt de gunningscriteria, zo mogelijk in afnemende volgorde van het belang dat eraan wordt gehecht, alsmede alle gegevens die moeten worden overgelegd om in aanmerking te kunnen komen voor de opdracht van het werk.	De aanbesteder vermeldt alle gunningscriteria overeenkomstig artikel 4.8.1 in de bekendmaking dan wel in het bestek. De aanbesteder vermeldt de gunningscriteria, zo mogelijk in afnemende volgorde van het belang dat eraan wordt gehecht, alsmede alle gegevens die moeten worden overgelegd om in aanmerking te kunnen komen voor de opdracht van het werk.
4.20.3	De in artikel 4.20.2 bedoelde gunningscriteria kunnen onder andere betrekking hebben op de prijs, verrekenprijs of -prijzen, gebruikskosten, rentabiliteit, uitvoeringstermijn, technische, kwalitatieve of architectonische waarde.	De in artikel 4.20.2 bedoelde gunningscriteria kunnen onder andere betrekking hebben op de prijs, verrekenprijs of -prijzen, gebruikskosten, rentabiliteit, uitvoeringstermijn, technische, kwalitatieve of architectonische waarde.
4.20.4	Indien de aanbesteder het gunningscriterium van de economisch meest voordelige aanbidding hanteert, kan hij bij de gunningscriteria gewicht toekennen aan de kwaliteit van het procesmanagement van de inschrijver.	Indien de aanbesteder het gunningscriterium van de economisch meest voordelige aanbidding hanteert, kan hij bij de gunningscriteria gewicht toekennen aan de kwaliteit van het procesmanagement van de inschrijver.

4.21	<i>Details, monsters</i>	<i>Details, monsters</i>
	Aan de gegadigden die voor inschrijving op het werk zijn uitgenodigd, wordt zoveel mogelijk de gelegenheid geboden kennis te nemen van details van hoofdconstructies en onderdelen, alsmede van monsters die het algemene karakter van de leveringen aangeven. Het staat hen vrij die details en monsters te waarmerken. Van een en ander wordt in het proces-verbaal, bedoeld in artikel 4.17.3, melding gemaakt.	Aan de gegadigden die voor inschrijving op het werk zijn uitgenodigd, wordt zoveel mogelijk de gelegenheid geboden kennis te nemen van details van hoofdconstructies en onderdelen, alsmede van monsters die het algemene karakter van de leveringen aangeven. Het staat hen vrij die details en monsters te waarmerken. Van een en ander wordt in het proces-verbaal, bedoeld in artikel 4.17.3, melding gemaakt.
4.22	<i>Inschrijving</i>	<i>Inschrijving</i> Toelichting
4.22.1	De aanbesteding geschiedt bij inschrijving.	De aanbesteding geschiedt bij inschrijving.
4.22.2	De inschrijver dient op de dag van inschrijving te beschikken over een – op aanvraag van de aanbesteder te overhandigen – bewijs van inschrijving in het beroepsregister van het land waar hij is gevestigd, alsmede een door hem ondertekende verklaring dat hij op de dag van de inschrijving voldoet aan de eisen die verbonden zijn aan de uitoefening van het aannemingsbedrijf of, indien hij gevestigd is in een land waar een officiële lijst van erkende aannemingsbedrijven, als bedoeld in artikel 4.12.1, bestaat, een bewijs van inschrijving op die lijst.	De inschrijver dient op de dag van inschrijving te beschikken over een – op aanvraag van de aanbesteder te overhandigen – bewijs van inschrijving in het beroepsregister van het land waar hij is gevestigd, alsmede een door hem ondertekende verklaring dat hij op de dag van de inschrijving voldoet aan de eisen die verbonden zijn aan de uitoefening van het aannemingsbedrijf of, indien hij gevestigd is in een land waar een officiële lijst van erkende aannemingsbedrijven, als bedoeld in artikel 4.12.1, bestaat, een bewijs van inschrijving op die lijst.
4.22.3	Het inschrijvingsbiljet, bedoeld in artikel 4.23.1, moet in een enveloppe zijn gesloten, die op duidelijke wijze dient te zijn voorzien van de vermelding op welk werk het inschrijvingsbiljet betrekking heeft, alsmede, in geval van verdeling van het werk in percelen, op welk perceel of op welke combinatie van percelen.	Het inschrijvingsbiljet, bedoeld in artikel 4.23.1, moet in een enveloppe zijn gesloten, die op duidelijke wijze dient te zijn voorzien van de vermelding op welk werk het inschrijvingsbiljet betrekking heeft, alsmede, in geval van verdeling van het werk in percelen, op welk perceel of op welke combinatie van percelen.
4.22.4	Een inschrijver is gerechtigd op het in de bekendmaking vermelde adres zelf het biljet in de daarvoor bestemde afgesloten bus te deponeren.	Een inschrijver is gerechtigd op het in de bekendmaking vermelde adres zelf het biljet in de daarvoor bestemde afgesloten bus te deponeren.
4.22.5	Indien een inschrijver van zijn bevoegdheid, bedoeld in artikel 4.22.4, geen gebruik maakt, wordt het inschrijvingsbiljet, na ontvangst op het in de bekendmaking vermelde adres, door of namens de aanbesteder in de bus gedeponereerd.	Indien een inschrijver van zijn bevoegdheid, bedoeld in artikel 4.22.4, geen gebruik maakt, wordt het inschrijvingsbiljet, na ontvangst op het in de bekendmaking vermelde adres, door of namens de aanbesteder in de bus gedeponereerd.
4.22.6	Het inschrijvingsbiljet mag tot het tijdstip van de aanbesteding in de bus worden gedeponereerd.	Het inschrijvingsbiljet mag tot het tijdstip van de aanbesteding in de bus worden gedeponereerd.
4.22.7	Een inschrijver draagt het risico van de goede en tijdige aanwezigheid van zijn biljet in de bus.	Een inschrijver draagt het risico van de goede en tijdige aanwezigheid van zijn biljet in de bus.
4.22.8	Een inschrijver kan tot het tijdstip van de aanbesteding door middel van een duidelijke, ondertekende verklaring waarmee op dezelfde wijze dient te worden gehandeld als met het inschrijvingsbiljet, zijn inschrijving intrekken.	Een inschrijver kan tot het tijdstip van de aanbesteding door middel van een duidelijke, ondertekende verklaring waarmee op dezelfde wijze dient te worden gehandeld als met het inschrijvingsbiljet, zijn inschrijving intrekken.

4.23	<i>Inschrijvingsbiljet</i>	<i>Inschrijvingsbiljet</i> Toelichting
4.23.1	Elk inschrijvingsbiljet moet door de inschrijver zijn ondertekend en zijn ingericht volgens model G van de bij dit reglement behorende bijlage III.	Elk inschrijvingsbiljet moet door de inschrijver zijn ondertekend en zijn ingericht volgens model G van de bij dit reglement behorende bijlage III.
4.23.2	Indien in het bestek is bepaald dat de inschrijver bij zijn inschrijving verrekenprijzen moet opgeven, moet een door de inschrijver ondertekende staat, ingericht volgens model G1 van de bij dit reglement behorende bijlage III, bij het inschrijvingsbiljet zijn gevoegd.	Indien in het bestek is bepaald dat de inschrijver bij zijn inschrijving verrekenprijzen moet opgeven, moet een door de inschrijver ondertekende staat, ingericht volgens model G1 van de bij dit reglement behorende bijlage III, bij het inschrijvingsbiljet zijn gevoegd.
4.23.3	Indien in het bestek of de bekendmaking of het selectiedocument is bepaald dat de inschrijver bij de inschrijving gegevens als bedoeld in de artikelen 4.5.7 en 4.8.1 moet verstrekken, moeten deze gegevens worden gevoegd bij het inschrijvingsbiljet, bedoeld in artikel 4.23.1, waarvan zij dan onderdeel uitmaken.	Indien in het bestek of de bekendmaking of het selectiedocument is bepaald dat de inschrijver bij de inschrijving gegevens als bedoeld in de artikelen 4.5.7 en 4.8.1 moet verstrekken, moeten deze gegevens worden gevoegd bij het inschrijvingsbiljet, bedoeld in artikel 4.23.1, waarvan zij dan onderdeel uitmaken.
4.23.4	Indien in het bestek of de bekendmaking of het selectiedocument is bepaald dat de inschrijver bij de inschrijving naast de gegevens, bedoeld in de artikelen 4.5.7 en 4.8.1, dan wel in plaats van die gegevens andere gegevens moet verstrekken, dient de inschrijver de ondertekende bescheiden die deze gegevens bevatten, in een afzonderlijke enveloppe te sluiten, waarop duidelijk zijn vermeld de naam en het adres van de inschrijver, alsmede op welk werk, op welk perceel of op welke combinatie van percelen die bescheiden betrekking hebben.	Indien in het bestek of de bekendmaking of het selectiedocument is bepaald dat de inschrijver bij de inschrijving naast de gegevens, bedoeld in de artikelen 4.5.7 en 4.8.1, dan wel in plaats van die gegevens andere gegevens moet verstrekken, dient de inschrijver de ondertekende bescheiden die deze gegevens bevatten, in een afzonderlijke enveloppe te sluiten, waarop duidelijk zijn vermeld de naam en het adres van de inschrijver, alsmede op welk werk, op welk perceel of op welke combinatie van percelen die bescheiden betrekking hebben.
4.23.5	De enveloppe, bedoeld in artikel 4.23.4, dient in de enveloppe, bedoeld in artikel 4.22.3, te worden gesloten en maakt deel uit van de inschrijving.	De enveloppe, bedoeld in artikel 4.23.4, dient in de enveloppe, bedoeld in artikel 4.22.3, te worden gesloten en maakt deel uit van de inschrijving.
4.24	<i>Inschrijving op werk verdeeld in percelen</i>	<i>Inschrijving op werk verdeeld in percelen</i> Toelichting
	Indien het werk verdeeld is in percelen, kan worden ingeschreven op elk perceel afzonderlijk en – tenzij het tegendeel in de bekendmaking of het bestek is bepaald – tevens op een aantal samengevoegde percelen en op het totaal van de percelen. Voor elke inschrijving moet een afzonderlijk inschrijvingsbiljet met de daarbij behorende bescheiden worden ingeleverd.	Indien het werk verdeeld is in percelen, kan worden ingeschreven op elk perceel afzonderlijk en – tenzij het tegendeel in de bekendmaking of het bestek is bepaald – tevens op een aantal samengevoegde percelen en op het totaal van de percelen. Voor elke inschrijving moet een afzonderlijk inschrijvingsbiljet met de daarbij behorende bescheiden worden ingeleverd.
4.25	<i>Inschrijving op werk van op te geven omvang</i>	<i>Inschrijving op werk van op te geven omvang</i>
	Indien de aanbesteding een werk betreft van door de inschrijver bij diens inschrijving op te geven omvang voor een in het bestek vermeld bedrag, wordt in het bestek aangegeven op welke wijze het inschrijvingsbiljet moet worden ingericht.	Indien de aanbesteding een werk betreft van door de inschrijver bij diens inschrijving op te geven omvang voor een in het bestek vermeld bedrag, wordt in het bestek aangegeven op welke wijze het inschrijvingsbiljet moet worden ingericht.

4.26	<i>Gezamenlijke inschrijving</i>	<i>Gezamenlijke inschrijving</i> Toelichting
4.26.1	Indien twee of meer inschrijvers tezamen inschrijven, kan, wanneer het werk aan hen tezamen zal worden opgedragen, worden geëist dat zij tezamen een bepaalde rechtsvorm aannemen.	Indien twee of meer inschrijvers tezamen inschrijven, kan, wanneer het werk aan hen tezamen zal worden opgedragen, worden geëist dat zij tezamen een bepaalde rechtsvorm aannemen.
4.26.2	Indien twee of meer inschrijvers tezamen inschrijven, zijn zij hoofdelijk aansprakelijk voor de nakoming van alle uit de overeenkomst van aanneming voortvloeiende verplichtingen. Zij zijn verplicht in het inschrijvingsbiljet een van hen aan te wijzen om hen in alle opzichten te vertegenwoordigen.	Indien twee of meer inschrijvers tezamen inschrijven, zijn zij hoofdelijk aansprakelijk voor de nakoming van alle uit de overeenkomst van aanneming voortvloeiende verplichtingen. Zij zijn verplicht in het inschrijvingsbiljet een van hen aan te wijzen om hen in alle opzichten te vertegenwoordigen.
4.27	<i>Inlichtingen over eventuele onderaanneming</i>	<i>Inlichtingen over eventuele onderaanneming</i> Toelichting
4.27.1	De aanbesteder kan inlichtingen vragen over het gedeelte van de opdracht dat de inschrijver eventueel door derden in onderaanneming wil laten uitvoeren.	De aanbesteder kan inlichtingen vragen over het gedeelte van de opdracht dat de inschrijver eventueel door derden in onderaanneming wil laten uitvoeren.
4.27.2	Een verzoek om inlichtingen als bedoeld in artikel 4.27.1 moet door de aanbesteder in het bestek worden vermeld. De inschrijver dient dan in zijn aanbieding mede te delen welk gedeelte van de opdracht hij eventueel voornemens is door derden in onderaanneming te laten uitvoeren. Deze mededeling laat de aansprakelijkheid van de hoofdaannemer onverlet.	Een verzoek om inlichtingen als bedoeld in artikel 4.27.1 moet door de aanbesteder in het bestek worden vermeld. De inschrijver dient dan in zijn aanbieding mede te delen welk gedeelte van de opdracht hij eventueel voornemens is door derden in onderaanneming te laten uitvoeren. Deze mededeling laat de aansprakelijkheid van de hoofdaannemer onverlet.
4.28	<i>Inschrijving onder voorwaarden</i>	<i>Inschrijving onder voorwaarden</i>
	Indien aan een inschrijving voorwaarden zijn verbonden, wordt de inschrijving geacht niet te zijn gedaan.	Indien aan een inschrijving voorwaarden zijn verbonden, wordt de inschrijving geacht niet te zijn gedaan.
4.29	<i>Inschrijving op varianten in het bestek</i>	<i>Inschrijving op varianten in het bestek</i>
4.29.1	Indien in het bestek varianten als zodanig worden omschreven, staat het een inschrijver vrij om op een of meer varianten in te schrijven, tenzij in het bestek inschrijving op alle varianten verplicht is gesteld.	Indien in het bestek varianten als zodanig worden omschreven, staat het een inschrijver vrij om op een of meer varianten in te schrijven, tenzij in het bestek inschrijving op alle varianten verplicht is gesteld.
4.29.2	Een inschrijver dient voor elke variant waarop hij inschrijft, een afzonderlijk inschrijvingsbiljet in te dienen. De inschrijver geeft op het inschrijvingsbiljet duidelijk aan op welke variant de inschrijving betrekking heeft.	Een inschrijver dient voor elke variant waarop hij inschrijft, een afzonderlijk inschrijvingsbiljet in te dienen. De inschrijver geeft op het inschrijvingsbiljet duidelijk aan op welke variant de inschrijving betrekking heeft.
4.29.3	Artikel 4.28 is van overeenkomstige toepassing.	Artikel 4.28 is van overeenkomstige toepassing.

4.30	<i>Termijn van gestanddoening</i>	<i>Termijn van gestanddoening</i>	Toelichting
4.30.1	De inschrijver moet zijn aanbieding gestand doen gedurende 45 dagen na de dag waarop de aanbesteding heeft plaatsgevonden, tenzij in de uitnodiging tot inschrijving, het bestek of tijdens de onderhandelingen een andere termijn is gesteld.	De inschrijver moet zijn aanbieding gestand doen gedurende 45 dagen na de dag waarop de aanbesteding heeft plaatsgevonden, tenzij in de uitnodiging tot inschrijving, het bestek of tijdens de onderhandelingen een andere termijn is gesteld.	
4.30.2	De aanbesteder kan verzoeken de termijn van gestanddoening te verlengen. Het verzoek tot verlenging van de termijn van gestanddoening wordt niet gedaan aan de inschrijver die naar het oordeel van de aanbesteder zeer waarschijnlijk niet in aanmerking komt voor de opdracht van het werk. Aan een zodanig verzoek kan door de inschrijver geen aanspraak op de opdracht worden ontleend.	De aanbesteder kan verzoeken de termijn van gestanddoening te verlengen. Het verzoek tot verlenging van de termijn van gestanddoening wordt niet gedaan aan de inschrijver die naar het oordeel van de aanbesteder zeer waarschijnlijk niet in aanmerking komt voor de opdracht van het werk. Aan een zodanig verzoek kan door de inschrijver geen aanspraak op de opdracht worden ontleend.	
4.30.3	In het geval een kort geding als bedoeld in artikel 4.34.6 aanhangig is gemaakt, eindigt de termijn van gestanddoening 8 dagen na de dag waarop in eerste aanleg is beslist.	In het geval een kort geding als bedoeld in artikel 4.34.6 aanhangig is gemaakt, eindigt de termijn van gestanddoening 8 dagen na de dag waarop in eerste aanleg is beslist.	
4.31	<i>Aanbesteding</i>	<i>Aanbesteding</i>	
	Indien een bedrag zowel in cijfers als in letters is vermeld en deze niet met elkaar overeenstemmen, geldt het bedrag in letters.	Indien een bedrag zowel in cijfers als in letters is vermeld en deze niet met elkaar overeenstemmen, geldt het bedrag in letters.	
4.32	<i>Proces-verbaal van aanbesteding</i>	<i>Proces-verbaal van aanbesteding</i>	
	Van het verloop van de aanbesteding wordt proces-verbaal opgemaakt volgens model H van de bij dit reglement behorende bijlage III. Het proces-verbaal wordt ondertekend door degene die de aanbesteding houdt.	Van het verloop van de aanbesteding wordt proces-verbaal opgemaakt volgens model H van de bij dit reglement behorende bijlage III. Het proces-verbaal wordt ondertekend door degene die de aanbesteding houdt.	
4.33	<i>Ongeldigheid van de inschrijvingen</i>	<i>Ongeldigheid van de inschrijvingen</i>	Toelichting
4.33.1	Inschrijvingen die niet voldoen aan de inhoudelijke eisen, gesteld in dit reglement, de bekendmaking, het selectiedocument of het bestek zijn ongeldig.	Inschrijvingen die niet voldoen aan de inhoudelijke eisen, gesteld in dit reglement, de bekendmaking, het selectiedocument of het bestek zijn ongeldig.	

4.33.2	De inschrijver dient bij de inschrijving een verklaring te overleggen dat de inschrijving niet tot stand is gekomen onder invloed van een overeenkomst, besluit of gedraging in strijd met het Nederlandse of Europese mededingingsrecht. Deze verklaring, ingericht volgens model K van de bij dit reglement behorende bijlage III, dient ondertekend te zijn door een bestuurder die ter zake de inschrijver rechtsgeldig vertegenwoordigt. In het geval de inschrijver een combinatie is, verstrekt de inschrijver een dergelijke verklaring van een bestuurder van iedere combinant. De inschrijving is ongeldig indien een vereiste verklaring ontbreekt of niet naar waarheid is ingevuld.	De inschrijver dient bij de inschrijving een verklaring te overleggen dat de inschrijving niet tot stand is gekomen onder invloed van een overeenkomst, besluit of gedraging in strijd met het Nederlandse of Europese mededingingsrecht. Deze verklaring, ingericht volgens model K van de bij dit reglement behorende bijlage III, dient ondertekend te zijn door een bestuurder die ter zake de inschrijver rechtsgeldig vertegenwoordigt. In het geval de inschrijver een combinatie is, verstrekt de inschrijver een dergelijke verklaring van een bestuurder van iedere combinant. De inschrijving is ongeldig indien een vereiste verklaring ontbreekt of niet naar waarheid is ingevuld.
4.34	Keuze aannemer	Keuze aannemer Toelichting
4.34.1	De aanbesteder is niet verplicht het werk op te dragen.	De aanbesteder is niet verplicht het werk op te dragen.
4.34.2	Indien de aanbesteder besluit het werk niet op te dragen of de aanbesteding opnieuw te beginnen, stelt hij de gegadigden of inschrijvers zo spoedig mogelijk schriftelijk op de hoogte van zijn besluit met inbegrip van de redenen die tot zijn besluit hebben geleid.	Indien de aanbesteder besluit het werk niet op te dragen of de aanbesteding opnieuw te beginnen, stelt hij de gegadigden of inschrijvers zo spoedig mogelijk schriftelijk op de hoogte van zijn besluit met inbegrip van de redenen die tot zijn besluit hebben geleid.
4.34.3	Bij de Europese aanbesteding stelt de aanbesteder het Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen in kennis van zijn besluit het werk niet op te dragen.	
4.34.4	Voor de opdracht van het werk komen alleen inschrijvers in aanmerking die zowel op de dag van aanbesteding als op de dag van opdrachtverlening voldoen aan de eisen die in de bekendmaking of het selectiedocument zijn vermeld.	Voor de opdracht van het werk komen alleen inschrijvers in aanmerking die zowel op de dag van aanbesteding als op de dag van opdrachtverlening voldoen aan de eisen die in de bekendmaking of het selectiedocument zijn vermeld.
4.34.5	Onverminderd artikel 4.34.2 geschiedt de opdracht aan de inschrijver met de economisch meest voordelige aanbidding.	Onverminderd artikel 4.34.2 geschiedt de opdracht aan de inschrijver met de economisch meest voordelige aanbidding.
4.34.6	De aanbesteder bericht elke inschrijver gelijktijdig en onder opgaaf van redenen omtrent de voorgenomen gunning. De aanbesteder vermeldt daarbij de naam van de inschrijver aan wie de aanbesteder voornemens is te gunnen. Aan het voornemen tot gunning kunnen geen rechten worden ontleend. Indien binnen 15 dagen een kort geding aanhangig is gemaakt tegen het voornemen van de aanbesteder, mag de aanbesteder in beginsel niet overgaan tot gunning van de opdracht, voordat in kort geding vonnis is gewezen, tenzij een zwaarwegend belang onverwijld gunning gebiedt.	De aanbesteder bericht elke inschrijver gelijktijdig en onder opgaaf van redenen omtrent de voorgenomen gunning. De aanbesteder vermeldt daarbij de naam van de inschrijver aan wie de aanbesteder voornemens is te gunnen. Aan het voornemen tot gunning kunnen geen rechten worden ontleend. Indien binnen 15 dagen een kort geding aanhangig is gemaakt tegen het voornemen van de aanbesteder, mag de aanbesteder in beginsel niet overgaan tot gunning van de opdracht, voordat in kort geding vonnis is gewezen, tenzij een zwaarwegend belang onverwijld gunning gebiedt.

4.34.7	In het geval de meest gerede aanbieding hoger is dan de zorgvuldige raming van de aanbesteder, kan de aanbesteder deze aanbieding als onaanvaardbaar aanmerken en de procedure vervolgen met de onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking.	In het geval de meest gerede aanbieding hoger is dan de zorgvuldige raming van de aanbesteder, kan de aanbesteder deze aanbieding als onaanvaardbaar aanmerken en de procedure vervolgen met de onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking.
4.34.8	De aanbesteder kan besluiten van de gegevens die ten grondslag liggen aan de motivering, bedoeld in de artikelen 4.34.2 en 4.34.6, geen mededeling te doen, indien openbaarmaking van die gegevens: a. de toepassing van enige wettelijke bepaling in de weg staat; b. in strijd is met het openbaar belang; c. schade kan toebrengen aan de rechtmatige commerciële belangen van bepaalde openbare of particuliere ondernemingen, dan wel d. de eerlijke mededinging tussen de aannemers kan schaden.	De aanbesteder kan besluiten van de gegevens die ten grondslag liggen aan de motivering, bedoeld in de artikelen 4.34.2 en 4.34.6, geen mededeling te doen, indien openbaarmaking van die gegevens: a. de toepassing van enige wettelijke bepaling in de weg staat; b. in strijd is met het openbaar belang; c. schade kan toebrengen aan de rechtmatige commerciële belangen van bepaalde openbare of particuliere ondernemingen, dan wel d. de eerlijke mededinging tussen de aannemers kan schaden.
4.34.9	Voor de opdracht van het werk volgens een alternatieve aanbieding komt uitsluitend de inschrijver in aanmerking die deze aanbieding heeft gedaan.	Voor de opdracht van het werk volgens een alternatieve aanbieding komt uitsluitend de inschrijver in aanmerking die deze aanbieding heeft gedaan.
4.34.10	Indien het werk mede omvat het door een inschrijver maken van een ontwerp, komt voor de opdracht van het werk volgens een ingediend ontwerp uitsluitend de inschrijver in aanmerking van wie de desbetreffende inschrijving afkomstig is.	Indien het werk mede omvat het door een inschrijver maken van een ontwerp, komt voor de opdracht van het werk volgens een ingediend ontwerp uitsluitend de inschrijver in aanmerking van wie de desbetreffende inschrijving afkomstig is.
4.34.11	Indien twee of meer inschrijvers gelijkelijk voor de opdracht van het werk in aanmerking komen, beslist het lot aan wie van hen het werk zal worden opgedragen. De desbetreffende inschrijvers worden er tijdig van in kennis gesteld, dat een loting zal plaatsvinden en waar, wanneer en door wie de loting zal worden gehouden. Zij zijn bevoegd daarbij in persoon of bij gemachtigde tegenwoordig te zijn.	Indien twee of meer inschrijvers gelijkelijk voor de opdracht van het werk in aanmerking komen, beslist het lot aan wie van hen het werk zal worden opgedragen. De desbetreffende inschrijvers worden er tijdig van in kennis gesteld, dat een loting zal plaatsvinden en waar, wanneer en door wie de loting zal worden gehouden. Zij zijn bevoegd daarbij in persoon of bij gemachtigde tegenwoordig te zijn.
4.35	Opdracht	Opdracht Toelichting
4.35.1	De overeenkomst komt tot stand door de opdracht op grond van de inschrijving.	De overeenkomst komt tot stand door de opdracht op grond van de inschrijving.
4.35.2	De opdracht geschiedt door de aanbesteder door middel van een schriftelijke mededeling, waaronder tevens wordt verstaan een telefax of een elektronisch bericht. Een telefax of een elektronisch bericht wordt onverwijld per brief door de aanbesteder bevestigd.	De opdracht geschiedt door de aanbesteder door middel van een schriftelijke mededeling, waaronder tevens wordt verstaan een telefax of een elektronisch bericht. Een telefax of een elektronisch bericht wordt onverwijld per brief door de aanbesteder bevestigd.
4.35.3	De datum van de opdracht is die van de verzending van de mededeling, bedoeld in artikel 4.35.2.	De datum van de opdracht is die van de verzending van de mededeling, bedoeld in artikel 4.35.2.

4.35.4	Tegelijk met of zo spoedig mogelijk na de schriftelijke mededeling, bedoeld in artikel 4.35.2, wordt aan de aannemer toegezonden een door of namens de opdrachtgever gewaarmerkt: a. afschrift van zijn inschrijvingsbiljet met de eventuele staat van verrekenprijzen en b. een exemplaar van het bestek en de daarbij behorende tekeningen.	Tegelijk met of zo spoedig mogelijk na de schriftelijke mededeling, bedoeld in artikel 4.35.2, wordt aan de aannemer toegezonden een door of namens de opdrachtgever gewaarmerkt: a. afschrift van zijn inschrijvingsbiljet met de eventuele staat van verrekenprijzen en b. een exemplaar van het bestek en de daarbij behorende tekeningen.
4.36	Proces-verbaal van opdrachtverlening	
4.36.1	Bij de Europese aanbesteding stelt de opdrachtgever een proces-verbaal van de opdrachtverlening op dat ten minste het volgende bevat: a. de naam en het adres van de aanbesteder, het voorwerp en de waarde van de opdracht; b. de namen van de gekozen gegadigden of inschrijvers, met motivering van die keuze; c. de namen van de niet gekozen gegadigden of inschrijvers en de redenen daartoe; d. de naam van de begunstigde en de motivering van de keuze van zijn aanbieding, alsmede, indien bekend, het gedeelte van de opdracht dat de begunstigde voornemens is door derden in onderaanneming te laten uitvoeren.	
4.36.2	Het proces-verbaal, bedoeld in artikel 4.36.1, bevat tevens een toelichting van de in artikel 4.2.1 genoemde omstandigheden die de aanwending van deze procedures rechtvaardigen.	
4.36.3	Dit proces-verbaal of de hoofdpunten hieruit wordt door de opdrachtgever desgevraagd toegezonden aan de Commissie van de Europese Gemeenschappen.	
4.37	Informatie betreffende opdrachtverlening	
4.37.1	De aanbesteder die bij de Europese aanbesteding een opdracht heeft verleend doet het resultaat door middel van een aankondiging bekendmaken. Hij zendt hiertoe deze aankondiging uiterlijk 48 dagen na de verlening van de desbetreffende opdracht langs de meest passende kanalen aan het Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen.	Toelichting

Aanbestedingsreglement Werken 2004

4.37.2	Artikel 4.37.1 vindt geen toepassing op de gegevens overeenkomstig standaardformulier C van de bij dit reglement behorende bijlage II waarvan openbaarmaking in de weg staat aan toepassing van de wet, in strijd is met het openbaar belang, schade zou kunnen toebrengen aan rechtmatige commerciële belangen van bepaalde overheids- of particuliere ondernemingen dan wel de eerlijke mededinging tussen aannemingsbedrijven zou kunnen aantasten.	
4.37.3	De opdrachtgever moet de datum van verzending van de in artikel 4.37.1 bedoelde aankondiging kunnen aantonen.	
4.37.4	De aankondiging wordt opgesteld overeenkomstig standaardformulier C , genoemd in artikel 4.37.2. De aankondiging verschaft op nauwkeurige wijze de in het standaardformulier gevraagde inlichtingen.	
4.37.5	De bekendmaking in de Staatscourant, in een landelijk verspreid vakblad of op een voor iedereen toegankelijk elektronisch medium mag niet plaatsvinden vóór de in artikel 4.37.1 genoemde datum van verzending van de aankondiging aan het Bureau, welke datum in de bekendmaking moet worden vermeld. Deze bekendmaking mag geen andere gegevens bevatten dan die welke verschijnen in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen.	
4.38	Zekerheidstelling	Zekerheidstelling
4.38.1	Een aanbesteder mag uitsluitend zekerheidstelling bedingen van de inschrijver aan wie hij voornemens is het werk op te dragen.	Een aanbesteder mag uitsluitend zekerheidstelling bedingen van de inschrijver aan wie hij voornemens is het werk op te dragen.
4.38.2	Het bedrag van de zekerheid mag het bedrag dat ter zake van zekerheidstelling voor de nakoming van de uit de overeenkomst van aanneming voortvloeiende verplichtingen in de bekendmaking of in het bestek is genoemd, niet te boven gaan.	Het bedrag van de zekerheid mag het bedrag dat ter zake van zekerheidstelling voor de nakoming van de uit de overeenkomst van aanneming voortvloeiende verplichtingen in de bekendmaking of in het bestek is genoemd, niet te boven gaan.
4.38.3	In afwijking van artikel 4.38.2 mag een aanbesteder, indien hij het werk overeenkomstig een alternatieve aanbieding wil opdragen aan de inschrijver die de alternatieve aanbieding heeft gedaan, van die inschrijver zekerheidstelling verlangen die het in de bekendmaking of het bestek genoemde bedrag te boven gaat, met dien verstande dat het bedrag van de zekerheidstelling een tiende van de som waarvoor de inschrijver heeft aangeboden het werk uit te voeren niet te boven mag gaan.	In afwijking van artikel 4.38.2 mag een aanbesteder, indien hij het werk overeenkomstig een alternatieve aanbieding wil opdragen aan de inschrijver die de alternatieve aanbieding heeft gedaan, van die inschrijver zekerheidstelling verlangen die het in de bekendmaking of het bestek genoemde bedrag te boven gaat, met dien verstande dat het bedrag van de zekerheidstelling een tiende van de som waarvoor de inschrijver heeft aangeboden het werk uit te voeren niet te boven mag gaan.

4.39	<i>Geschillen</i>	<i>Geschillen</i> Toelichting
4.39.1	Ieder geschil tussen de bij de aanbestedingsprocedure betrokkenen dat ontstaat naar aanleiding van de aanbestedingsprocedure waarop dit reglement van toepassing is verklaard, zal, tenzij anders nader door de betrokkenen wordt overeengekomen, bij uitsluiting worden voorgelegd aan de burgerlijke rechter.	Ieder geschil tussen de bij de aanbestedingsprocedure betrokkenen dat ontstaat naar aanleiding van de aanbestedingsprocedure waarop dit reglement van toepassing is verklaard, zal, tenzij anders nader door de betrokkenen wordt overeengekomen, bij uitsluiting worden voorgelegd aan de burgerlijke rechter.
4.39.2	Een betrokkene die een geschil als bedoeld in artikel 4.39.1 aanhangig wenst te maken, dient dit niet later dan drie maanden na het ontstaan van dat geschil, doch in ieder geval niet later dan drie maanden na de datum van de opdracht, bedoeld in artikel 4.35.3, aanhangig te maken, tenzij het geschil voortvloeit uit een omstandigheid, welke eerst na verloop van die periode is gebleken. In dit laatste geval gaat de termijn van drie maanden in op de dag dat de desbetreffende omstandigheid is gebleken.	Een betrokkene die een geschil als bedoeld in artikel 4.39.1 aanhangig wenst te maken, dient dit niet later dan drie maanden na het ontstaan van dat geschil, doch in ieder geval niet later dan drie maanden na de datum van de opdracht, bedoeld in artikel 4.35.3, aanhangig te maken, tenzij het geschil voortvloeit uit een omstandigheid, welke eerst na verloop van die periode is gebleken. In dit laatste geval gaat de termijn van drie maanden in op de dag dat de desbetreffende omstandigheid is gebleken.

5	HOOFDSTUK V ONDERHANDELINGSPROCEDURE ZONDER VOORAFGAANDE BEKENDMAKING	HOOFDSTUK V ONDERHANDELINGSPROCEDURE ZONDER VOORAFGAANDE BEKENDMAKING
	Europees	Nationaal
Artikel		
5.1	<i>Omschrijving</i>	<i>Omschrijving</i> Toelichting
	Een aanbesteding volgens een onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking is een aanbesteding waarbij de aanbesteder met een of meer door hem gekozen gegadigden onderhandelt en de contractuele voorwaarden vaststelt.	Een aanbesteding volgens een onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking is een aanbesteding waarbij de aanbesteder met een of meer door hem gekozen gegadigden onderhandelt en de contractuele voorwaarden vaststelt.
5.2	<i>Toepassingsmogelijkheden</i>	<i>Toepassingsmogelijkheden</i> Toelichting
5.2.1	<p>De in dit hoofdstuk omschreven wijze van aanbesteding kan slechts in de volgende gevallen door de aanbesteder worden toegepast:</p> <ol style="list-style-type: none"> indien in het kader van de openbare aanbesteding of de aanbesteding met voorafgaande selectie geen inschrijvingen of geen passende inschrijvingen zijn gedaan, mits de oorspronkelijke voorwaarden voor de opdracht niet wezenlijk worden gewijzigd; voor werken waarvan de uitvoering om technische of artistieke redenen of om redenen van bescherming van exclusieve rechten slechts aan een bepaald aannemingsbedrijf kan worden toevertrouwd; voor zover zulks strikt noodzakelijk is, indien de termijnen voor de openbare aanbesteding, de aanbesteding met voorafgaande selectie dan wel de onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking wegens dwingende spoed, als gevolg van gebeurtenissen die door de betrokken aanbesteder niet konden worden voorzien, niet in acht kunnen worden genomen. De omstandigheden waarop ter verantwoording van de dwingende spoed een beroep wordt gedaan, mogen in geen geval aan de aanbesteder te wijten zijn; voor aanvullende werken die niet in het oorspronkelijk gegunde project of in het eerste contract waren opgenomen en die als gevolg van onvoorziene omstandigheden noodzakelijk zijn geworden voor de uitvoering van het daarin beschreven werk, mits de gunning geschiedt aan de aannemer die dit werk uitvoert: <ul style="list-style-type: none"> - wanneer deze werken uit technisch of economisch oogpunt niet zonder overwegende bezwaren voor de aanbesteder van de hoofdopdracht kunnen worden gescheiden, of 	<p>De in dit hoofdstuk omschreven wijze van aanbesteding kan slechts in de volgende gevallen door de aanbesteder worden toegepast:</p> <ol style="list-style-type: none"> indien in het kader van de openbare aanbesteding of de aanbesteding met voorafgaande selectie geen inschrijvingen of geen passende inschrijvingen zijn gedaan, mits de oorspronkelijke voorwaarden voor de opdracht niet wezenlijk worden gewijzigd; voor werken waarvan de uitvoering om technische of artistieke redenen of om redenen van bescherming van exclusieve rechten slechts aan een bepaald aannemingsbedrijf kan worden toevertrouwd; voor zover zulks strikt noodzakelijk is, indien de termijnen voor de openbare aanbesteding, de aanbesteding met voorafgaande selectie dan wel de onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking wegens dwingende spoed, als gevolg van gebeurtenissen die door de betrokken aanbesteder niet konden worden voorzien, niet in acht kunnen worden genomen. De omstandigheden waarop ter verantwoording van de dwingende spoed een beroep wordt gedaan, mogen in geen geval aan de aanbesteder te wijten zijn; voor aanvullende werken die niet in het oorspronkelijk gegunde project of in het eerste contract waren opgenomen en die als gevolg van onvoorziene omstandigheden noodzakelijk zijn geworden voor de uitvoering van het daarin beschreven werk, mits de gunning geschiedt aan de aannemer die dit werk uitvoert: <ul style="list-style-type: none"> - wanneer deze werken uit technisch of economisch oogpunt niet zonder overwegende bezwaren voor de aanbesteder van de hoofdopdracht kunnen worden gescheiden, of

Aanbestedingsreglement Werken 2004

	<ul style="list-style-type: none"> - wanneer deze werken, hoewel zij kunnen worden gescheiden van de uitvoering van de oorspronkelijke opdracht, strikt noodzakelijk zijn voor de vervolmaking van het werk waarop die opdracht betrekking heeft. <p>Het gezamenlijk bedrag van de opdrachten, geplaatst ter zake van de aanvullende werken, mag echter niet hoger zijn dan 50% van het bedrag van de hoofdopdracht;</p> <p>e. in geval van nieuwe werken, bestaande uit de herhaling van soortgelijke werken die door dezelfde aanbesteder aan de met een eerste opdracht belaste aannemer worden toevertrouwd, mits deze werken overeenstemmen met een basisproject dat het voorwerp vormde van een eerste opdracht die werd geplaatst overeenkomstig de openbare aanbestedingsprocedure of de aanbestedingsprocedure met voorafgaande selectie. De mogelijkheid om deze procedure toe te passen moet reeds bij het uitschrijven van de aanbesteding van het eerste deel van het werk worden vermeld. Tot deze procedure kan slechts worden overgegaan gedurende een periode van drie jaar volgend op de oorspronkelijke opdracht.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wanneer deze werken, hoewel zij kunnen worden gescheiden van de uitvoering van de oorspronkelijke opdracht, strikt noodzakelijk zijn voor de vervolmaking van het werk waarop die opdracht betrekking heeft. <p>Het gezamenlijk bedrag van de opdrachten, geplaatst ter zake van de aanvullende werken, mag echter niet hoger zijn dan 50% van het bedrag van de hoofdopdracht;</p> <p>e. in geval van nieuwe werken, bestaande uit de herhaling van soortgelijke werken die door dezelfde aanbesteder aan de met een eerste opdracht belaste aannemer worden toevertrouwd, mits deze werken overeenstemmen met een basisproject dat het voorwerp vormde van een eerste opdracht die werd geplaatst overeenkomstig de openbare aanbestedingsprocedure of de aanbestedingsprocedure met voorafgaande selectie. De mogelijkheid om deze procedure toe te passen moet reeds bij het uitschrijven van de aanbesteding van het eerste deel van het werk worden vermeld. Tot deze procedure kan slechts worden overgegaan gedurende een periode van drie jaar volgend op de oorspronkelijke opdracht.</p>
5.2.2	Wanneer de onderhandelingsprocedure, bedoeld artikel 5.1, wordt toegepast, worden de onderhandelingen geopend op basis van hetzij een voorstel van de gegadigde tot wijziging van het bestek, hetzij een inschrijving van de gegadigde.	Wanneer de onderhandelingsprocedure, bedoeld in artikel 5.1, wordt toegepast, worden de onderhandelingen geopend op basis van hetzij een voorstel van de gegadigde tot wijziging van het bestek, hetzij een inschrijving van de gegadigde.
5.3	Technische specificaties	Technische specificaties Toelichting
5.3.1	De technische specificaties, bedoeld in de bij dit reglement behorende bijlage I, worden vermeld in de algemene documenten of in de contractuele documenten die bij elk werk behoren.	De technische specificaties, bedoeld in de bij dit reglement behorende bijlage I, worden vermeld in de algemene documenten of in de contractuele documenten die bij elk werk behoren.
5.3.2	Bij de Europese aanbesteding worden technische specificaties, onverminderd de verplichte nationale voorschriften, door de aanbesteder aangegeven door: <ul style="list-style-type: none"> a. verwijzing naar nationale normen waarin de Europese normen zijn omgezet, b. verwijzing naar Europese technische goedkeuringen, of c. verwijzing naar gemeenschappelijke technische specificaties. 	

5.3.3	<p>De aanbesteder mag van artikel 5.3.2 afwijken indien:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. de normen, de Europese technische goedkeuringen of de gemeenschappelijke technische specificaties geen bepalingen bevatten inzake de vaststelling van de overeenstemming of indien er geen technische middelen zijn om de overeenstemming van een product met deze normen of deze Europese technische goedkeuringen of deze gemeenschappelijke technische specificaties afdoende vast te stellen; b. de toepassing van deze normen, deze Europese technische goedkeuringen of deze gemeenschappelijke technische specificaties de aanbesteder verplicht tot het gebruik van producten of van materiaal dat met de reeds door de aanbesteder gebruikte apparatuur onverenigbaar is dan wel tot buitensporig hoge kosten of tot onevenredig grote technische moeilijkheden leidt; de aanbesteder kan dit echter slechts doen in het kader van een welomschreven en schriftelijk vastgelegde strategie met het oog op een overgang binnen een gestelde termijn naar Europese normen, Europese technische goedkeuringen of gemeenschappelijke technische specificaties; c. het desbetreffende werk werkelijk innoverend is, waardoor de aanwending van bestaande normen, Europese technische goedkeuringen of gemeenschappelijke technische specificaties niet dienstig zou zijn. 	
5.3.4	<p>De aanbesteder die zich beroept op een of meer van de in artikel 5.3.3 genoemde gevallen, dient de redenen daartoe, tenzij zulks niet mogelijk is, te vermelden in het bestek, en in elk geval in zijn interne documentatie. De aanbesteder verstrekt deze informatie desgevraagd aan de lidstaten en aan de Commissie van de Europese Gemeenschappen.</p>	

<p>5.3.5</p>	<p>Indien ter zake geen Europese normen, Europese technische goedkeuringen of gemeenschappelijke technische specificaties bestaan:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. worden de technische specificaties aangegeven door verwijzing naar de nationale technische specificaties, waarvan is erkend dat zij aan de fundamentele voorschriften in de communautaire richtlijnen inzake de technische harmonisatie voldoen, volgens de in die richtlijnen bepaalde procedures en met name volgens de procedures van richtlijn nr. 89/106/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 december 1988 betreffende de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen der lidstaten inzake voor de bouw bestemde producten; b. kunnen de technische specificaties worden aangegeven door verwijzing naar de nationale technische specificaties inzake het ontwerpen, het berekenen en het uitvoeren van het werk en het gebruik van de producten; c. kunnen de technische specificaties worden aangegeven door verwijzing naar andere documenten. In dat geval dient in volgorde van voorkeur te worden verwezen: d. naar nationale normen waarin de door het land van de aanbesteder aanvaarde internationale normen zijn omgezet; e. naar andere nationale normen en nationale technische goedkeuringen van het land van de aanbesteder; f. naar iedere norm. 	
<p>5.3.6</p>	<p>Tenzij dergelijke specificaties door de aard van het werk worden gerechtvaardigd, is de aanbesteder niet gerechtigd tot het opnemen in de contractclausules die voor een bepaald werk gelden, van technische specificaties die producten van een bepaald fabrikaat of van een bepaalde herkomst of bijzondere werkwijzen vermelden, waardoor bepaalde ondernemingen worden begunstigd of uitgeschakeld. De aanbesteder is met name niet gerechtigd merken, octrooien of typen of een bepaalde oorsprong of productie aan te duiden. Indien het de aanbesteder niet mogelijk is door middel van voldoende nauwkeurige en voor alle betrokkenen begrijpelijke technische specificaties de aard van het werk te omschrijven, is de aanbesteder gerechtigd tot een aanduiding als hiervoor bedoeld, mits deze vergezeld gaat van de vermelding "of daarmee overeenstemmend".</p>	<p>Tenzij dergelijke specificaties door de aard van het werk worden gerechtvaardigd, is de aanbesteder niet gerechtigd tot het opnemen in de contractclausules die voor een bepaald werk gelden, van technische specificaties die producten van een bepaald fabrikaat of van een bepaalde herkomst of bijzondere werkwijzen vermelden, waardoor bepaalde ondernemingen worden begunstigd of uitgeschakeld. De aanbesteder is met name niet gerechtigd merken, octrooien of typen of een bepaalde oorsprong of productie aan te duiden. Indien het de aanbesteder niet mogelijk is door middel van voldoende nauwkeurige en voor alle betrokkenen begrijpelijke technische specificaties de aard van het werk te omschrijven, is de aanbesteder gerechtigd tot een aanduiding als hiervoor bedoeld, mits deze vergezeld gaat van de vermelding "of daarmee overeenstemmend".</p>

5.4	<i>Bestek</i>	<i>Bestek</i>
5.4.1	Het bestek vermeldt alle gunningscriteria alsmede de gegevens die moeten worden overgelegd om in aanmerking te kunnen komen voor de opdracht van het werk, tenzij in de uitnodiging tot het voeren van onderhandelingen is vermeld dat de daarin gegeven opsommingen van gunningscriteria en over te leggen gegevens uitputtend zijn.	Het bestek vermeldt alle gunningscriteria alsmede de gegevens die moeten worden overgelegd om in aanmerking te kunnen komen voor de opdracht van het werk, tenzij in de uitnodiging tot het voeren van onderhandelingen is vermeld dat de daarin gegeven opsommingen van gunningscriteria en over te leggen gegevens uitputtend zijn.
5.4.2	Bij de Europese aanbesteding geeft de aanbesteder in het bestek aan bij welke dienst of diensten een inschrijver de ter zake dienende informatie kan verkrijgen over de verplichtingen ingevolge de regelingen inzake arbeidsbescherming en arbeidsvoorwaarden, die op de plaats waar het werk wordt uitgevoerd gelden en die van toepassing zijn op de werkzaamheden die tijdens de uitvoering op het werkterrein worden verricht.	
5.4.3	Bij de Europese aanbesteding verplicht de aanbesteder de inschrijvers bij hun inschrijving aan te geven, dat zij bij de voorbereiding van hun inschrijving rekening hebben gehouden met de verplichtingen ingevolge de regelingen inzake arbeidsbescherming en arbeidsvoorwaarden die gelden op de plaats waar het werk wordt uitgevoerd.	

5.5	<i>Uitsluitingsgronden</i>	<i>Uitsluitingsgronden</i>	Toelichting
5.5.1	<p>Van deelneming aan een aanbesteding kan worden uitgesloten een ieder:</p> <ol style="list-style-type: none"> die in staat van faillissement of van liquidatie verkeert, die zijn werkzaamheden heeft gestaakt, of die het voorwerp is van een surséance van betaling of een akkoord dan wel in een andere soortgelijke toestand verkeert ingevolge een gelijkaardige procedure waarin de nationale wettelijke regeling voorziet; wiens faillissement is aangevraagd of tegen wie een procedure van surséance van betaling of akkoord dan wel een andere soortgelijke procedure, die in de nationale wettelijke regeling is voorzien, aanhangig is gemaakt; die bij een vonnis dat in kracht van gewijsde is gegaan, veroordeeld is geweest voor een delict dat de professionele integriteit van de aannemer in het gedrang brengt; die in de uitoefening van zijn beroep een ernstige fout heeft begaan, vastgesteld op elke grond die de aanbesteder aannemelijk kan maken; die niet aan zijn verplichtingen heeft voldaan ten aanzien van de betaling van de sociale verzekeringsbijdragen overeenkomstig de wettelijke bepalingen van het land waar hij gevestigd is of die van het land van de aanbesteder; die niet aan zijn verplichtingen heeft voldaan ten aanzien van de betaling van zijn belastingen overeenkomstig de wettelijke bepalingen van het land waar hij gevestigd is of van het land van de aanbesteder; die zich in ernstige mate schuldig heeft gemaakt aan valse verklaringen bij het verstrekken van de inlichtingen die overeenkomstig de artikelen 5.6 tot en met 5.8 kunnen worden verlangd. 	<p>Van deelneming aan een aanbesteding kan worden uitgesloten een ieder:</p> <ol style="list-style-type: none"> die in staat van faillissement of van liquidatie verkeert, die zijn werkzaamheden heeft gestaakt, of die het voorwerp is van een surséance van betaling of een akkoord dan wel in een andere soortgelijke toestand verkeert ingevolge een gelijkaardige procedure waarin de nationale wettelijke regeling voorziet; wiens faillissement is aangevraagd of tegen wie een procedure van surséance van betaling of akkoord dan wel een andere soortgelijke procedure, die in de nationale wettelijke regeling is voorzien, aanhangig is gemaakt; die bij een vonnis dat in kracht van gewijsde is gegaan, veroordeeld is geweest voor een delict dat de professionele integriteit van de aannemer in het gedrang brengt; die in de uitoefening van zijn beroep een ernstige fout heeft begaan, vastgesteld op elke grond die de aanbesteder aannemelijk kan maken; die niet aan zijn verplichtingen heeft voldaan ten aanzien van de betaling van de sociale verzekeringsbijdragen overeenkomstig de wettelijke bepalingen van het land waar hij gevestigd is of die van het land van de aanbesteder; die niet aan zijn verplichtingen heeft voldaan ten aanzien van de betaling van zijn belastingen overeenkomstig de wettelijke bepalingen van het land waar hij gevestigd is of van het land van de aanbesteder; die zich in ernstige mate schuldig heeft gemaakt aan valse verklaringen bij het verstrekken van de inlichtingen die overeenkomstig de artikelen 5.6 tot en met 5.8 kunnen worden verlangd. 	
5.5.2	<p>Indien de aanbesteder van een inschrijver of gegadigde het bewijs verlangt dat hij niet in een van de in artikel 5.5.1, onder a, b, c, e en f, genoemde omstandigheden verkeert, aanvaardt hij als voldoende bewijs:</p> <ul style="list-style-type: none"> - voor a, b en c een uittreksel uit het strafregister of, bij ontbreken daarvan, een gelijkwaardig document, afgegeven door een gerechtelijke of bevoegde overheidsinstantie van het land van oorsprong of van herkomst en waaruit blijkt dat aan deze eisen is voldaan; - voor e en f een door een bevoegde instantie van de betrokken lidstaat afgegeven getuigschrift. 	<p>Indien de aanbesteder van een inschrijver of gegadigde het bewijs verlangt dat hij niet in een van de in artikel 5.5.1, onder a, b, c, e en f, genoemde omstandigheden verkeert, aanvaardt hij als voldoende bewijs:</p> <ul style="list-style-type: none"> - voor a, b en c een uittreksel uit het strafregister of, bij ontbreken daarvan, een gelijkwaardig document, afgegeven door een gerechtelijke of bevoegde overheidsinstantie van het land van oorsprong of van herkomst en waaruit blijkt dat aan deze eisen is voldaan; - voor e en f een door een bevoegde instantie van de betrokken lidstaat afgegeven getuigschrift. 	

5.5.3	Indien geen document of getuigschrift als bedoeld in artikel 5.5.2 door het desbetreffende land wordt afgegeven, kan het worden vervangen door een verklaring onder ede of – in de lidstaten waar niet in een eed is voorzien – door een plechtige verklaring die door de betrokkene is afgelegd ten overstaan van een gerechtelijke of overheidsinstantie, een notaris of een bevoegde beroepsorganisatie van het land van oorsprong of herkomst.	Indien geen document of getuigschrift als bedoeld in artikel 5.5.2 door het desbetreffende land wordt afgegeven, kan het worden vervangen door een verklaring onder ede of – in de lidstaten waar niet in een eed is voorzien – door een plechtige verklaring die door de betrokkene is afgelegd ten overstaan van een gerechtelijke of overheidsinstantie, een notaris of een bevoegde beroepsorganisatie van het land van oorsprong of herkomst.
5.6	<i>Financiële en economische draagkracht</i>	<i>Financiële en economische draagkracht</i> Toelichting
5.6.1	In het algemeen kan de financiële en economische draagkracht van een gegadigde of inschrijver worden aangetoond door één of meer van de volgende referenties: a. passende bankverklaringen; b. overlegging van balansen of van uittreksels uit de balansen van het aannemingsbedrijf, indien de wetgeving van het land van vestiging van het aannemingsbedrijf de bekendmaking van balansen voorschrijft; c. een verklaring betreffende de totale omzet en de omzet aan werken van het aannemingsbedrijf over de laatste drie boekjaren.	In het algemeen kan de financiële en economische draagkracht van een gegadigde of inschrijver worden aangetoond door één of meer van de volgende referenties: a. passende bankverklaringen; b. overlegging van balansen of van uittreksels uit de balansen van het aannemingsbedrijf, indien de wetgeving van het land van vestiging van het aannemingsbedrijf de bekendmaking van balansen voorschrijft; c. een verklaring betreffende de totale omzet en de omzet aan werken van het aannemingsbedrijf over de laatste drie boekjaren.
5.6.2	De aanbesteder geeft in de uitnodiging tot het voeren van onderhandelingen de referenties aan die hij verlangt evenals de andere, niet in artikel 5.6.1 genoemde bewijsstukken die moeten worden overgelegd.	De aanbesteder geeft in de uitnodiging tot het voeren van onderhandelingen de referenties aan die hij verlangt evenals de andere, niet in artikel 5.6.1 genoemde bewijsstukken die moeten worden overgelegd.
5.6.3	Indien een gegadigde of inschrijver wegens gegronde redenen niet in staat is de door de aanbesteder gevraagde referenties over te leggen, kan de financiële en economische draagkracht van deze gegadigde of inschrijver worden aangetoond met andere documenten die de aanbesteder geschikt acht.	Indien een gegadigde of inschrijver wegens gegronde redenen niet in staat is de door de aanbesteder gevraagde referenties over te leggen, kan de financiële en economische draagkracht van deze gegadigde of inschrijver worden aangetoond met andere documenten die de aanbesteder geschikt acht.

5.7	<i>Technische bekwaamheid</i>	<i>Technische bekwaamheid</i> Toelichting
5.7.1	<p>De technische bekwaamheid van een gegadigde of inschrijver kan worden aangetoond door:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. studie- en beroepsdiploma's van de gegadigde of inschrijver en/of van zijn stafpersoneel en in het bijzonder van degenen die met de leiding van de werken zijn belast; b. een lijst van de in de laatste vijf jaren uitgevoerde werken; deze lijst wordt voor de belangrijkste werken gestaafd door verklaringen inzake de goede uitvoering. In deze verklaringen dienen het bedrag van de werken, alsmede tijd en plaats van uitvoering te worden vermeld, en voorts moet eruit blijken of zij vakkundig zijn verricht en op regelmatige wijze tot een goed eind zijn gebracht. De bevoegde autoriteit zal de verklaringen in voorkomend geval rechtstreeks aan de aanbesteder toezenden; c. een verklaring welke de outillage, het materieel en de technische uitrusting vermeldt, waarover de gegadigde of inschrijver voor de uitvoering van het werk beschikt; d. een verklaring betreffende de gemiddelde jaarlijkse personeelsbezetting van de gegadigde of inschrijver en de omvang van de staf gedurende de laatste drie jaren; e. een verklaring waarin de al dan niet tot het bedrijf van de gegadigde of inschrijver behorende technici of technische organen worden vermeld, waarover de gegadigde of inschrijver voor de uitvoering van het werk beschikt. 	<p>De technische bekwaamheid van een gegadigde of inschrijver kan worden aangetoond door:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. studie- en beroepsdiploma's van de gegadigde of inschrijver en/of van zijn stafpersoneel en in het bijzonder van degenen die met de leiding van de werken zijn belast; b. een lijst van de in de laatste vijf jaren uitgevoerde werken; deze lijst wordt voor de belangrijkste werken gestaafd door verklaringen inzake de goede uitvoering. In deze verklaringen dienen het bedrag van de werken, alsmede tijd en plaats van uitvoering te worden vermeld, en voorts moet eruit blijken of zij vakkundig zijn verricht en op regelmatige wijze tot een goed eind zijn gebracht. De bevoegde autoriteit zal de verklaringen in voorkomend geval rechtstreeks aan de aanbesteder toezenden; c. een verklaring welke de outillage, het materieel en de technische uitrusting vermeldt, waarover de gegadigde of inschrijver voor de uitvoering van het werk beschikt; d. een verklaring betreffende de gemiddelde jaarlijkse personeelsbezetting van de gegadigde of inschrijver en de omvang van de staf gedurende de laatste drie jaren; e. een verklaring waarin de al dan niet tot het bedrijf van de gegadigde of inschrijver behorende technici of technische organen worden vermeld, waarover de gegadigde of inschrijver voor de uitvoering van het werk beschikt.
5.7.2	<p>De aanbesteder geeft in de uitnodiging tot het voeren van onderhandelingen aan welke van de in artikel 5.7.1 bedoelde referenties hij verlangt.</p>	<p>De aanbesteder geeft in de uitnodiging tot het voeren van onderhandelingen aan welke van de in artikel 5.7.1 bedoelde referenties hij verlangt.</p>
5.8	<i>Bewijs van inschrijving op een lijst van erkende aannemingsbedrijven</i>	<i>Bewijs van inschrijving op een lijst van erkende aannemingsbedrijven</i> Toelichting
5.8.1	<p>Het in het land van vestiging op een officiële lijst van erkende aannemingsbedrijven ingeschreven aannemingsbedrijf kan bij elke aanbesteding een bewijs van inschrijving aan de aanbesteder overleggen. Op dit bewijs worden de referenties vermeld op grond waarvan de inschrijving op die lijst mogelijk was, alsmede de classificatie welke deze lijst behelst.</p>	<p>Het in het land van vestiging op een officiële lijst van erkende aannemingsbedrijven ingeschreven aannemingsbedrijf kan bij elke aanbesteding een bewijs van inschrijving aan de aanbesteder overleggen. Op dit bewijs worden de referenties vermeld op grond waarvan de inschrijving op die lijst mogelijk was, alsmede de classificatie welke deze lijst behelst.</p>

5.8.2	<p>De door de bevoegde autoriteiten bevestigde inschrijving op een dergelijke lijst vormt jegens de aanbesteder slechts in de zin van</p> <ul style="list-style-type: none"> - artikel 5.5.1, onder a tot en met d en g, - artikel 5.6.1, onder b en c, - artikel 5.7.1, onder b en d, <p>en niet in de zin van</p> <ul style="list-style-type: none"> - artikel 5.6.1, onder a, en - artikel 5.7.1, onder a, c en e, <p>een vermoeden van geschiktheid voor de werken die met de classificatie van het aannemingsbedrijf op de lijst overeenkomen.</p>	<p>De door de bevoegde autoriteiten bevestigde inschrijving op een dergelijke lijst vormt jegens de aanbesteder slechts in de zin van</p> <ul style="list-style-type: none"> - artikel 5.5.1, onder a tot en met d en g, - artikel 5.6.1, onder b en c, - artikel 5.7.1, onder b en d, <p>en niet in de zin van</p> <ul style="list-style-type: none"> - artikel 5.6.1, onder a, en - artikel 5.7.1, onder a, c en e, <p>een vermoeden van geschiktheid voor de werken die met de classificatie van het aannemingsbedrijf op de lijst overeenkomen.</p>
5.8.3	<p>De gegevens welke uit de inschrijving op een officiële lijst kunnen worden afgeleid, kunnen niet ter discussie worden gesteld. Niettemin kan, met betrekking tot de betaling van de bijdragen aan de sociale verzekering, bij de aanbesteding een aanvullende verklaring van elk ingeschreven aannemingsbedrijf worden verlangd.</p>	<p>De gegevens welke uit de inschrijving op een officiële lijst kunnen worden afgeleid, kunnen niet ter discussie worden gesteld. Niettemin kan, met betrekking tot de betaling van de bijdragen aan de sociale verzekering, bij de aanbesteding een aanvullende verklaring van elk ingeschreven aannemingsbedrijf worden verlangd.</p>
5.8.4	<p>De aanbesteder past de artikelen 5.8.1 tot en met 5.8.3 op een aannemingsbedrijf dat gevestigd is in een ander land alleen toe, indien in dat land een officiële lijst van erkende aannemingsbedrijven bestaat.</p>	<p>De aanbesteder past de artikelen 5.8.1 tot en met 5.8.3 op een aannemingsbedrijf dat gevestigd is in een ander land alleen toe, indien in dat land een officiële lijst van erkende aannemingsbedrijven bestaat.</p>
5.9	<p>Objectiviteit en proportionaliteit</p>	<p>Objectiviteit en proportionaliteit Toelichting</p>
	<p>De in het bestek en de uitnodiging tot het voeren van onderhandelingen vermelde maatschappelijke, technische, organisatorische en financieel-economische eisen alsmede de daarin vermelde eisen inzake overlegging van gegevens dienen objectief, eenduidig en met de artikelen 5.5 tot en met 5.8 in overeenstemming te zijn, alsmede in redelijke verhouding te staan tot de aard en de omvang van het werk.</p>	<p>De in het bestek en de uitnodiging tot het voeren van onderhandelingen vermelde maatschappelijke, technische, organisatorische en financieel-economische eisen alsmede de daarin vermelde eisen inzake overlegging van gegevens dienen objectief, eenduidig en met de artikelen 5.5 tot en met 5.8 in overeenstemming te zijn, alsmede in redelijke verhouding te staan tot de aard en de omvang van het werk.</p>
5.10	<p>Eigen verklaringen</p>	<p>Eigen verklaringen Toelichting</p>
5.10.1	<p>In plaats van de bewijsstukken, bedoeld in de artikelen 5.5 tot en met 5.8, kan de aanbesteder op onderdelen het indienen van een eigen verklaring toestaan. Met een eigen verklaring geeft de gegadigde of inschrijver aan dat hij voldoet aan de voorwaarden voor het verkrijgen van de desbetreffende bewijsstukken en dat hij in staat is deze binnen een door de aanbestedende dienst vast te stellen redelijke termijn te overleggen.</p>	<p>In plaats van de bewijsstukken, bedoeld in de artikelen 5.5 tot en met 5.8, kan de aanbesteder op onderdelen het indienen van een eigen verklaring toestaan. Met een eigen verklaring geeft de gegadigde of inschrijver aan dat hij voldoet aan de voorwaarden voor het verkrijgen van de desbetreffende bewijsstukken en dat hij in staat is deze binnen een door de aanbestedende dienst vast te stellen redelijke termijn te overleggen.</p>

Aanbestedingsreglement Werken 2004

5.10.2	Indien de aanbesteder de in artikel 5.10.1 bedoelde mogelijkheid biedt, geeft hij aan voor welke eisen de gegadigden of inschrijvers vooralsnog kunnen volstaan met een eigen verklaring. De aanbesteder behoudt het recht alsnog de onderliggende bewijsstukken op te vragen.	Indien de aanbesteder de in artikel 5.10.1 bedoelde mogelijkheid biedt, geeft hij aan voor welke eisen de gegadigden of inschrijvers vooralsnog kunnen volstaan met een eigen verklaring. De aanbesteder behoudt het recht alsnog de onderliggende bewijsstukken op te vragen.
5.10.3	Indien een gegadigde of inschrijver, na een verzoek daartoe van de aanbesteder, de bewijsstukken binnen de daartoe gestelde termijn niet kan overleggen, komt de gegadigde of inschrijver niet in aanmerking voor verdere deelname aan de aanbesteding.	Indien een gegadigde of inschrijver, na een verzoek daartoe van de aanbesteder, de bewijsstukken binnen de daartoe gestelde termijn niet kan overleggen, komt de gegadigde of inschrijver niet in aanmerking voor verdere deelname aan de aanbesteding.
5.11	<i>Uitnodiging tot het voeren van onderhandelingen</i>	<i>Uitnodiging tot het voeren van onderhandelingen</i>
5.11.1	De uitnodiging tot het voeren van onderhandelingen vermeldt waar en wanneer de onderhandelingen tussen de aanbesteder en de desbetreffende gegadigde zullen plaatsvinden, alsmede het tijdstip waarop de uitnodiging tot inschrijving uiterlijk wordt gedaan.	De uitnodiging tot het voeren van onderhandelingen vermeldt waar en wanneer de onderhandelingen tussen de aanbesteder en de desbetreffende gegadigde zullen plaatsvinden, alsmede het tijdstip waarop de uitnodiging tot inschrijving uiterlijk wordt gedaan.
5.11.2	De uitnodigingen tot het voeren van onderhandelingen worden gelijktijdig en schriftelijk langs de snelst mogelijke kanalen aan de daartoe gekozen gegadigden verzonden. Bij de uitnodigingsbrief moeten het bestek en de aanvullende stukken worden ingesloten.	De uitnodigingen tot het voeren van onderhandelingen worden gelijktijdig en schriftelijk langs de snelst mogelijke kanalen aan de daartoe gekozen gegadigden verzonden. Bij de uitnodigingsbrief moeten het bestek en de aanvullende stukken worden ingesloten.
5.12	<i>Termijnen tussen uitnodiging en onderhandelingen</i>	<i>Termijnen tussen uitnodiging en onderhandelingen</i>
5.12.1	De termijn tussen de dag van verzending van de uitnodiging tot het voeren van onderhandelingen en de dag waarop de onderhandelingen beginnen, bedraagt ten minste 14 dagen.	De termijn tussen de dag van verzending van de uitnodiging tot het voeren van onderhandelingen en de dag waarop de onderhandelingen beginnen, bedraagt ten minste 14 dagen.
5.12.2	Indien vanwege dwingende spoed, als gevolg van gebeurtenissen die door de betrokken aanbesteder niet konden worden voorzien, met een beroep op artikel 5.2, onder c, voor deze onderhandelingsprocedure is gekozen, kan de aanbesteder een kortere termijn toepassen. In dit geval wordt de kortere termijn genoemd in de uitnodiging. De omstandigheden waarop ter verantwoording van de dwingende spoed een beroep wordt gedaan, mogen in geen geval aan de aanbesteder te wijten zijn.	Indien vanwege dwingende spoed, als gevolg van gebeurtenissen die door de betrokken aanbesteder niet konden worden voorzien, met een beroep op artikel 5.2, onder c, voor deze onderhandelingsprocedure is gekozen, kan de aanbesteder een kortere termijn toepassen. In dit geval wordt de kortere termijn genoemd in de uitnodiging. De omstandigheden waarop ter verantwoording van de dwingende spoed een beroep wordt gedaan, mogen in geen geval aan de aanbesteder te wijten zijn.
5.13	<i>Onderhandelingen over het werk en de voorwaarden</i>	<i>Onderhandelingen over het werk en de voorwaarden</i> Toelichting
5.13.1	De met een uitgenodigde gegadigde te voeren onderhandelingen strekken ertoe overeenstemming te bereiken over de door de gegadigde in te dienen voorstellen.	De met een uitgenodigde gegadigde te voeren onderhandelingen strekken ertoe overeenstemming te bereiken over de door de gegadigde in te dienen voorstellen.

5.13.2	De in artikel 5.13.1 bedoelde onderhandelingen kunnen onder meer de technische, uitvoeringstechnische, organisatorische en kostentechnische aspecten van het uit te voeren werk betreffen, alsmede de prijs.	De in artikel 5.13.1 bedoelde onderhandelingen kunnen onder meer de technische, uitvoeringstechnische, organisatorische en kostentechnische aspecten van het uit te voeren werk betreffen, alsmede de prijs.
5.13.3	De aanbesteder maakt van het verloop van de onderhandelingen met iedere gegadigde een afzonderlijk proces-verbaal op dat door beide partijen wordt ondertekend en dat nauwkeurig de inhoud weergeeft van: <ol style="list-style-type: none"> de mogelijkheden tot de aanpassing van het bestek alsmede het effect op de prijs waarvan door de gegadigde of de aanbesteder in de onderhandelingen melding is gemaakt en de voorstellen tot aanpassing van het bestek waarover overeenstemming is bereikt, alsmede het effect op de prijs. De aanbesteder verstrekt de desbetreffende gegadigde een afschrift van het proces-verbaal.	De aanbesteder maakt van het verloop van de onderhandelingen met iedere gegadigde een afzonderlijk proces-verbaal op dat door beide partijen wordt ondertekend en dat nauwkeurig de inhoud weergeeft van: <ol style="list-style-type: none"> de mogelijkheden tot de aanpassing van het bestek alsmede het effect op de prijs waarvan door de gegadigde of de aanbesteder in de onderhandelingen melding is gemaakt en de voorstellen tot aanpassing van het bestek waarover overeenstemming is bereikt, alsmede het effect op de prijs. De aanbesteder verstrekt de desbetreffende gegadigde een afschrift van het proces-verbaal.
5.13.4	Van de mogelijkheden tot aanpassing van het bestek die door gegadigden tijdens de onderhandelingen zijn genoemd en van de voorstellen tot aanpassing van het bestek, alsmede het effect op de prijs, waarover door de aanbesteder met gegadigden overeenstemming is bereikt, worden noch door de aanbesteder, noch door gegadigden tot het tijdstip van de opdracht mededelingen aan andere gegadigden gedaan.	Van de mogelijkheden tot aanpassing van het bestek die door gegadigden tijdens de onderhandelingen zijn genoemd en van de voorstellen tot aanpassing van het bestek, alsmede het effect op de prijs, waarover door de aanbesteder met gegadigden overeenstemming is bereikt, worden noch door de aanbesteder, noch door gegadigden tot het tijdstip van de opdracht mededelingen aan andere gegadigden gedaan.
5.14	<i>Uitnodiging tot inschrijving</i>	<i>Uitnodiging tot inschrijving</i>
5.14.1	Tenzij de aanbesteder besluit geen der gegadigden een uitnodiging tot inschrijving te zenden, nodigt hij de gegadigde of gegadigden met wie de in artikel 5.13 bedoelde onderhandelingen zijn gevoerd uit om een inschrijving in te dienen.	Tenzij de aanbesteder besluit geen der gegadigden een uitnodiging tot inschrijving te zenden, nodigt hij de gegadigde of gegadigden met wie de in artikel 5.13 bedoelde onderhandelingen zijn gevoerd uit om een inschrijving in te dienen.
5.14.2	De uitnodigingen worden gelijktijdig en schriftelijk langs de snelst mogelijke kanalen aan de gegadigden verzonden.	De uitnodigingen worden gelijktijdig en schriftelijk langs de snelst mogelijke kanalen aan de gegadigden verzonden.
5.14.3	De uitnodiging tot inschrijving vermeldt: <ol style="list-style-type: none"> de uiterste datum voor de ontvangst van de inschrijvingen, het adres waar deze moeten worden ingediend en de taal of talen waarin zij moeten worden gesteld, en plaats en tijdstip van de aanbesteding. 	De uitnodiging tot inschrijving vermeldt: <ol style="list-style-type: none"> de uiterste datum voor de ontvangst van de inschrijvingen, het adres waar deze moeten worden ingediend en de taal of talen waarin zij moeten worden gesteld, en plaats en tijdstip van de aanbesteding.
5.14.4	De inschrijving dient te geschieden op basis van het voorstel tot aanpassing van het bestek bedoeld in artikel 5.13.3, onder b.	De inschrijving dient te geschieden op basis van het voorstel tot aanpassing van het bestek bedoeld in artikel 5.13.3, onder b.
5.14.5	Indien de aangepaste bestekken inhoudelijk aan elkaar gelijk blijken, wordt dit in de uitnodiging tot inschrijving vermeld.	Indien de aangepaste bestekken inhoudelijk aan elkaar gelijk blijken, wordt dit in de uitnodiging tot inschrijving vermeld.

5.15 <i>Termijnen inschrijving</i>		5.15 <i>Termijnen inschrijving</i>	
5.15.1	De termijn tussen de dag van verzending van de schriftelijke uitnodigingen, bedoeld in artikel 5.14.1, en de dag van aanbesteding bedraagt ten minste 14 dagen.	De termijn tussen de dag van verzending van de schriftelijke uitnodigingen, bedoeld in artikel 5.14.1, en de dag van aanbesteding bedraagt ten minste 14 dagen.	
5.15.2	Indien vanwege dwingende spoed, als gevolg van gebeurtenissen die door de betrokken aanbesteder niet konden worden voorzien, met een beroep op artikel 5.2.1, onder c, voor deze onderhandelingsprocedure is gekozen, kan de aanbesteder een kortere termijn toepassen. In dit geval wordt de kortere termijn genoemd in de uitnodiging. De omstandigheden waarop ter verantwoording van de dwingende spoed een beroep wordt gedaan, mogen in geen geval aan de aanbesteder te wijten zijn.	Indien vanwege dwingende spoed, als gevolg van gebeurtenissen die door de betrokken aanbesteder niet konden worden voorzien, met een beroep op artikel 5.2.1, onder c, voor deze onderhandelingsprocedure is gekozen, kan de aanbesteder een kortere termijn toepassen. In dit geval wordt de kortere termijn genoemd in de uitnodiging. De omstandigheden waarop ter verantwoording van de dwingende spoed een beroep wordt gedaan, mogen in geen geval aan de aanbesteder te wijten zijn.	
5.16 <i>Gunningscriteria</i>		5.16 <i>Gunningscriteria</i> Toelichting	
5.16.1	De aanbesteder vermeldt in de uitnodiging tot onderhandeling dat hij als gunningscriterium de economisch meest voordelige aanbidding hanteert.	De aanbesteder vermeldt in de uitnodiging tot onderhandeling dat hij als gunningscriterium de economisch meest voordelige aanbidding hanteert.	
5.16.2	De aanbesteder vermeldt alle gunningscriteria overeenkomstig artikel 5.4.1 in de uitnodiging tot inschrijving dan wel in het bestek. De aanbesteder vermeldt de gunningscriteria, zo mogelijk in afnemende volgorde van het belang dat eraan wordt gehecht, alsmede alle gegevens die moeten worden overgelegd om in aanmerking te kunnen komen voor de opdracht van het werk.	De aanbesteder vermeldt alle gunningscriteria overeenkomstig artikel 5.4.1 in de uitnodiging tot inschrijving dan wel in het bestek. De aanbesteder vermeldt de gunningscriteria, zo mogelijk in afnemende volgorde van het belang dat eraan wordt gehecht, alsmede alle gegevens die moeten worden overgelegd om in aanmerking te kunnen komen voor de opdracht van het werk.	
5.16.3	De in artikel 5.16.2 bedoelde gunningscriteria kunnen onder andere betrekking hebben op de prijs, verrekenprijs of -prijzen, gebruikskosten, rentabiliteit, uitvoeringstermijn, technische, kwalitatieve of architectonische waarde.	De in artikel 5.16.2 bedoelde gunningscriteria kunnen onder andere betrekking hebben op de prijs, verrekenprijs of -prijzen, gebruikskosten, rentabiliteit, uitvoeringstermijn, technische, kwalitatieve of architectonische waarde.	
5.16.4	Indien de aanbesteder het gunningscriterium van de economisch meest voordelige aanbidding hanteert, kan hij bij de gunningscriteria gewicht toekennen aan de kwaliteit van het procesmanagement van de inschrijver.	Indien de aanbesteder het gunningscriterium van de economisch meest voordelige aanbidding hanteert, kan hij bij de gunningscriteria gewicht toekennen aan de kwaliteit van het procesmanagement van de inschrijver.	
5.17 <i>Details, monsters</i>		5.17 <i>Details, monsters</i>	
	Aan de gegadigden die voor inschrijving op het werk zijn uitgenodigd, wordt zoveel mogelijk de gelegenheid geboden kennis te nemen van details van hoofdconstructies en onderdelen, alsmede van monsters die het algemene karakter van de leveringen aangeven. Het staat hen vrij die details en monsters te waarmerken. Van een en ander wordt in het proces-verbaal, bedoeld in artikel 5.13.3, melding gemaakt.	Aan de gegadigden die voor inschrijving op het werk zijn uitgenodigd, wordt zoveel mogelijk de gelegenheid geboden kennis te nemen van details van hoofdconstructies en onderdelen, alsmede van monsters die het algemene karakter van de leveringen aangeven. Het staat hen vrij die details en monsters te waarmerken. Van een en ander wordt in het proces-verbaal, bedoeld in artikel 5.13.3, melding gemaakt.	

5.18	<i>Inschrijving</i>	<i>Inschrijving</i> Toelichting
5.18.1	De aanbesteding geschiedt bij inschrijving.	De aanbesteding geschiedt bij inschrijving.
5.18.2	De inschrijver dient op de dag van inschrijving te beschikken over een – op aanvraag van de aanbesteder te overhandigen – bewijs van inschrijving in het beroepsregister van het land waar hij is gevestigd, alsmede een door hem ondertekende verklaring dat hij op de dag van de inschrijving voldoet aan de eisen die verbonden zijn aan de uitoefening van het aannemingsbedrijf of, indien hij gevestigd is in een land waar een officiële lijst van erkende aannemingsbedrijven als bedoeld in artikel 5.8.1 bestaat, een bewijs van inschrijving op die lijst.	De inschrijver dient op de dag van inschrijving te beschikken over een – op aanvraag van de aanbesteder te overhandigen – bewijs van inschrijving in het beroepsregister van het land waar hij is gevestigd, alsmede een door hem ondertekende verklaring dat hij op de dag van de inschrijving voldoet aan de eisen die verbonden zijn aan de uitoefening van het aannemingsbedrijf of, indien hij gevestigd is in een land waar een officiële lijst van erkende aannemingsbedrijven als bedoeld in artikel 5.8.1 bestaat, een bewijs van inschrijving op die lijst.
5.18.3	Het inschrijvingsbiljet, bedoeld in artikel 5.19.1, moet in een enveloppe zijn gesloten, die op duidelijke wijze dient te zijn voorzien van de vermelding op welk werk het inschrijvingsbiljet betrekking heeft, alsmede, in geval van verdeling van het werk in percelen, op welk perceel of op welke combinatie van percelen.	Het inschrijvingsbiljet, bedoeld in artikel 5.19.1, moet in een enveloppe zijn gesloten, die op duidelijke wijze dient te zijn voorzien van de vermelding op welk werk het inschrijvingsbiljet betrekking heeft, alsmede, in geval van verdeling van het werk in percelen, op welk perceel of op welke combinatie van percelen.
5.18.4	Een inschrijver is gerechtigd op het in de uitnodiging tot inschrijving vermelde adres zelf het biljet in de daarvoor bestemde afgesloten bus te deponeren.	Een inschrijver is gerechtigd op het in de uitnodiging tot inschrijving vermelde adres zelf het biljet in de daarvoor bestemde afgesloten bus te deponeren.
5.18.5	Indien een inschrijver van zijn bevoegdheid, bedoeld in artikel 5.18.4, geen gebruik maakt, wordt het inschrijvingsbiljet, na ontvangst op het in de uitnodiging tot inschrijving vermelde adres, door of namens de aanbesteder in de bus gedeponereerd.	Indien een inschrijver van zijn bevoegdheid, bedoeld in artikel 5.18.4, geen gebruik maakt, wordt het inschrijvingsbiljet, na ontvangst op het in de uitnodiging tot inschrijving vermelde adres, door of namens de aanbesteder in de bus gedeponereerd.
5.18.6	Het inschrijvingsbiljet mag tot het tijdstip van de aanbesteding in de bus worden gedeponereerd.	Het inschrijvingsbiljet mag tot het tijdstip van de aanbesteding in de bus worden gedeponereerd.
5.18.7	Een inschrijver draagt het risico van de goede en tijdige aanwezigheid van zijn biljet in de bus.	Een inschrijver draagt het risico van de goede en tijdige aanwezigheid van zijn biljet in de bus.
5.18.8	Een inschrijver kan tot het tijdstip van de aanbesteding door middel van een duidelijke, ondertekende verklaring, waarmee op dezelfde wijze dient te worden gehandeld als met het inschrijvingsbiljet, zijn inschrijving intrekken.	Een inschrijver kan tot het tijdstip van de aanbesteding door middel van een duidelijke, ondertekende verklaring, waarmee op dezelfde wijze dient te worden gehandeld als met het inschrijvingsbiljet, zijn inschrijving intrekken.

5.19	<i>Inschrijvingsbiljet</i>	<i>Inschrijvingsbiljet</i> Toelichting
5.19.1	Elk inschrijvingsbiljet moet door de inschrijver zijn ondertekend en zijn ingericht volgens model G van de bij dit reglement behorende bijlage III.	Elk inschrijvingsbiljet moet door de inschrijver zijn ondertekend en zijn ingericht volgens model G van de bij dit reglement behorende bijlage III.
5.19.2	Indien in het bestek is bepaald dat de inschrijver bij zijn inschrijving verrekenprijzen moet opgeven, moet een door de inschrijver ondertekende staat, ingericht volgens model G1 van de bij dit reglement behorende bijlage III, bij het inschrijvingsbiljet zijn gevoegd.	Indien in het bestek is bepaald dat de inschrijver bij zijn inschrijving verrekenprijzen moet opgeven, moet een door de inschrijver ondertekende staat, ingericht volgens model G1 van de bij dit reglement behorende bijlage III, bij het inschrijvingsbiljet zijn gevoegd.
5.19.3	Indien in het bestek, de uitnodiging tot het voeren van onderhandelingen of de uitnodiging tot inschrijving is bepaald dat de inschrijver bij de inschrijving gegevens als bedoeld in artikel 5.4.1 moet verstrekken, moeten deze gegevens worden gevoegd bij het inschrijvingsbiljet, bedoeld in artikel 5.19.1, waarvan zij dan onderdeel uitmaken.	Indien in het bestek, de uitnodiging tot het voeren van onderhandelingen of de uitnodiging tot inschrijving is bepaald dat de inschrijver bij de inschrijving gegevens als bedoeld in artikel 5.4.1 moet verstrekken, moeten deze gegevens worden gevoegd bij het inschrijvingsbiljet, bedoeld in artikel 5.19.1, waarvan zij dan onderdeel uitmaken.
5.19.4	Indien in het bestek, de uitnodiging tot het voeren van onderhandelingen of de uitnodiging tot inschrijving is bepaald dat de inschrijver bij de inschrijving naast de gegevens, bedoeld in artikel 5.4.1, dan wel in plaats van die gegevens andere gegevens moet verstrekken, dient de inschrijver de ondertekende bescheiden die deze gegevens bevatten, in een afzonderlijke enveloppe te sluiten, waarop duidelijk zijn vermeld de naam en het adres van de inschrijver, alsmede op welk werk, op welk perceel of op welke combinatie van percelen die bescheiden betrekking hebben.	Indien in het bestek, de uitnodiging tot het voeren van onderhandelingen of de uitnodiging tot inschrijving is bepaald dat de inschrijver bij de inschrijving naast de gegevens bedoeld in artikel 5.4.1, dan wel in plaats van die gegevens, andere gegevens moet verstrekken, dient de inschrijver de ondertekende bescheiden die deze gegevens bevatten, in een afzonderlijke enveloppe te sluiten, waarop duidelijk zijn vermeld de naam en het adres van de inschrijver, alsmede op welk werk, op welk perceel of op welke combinatie van percelen die bescheiden betrekking hebben.
5.19.5	De enveloppe, bedoeld in artikel 5.19.4, dient in de enveloppe, bedoeld in artikel 5.18.3, te worden gesloten en maakt deel uit van de inschrijving.	De enveloppe, bedoeld in artikel 5.19.4, dient in de enveloppe, bedoeld in artikel 5.18.3, te worden gesloten en maakt deel uit van de inschrijving.
5.20	<i>Inschrijving op werk verdeeld in percelen</i>	<i>Inschrijving op werk verdeeld in percelen</i> Toelichting
	Indien het werk verdeeld is in percelen, kan worden ingeschreven op elk perceel afzonderlijk en – tenzij het tegendeel in de uitnodiging tot het voeren van onderhandelingen of in het bestek is bepaald – tevens op een aantal samengevoegde percelen en op het totaal van de percelen. Voor elke inschrijving moet een afzonderlijk inschrijvingsbiljet met de daarbij behorende bescheiden worden ingeleverd.	Indien het werk verdeeld is in percelen, kan worden ingeschreven op elk perceel afzonderlijk en – tenzij het tegendeel in de uitnodiging tot het voeren van onderhandelingen of in het bestek is bepaald – tevens op een aantal samengevoegde percelen en op het totaal van de percelen. Voor elke inschrijving moet een afzonderlijk inschrijvingsbiljet met de daarbij behorende bescheiden worden ingeleverd.
5.21	<i>Inschrijving op werk van op te geven omvang</i>	<i>Inschrijving op werk van op te geven omvang</i>
	Indien de aanbesteding een werk betreft van door de inschrijver bij diens inschrijving op te geven omvang voor een in het bestek vermeld bedrag, wordt in het bestek aangegeven op welke wijze het inschrijvingsbiljet moet worden ingericht.	Indien de aanbesteding een werk betreft van door de inschrijver bij diens inschrijving op te geven omvang voor een in het bestek vermeld bedrag, wordt in het bestek aangegeven op welke wijze het inschrijvingsbiljet moet worden ingericht.

5.22	<i>Gezamenlijke inschrijving</i>	<i>Gezamenlijke inschrijving</i> Toelichting
5.22.1	Indien twee of meer inschrijvers tezamen inschrijven, kan, wanneer het werk aan hen tezamen zal worden opgedragen, worden geëist dat zij tezamen een bepaalde rechtsvorm aannemen.	Indien twee of meer inschrijvers tezamen inschrijven, kan, wanneer het werk aan hen tezamen zal worden opgedragen, worden geëist dat zij tezamen een bepaalde rechtsvorm aannemen.
5.22.2	Indien twee of meer inschrijvers tezamen inschrijven, zijn zij hoofdelijk aansprakelijk voor de nakoming van alle uit de overeenkomst van aanneming voortvloeiende verplichtingen. Zij zijn verplicht in het inschrijvingsbiljet een van hen aan te wijzen om hen in alle opzichten te vertegenwoordigen.	Indien twee of meer inschrijvers tezamen inschrijven, zijn zij hoofdelijk aansprakelijk voor de nakoming van alle uit de overeenkomst van aanneming voortvloeiende verplichtingen. Zij zijn verplicht in het inschrijvingsbiljet een van hen aan te wijzen om hen in alle opzichten te vertegenwoordigen.
5.23	<i>Inlichtingen over eventuele onderaanneming</i>	<i>Inlichtingen over eventuele onderaanneming</i> Toelichting
5.23.1	De aanbesteder kan inlichtingen vragen over het gedeelte van de opdracht dat de inschrijver eventueel door derden in onderaanneming wil laten uitvoeren.	De aanbesteder kan inlichtingen vragen over het gedeelte van de opdracht dat de inschrijver eventueel door derden in onderaanneming wil laten uitvoeren.
5.23.2	Een verzoek om inlichtingen als bedoeld in artikel 5.23.1 moet door de aanbesteder in het bestek worden vermeld. De inschrijver dient dan in zijn aanbieding mede te delen welk gedeelte van de opdracht hij eventueel voornemens is door derden in onderaanneming te laten uitvoeren. Deze mededeling laat de aansprakelijkheid van de hoofdaannemer onverlet.	Een verzoek om inlichtingen als bedoeld in artikel 5.23.1 moet door de aanbesteder in het bestek worden vermeld. De inschrijver dient dan in zijn aanbieding mede te delen welk gedeelte van de opdracht hij eventueel voornemens is door derden in onderaanneming te laten uitvoeren. Deze mededeling laat de aansprakelijkheid van de hoofdaannemer onverlet.
5.24	<i>Inschrijving onder voorwaarden</i>	<i>Inschrijving onder voorwaarden</i>
	Indien aan een inschrijving voorwaarden zijn verbonden, wordt de inschrijving geacht niet te zijn gedaan.	Indien aan een inschrijving voorwaarden zijn verbonden, wordt de inschrijving geacht niet te zijn gedaan.
5.25	<i>Inschrijving op varianten in het bestek</i>	<i>Inschrijving op varianten in het bestek</i>
5.25.1	Indien in het bestek varianten als zodanig worden omschreven, staat het een inschrijver vrij om op een of meer varianten in te schrijven, tenzij in het bestek inschrijving op alle varianten verplicht is gesteld.	Indien in het bestek varianten als zodanig worden omschreven, staat het een inschrijver vrij om op een of meer varianten in te schrijven, tenzij in het bestek inschrijving op alle varianten verplicht is gesteld.
5.25.2	Een inschrijver dient voor elke variant waarop hij inschrijft, een afzonderlijk inschrijvingsbiljet in te dienen. De inschrijver geeft op het inschrijvingsbiljet duidelijk aan op welke variant de inschrijving betrekking heeft.	Een inschrijver dient voor elke variant waarop hij inschrijft, een afzonderlijk inschrijvingsbiljet in te dienen. De inschrijver geeft op het inschrijvingsbiljet duidelijk aan op welke variant de inschrijving betrekking heeft.
5.25.3	Artikel 5.24 is van overeenkomstige toepassing.	Artikel 5.24 is van overeenkomstige toepassing.

5.26	<i>Termijn van gestanddoening</i>	<i>Termijn van gestanddoening</i> Toelichting
5.26.1	De inschrijver moet zijn aanbieding gestand doen gedurende 45 dagen na de dag waarop de aanbesteding heeft plaatsgevonden, tenzij in de uitnodiging tot inschrijving, het bestek of tijdens de onderhandelingen een andere termijn is gesteld.	De inschrijver moet zijn aanbieding gestand doen gedurende 45 dagen na de dag waarop de aanbesteding heeft plaatsgevonden, tenzij in de uitnodiging tot inschrijving, het bestek of tijdens de onderhandelingen een andere termijn is gesteld.
5.26.2	De aanbesteder kan verzoeken de termijn van gestanddoening te verlengen. Het verzoek tot verlenging van de termijn van gestanddoening wordt niet gedaan aan de inschrijver die naar het oordeel van de aanbesteder zeer waarschijnlijk niet in aanmerking komt voor de opdracht van het werk. Aan een zodanig verzoek kan door de inschrijver geen aanspraak op de opdracht worden ontleend.	De aanbesteder kan verzoeken de termijn van gestanddoening te verlengen. Het verzoek tot verlenging van de termijn van gestanddoening wordt niet gedaan aan de inschrijver die naar het oordeel van de aanbesteder zeer waarschijnlijk niet in aanmerking komt voor de opdracht van het werk. Aan een zodanig verzoek kan door de inschrijver geen aanspraak op de opdracht worden ontleend.
5.26.3	In het geval een kort geding als bedoeld in artikel 5.30.6 aanhangig is gemaakt, eindigt de termijn van gestanddoening acht dagen na de dag dat in eerste aanleg is beslist.	In het geval een kort geding als bedoeld in artikel 5.30.6 aanhangig is gemaakt, eindigt de termijn van gestanddoening acht dagen na de dag dat in eerste aanleg is beslist.
5.27	<i>Aanbesteding</i>	<i>Aanbesteding</i>
	Indien een bedrag zowel in cijfers als in letters is vermeld en deze niet met elkaar overeenstemmen, geldt het bedrag in letters.	Indien een bedrag zowel in cijfers als in letters is vermeld en deze niet met elkaar overeenstemmen, geldt het bedrag in letters.
5.28	<i>Proces-verbaal van aanbesteding</i>	<i>Proces-verbaal van aanbesteding</i>
	Van het verloop van de aanbesteding wordt proces-verbaal opgemaakt volgens model H van de bij dit reglement behorende bijlage III. Het proces-verbaal wordt ondertekend door degene die de aanbesteding houdt.	Van het verloop van de aanbesteding wordt proces-verbaal opgemaakt volgens model H van de bij dit reglement behorende bijlage III. Het proces-verbaal wordt ondertekend door degene die de aanbesteding houdt.

5.29	<i>Ongeldigheid van de inschrijvingen</i>	<i>Ongeldigheid van de inschrijvingen</i>	Toelichting
5.29.1	Inschrijvingen die niet voldoen aan de inhoudelijke eisen, gesteld in dit reglement, de uitnodiging tot het voeren van onderhandelingen, de uitnodiging tot inschrijving of het bestek zijn ongeldig.	Inschrijvingen die niet voldoen aan de inhoudelijke eisen, gesteld in dit reglement, de uitnodiging tot het voeren van onderhandelingen, de uitnodiging tot inschrijving of het bestek zijn ongeldig.	
5.29.2	De inschrijver dient bij de inschrijving een verklaring te overleggen dat de inschrijving niet tot stand is gekomen onder invloed van een overeenkomst, besluit of gedraging in strijd met het Nederlandse of Europese mededingingsrecht. Deze verklaring, ingericht volgens model K van de bij dit reglement behorende bijlage III, dient ondertekend te zijn door een bestuurder die ter zake de inschrijver rechtsgeldig vertegenwoordigt. In het geval de inschrijver een combinatie is, verstrekt de inschrijver een dergelijke verklaring van een bestuurder van iedere combinant. De inschrijving is ongeldig indien een vereiste verklaring ontbreekt of niet naar waarheid is ingevuld.	De inschrijver dient bij de inschrijving een verklaring te overleggen dat de inschrijving niet tot stand is gekomen onder invloed van een overeenkomst, besluit of gedraging in strijd met het Nederlandse of Europese mededingingsrecht. Deze verklaring, ingericht volgens model K van de bij dit reglement behorende bijlage III, dient ondertekend te zijn door een bestuurder die ter zake de inschrijver rechtsgeldig vertegenwoordigt. In het geval de inschrijver een combinatie is, verstrekt de inschrijver een dergelijke verklaring van een bestuurder van iedere combinant. De inschrijving is ongeldig indien een vereiste verklaring ontbreekt of niet naar waarheid is ingevuld.	
5.30	<i>Keuze aannemer</i>	<i>Keuze aannemer</i>	Toelichting
5.30.1	De aanbesteder is niet verplicht het werk op te dragen.	De aanbesteder is niet verplicht het werk op te dragen.	
5.30.2	Indien de aanbesteder besluit het werk niet op te dragen of de aanbesteding opnieuw te beginnen, stelt hij de gegadigden of inschrijvers zo spoedig mogelijk schriftelijk op de hoogte van zijn besluit met inbegrip van de redenen die tot zijn besluit hebben geleid.	Indien de aanbesteder besluit het werk niet op te dragen of de aanbesteding opnieuw te beginnen, stelt hij de gegadigden of inschrijvers zo spoedig mogelijk schriftelijk op de hoogte van zijn besluit met inbegrip van de redenen die tot zijn besluit hebben geleid.	
5.30.3	Bij de Europese aanbesteding stelt de aanbesteder het Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen in kennis van zijn besluit het werk niet op te dragen.		
5.30.4	Voor de opdracht van het werk komen alleen inschrijvers in aanmerking die zowel op de dag van aanbesteding als op de dag van opdrachtverlening voldoen aan de eisen die in het bestek, de uitnodiging tot het voeren van onderhandelingen en de uitnodiging tot inschrijving zijn vermeld.	Voor de opdracht van het werk komen alleen inschrijvers in aanmerking die zowel op de dag van aanbesteding als op de dag van opdrachtverlening voldoen aan de eisen die in het bestek, de uitnodiging tot het voeren van onderhandelingen en de uitnodiging tot inschrijving zijn vermeld.	
5.30.5	Onverminderd artikel 5.30.2 geschiedt de opdracht aan de inschrijver met de economisch meest voordelige aanbidding.	Onverminderd artikel 5.30.2 geschiedt de opdracht aan de inschrijver met de economisch meest voordelige aanbidding.	

5.30.6	De aanbesteder bericht elke inschrijver gelijktijdig en onder opgaaf van redenen omtrent de voorgenomen gunning. De aanbesteder vermeldt daarbij de naam van de inschrijver aan wie de aanbesteder voornemens is te gunnen. Aan het voornemen tot gunning kunnen geen rechten worden ontleend. Indien binnen 15 dagen een kort geding aanhangig is gemaakt tegen het voornemen van de aanbesteder, mag de aanbesteder in beginsel niet overgaan tot gunning van de opdracht, voordat in kort geding vonnis is gewezen, tenzij een zwaarwegend belang onverwijld gunning gebiedt.	De aanbesteder bericht elke inschrijver gelijktijdig en onder opgaaf van redenen omtrent de voorgenomen gunning. De aanbesteder vermeldt daarbij de naam van de inschrijver aan wie de aanbesteder voornemens is te gunnen. Aan het voornemen tot gunning kunnen geen rechten worden ontleend. Indien binnen 15 dagen een kort geding aanhangig is gemaakt tegen het voornemen van de aanbesteder, mag de aanbesteder in beginsel niet overgaan tot gunning van de opdracht, voordat in kort geding vonnis is gewezen, tenzij een zwaarwegend belang onverwijld gunning gebiedt.
5.30.7	In het geval de meest gerede aanbieding hoger is dan de zorgvuldige raming van de aanbesteder, kan de aanbesteder deze aanbieding als onaanvaardbaar aanmerken en de procedure vervolgen met de onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking.	In het geval de meest gerede aanbieding hoger is dan de zorgvuldige raming van de aanbesteder, kan de aanbesteder deze aanbieding als onaanvaardbaar aanmerken en de procedure vervolgen met de onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking.
5.30.8	De aanbesteder kan besluiten van de gegevens die ten grondslag liggen aan de motivering, bedoeld in de artikelen 5.30.2 en 5.30.6, geen mededeling te doen, indien openbaarmaking van die gegevens: a. de toepassing van enige wettelijke bepaling in de weg staat; b. in strijd is met het openbaar belang; c. schade kan toebrengen aan de rechtmatige commerciële belangen van bepaalde openbare of particuliere ondernemingen, dan wel d. de eerlijke mededinging tussen de aannemers kan schaden.	De aanbesteder kan besluiten van de gegevens die ten grondslag liggen aan de motivering, bedoeld in de artikelen 5.30.2 en 5.30.6, geen mededeling te doen, indien openbaarmaking van die gegevens: a. de toepassing van enige wettelijke bepaling in de weg staat; b. in strijd is met het openbaar belang; c. schade kan toebrengen aan de rechtmatige commerciële belangen van bepaalde openbare of particuliere ondernemingen, dan wel d. de eerlijke mededinging tussen de aannemers kan schaden.
5.30.9	Voor de opdracht van het werk volgens een alternatieve aanbieding komt uitsluitend de inschrijver in aanmerking die deze aanbieding heeft gedaan.	Voor de opdracht van het werk volgens een alternatieve aanbieding komt uitsluitend de inschrijver in aanmerking die deze aanbieding heeft gedaan.
5.30.10	Indien het werk mede omvat het door een inschrijver maken van een ontwerp, komt voor de opdracht van het werk volgens een ingediend ontwerp uitsluitend de inschrijver in aanmerking van wie de desbetreffende inschrijving afkomstig is.	Indien het werk mede omvat het door een inschrijver maken van een ontwerp, komt voor de opdracht van het werk volgens een ingediend ontwerp uitsluitend de inschrijver in aanmerking van wie de desbetreffende inschrijving afkomstig is.
5.30.11	Indien twee of meer inschrijvers gelijkelijk voor de opdracht van het werk in aanmerking komen, beslist het lot aan wie van hen het werk zal worden opgedragen. De desbetreffende inschrijvers worden er tijdig van in kennis gesteld, dat een loting zal plaatsvinden en waar, wanneer en door wie de loting zal worden gehouden. Zij zijn bevoegd daarbij in persoon of bij gemachtigde tegenwoordig te zijn.	Indien twee of meer inschrijvers gelijkelijk voor de opdracht van het werk in aanmerking komen, beslist het lot aan wie van hen het werk zal worden opgedragen. De desbetreffende inschrijvers worden er tijdig van in kennis gesteld, dat een loting zal plaatsvinden en waar, wanneer en door wie de loting zal worden gehouden. Zij zijn bevoegd daarbij in persoon of bij gemachtigde tegenwoordig te zijn.

5.31	<i>Opdracht</i>	<i>Opdracht</i> Toelichting
5.31.1	De overeenkomst komt tot stand door de opdracht op grond van de inschrijving.	De overeenkomst komt tot stand door de opdracht op grond van de inschrijving.
5.31.2	De opdracht geschiedt door de aanbesteder door middel van een schriftelijke mededeling, waaronder tevens wordt verstaan een telefax of een elektronisch bericht. Een telefax of een elektronisch bericht wordt onverwijld per brief door de aanbesteder bevestigd.	De opdracht geschiedt door de aanbesteder door middel van een schriftelijke mededeling, waaronder tevens wordt verstaan een telefax of een elektronisch bericht. Een telefax of een elektronisch bericht wordt onverwijld per brief door de aanbesteder bevestigd.
5.31.3	De datum van de opdracht is die van de verzending van de mededeling, bedoeld in artikel 5.31.2.	De datum van de opdracht is die van de verzending van de mededeling, bedoeld in artikel 5.31.2.
5.31.4	Tegelijk met of zo spoedig mogelijk na de schriftelijke mededeling, bedoeld in artikel 5.31.2, wordt aan de aannemer toegezonden een door of namens de opdrachtgever gewaarmerkt: a. afschrift van zijn inschrijvingsbiljet met de eventuele staat van verrekenprijzen en b. een exemplaar van het bestek en de daarbij behorende tekeningen.	Tegelijk met of zo spoedig mogelijk na de schriftelijke mededeling, bedoeld in artikel 5.31.2, wordt aan de aannemer toegezonden een door of namens de opdrachtgever gewaarmerkt: a. afschrift van zijn inschrijvingsbiljet met de eventuele staat van verrekenprijzen en b. een exemplaar van het bestek en de daarbij behorende tekeningen.
5.32	<i>Proces-verbaal van opdrachtverlening</i>	
5.32.1	Bij de Europese aanbesteding stelt de opdrachtgever een proces-verbaal van de opdrachtverlening op dat ten minste het volgende bevat: a. de naam en het adres van de aanbesteder, het voorwerp en de waarde van de opdracht; b. de namen van de gekozen gegadigden of inschrijvers, met motivering van die keuze; c. de namen van de niet gekozen gegadigden of inschrijvers en de redenen daartoe; d. de naam van de begunstigde en de motivering van de keuze van zijn aanbieding, alsmede, indien bekend, het gedeelte van de opdracht dat de begunstigde voornemens is door derden in onderaanneming te laten uitvoeren.	
5.32.2	Het proces-verbaal, bedoeld in artikel 5.32.1, bevat tevens een toelichting van de in artikel 5.2 genoemde omstandigheden die de aanwending van deze procedures rechtvaardigen.	
5.32.3	Bij de Europese aanbesteding zendt de opdrachtgever desgevraagd dit proces-verbaal of de hoofdpunten hieruit toe aan de Commissie van de Europese Gemeenschappen.	

5.33	<i>Informatie betreffende opdrachtverlening</i>	Toelichting
5.33.1	De aanbesteder die bij de Europese aanbesteding een opdracht heeft verleend doet het resultaat door middel van een aankondiging bekendmaken. Hij zendt hiertoe deze aankondiging uiterlijk 48 dagen na de verlening van de desbetreffende opdracht langs de meest passende kanalen aan het Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen.	
5.33.2	Artikel 5.33.1 vindt geen toepassing op de gegevens overeenkomstig standaardformulier C van de bij dit reglement behorende bijlage II waarvan openbaarmaking in de weg staat aan toepassing van de wet, in strijd is met het openbaar belang, schade zou kunnen toebrengen aan rechtmatige commerciële belangen van bepaalde overheids- of particuliere ondernemingen dan wel de eerlijke mededinging tussen aannemingsbedrijven zou kunnen aantasten.	
5.33.3	De opdrachtgever moet de datum van verzending van de in artikel 5.33.1 bedoelde aankondiging kunnen aantonen.	
5.33.4	De aankondiging wordt opgesteld overeenkomstig standaardformulier C , genoemd in artikel 5.33.2. De aankondiging verschaft op nauwkeurige wijze de in het standaardformulier gevraagde inlichtingen.	
5.33.5	De bekendmaking in de Staatscourant, in een landelijk verspreid vakblad of op een voor iedereen toegankelijk elektronisch medium mag niet plaatsvinden vóór de in artikel 5.33.1 genoemde datum van verzending van de aankondiging aan het Bureau, welke datum in de bekendmaking moet worden vermeld. Deze bekendmaking mag geen andere gegevens bevatten dan die welke verschijnen in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen.	

5.34	Zekerheidstelling	Zekerheidstelling
5.34.1	Een aanbesteder mag uitsluitend zekerheidstelling bedingen van de inschrijver aan wie hij voornemens is het werk op te dragen.	Een aanbesteder mag uitsluitend zekerheidstelling bedingen van de inschrijver aan wie hij voornemens is het werk op te dragen.
5.34.2	Het bedrag van de zekerheid mag het bedrag dat ter zake van zekerheidstelling voor de nakoming van de uit de overeenkomst van aanneming voortvloeiende verplichtingen in uitnodiging tot het voeren van onderhandelingen, de uitnodiging tot inschrijving of in het bestek is genoemd, niet te boven gaan.	Het bedrag van de zekerheid mag het bedrag dat ter zake van zekerheidstelling voor de nakoming van de uit de overeenkomst van aanneming voortvloeiende verplichtingen in uitnodiging tot het voeren van onderhandelingen, de uitnodiging tot inschrijving of in het bestek is genoemd, niet te boven gaan.
5.34.3	In afwijking van artikel 5.34.2 mag een aanbesteder, indien hij het werk overeenkomstig een alternatieve aanbidding heeft gedaan, van die inschrijver zekerheidstelling verlangen die het in uitnodiging tot het voeren van onderhandelingen, de uitnodiging tot inschrijving of het bestek genoemde bedrag te boven gaat, met dien verstande dat het bedrag van de zekerheidstelling een tiende van de som waarvoor de inschrijver heeft aangeboden het werk uit te voeren niet te boven mag gaan.	In afwijking van artikel 5.34.2 mag een aanbesteder, indien hij het werk overeenkomstig een alternatieve aanbidding wil opdragen aan de inschrijver die de alternatieve aanbidding heeft gedaan, van die inschrijver zekerheidstelling verlangen die het in uitnodiging tot het voeren van onderhandelingen, de uitnodiging tot inschrijving of het bestek genoemde bedrag te boven gaat, met dien verstande dat het bedrag van de zekerheidstelling een tiende van de som waarvoor de inschrijver heeft aangeboden het werk uit te voeren niet te boven mag gaan.
5.35	Geschillen	Geschillen Toelichting
5.35.1	Ieder geschil tussen de bij de aanbestedingsprocedure betrokkenen dat ontstaat naar aanleiding van de aanbestedingsprocedure waarop dit reglement van toepassing is verklaard, zal, tenzij anders nader door de betrokkenen wordt overeengekomen, bij uitsluiting worden voorgelegd aan de burgerlijke rechter.	Ieder geschil tussen de bij de aanbestedingsprocedure betrokkenen dat ontstaat naar aanleiding van de aanbestedingsprocedure waarop dit reglement van toepassing is verklaard, zal, tenzij anders nader door de betrokkenen wordt overeengekomen, bij uitsluiting worden voorgelegd aan de burgerlijke rechter.
5.35.2	Een betrokkene die een geschil als bedoeld in artikel 5.35.1 aanhangig wenst te maken, dient dit niet later dan drie maanden na het ontstaan van dat geschil, doch in ieder geval niet later dan drie maanden na de datum van de opdracht, bedoeld in artikel 5.31.3, aanhangig te maken, tenzij het geschil voortvloeit uit een omstandigheid, welke eerst na verloop van die periode is gebleken. In dit laatste geval gaat de termijn van drie maanden in op de dag dat de desbetreffende omstandigheid is gebleken.	Een betrokkene die een geschil als bedoeld in artikel 5.35.1 aanhangig wenst te maken, dient dit niet later dan drie maanden na het ontstaan van dat geschil, doch in ieder geval niet later dan drie maanden na de datum van de opdracht, bedoeld in artikel 5.31.3, aanhangig te maken, tenzij het geschil voortvloeit uit een omstandigheid, welke eerst na verloop van die periode is gebleken. In dit laatste geval gaat de termijn van drie maanden in op de dag dat de desbetreffende omstandigheid is gebleken.

6	HOOFDSTUK VI ONDERHANDSE PROCEDURE (ONDERHANDSE AANBESTEDING)	HOOFDSTUK VI ONDERHANDSE PROCEDURE (ONDERHANDSE AANBESTEDING)
	Europees	Nationaal
Artikel		
6.1		<i>Omschrijving</i> Toelichting
		Een aanbesteding volgens de onderhandse procedure is een aanbesteding waarvoor een beperkt aantal van ten minste twee natuurlijke of rechtspersonen tot inschrijving wordt uitgenodigd, met dien verstande dat het uit te nodigen aantal in de regel niet meer bedraagt dan zes.
6.2		<i>Bestek</i>
		Het bestek vermeldt alle gunningscriteria alsmede de gegevens die moeten worden overgelegd om in aanmerking te kunnen komen voor de opdracht van het werk, tenzij in de uitnodiging tot inschrijving is vermeld dat de daarin gegeven opsommingen van gunningscriteria en over te leggen gegevens uitputtend zijn.
6.3		<i>Uitsluitingsgronden</i> Toelichting
6.3.1		Van deelneming aan een aanbesteding kan worden uitgesloten een ieder: <ul style="list-style-type: none"> a. die in staat van faillissement of van liquidatie verkeert, die zijn werkzaamheden heeft gestaakt, of die het voorwerp is van een surséance van betaling of een akkoord dan wel in een andere soortgelijke toestand verkeert ingevolge een gelijkaardige procedure waarin de nationale wettelijke regeling voorziet; b. wiens faillissement is aangevraagd of tegen wie een procedure van surséance van betaling of akkoord dan wel een andere soortgelijke procedure, die in de nationale wettelijke regeling is voorzien, aanhangig is gemaakt; c. die bij een vonnis dat in kracht van gewijsde is gegaan, veroordeeld is geweest voor een delict dat de professionele integriteit van de aannemer in het gedrang brengt; d. die in de uitoefening van zijn beroep een ernstige fout heeft begaan, vastgesteld op elke grond die de aanbesteder aannemelijk kan maken; e. die niet aan zijn verplichtingen heeft voldaan ten aanzien van de betaling van de sociale verzekeringsbijdragen overeenkomstig de wettelijke bepalingen van het land waar hij gevestigd is of die van het land van de aanbesteder;

		<p>f. die niet aan zijn verplichtingen heeft voldaan ten aanzien van de betaling van zijn belastingen overeenkomstig de wettelijke bepalingen van het land waar hij gevestigd is of van het land van de aanbesteder;</p> <p>g. die zich in ernstige mate schuldig heeft gemaakt aan valse verklaringen bij het verstrekken van de inlichtingen die met betrekking tot de eisen omtrent de geschiktheid van de inschrijvers kunnen worden verlangd.</p>
6.3.2		<p>Indien de aanbesteder van een inschrijver of gegadigde het bewijs verlangt dat hij niet in een van de in artikel 6.3.1, onder a, b, c, e en f, genoemde omstandigheden verkeert, aanvaardt hij als voldoende bewijs:</p> <ul style="list-style-type: none"> - voor a, b en c een uittreksel uit het strafregister of, bij ontbreken daarvan, een gelijkwaardig document, afgegeven door een gerechtelijke of bevoegde overheidsinstantie van het land van oorsprong of van herkomst en waaruit blijkt dat aan deze eisen is voldaan; - voor e en f een door een bevoegde instantie van de betrokken lidstaat afgegeven getuigschrift.
6.3.3		<p>Indien geen document of getuigschrift als bedoeld in artikel 6.3.2 door het desbetreffende land wordt afgegeven, kan het worden vervangen door een verklaring onder ede of – in de lidstaten waar niet in een eed is voorzien – door een plechtige verklaring die door de betrokkene is afgelegd ten overstaan van een gerechtelijke of overheidsinstantie, een notaris of een bevoegde beroepsorganisatie van het land van oorsprong of herkomst.</p>
6.4		<p><i>Bewijs van inschrijving op een lijst van erkende aannemingsbedrijven</i> Toelichting</p>
6.4.1		<p>Het in het land van vestiging op een officiële lijst van erkende aannemingsbedrijven ingeschreven aannemingsbedrijf kan bij elke aanbesteding een bewijs van inschrijving aan de aanbesteder overleggen. Op dit bewijs worden de referenties vermeld op grond waarvan de inschrijving op die lijst mogelijk was, alsmede de classificatie welke deze lijst behelst.</p>
6.4.2		<p>De door de bevoegde autoriteiten bevestigde inschrijving op een dergelijke lijst vormt jegens de aanbesteder slechts in de zin van artikel 6.3.1, onder a tot en met d en g, een vermoeden van geschiktheid voor de werken die met de classificatie van het aannemingsbedrijf op de lijst overeenkomen.</p>

6.4.3		De gegevens welke uit de inschrijving op een officiële lijst kunnen worden afgeleid, kunnen niet ter discussie worden gesteld. Niettemin kan, met betrekking tot de betaling van de bijdragen aan de sociale verzekering, bij de aanbesteding een aanvullende verklaring van elk ingeschreven aannemingsbedrijf worden verlangd.
6.4.4		De aanbesteder past de artikelen 6.4.1 tot en met 6.4.3 op een aannemingsbedrijf dat gevestigd is in een ander land alleen toe, indien in dat land een officiële lijst van erkende aannemingsbedrijven bestaat.
6.5		<i>Eigen verklaringen</i> Toelichting
6.5.1		In plaats van de bewijsstukken, bedoeld in de artikelen 6.3 en 6.4, kan de aanbesteder op onderdelen het indienen van een eigen verklaring toestaan. Met een eigen verklaring geeft de inschrijver aan dat hij voldoet aan de voorwaarden voor het verkrijgen van de desbetreffende bewijsstukken en dat hij in staat is deze binnen een door de aanbestedende dienst vast te stellen redelijke termijn te overleggen.
6.5.2		Indien de aanbesteder de in artikel 6.5.1 bedoelde mogelijkheid biedt, geeft hij aan voor welke eisen de inschrijvers vooralsnog kunnen volstaan met een eigen verklaring. De aanbesteder behoudt het recht alsnog de onderliggende bewijsstukken op te vragen.
6.5.3		Indien een inschrijver, na een verzoek daartoe van de aanbesteder, de bewijsstukken binnen de daartoe gestelde termijn niet kan overleggen, komt de inschrijver niet aanmerking voor verdere deelname aan de aanbesteding.
6.6		<i>Uitnodiging tot inschrijving</i>
6.6.1		De aanbesteder geeft van zijn voornemen om een werk aan te besteden kennis door een uitnodiging tot inschrijving aan twee of meer natuurlijke of rechtspersonen te zenden.
6.6.2		De uitnodiging tot inschrijving gaat vergezeld van de gegevens, bedoeld in standaardformulier B van de bij dit reglement behorende bijlage II. De uitnodiging vermeld voorts dat het bestek kosteloos ter beschikking wordt gesteld.
6.6.3		De aanbesteder verzendt de uitnodigingen tot inschrijving gelijktijdig.

6.7		Termijnen inschrijving
		De termijn tussen de dag van verzending van de uitnodigingen tot inschrijving en de dag van de aanbesteding bedraagt ten minste 21 dagen, of in spoedeisende gevallen ten minste 10 dagen.
6.8		Gunningscriterium
		De opdracht van het werk geschiedt aan de inschrijver wiens aanbieding de aanbesteder het meest aannemelijk voorkomt.
6.9		Inlichtingen Toelichting
6.9.1		Van de verstrekte inlichtingen – voor zover die dienen tot aanvulling of wijziging van het bestek dan wel de kosten, de duur of de wijze van de uitvoering van het werk kunnen beïnvloeden – en van de vragen die schriftelijk of tijdens een inlichtingenbijeenkomst of aanwijzing mondeling zijn gesteld door degenen die jegens de aanbesteder blijk hebben gegeven voornemens te zijn op het werk in te schrijven of bij dat werk belang hebben, wordt door of namens de aanbesteder een nota van inlichtingen opgemaakt.
6.9.2		Van een gehouden aanwijzing ter plaatse wordt door of namens de aanbesteder een proces-verbaal van aanwijzing opgemaakt.
6.9.3		De nota van inlichtingen en het proces-verbaal van aanwijzing worden door of namens de aanbesteder ondertekend en ten minste 7 dagen voorafgaand aan de dag van de aanbesteding verstrekt aan de gegadigden die voor inschrijving op het werk zijn uitgenodigd. Indien de nota van inlichtingen en het proces-verbaal van aanwijzing wegens hun omvang niet binnen uiterlijk 6 dagen voorafgaand aan de dag van de aanbesteding kunnen worden verstrekt dienen de termijnen, genoemd in artikel 6.7, dienovereenkomstig te worden verlengd.
6.9.4		Wanneer het om dringende redenen niet mogelijk is de in artikel 6.9.3 genoemde termijn van 7 dagen in acht te nemen, worden de nota van inlichtingen en het proces-verbaal van aanwijzing door of namens de aanbesteder ten minste 4 dagen voorafgaand aan de dag van de aanbesteding verstrekt aan de gegadigden die voor inschrijving op het werk zijn uitgenodigd.

6.9.5		Indien de inschrijvingen slechts na een bezichtiging ter plaatse of na een inzage ter plaatse van de bij het bestek behorende stukken kunnen worden gedaan, dienen de termijnen, genoemd in artikel 6.7, dienovereenkomstig te worden verlengd.
6.9.6		In de gevallen, bedoeld in artikel 6.9.3, laatste volzin, en artikel 6.9.5, wordt in de nota van inlichtingen een nieuw tijdstip voor de aanbesteding vermeld, welk tijdstip de aanbesteder onverwijld moet bekendmaken aan alle gegadigden die voor inschrijving zijn uitgenodigd.
6.9.7		Een ieder die voornemens is op het werk in te schrijven, is gerechtigd de nota van inlichtingen en het proces-verbaal van aanwijzing te waarmerken.
6.9.8		Alle verstrekte inlichtingen of gegeven aanwijzingen als bedoeld in artikel 6.9 zijn, voor zover die inlichtingen of aanwijzingen zijn opgenomen in de nota van inlichtingen of in het proces-verbaal van aanwijzing, voor elke inschrijver bindend.
6.10		<i>Inlichtingen over een alternatieve aanbidding</i> Toelichting
6.10.1		Indien de aanbesteding de mogelijkheid tot het aanbieden van alternatieven open laat, dan wel indien het een aanbesteding betreft van een contract waarbij ontwerp en uitvoering geïntegreerd zijn, kan een inschrijver de aanbesteder per brief, telefax of elektronisch bericht gemotiveerd verzoeken om inlichtingen die niet worden opgenomen in de nota van inlichtingen. De aanbesteder kan dergelijke inlichtingen verstrekken voor zover het opnemen daarvan, naar het oordeel van de aanbesteder, in de nota van inlichtingen schade kan toebrengen aan de rechtmatige commerciële belangen van de inschrijver. De aanbesteder mag deze inlichtingen alleen geven indien deze dienen ter verduidelijking van de eisen die de aanbesteder in de bekendmaking en het bestek heeft gesteld. Het verstrekken van dergelijke inlichting mag niet leiden tot discriminatie van andere inschrijvers of potentiële inschrijvers.
6.10.2		De desbetreffende inlichtingen zijn ondergeschikt aan het bestek en de nota van inlichtingen. Bij strijdigheid prevaleren het bestek en de nota van inlichtingen.
6.10.3		Voor zover de aanbesteder het verzoek inwilligt, verstrekt hij de gevraagde inlichtingen, onder vermelding van de vraag, per brief, telefax of elektronisch bericht. Een telefax of een elektronisch bericht wordt onverwijld per brief door de aanbesteder bevestigd.

6.10.4		Indien de aanbesteding leidt tot een gerechtelijke procedure waarbij de desbetreffende inlichtingen onderwerp van geschil zijn, is de aanbesteder gerechtigd de verstrekte inlichtingen in de procedure in te brengen.
6.11		<i>Details, monsters</i>
		Aan hen die voor inschrijving op het werk zijn uitgenodigd, wordt zoveel mogelijk de gelegenheid geboden kennis te nemen van details van hoofdconstructies en onderdelen, alsmede van monsters die het algemene karakter van de leveringen aangeven. Het staat hen vrij die details en monsters te waarmerken. Van een en ander wordt in de nota van inlichtingen dan wel in het proces-verbaal van aanwijzing melding gemaakt.
6.12		<i>Inschrijving</i> Toelichting
6.12.1		De aanbesteding geschiedt bij inschrijving.
6.12.2		De inschrijver dient op de dag van inschrijving te beschikken over een – op aanvraag van de aanbesteder te overhandigen – bewijs van inschrijving in het beroepsregister van het land waar hij is gevestigd, alsmede een door hem ondertekende verklaring dat hij op de dag van de inschrijving voldoet aan de eisen die verbonden zijn aan de uitoefening van het aannemingsbedrijf of, indien hij gevestigd is in een land waar een officiële lijst van erkende aannemingsbedrijven als bedoeld in artikel 6.4.1 bestaat, een bewijs van inschrijving op die lijst.
6.12.3		Het inschrijvingsbiljet, bedoeld in artikel 6.13.1, moet in een enveloppe zijn gesloten, die op duidelijke wijze dient te zijn voorzien van de vermelding op welk werk het inschrijvingsbiljet betrekking heeft, alsmede, in geval van verdeling van het werk in percelen, op welk perceel of op welke combinatie van percelen.
6.12.4		Een inschrijver is gerechtigd op het in de uitnodiging tot inschrijving vermelde adres zelf het biljet in de daarvoor bestemde afgesloten bus te deponeren.
6.12.5		Indien een inschrijver van zijn bevoegdheid, bedoeld in artikel 6.12.4, geen gebruik maakt, wordt het inschrijvingsbiljet, na ontvangst op het in de uitnodiging tot inschrijving vermelde adres, door of namens de aanbesteder in de bus gedeponereerd.
6.12.6		Het inschrijvingsbiljet mag tot het tijdstip van de aanbesteding in de bus worden gedeponereerd.

6.12.7		Een inschrijver draagt het risico van de goede en tijdige aanwezigheid van zijn biljet in de bus.
6.12.8		Een inschrijver kan tot het tijdstip van de aanbesteding door middel van een duidelijke, ondertekende verklaring, waarmee op dezelfde wijze dient te worden gehandeld als met het inschrijvingsbiljet, zijn inschrijving intrekken.
6.13		<i>Inschrijvingsbiljet</i> Toelichting
6.13.1		Elk inschrijvingsbiljet moet door de inschrijver zijn ondertekend en zijn ingericht volgens model G van de bij dit reglement behorende bijlage III.
6.13.2		Indien in het bestek is bepaald dat de inschrijver bij zijn inschrijving verrekenprijzen moet opgeven, moet een door de inschrijver ondertekende staat, ingericht volgens model G1 van de bij dit reglement behorende bijlage III, bij het inschrijvingsbiljet zijn gevoegd.
6.13.3		Indien in het bestek of de uitnodiging tot inschrijving is bepaald dat de inschrijver bij de inschrijving gegevens als bedoeld in de artikel 6.2 moet verstrekken, moeten deze gegevens worden gevoegd bij het inschrijvingsbiljet, bedoeld in artikel 6.13.1, waarvan zij dan onderdeel uitmaken.
6.13.4		Indien in het bestek of de uitnodiging tot inschrijving is bepaald dat de inschrijver bij de inschrijving naast de gegevens, bedoeld in artikel 6.2, dan wel in plaats van die gegevens andere gegevens moet verstrekken, dient de inschrijver de ondertekende bescheiden die deze gegevens bevatten, in een afzonderlijke enveloppe te sluiten, waarop duidelijk zijn vermeld de naam en het adres van de inschrijver, alsmede op welk werk, op welk perceel of op welke combinatie van percelen die bescheiden betrekking hebben.
6.13.5		De enveloppe, bedoeld in artikel 6.13.4, dient in de enveloppe, bedoeld in artikel 6.12.3, te worden gesloten en maakt deel uit van de inschrijving.
6.14		<i>Inschrijving op werk verdeeld in percelen</i> Toelichting
		Indien het werk verdeeld is in percelen, kan worden ingeschreven op elk perceel afzonderlijk en – tenzij het tegendeel in de uitnodiging tot inschrijving, het bestek of de nota van inlichtingen is bepaald – tevens op een aantal samengevoegde percelen en op het totaal van de percelen. Voor elke inschrijving moet een afzonderlijk inschrijvingsbiljet met de daarbij behorende bescheiden worden ingeleverd.

6.15		<i>Inschrijving op werk van op te geven omvang</i>
		Indien de aanbesteding een werk betreft van door de inschrijver bij diens inschrijving op te geven omvang voor een in het bestek of de nota van inlichtingen vermeld bedrag, wordt in het bestek of de nota van inlichtingen aangegeven op welke wijze het inschrijvingsbiljet moet worden ingericht.
6.16		<i>Gezamenlijke inschrijving</i> Toelichting
		Indien twee of meer inschrijvers tezamen inschrijven, zijn zij hoofdelijk aansprakelijk voor de nakoming van alle uit de overeenkomst van aanneming voortvloeiende verplichtingen. Zij zijn verplicht in het inschrijvingsbiljet een van hen aan te wijzen om hen in alle opzichten te vertegenwoordigen.
6.17		<i>Inlichtingen over eventuele onderaanneming</i> Toelichting
6.17.1		De aanbesteder kan inlichtingen vragen over het gedeelte van de opdracht dat de inschrijver eventueel door derden in onderaanneming wil laten uitvoeren.
6.17.2		Een verzoek om inlichtingen als bedoeld in artikel 6.17.1 moet door de aanbesteder in het bestek worden vermeld. De inschrijver dient dan in zijn aanbieding mede te delen welk gedeelte van de opdracht hij eventueel voornemens is door derden in onderaanneming te laten uitvoeren. Deze mededeling laat de aansprakelijkheid van de hoofdaannemer onverlet.
6.18		<i>Inschrijving onder voorwaarden</i>
		Indien aan een inschrijving voorwaarden zijn verbonden, wordt de inschrijving geacht niet te zijn gedaan.
6.19		<i>Alternatieve inschrijvingen</i> Toelichting
6.19.1		De aanbesteder kan in de uitnodiging tot inschrijving als bedoeld in artikel 6.6.1 de mogelijkheid openstellen voor het indienen van alternatieve aanbiedingen.
6.19.2		Een alternatieve aanbieding wordt alleen in beschouwing genomen, indien deze naar het oordeel van de aanbesteder: a. betrekking heeft op een wezenlijke wijziging, en b. in kwaliteit ten minste gelijkwaardig is aan hetgeen is voorgeschreven.

6.19.3		Een alternatieve aanbieding moet worden ingediend op een afzonderlijk inschrijvingsbiljet waarop duidelijk is aangegeven, dat het inschrijvingsbiljet betrekking heeft op een alternatieve aanbieding. Het inschrijvingsbiljet dient vergezeld te gaan van een duidelijke omschrijving van hetgeen de alternatieve aanbieding inhoudt.
6.19.4		Artikel 6.18 is van overeenkomstige toepassing.
6.20		<i>Inschrijving op varianten in het bestek</i>
6.20.1		Indien in het bestek of in de nota van inlichtingen varianten als zodanig worden omschreven, staat het een inschrijver vrij om op een of meer varianten in te schrijven, tenzij in het bestek of in de nota van inlichtingen inschrijving op alle varianten verplicht is gesteld.
6.20.2		Een inschrijver dient voor elke variant waarop hij inschrijft, een afzonderlijk inschrijvingsbiljet in te dienen. De inschrijver geeft op het inschrijvingsbiljet duidelijk aan op welke variant de inschrijving betrekking heeft.
6.20.3		Artikel 6.18 is van overeenkomstige toepassing.
6.21		<i>Termijn van gestanddoening</i>
6.21.1		De inschrijver moet zijn aanbieding gestand doen gedurende 30 dagen na de dag waarop de aanbesteding heeft plaatsgevonden, tenzij in de uitnodiging tot inschrijving, het bestek of de nota van inlichtingen een andere termijn is gesteld.
6.21.2		De aanbesteder kan verzoeken de termijn van gestanddoening te verlengen. Het verzoek tot verlenging van de termijn van gestanddoening wordt niet gedaan aan de inschrijver die naar het oordeel van de aanbesteder zeer waarschijnlijk niet in aanmerking komt voor de opdracht van het werk. Aan een zodanig verzoek kan door de inschrijver geen aanspraak op de opdracht worden ontleend.
6.22		<i>Aanbesteding</i> Toelichting
6.22.1		Degene die de aanbesteding houdt, opent de enveloppen met de inschrijvingsbiljetten, bedoeld in artikel 6.12.3, op de plaats en op het tijdstip van de aanbesteding, zoals deze in de uitnodiging tot inschrijving, bedoeld in artikel 6.6.1, zijn vermeld; daarbij mogen alleen de inschrijvers in persoon of bij gemachtigde tegenwoordig zijn.

6.22.2	Hij leest de namen van de inschrijvers duidelijk op alsmede de in de inschrijvingsbiljetten genoemde bedragen, voor welke zij aanbieden het werk aan te nemen dan wel de hoeveelheid werk die zij overeenkomstig artikel 6.15 willen verrichten. Vervolgens leest hij de namen en de bedragen dan wel de hoeveelheden werk op, vermeld in de inschrijvingsbiljetten die betrekking hebben op alternatieve aanbiedingen. In de op te lezen bedragen is de omzetbelasting niet begrepen. Met uitzondering van het geval waarin uitsluitend de laagste prijs als gunningscriterium geldt, kan hij het voorlezen van de bedragen achterwege laten.
6.22.3	Indien een bedrag zowel in cijfers als in letters is vermeld en deze niet met elkaar overeenstemmen, geldt het bedrag in letters.
6.22.4	Van de in het oog vallende onregelmatigheden in de inschrijvingsbiljetten wordt melding gemaakt. Degene die de aanbesteding houdt doet evenwel geen uitspraak over de geldigheid of ongeldigheid van de inschrijvingsbiljetten; de beoordeling hiervan geschiedt door de aanbesteder met inachtneming van artikel 6.24.1.
6.23	<i>Proces-verbaal van aanbesteding</i>
6.23.1	Van het verloop van de aanbesteding wordt proces-verbaal opgemaakt volgens model H van de bij dit reglement behorende bijlage III. Het proces-verbaal wordt ondertekend door degene die de aanbesteding houdt.
6.23.2	Inschrijvers kunnen op het adres, genoemd in de uitnodiging tot inschrijving, bedoeld in artikel 6.6.1, het proces-verbaal van aanbesteding inzien of een afschrift hiervan verkrijgen.
6.24	<i>Ongeldigheid van de inschrijvingen</i> Toelichting
6.24.1	Inschrijvingen die niet voldoen aan de inhoudelijke eisen, gesteld in dit reglement, de uitnodiging tot inschrijving, het bestek of de nota van inlichtingen, zijn ongeldig.

6.24.2		De inschrijver dient bij de inschrijving een verklaring te overleggen dat de inschrijving niet tot stand is gekomen onder invloed van een overeenkomst, besluit of gedraging in strijd met het Nederlandse of Europese mededingingsrecht. Deze verklaring, ingericht volgens model K van de bij dit reglement behorende bijlage III, dient ondertekend te zijn door een bestuurder die ter zake de inschrijver rechtsgeldig vertegenwoordigt. In het geval de inschrijver een combinatie is, verstrekt de inschrijver een dergelijke verklaring van een bestuurder van iedere combinant. De inschrijving is ongeldig indien een vereiste verklaring ontbreekt of niet naar waarheid is ingevuld.
6.25		<i>Verduidelijking van de aanbidding</i> Toelichting
		Een inschrijver kan zijn aanbidding na het tijdstip van de aanbesteding niet wijzigen of aanvullen, tenzij het de inschrijver betreft aan wie de aanbesteder overweegt het werk op te dragen en de aanbesteder aan deze inschrijver een verzoek tot wijziging of aanvulling heeft gedaan. Aan een zodanig verzoek kan door de inschrijver geen aanspraak op de opdracht worden ontleend.
6.26		<i>Keuze aannemer</i> Toelichting
6.26.1		De aanbesteder is niet verplicht het werk op te dragen.
6.26.2		Indien de aanbesteder besluit het werk niet op te dragen of de aanbesteding opnieuw te beginnen, stelt hij de gegadigden of inschrijvers zo spoedig mogelijk schriftelijk op de hoogte van zijn besluit met inbegrip van de redenen die tot zijn besluit hebben geleid.
6.26.3		Voor de opdracht van het werk komen alleen inschrijvers in aanmerking die zowel op de dag van aanbesteding als op de dag van opdrachtverlening voldoen aan de eisen die in het bestek en de uitnodiging tot inschrijving zijn vermeld.
6.26.4		In het geval de meest gereede aanbidding hoger is dan de zorgvuldige raming van de aanbesteder, kan de aanbesteder deze aanbidding als onaanvaardbaar aanmerken en de procedure vervolgen met de onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking.

6.26.5		De aanbesteder kan besluiten van de gegevens die ten grondslag liggen aan de motivering, bedoeld in de artikelen 6.26.2, geen mededeling te doen, indien openbaarmaking van die gegevens: a. de toepassing van enige wettelijke bepaling in de weg staat; b. in strijd is met het openbaar belang; c. schade kan toebrengen aan de rechtmatige commerciële belangen van bepaalde openbare of particuliere ondernemingen; dan wel d. de eerlijke mededinging tussen de aannemers kan schaden.
6.26.6		Voor de opdracht van het werk volgens een alternatieve aanbidding komt uitsluitend de inschrijver in aanmerking die deze aanbidding heeft gedaan.
6.26.7		Indien het werk mede omvat het door een inschrijver maken van een ontwerp, komt voor de opdracht van het werk volgens een ingediend ontwerp uitsluitend de inschrijver in aanmerking van wie de desbetreffende inschrijving afkomstig is.
6.26.8		Indien twee of meer inschrijvers gelijkelijk voor de opdracht van het werk in aanmerking komen, beslist het lot aan wie van hen het werk zal worden opgedragen. De desbetreffende inschrijvers worden er tijdig van in kennis gesteld, dat een loting zal plaatsvinden en waar, wanneer en door wie de loting zal worden gehouden. Zij zijn bevoegd daarbij in persoon of bij gemachtigde tegenwoordig te zijn.
6.27		<i>Opdracht</i> Toelichting
6.27.1		De overeenkomst komt tot stand door de opdracht op grond van het inschrijvingsbiljet.
6.27.2		De opdracht geschiedt door de aanbesteder door middel van een schriftelijke mededeling waaronder tevens wordt verstaan een telefax of een elektronisch bericht. Een telefax of een elektronisch bericht wordt onverwijld per brief door de aanbesteder bevestigd.
6.27.3		De datum van de opdracht is die van de verzending van de mededeling, bedoeld in artikel 6.27.2.

6.27.4		<p>Tegelijk met of zo spoedig mogelijk na de schriftelijke mededeling, bedoeld in artikel 6.27.2, wordt aan de aannemer toegezonden een door of namens de opdrachtgever gewaarmerkt:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. afschrift van zijn inschrijvingsbiljet met de eventuele staat van verrekenprijzen, b. exemplaar van het bestek en de daarbij behorende tekeningen, c. afschrift van de nota van inlichtingen, en d. afschrift van het proces-verbaal van aanwijzing.
6.28		Zekerheidstelling
6.28.1		Een aanbesteder mag uitsluitend zekerheidstelling bedingen van de inschrijver aan wie hij voornemens is het werk op te dragen.
6.28.2		Het bedrag van de zekerheid mag het bedrag dat ter zake van zekerheidstelling voor de nakoming van de uit de overeenkomst van aanneming voortvloeiende verplichtingen in de uitnodiging tot inschrijving of in het bestek is genoemd, niet te boven gaan.
6.28.3		In afwijking van artikel 6.28.2 mag een aanbesteder, indien hij het werk overeenkomstig een alternatieve aanbidding wil opdragen aan de inschrijver die de alternatieve aanbidding heeft gedaan, van die inschrijver zekerheidstelling verlangen die het in de uitnodiging tot inschrijving of het bestek genoemde bedrag te boven gaat, met dien verstande dat het bedrag van de zekerheidstelling een tiende van de som waarvoor de inschrijver heeft aangeboden het werk uit te voeren niet te boven mag gaan.

6.29		<i>Geschillen</i> Toelichting
6.29.1		Ieder geschil tussen de bij de aanbestedingsprocedure betrokkenen dat ontstaat naar aanleiding van de aanbestedingsprocedure waarop dit reglement van toepassing is verklaard, zal, tenzij anders nader door de betrokkenen wordt overeengekomen, bij uitsluiting worden voorgelegd aan de burgerlijke rechter.
6.29.2		Een betrokkene die een geschil als bedoeld in artikel 6.29.1 aanhangig wenst te maken, dient dit niet later dan drie maanden na het ontstaan van dat geschil, doch in ieder geval niet later dan drie maanden na de datum van gunning van de opdracht, bedoeld in artikel 6.27.3 van dit reglement, aanhangig te maken, tenzij het geschil voortvloeit uit een omstandigheid, welke eerst na verloop van die periode is gebleken. In dit laatste geval gaat de termijn in op de dag dat de desbetreffende omstandigheid is gebleken.

7	HOOFDSTUK VII CONCESSIEOVEREENKOMST	HOOFDSTUK VII CONCESSIEOVEREENKOMST
	Europees	Nationaal
Artikel		
7.1	<i>Omschrijving</i>	<i>Omschrijving</i>
	Een concessieovereenkomst voor de uitvoering van werken is een schriftelijke overeenkomst onder bezwarende titel die is gesloten tussen een opdrachtnemer enerzijds en een aanbesteder anderzijds, en die betrekking heeft op de uitvoering dan wel het ontwerp alsmede de uitvoering van werken, dan wel op het laten uitvoeren met welke middelen dan ook van een werk dat aan de door de aanbesteder vastgestelde eisen voldoet, waarbij de tegenprestatie voor de uit te voeren werken bestaat uit hetzij uitsluitend het recht het werk te exploiteren, hetzij uit dit recht, gepaard gaande met een prijs.	Een concessieovereenkomst voor de uitvoering van werken is een schriftelijke overeenkomst onder bezwarende titel die is gesloten tussen een opdrachtnemer enerzijds en een aanbesteder anderzijds, en die betrekking heeft op de uitvoering dan wel het ontwerp alsmede de uitvoering van werken, dan wel op het laten uitvoeren met welke middelen dan ook van een werk dat aan de door de aanbesteder vastgestelde eisen voldoet, waarbij de tegenprestatie voor de uit te voeren werken bestaat uit hetzij uitsluitend het recht het werk te exploiteren, hetzij uit dit recht, gepaard gaande met een prijs.
7.2	<i>Bekendmaking, vooraankondiging en aankondiging.</i>	<i>Bekendmaking</i> Toelichting
7.2.1	De aanbesteder maakt het voornemen om een concessieovereenkomst te sluiten bekend door middel van een bekendmaking.	De aanbesteder maakt het voornemen om een concessieovereenkomst aan te besteden bekend door middel van een bekendmaking.
7.2.2	Bij de Europese aanbesteding maakt de aanbesteder het voornemen om een concessieovereenkomst te sluiten tevens bekend door middel van een aankondiging, eventueel voorafgegaan door een vooraankondiging.	
7.2.3	De aankondiging dient ten minste de gegevens van de bekendmaking te bevatten.	
7.3	<i>Vooraankondiging</i>	Toelichting
7.3.1	Bij de Europese aanbesteding kan de aanbesteder een vooraankondiging plaatsen, die wordt opgesteld overeenkomstig het in bijlage II opgenomen standaardformulier A . De vooraankondiging geeft de hoofdkenmerken weer van de opdracht of opdrachten voor de uitvoering van werken die hij voornemens is te plaatsen. De vooraankondiging verschaft op nauwkeurige wijze de in het standaardformulier gevraagde inlichtingen.	
7.3.2	De aanbesteder zendt de vooraankondiging zo snel mogelijk na het besluit tot goedkeuring van het aanbestedingsprogramma langs de meest passende kanalen toe aan het Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen.	

7.3.3	De aanbesteder plaatst de vooraankondiging tevens in de Staatscourant of in een landelijk verspreid vakblad of op een voor iedereen toegankelijk elektronisch medium. In dit laatste geval wordt in de Staatscourant of in een landelijk verspreid vakblad de vindplaats van de vooraankondiging vermeld. De toezending van de vindplaats aan de Staatscourant of een landelijk verspreid vakblad vindt plaats voorafgaand aan publicatie op een elektronisch medium.	
7.3.4	De bekendmaking bedoeld, in artikel 7.3.3, mag niet geschieden voordat de vooraankondiging aan het Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen is verzonden. De bekendmaking vermeldt de datum van verzending als bedoeld in artikel 7.3.2. De bekendmaking mag geen andere gegevens bevatten dan die welke verschijnen in het publicatieblad van de Europese Gemeenschappen.	
7.3.5	De aanbesteder moet de in artikel 7.3.2 bedoelde datum van verzending kunnen aantonen.	
7.4	Aankondiging en bekendmaking	Bekendmaking Toelichting
7.4.1	Bij de Europese aanbesteding worden de aankondiging en de bekendmaking opgesteld overeenkomstig het in bijlage II opgenomen standaardformulier D . De aankondiging en de bekendmaking verschaffen op nauwkeurige wijze de in het desbetreffende standaardformulier gevraagde inlichtingen.	
7.4.2	De aanbesteder zendt de aankondiging zo snel mogelijk en langs de meest passende kanalen aan het Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen.	
7.4.3	De aanbesteder plaatst de in artikel 7.4.1 bedoelde bekendmaking in de Staatscourant of in een landelijk verspreid vakblad of op een voor iedereen toegankelijk elektronisch medium. In dit laatste geval zal in de Staatscourant of in een landelijk verspreid vakblad de vindplaats van de bekendmaking worden vermeld. De toezending van de vindplaats aan de Staatscourant of een landelijk verspreid vakblad dient plaats te vinden voorafgaand aan publicatie op een elektronisch medium.	
7.4.4	De bekendmaking mag eerst plaatsvinden na de in artikel 7.4.2 bedoelde verzending van de aankondiging en dient alsdan te geschieden uiterlijk binnen vier dagen daarna. De datum van verzending van de aankondiging dient in de bekendmaking te worden vermeld. Deze bekendmaking mag geen andere gegevens bevatten dan die welke verschijnen in het publicatieblad van de Europese Gemeenschappen.	

Aanbestedingsreglement Werken 2004

7.4.5	De aanbesteder moet de in artikel 7.4.2 bedoelde datum van verzending van de aankondiging kunnen aantonen.	
7.4.6		Bij de nationale aanbesteding wordt de bekendmaking opgesteld overeenkomstig het in bijlage II opgenomen standaardformulier D en bekend gemaakt in de Staatscourant of in een landelijk verspreid vakblad of op een voor iedereen toegankelijk elektronisch medium. In dit laatste geval wordt in de Staatscourant of in een landelijk verspreid vakblad de vindplaats van de bekendmaking vermeld. De toezending van de vindplaats aan de Staatscourant of een landelijk verspreid vakblad vindt plaats voorafgaand aan publicatie op een elektronisch medium.
7.5	<i>Termijnen</i>	<i>Termijnen</i> Toelichting
7.5.1	Bij de Europese aanbesteding bedraagt de termijn tussen de dag van verzending van de aankondiging, bedoeld in artikel 7.2.2, en de dag van aanbesteding ten minste 52 dagen.	
7.5.2		Bij de nationale aanbesteding bedraagt de termijn tussen de dag van de bekendmaking, bedoeld in artikel 7.2.1, en de dag van aanbesteding ten minste 36 dagen.
7.6	<i>Bijzondere verplichtingen concessiehouder</i>	<i>Bijzondere verplichtingen concessiehouder</i> Toelichting
7.6.1	De aanbesteder kan: <ul style="list-style-type: none"> - hetzij de concessiehouder verplichten om opdrachten van ten minste 30% van de totale waarde van het werk waarvoor een concessie wordt verleend aan derden uit te besteden, met dien verstande dat de mogelijkheid wordt opengelaten dat de gegadigden dit percentage verhogen. Dit minimumpercentage dient in de concessieovereenkomst te worden vermeld; - hetzij de gegadigden voor de concessie verzoeken zelf in hun aanbiedingen aan te geven welk percentage van de totale waarde van het werk waarvoor de concessie wordt verleend, zij in voorkomend geval aan derden denken uit te besteden. 	De aanbesteder kan: <ul style="list-style-type: none"> - hetzij de concessiehouder verplichten om opdrachten van ten minste 30% van de totale waarde van het werk waarvoor een concessie wordt verleend aan derden uit te besteden, met dien verstande dat de mogelijkheid wordt opengelaten dat de gegadigden dit percentage verhogen. Dit minimumpercentage dient in de concessieovereenkomst te worden vermeld; - hetzij de gegadigden voor de concessie verzoeken zelf in hun aanbiedingen aan te geven welk percentage van de totale waarde van het werk waarvoor de concessie wordt verleend, zij in voorkomend geval aan derden denken uit te besteden.

7.6.2	<p>De aanbesteder kan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hetzij de concessiehouder verplichten om opdrachten die door de concessiehouder worden uitbesteed volgens de openbare of niet-openbare procedure aan te besteden, indien de opdracht een door de aanbesteder bepaalde waarde overstijgt. Deze waarde dient in de concessieovereenkomst te worden vermeld; - hetzij de concessiehouder verplichten om bij opdrachten die door de concessiehouder worden uitbesteed bepaalde minimumtermijnen in acht te nemen voor aanmelding van gegadigden danwel voor het indienen van de inschrijvingen. 	<p>De aanbesteder kan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hetzij de concessiehouder verplichten om opdrachten die door de concessiehouder worden uitbesteed volgens de openbare of niet-openbare procedure aan te besteden, indien de opdracht een door de aanbesteder bepaalde waarde overstijgt. Deze waarde dient in de concessieovereenkomst te worden vermeld; - hetzij de concessiehouder verplichten om bij opdrachten die door de concessiehouder worden uitbesteed bepaalde minimumtermijnen in acht te nemen voor aanmelding van gegadigden danwel voor het indienen van de inschrijvingen.
7.6.3	<p>De concessiehouder is niet gehouden tot bekendmaking van een uit te besteden opdracht wanneer deze opdracht aan één of meer van de volgende voorwaarden voldoet:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. indien in het kader van de openbare aanbesteding of de aanbesteding met voorafgaande selectie geen inschrijvingen of geen passende inschrijvingen zijn gedaan, mits de oorspronkelijke voorwaarden voor de opdracht niet wezenlijk worden gewijzigd; b. voor werken waarvan de uitvoering om technische of artistieke redenen of om redenen van bescherming van exclusieve rechten slechts aan een bepaald aannemingsbedrijf kan worden toevertrouwd; c. voor zover zulks strikt noodzakelijk is, indien de termijnen voor de openbare aanbesteding, de aanbesteding met voorafgaande selectie dan wel de onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking wegens dwingende spoed, als gevolg van gebeurtenissen die door de betrokken aanbesteder niet konden worden voorzien, niet in acht kunnen worden genomen. De omstandigheden waarop ter verantwoording van de dwingende spoed een beroep wordt gedaan, mogen in geen geval aan de aanbesteder te wijten zijn; d. voor aanvullende werken die niet in het oorspronkelijk gegunde project of in het eerste contract waren opgenomen en die als gevolg van onvoorziene omstandigheden noodzakelijk zijn geworden voor de uitvoering van het daarin beschreven werk, mits de gunning geschiedt aan de aannemer die dit werk uitvoert: <ul style="list-style-type: none"> - wanneer deze werken uit technisch of economisch oogpunt niet zonder overwegende bezwaren voor de aanbesteder van de hoofdopdracht kunnen worden gescheiden, of - wanneer deze werken, hoewel zij kunnen worden gescheiden van 	<p>De concessiehouder is niet gehouden tot bekendmaking van een uit te besteden opdracht wanneer deze opdracht aan één of meer van de volgende voorwaarden voldoet:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. indien in het kader van de openbare aanbesteding of de aanbesteding met voorafgaande selectie geen inschrijvingen of geen passende inschrijvingen zijn gedaan, mits de oorspronkelijke voorwaarden voor de opdracht niet wezenlijk worden gewijzigd; b. voor werken waarvan de uitvoering om technische of artistieke redenen of om redenen van bescherming van exclusieve rechten slechts aan een bepaald aannemingsbedrijf kan worden toevertrouwd; c. voor zover zulks strikt noodzakelijk is, indien de termijnen voor de openbare aanbesteding, de aanbesteding met voorafgaande selectie dan wel de onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking wegens dwingende spoed, als gevolg van gebeurtenissen die door de betrokken aanbesteder niet konden worden voorzien, niet in acht kunnen worden genomen. De omstandigheden waarop ter verantwoording van de dwingende spoed een beroep wordt gedaan, mogen in geen geval aan de aanbesteder te wijten zijn; d. voor aanvullende werken die niet in het oorspronkelijk gegunde project of in het eerste contract waren opgenomen en die als gevolg van onvoorziene omstandigheden noodzakelijk zijn geworden voor de uitvoering van het daarin beschreven werk, mits de gunning geschiedt aan de aannemer die dit werk uitvoert: <ul style="list-style-type: none"> - wanneer deze werken uit technisch of economisch oogpunt niet zonder overwegende bezwaren voor de aanbesteder van de hoofdopdracht kunnen worden gescheiden, of - wanneer deze werken, hoewel zij kunnen worden gescheiden van

Aanbestedingsreglement Werken 2004

	<p>de uitvoering van de oorspronkelijke opdracht, strikt noodzakelijk zijn voor de vervolmaking van het werk waarop die opdracht betrekking heeft.</p> <p>Het gezamenlijk bedrag van de opdrachten, geplaatst ter zake van de aanvullende werken, mag echter niet hoger zijn dan 50% van het bedrag van de hoofdopdracht;</p> <p>e. ingeval van nieuwe werken, bestaande uit de herhaling van soortgelijke werken die door dezelfde aanbesteder aan de met een eerste opdracht belaste aannemer worden toevertrouwd, mits deze werken overeenstemmen met een basisproject dat het voorwerp vormde van een eerste opdracht die werd geplaatst overeenkomstig de openbare aanbestedingsprocedure of de aanbestedingsprocedure met voorafgaande selectie. De mogelijkheid om deze procedure toe te passen moet reeds bij het uitschrijven van de aanbesteding van het eerste deel van het werk worden vermeld. Tot deze procedure kan slechts worden overgegaan gedurende een periode van drie jaar volgend op de oorspronkelijke opdracht.</p>	<p>de uitvoering van de oorspronkelijke opdracht, strikt noodzakelijk zijn voor de vervolmaking van het werk waarop die opdracht betrekking heeft.</p> <p>Het gezamenlijk bedrag van de opdrachten, geplaatst ter zake van de aanvullende werken, mag echter niet hoger zijn dan 50% van het bedrag van de hoofdopdracht;</p> <p>e. ingeval van nieuwe werken, bestaande uit de herhaling van soortgelijke werken die door dezelfde aanbesteder aan de met een eerste opdracht belaste aannemer worden toevertrouwd, mits deze werken overeenstemmen met een basisproject dat het voorwerp vormde van een eerste opdracht die werd geplaatst overeenkomstig de openbare aanbestedingsprocedure of de aanbestedingsprocedure met voorafgaande selectie. De mogelijkheid om deze procedure toe te passen moet reeds bij het uitschrijven van de aanbesteding van het eerste deel van het werk worden vermeld. Tot deze procedure kan slechts worden overgegaan gedurende een periode van drie jaar volgend op de oorspronkelijke opdracht.</p>
7.7	<i>Geschillen</i>	<i>Geschillen</i> Toelichting
7.7.1	Ieder geschil tussen de bij de aanbestedingsprocedure betrokkenen dat ontstaat naar aanleiding van de aanbestedingsprocedure waarop dit reglement van toepassing is verklaard, zal, tenzij anders nader door de betrokkenen wordt overeengekomen, bij uitsluiting worden voorgelegd aan de burgerlijke rechter.	Ieder geschil tussen de bij de aanbestedingsprocedure betrokkenen dat ontstaat naar aanleiding van de aanbestedingsprocedure waarop dit reglement van toepassing is verklaard, zal, tenzij anders nader door de betrokkenen wordt overeengekomen, bij uitsluiting worden voorgelegd aan de burgerlijke rechter.
7.7.2	Een betrokkene die een geschil als bedoeld in artikel 7.7.1 aanhangig wenst te maken, dient dit niet later dan drie maanden na het ontstaan van dat geschil, doch in ieder geval niet later dan drie maanden na de datum van het verlenen van de concessie aanhangig te maken, tenzij het geschil voortvloeit uit een omstandigheid, welke eerst na verloop van die periode is gebleken. In dit laatste geval gaat de termijn van drie maanden in op de dag dat de desbetreffende omstandigheid is gebleken.	Een betrokkene die een geschil als bedoeld in artikel 7.7.1 aanhangig wenst te maken, dient dit niet later dan drie maanden na het ontstaan van dat geschil, doch in ieder geval niet later dan drie maanden na de datum van het verlenen van de concessie aanhangig te maken, tenzij het geschil voortvloeit uit een omstandigheid, welke eerst na verloop van die periode is gebleken. In dit laatste geval gaat de termijn van drie maanden in op de dag dat de desbetreffende omstandigheid is gebleken.

8	HOOFDSTUK VIII EXPERIMENTEREN	HOOFDSTUK VIII EXPERIMENTEREN
	Europees	Nationaal
Artikel		
8.1	<i>Omschrijving</i>	<i>Omschrijving</i> Toelichting
8.1.1	De aanbesteder kan met het oogmerk om doelmatiger aan te besteden bij wijze van experiment afwijken van de in dit aanbestedingsreglement beschreven procedures. De wettelijke voorschriften en de algemene beginselen van het aanbestedingsrecht worden bij het experiment in acht genomen.	De aanbesteder kan met het oogmerk om doelmatiger aan te besteden bij wijze van experiment afwijken van de in dit aanbestedingsreglement beschreven procedures. De wettelijke voorschriften en de algemene beginselen van het aanbestedingsrecht worden bij het experiment in acht genomen.
8.1.2	De aanbesteder beschrijft de experimentele procedure in de bekendmaking en motiveert het beoogde doel en de wijze waarop hij dit doel verwacht te bereiken.	De aanbesteder beschrijft de experimentele procedure in de bekendmaking en motiveert het beoogde doel en de wijze waarop hij dit doel verwacht te bereiken.
8.1.3	Nadat het experiment voltooid is publiceert de aanbesteder een evaluatie en stelt deze beschikbaar aan alle gegadigden en inschrijvers.	Nadat het experiment voltooid is publiceert de aanbesteder een evaluatie en stelt deze beschikbaar aan alle gegadigden en inschrijvers.

9	HOOFDSTUK IX SLOTBEPALING	HOOFDSTUK IX SLOTBEPALING
	Europees	Nationaal
Artikel		
9.1	<i>Slotbepaling</i>	<i>Slotbepaling</i>
	Dit reglement wordt aangehaald als: Aanbestedingsreglement Werken 2004.	Dit reglement wordt aangehaald als: Aanbestedingsreglement Werken 2004.

deel II

Bijlagen

Bijlage I:

Definities van enkele
technische specificaties

Bijlage II:

Standaardformulier A
Standaardformulier B
Standaardformulier C
Standaardformulier D

Bijlage III:

Model G
Model G1
Model H
Model K

DEFINITIES VAN ENKELE TECHNISCHE SPECIFICATIES

Deze regeling verstaat onder:

1. "Technische specificaties":

Alle technische voorschriften, met name die welke zijn opgenomen in het bestek, die een omschrijving geven van de vereiste kenmerken van een werk, een materiaal, een product of een levering en aan de hand waarvan op objectieve wijze een werk, een materiaal, een product of een levering zodanig kan worden omschreven dat dit beantwoordt aan het gebruik waarvoor het door de aanbesteder is bestemd. Deze voorschriften omvatten het niveau van kwaliteit en gebruiksgeschiktheid, veiligheid en afmetingen met inbegrip van de voorschriften voor het materiaal, het product of de levering inzake het systeem voor het waarborgen van de kwaliteit, de terminologie, de symbolen, de proefnemingen en proefnemingsmethoden, de verpakking en het merken of etiketteren. Zij omvatten eveneens de voorschriften voor het berekenen en het ontwerpen van het werk, de voorwaarden voor de proefnemingen, controle en oplevering van de werken, alsmede de bouwtechnieken of bouwwijzen en alle andere voorwaarden van technische aard die de aanbesteder bij algemene dan wel bijzondere maatregel kan voorschrijven met betrekking tot de werken en tot de materialen of bestanddelen waaruit deze werken zijn samengesteld.

2. "Norm":

Technische specificatie die door een erkende normaliseringsinstelling voor herhaalde of voortdurende toepassing is goedgekeurd, waarvan de inachtneming in beginsel niet verplicht is.

3. "Europese norm":

Norm die door het Europees Comité voor Normalisatie (CEN) of het Europees Comité voor Elektrotechnische Normalisatie (CENELEC) als "Europese Norm (EN)" of "Harmonisatiebeleid (HD)" is goedgekeurd volgens de gemeenschappelijke regels van deze organisaties.

4. **"Europese technische goedkeuring":**

Op de bevinding dat aan de fundamentele voorschriften wordt voldaan, gebaseerde, gunstig uitvallende technische beoordeling, waarbij een product geschikt wordt verklaard voor het gebruik voor bouwdoeleinden volgens zijn intrinsieke eigenschappen en de voor de toepassing en het gebruik ervan vastgestelde voorwaarden. De Europese technische goedkeuring wordt afgegeven door de te dien einde door de Lidstaat erkende instelling.

5. **"Gemeenschappelijke technische specificatie":**

De technische specificatie die volgens een door de lidstaten erkende procedure is opgesteld met het oog op een uniforme toepassing in alle Lidstaten en die in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen is bekendgemaakt.

6. **"Fundamentele voorschriften":**

Voorschriften met betrekking tot de veiligheid, de gezondheid en andere aspecten van algemeen belang waaraan de werken kunnen voldoen.

	Standaardformulier A Gegevens voor de bekendmaking en de enuntiatieve aankondiging van een opdracht	
	Opgemaakt formulier via de officiële site van de EU: simap.eu.int Of in te vullen via de internetapplicatie bij de site: www.aanbestedingskalender.nl	
Afdeling	Omschrijving	ARW 2004 Europees
	Werken	v
	Valt de opdracht onder de Overeenkomst inzake overheidsopdrachten	v
I	AANBESTEDENDE DIENST	
I.1	Officiële naam en adres van de aanbestedende dienst	
	Organisatie	v
	Ter attentie van	o
	Adres	v
	Postcode	v
	Gemeente/Stad	v
	Land	v
	Telefoon	v
	Fax	o
	Elektronische post (e-mail)	o
	Internet adres (URL)	o
I.2	Adres waar nadere inlichtingen verkrijgbaar zijn - Indien anders dan onder I.1, bijlage A invullen	v
I.3	Type van aanbestedende dienst - Centrale overheid - Regionale/lokale overheid - Europese instelling - Publiek rechtelijke instelling - andere	v

Europees Standaardformulier A - Enuntiatieve aankondiging van opdracht - Werken
v = verplicht, o = optioneel, i = in voorkomend geval, n = niet van toepassing

BIJLAGE II: Standaardformulier A

II VOORWERP VAN DE OPDRACHT		
II.1	Door de aanbestedende dienst aan de opdracht gegeven benaming	o
II.2	Plaats van uitvoering van de werken	v
	NUTS code	o
II.3	Nomenclatuur	
II.3.1	CPV – classificatie (Common Procurement Vocabulary) - Hoofdopdracht - Hoofdcategorieën - Subcategorieën - Bijkomende opdrachten - Hoofdcategorieën - Subcategorieën	o
II.3.2	Andere relevante nomenclatuur (NACE)	v
II.4	Aard en omvang van de werken	v
II.5	Geschatte kosten (excl.BTW) van het voorgestelde werk - bedrag tussen <minimaal> en <maximaal> en valuta aangeven indien bekend.	o
II.6	Voorziene data	
	- Begin van de aanbestedingsprocedure	o
	- Begin van de uitvoering	o
II.7	Voorziene voltooiingsdatum	o
II.8	Belangrijkste financierings- en betalingswijze	o
II.9	Overige inlichtingen	i
IV ADMINISTRatieve INFORMATIE		
IV.1	Door de aanbestedende dienst aan het dossier gegeven referentienummer	o
VI AANVULLENDE INLICHTINGEN		
VI.1	Betreft het een vrijwillige publicatie	v
VI.2	Heeft deze opdracht betrekking op een project/ programma dat door de fondsen van de EU wordt gefinancierd? - Zo ja, aangeven welk project/programma, alsmede elke nuttige referentie	o
VI.3	Datum van verzending van de aankondiging datum, tijdstip en plaats vermelden	v

Europees Standaardformulier A - Enuntiatieve aankondiging van opdracht - Werken
 v = verplicht, o = optioneel, i = in voorkomend geval, n = niet van toepassing

BIJLAGE II: Standaardformulier A

BIJLAGE A		
1.2	Adres waar nadere inlichtingen kunnen worden verkregen	
	Organisatie	v
	Ter attentie van	v
	Adres	v
	Postcode	v
	Gemeente/Stad	v
	Land	v
	Telefoon	v
	Fax	o
	Elektronische post (e-mail)	o
	Internet adres (URL)	o
BIJLAGE B – INLICHTINGEN OVER PERCELEN		
	Perceel nr.	v
1	Nomenclatuur	
1.1	CPV-classificatie (Common Procurement Vocabulary)	o
	- Hoofdoopdracht	o
	- Hoofdcategorieën	o
	- Subcategorieën (in voorkomende gevallen)	o
	- Bijkomende opdrachten	o
	- Hoofdcategorieën	o
	- Subcategorieën (in voorkomende gevallen)	o
1.2	Andere relevante nomenclatuur (NACE)	v
2	Aard en omvang	v
3	Geschatte kosten (excl. BTW)	o
4	Voorziene data	
	- Aanvang van de aanbestedingsprocedure	o
	- Begin van de uitvoering	o
5	Datum van voltooiing	o

Europees Standaardformulier A - Enuntiatieve aankondiging van opdracht - Werken
 v = verplicht, o = optioneel, i = in voorkomend geval, n = niet van toepassing

Standaardformulier B: Gegevens voor de bekendmaking en aankondiging van de opdracht			
	Opgemaakt formulier via de officiële site van de EU: simap.eu.int Of in te vullen via de internetapplicatie bij de site: www.aanbestedingskalender.nl		
Afdeling	Omschrijving	ARW 2004 Europees	ARW 2004 Nationaal
	Werken	v	n
	Valt de opdracht onder de Overeenkomst inzake overheidsopdrachten	v	n
I	AANBESTEDENDE DIENST		
I.1	Officiële naam en adres van de aanbestedende dienst		
	Organisatie	v	v
	Ter attentie van	o	o
	Adres	v	v
	Postcode	v	v
	Gemeente/Stad	v	v
	Land	v	v
	Telefoon	v	v
	Fax	o	o
	Elektronische post (e-mail)	o	o
	Internet adres (URL)	o	o
I.2	Adres waar nadere inlichtingen verkrijgbaar zijn - Indien anders dan onder I.1, bijlage A invullen	v	v
I.3	Adres waar bescheiden verkrijgbaar zijn - Indien anders dan onder I.1, bijlage A invullen	v	v
I.4	Adres voor indiening van offertes/aanvragen tot deelneming - Indien anders dan onder I.1, bijlage A invullen	v	v
I.5	Type van aanbestedende dienst - Centrale overheid - Regionale/lokale overheid - Europese instelling - Publiek rechtelijke instelling - andere	v	n

Europees Standaardformulier A - Enuntiatieve aankondiging van opdracht - Werken
v = verplicht, o = optioneel, i = in voorkomend geval, n = niet van toepassing

II	VOORWERP VAN DE OPDRACHT		
II.1	Beschrijving		
II.1.1	Aard van de opdracht voor de uitvoering van werken - Uitvoering, - Ontwerp en Uitvoering of - Uitvoering met welke middelen ook van een werk dat aan de door de aanbestedende dienst vastgestelde eisen voldoet	v	o
II.1.4	Betreft het een raamcontract	o	o
II.1.5	Door de aanbestedende dienst aan de opdracht gegeven benaming	o	o
II.1.6	Beschrijving/voorwerp van de opdracht	v	v
II.1.7	Plaats van uitvoering van de werken	v	v
	NUTS code	o	o
II.1.8	Nomenclatuur		
II.1.8.1	CPV – classificatie (Common Procurement Vocabulary) - Hoofdpdpracht - Hoofdcategorieën - Subcategorieën - Bijkomende opdrachten - Hoofdcategorieën - Subcategorieën	o	o
II.1.8.2	Andere relevante nomenclatuur (NACE)	v	o
II.1.9	Verdeling in percelen - in geval van percelen: vul voor elk perceel bijlage B in - Geef aan of offertes kunnen worden ingediend voor: - Eén perceel - Meerdere percelen - Alle percelen tezamen	v	v
II.1.10	Worden varianten in aanmerking genomen - Bij het gunningcriterium van de "laagste prijs" kunnen, in het geval van een Europese aanbesteding, geen varianten in aanmerking genomen worden. Bij de nationale aanbesteding dient, indien gewenst, in de bekendmaking aangegeven te worden dat varianten mogen worden aangeboden - Bij het gunningcriterium van de "economisch meest voordelige aanbidding" mogen, zowel bij de Europese als de nationale aanbesteding, varianten worden ingediend, tenzij dit uitdrukkelijk in de bekendmaking wordt uitgesloten.	i	i
II.2	Hoeveelheid of omvang van de opdracht		
II.2.1	Globale hoeveelheid of omvang - In voorkomend geval inclusief alle percelen en opties.	i	i
II.2.2	Opties. Tijdstip waarop zij kunnen worden uitgeoefend	i	i
II.3	Duur of uitvoeringstermijn van de opdracht - Ofwel termijn: - In maanden en/of dagen vanaf de gunning van de opdracht - Vanaf een bepaalde datum en/of tot een bepaalde datum	v	v

Europees Standaardformulier A - Enuntiatieve aankondiging van opdracht - Werken

v = verplicht, o = optioneel, i = in voorkomend geval, n = niet van toepassing

BIJLAGE II: Standaardformulier B

III JURIDISCHE, ECONOMISCHE, FINANCIËLE EN TECHNISCHE INFORMATIE			
III.1	Voorwaarden met betrekking tot de opdracht		
III.1.1	Verlangde borgsommen en waarborgen	i	i
III.1.2	Belangrijkste financierings- en betalingsvoorwaarden en/of verwijzing naar de voorschriften dienaangaande	i	i
III.1.3	Rechtsvorm die de combinatie van aannemers, leveranciers of dienstverleners, waaraan de opdracht wordt gegund, moet hebben	i	i
III.2	Voorwaarden voor deelneming		
III.2.1	Inlichtingen betreffende de eigen situatie van de aannemers / leveranciers / dienstverleners en inlichtingen en formaliteiten die nodig zijn voor de beoordeling van de minimaal vereiste economische, financiële en technische capaciteit	v	v
III.2.1.1	Juridische situatie – verlangde bewijsstukken - Hier rekening te houden met de beleidsregels integriteit en uitsluiting bij aanbesteding in de BIBOB-sectoren zoals gepubliceerd in de Staatscourant van 27 februari 2004, pagina 15 e.v., bijlage 1.	v	v
III.2.1.2	Economische en financiële draagkracht – verlangde bewijsstukken - Hier rekening te houden met de beleidsregels integriteit en uitsluiting bij aanbesteding in de BIBOB-sectoren zoals gepubliceerd in de Staatscourant van 27 februari 2004, pagina 15 e.v., bijlage 1.	v	v
III.2.1.3	Technische bekwaamheid – verlangde bewijsstukken	v	v
IV	PROCEDURE		
IV.1	Type van aanbestedingsprocedure Keuze uit: - openbaar - niet openbaar - versneld niet openbaar - onderhandeling - versnelde onderhandeling - onderhands (alleen nationaal en in een uitnodiging)	v	v
IV.1.1	Zijn de gegadigden reeds geselecteerd? - Alleen van toepassing bij de onderhandelingsprocedure. Gebruik de rubriek aanvullende inlichtingen onder VI.4 om meer informatie te verstrekken.	i	i
IV.1.2	Rechtvaardiging voor het gebruik van een versnelde procedure	i	i
IV.1.3	Eerdere aankondigingen betreffende dezelfde opdracht - Alleen bij een Europese aanbesteding.	i	n
IV.1.3.1	Enuntiatieve aankondiging betreffende dezelfde opdracht - Alleen bij een Europese aanbesteding. Nummer van de aankondiging in de inhoudsopgave alsmede de datum verschijnen van het Publicatieblad vermelden	i	n
IV.1.3.2	Andere voorafgaande aankondigingen Alleen bij een Europese aanbesteding. Nummer van de aankondiging in de inhoudsopgave alsmede de datum verschijnen van het Publicatieblad vermelden	i	n
IV.1.4	Aantal ondernemingen welke de aanbestedende dienst voornemens is uit te nodigen tot inschrijving - Vermelden: - Het aantal of - Het minimum en maximum	i	i

Europees Standaardformulier A - Enuntiatieve aankondiging van opdracht - Werken

v = verplicht, o = optioneel, i = in voorkomend geval, n = niet van toepassing

IV.2	Gunningscriteria		
	Laagste prijs of: Economisch meest voordelige aanbieding - Criteria vermeld in de uitnodiging - criteria vermelden, in afnemende volgorde van voorkeur dan wel anders. - Criteria vermeld in het bestek - criteria vermelden, in afnemende volgorde van voorkeur dan wel anders.	v	v
IV.3	ADMINISTRATIEVE INLICHTINGEN		
IV.3.1	Referentienummer van het dossier bij de aanbestedende dienst	o	o
IV.3.2	Bestekken en aanvullende stukken – voorwaarden voor verkrijging ervan - verkrijgbaar tot: <datum> - prijs en valuta - voorwaarden wijze van betalen	v	v
IV.3.3	Uiterste termijn voor ontvangst van offertes of aanvragen tot deelneming - bij de openbare procedure: <datum> - bij de niet-openbare of de onderhandelingsprocedure: het aantal dagen vanaf de verzending van de uitnodiging	v	v
IV.3.4	Verzending van uitnodigingen tot inschrijven aan geselecteerde gegadigden - Bij de niet-openbare en de onderhandelingsprocedure, de voorziene datum.	i	i
IV.3.5	Taal of talen die mogen worden gebruikt bij het indienen van de aanbieding of het verzoek tot deelneming	v	o
IV.3.6	Minimumtermijn gedurende welke de inschrijver zijn aanbieding gestand moet doen. - Vermelden: - Tot <datum> of - Aantal maanden en/of aantal dagen vanaf de uiterste datum voor ontvangst van de offertes	v	v
IV.3.7	Omstandigheden waarin de offertes worden geopend	o	o
IV.3.7.1	Personen die bij de opening van de offertes worden toegelaten	i	i
IV.3.7.2	Datum, tijdstip en plaats	v	v

Europees Standaardformulier A - Enuntiatieve aankondiging van opdracht - Werken

v = verplicht, o = optioneel, i = in voorkomend geval, n = niet van toepassing

BIJLAGE II: Standaardformulier B

VI	AANVULLENDE INLICHTINGEN		
VI.1	Betreft het een vrijwillige publicatie	v	n
VI.2	In voorkomend geval, aangeven of deze opdracht periodiek zal worden herhaald en wanneer naar verwachting nieuwe aankondigingen zullen worden bekendgemaakt.	i	n
VI.3	Heeft deze opdracht betrekking op een project/ programma dat door de fondsen van de EU wordt gefinancierd?	o	n
VI.4	Overige inlichtingen		
	- Het van toepassing zijn van het ARW2004	v	v
	- Wanneer inlichtingen worden gegeven	i	i
	- Indien de opdrachtgever een inlichtingenbijeenkomst houdt de datum, het tijdstip en de plaats van de bijeenkomst, dan wel		
	- indien schriftelijk en/of telefonisch vragen gesteld kunnen worden het uiterste tijdstip waarop deze vragen door de aanbesteder in ontvangst worden genomen.		
	- Waar en wanneer een aanwijzing ter plaatse wordt gegeven	i	i
	- Indien de opdrachtgever een aanwijzing ter plaatse houdt de datum, het tijdstip en de plaats van de bijeenkomst.		
	- Waar en op welke data het bestek, de nota van inlichtingen en het proces-verbaal ter inzage liggen	i	i
	- Indien van toepassing: begin- en einddatum, alsmede de uren van de dag en de plaats.		
	- De wijze waarop de keuze tot uitnodiging wordt bepaald	i	i
	- Indien het geval van het gunningcriterium van de economisch meest voordelige aanbieder		
	- Naam en adres van de directievoerende instantie, voorzover deze op het tijdstip van bekendmaking bekend zijn	i	i
VI.5	Datum van verzending van de aankondiging	v	n
	- datum, tijdstip en plaats vermelden		

Europees Standaardformulier A - Enuntiatieve aankondiging van opdracht - Werken

v = verplicht, o = optioneel, i = in voorkomend geval, n = niet van toepassing

BIJLAGE A			
1.2	Adres waar nadere inlichtingen kunnen worden verkregen		
	Organisatie	v	v
	Ter attentie van	v	v
	Adres	v	v
	Postcode	v	v
	Gemeente/Stad	v	v
	Land	v	v
	Telefoon	v	v
	Fax	o	o
	Elektronische post (e-mail)	o	o
	Internet adres (URL)	o	o
1.3	Adres waar documentatie betreffende deze aankondiging kan worden verkregen		
	Organisatie	v	v
	Ter attentie van	v	v
	Adres	v	v
	Postcode	v	v
	Gemeente/Stad	v	v
	Land	v	v
	Telefoon	v	v
	Fax	o	o
	Elektronische post (e-mail)	o	o
	Internet adres (URL)	o	o
1.4	Adres voor indiening van offertes / aanvragen tot deelneming		
	Organisatie	v	v
	Ter attentie van	v	v
	Adres	v	v
	Postcode	v	v
	Gemeente/Stad	v	v
	Land	v	v
	Telefoon	v	v
	Fax	o	o
	Elektronische post (e-mail)	o	o
	Internet adres (URL)	o	o

Europees Standaardformulier A - Enuntiatieve aankondiging van opdracht - Werken
v = verplicht, o = optioneel, i = in voorkomend geval, n = niet van toepassing

BIJLAGE B - INLICHTINGEN BETREFFENDE PERCELEN			
	Perceel nr.	v	v
1	Nomenclatuur		
1.1	CPV – classificatie (Common Procurement Vocabulary) - Hoofdopdracht - Hoofdcategorieën - Subcategorieën - Bijkomende opdrachten - Hoofdcategorieën Subcategorieën	o	o
1.2	Andere relevante nomenclatuur (NACE)	v	v
2	Korte beschrijving	v	v
3	Omvang of hoeveelheid	v	v
4	Afwijkende begindatum voor de uitvoering	i	i

Europees Standaardformulier A - Enuntiatieve aankondiging van opdracht - Werken
v = verplicht, o = optioneel, i = in voorkomend geval, n = niet van toepassing

	Standaardformulier C Gegevens voor de bekendmaking en Aankondiging van een geplaatste opdracht	
	Opgemaakt formulier via de officiële site van de EU: simap.eu.int Of in te vullen via de internetapplicatie bij de site: www.aanbestedingskalender.nl	
Afdeling	Omschrijving	ARW 2004 Europees
	Werken	v
	Valt de opdracht onder de Overeenkomst inzake overheidsopdrachten	v
I	AANBESTEDENDE DIENST	
I.1	Officiële naam en adres van de aanbestedende dienst	
	Organisatie	v
	Ter attentie van	o
	Adres	v
	Postcode	v
	Gemeente/Stad	v
	Land	v
	Telefoon	v
	Fax	o
	Elektronische post (e-mail)	o
	Internet adres (URL)	o
I.2	Type van aanbestedende dienst - Centrale overheid - Regionale/lokale overheid - Europese instelling - Publiek rechtelijke instelling - andere	o

Europees Standaardformulier A - Enuntiatieve aankondiging van opdracht - Werken
v = verplicht, o = optioneel, i = in voorkomend geval, n = niet van toepassing

BIJLAGE II: Standaardformulier C

II VOORWERP VAN DE OPDRACHT		
II.1	Aard van de opdracht - vul in: Werken	v
II.2	Betreft het een raamcontract	o
II.3	Nomenclatuur	
II.3.1	CPV – classificatie (Common Procurement Vocabulary) - Hoofdoopdracht - Hoofdcategorieën - Subcategorieën - Bijkomende opdrachten - Hoofdcategorieën - Subcategorieën	o
II.3.2	Andere relevante nomenclatuur (NACE)	v
II.4	Door de aanbestedende dienst aan de opdracht gegeven benaming	o
II.5	Korte beschrijving/voorwerp van de opdracht	v
II.6	Geraamde totale waarde (excl. BTW)	v
IV PROCEDURE		
IV.1	Type van aanbestedingsprocedure Keuze uit: - openbaar - niet openbaar - versneld niet openbaar - onderhandeling - versnelde onderhandeling - onderhands (alleen nationaal en in een uitnodiging)	v
IV.1.1	Rechtvaardiging voor het gebruik van een onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande publicatie van een aankondiging - Vul de bijlage bij dit formulier in.	i
IV.2	Gunningscriteria	
	- Laagste prijs of: - Economisch meest voordelige aanbidding, gelet op: ... - Criteria vermelden	v

Europees Standaardformulier A - Enuntiatieve aankondiging van opdracht - Werken
v = verplicht, o = optioneel, i = in voorkomend geval, n = niet van toepassing

BIJLAGE II: Standaardformulier C

V	GUNNING VAN DE OPDRACHT	
V.1	Gunning en waarde van de opdracht	
V.1.1	Naam en adres van de aannemer aan wie de opdracht is gegund	
	Opdrachtnummer	o
	Organisatie	v
	Ter attentie van	o
	Adres	v
	Postcode	v
	Gemeente/Stad	v
	Land	v
	Telefoon	v
	Fax	o
	Elektronische post (e-mail)	o
	Internet adres (URL)	o
V.1.2	Informatie over de prijs van de opdracht of de hoogst en laagst geprijsde offerte die in aanmerking zijn genomen (prijs excl. BTW)	v
V.2	Onderaanneming	
V.2.1	Komt de opdracht in aanmerking voor onderaanneming	v
	Waarde of percentage dat voor onderaanneming in aanmerking komt of onbekend - zo ja, vermeld de waarde of het percentage van de opdracht dat in aanmerking komt voor onderaanneming, vermeld: - De waarde excl. BTW en de valuta, of - Het percentage, of - Onbekend	i
VI	AANVULLENDE INLICHTINGEN	
VI.1	Betreft het een vrijwillige publicatie	v
VI.2	Referentienummer van het dossier bij de aanbestedende dienst	o
VI.3	Datum van gunning van de opdracht	v
VI.4	Aantal ontvangen offertes	v
VI.5	Voor deze opdracht is eerder een aankondiging verschenen in het PBEG - Nummer van de aankondiging in de inhoudsopgave alsmede de datum verschijnen van het Publicatieblad vermelden	i
VI.6	Heeft de opdracht betrekking op een project/programma dat door de fondsen van de EU wordt gefinancierd Zo ja, aangeven welk project/programma, alsmede elke nuttige referentie	i
VI.7	Overige inlichtingen	i
VI.8	Verzenddatum van deze aankondiging	v

Europees Standaardformulier A - Enuntiatieve aankondiging van opdracht - Werken

v = verplicht, o = optioneel, i = in voorkomend geval, n = niet van toepassing

**BIJLAGE
AANKONDIGING GEPLAATSTE OPDRACHT**

WERKEN

IV.1.1) Rechtvaardiging van de keuze voor een onderhandelingsprocedure

De motivering van de keuze voor een onderhandelingsprocedure moet in overeenstemming zijn met de ter zake dienende artikelen in de richtlijnen: **Werken Artikel 7 Richtlijn 93/37/EEG**

IV.1.1.1) Onderhandelingsprocedure met voorafgaande publicatie van een aankondiging *

a) Onregelmatige of onaanvaardbare inschrijvingen in het kader van een	- openbare procedure ☐
- niet-openbare procedure ☐	☐
b) De aard van de <i>werken/diensten</i> of de onzekere omstandigheden maken een vaststelling vooraf van de totale prijs niet mogelijk		☐
c) Wegens de aard van de te verlenen diensten kunnen de specificaties voor de opdracht niet voldoende nauwkeurig worden vastgesteld om de opdracht volgens openbare of niet-openbare procedures te kunnen plaatsen		☐
d) Het betreft werken die uitsluitend worden uitgevoerd ten behoeve van onderzoek, proefneming of ontwikkeling, en niet met het doel de rentabiliteit ervan vast te stellen of de kosten van onderzoek en ontwikkeling te dekken		☐

IV.1.1.2) Onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande publicatie van een aankondiging

e) Geen of geen passende inschrijvingen werden ontvangen in het kader van een	- openbare procedure ☐
- niet-openbare procedure ☐	☐
f) De betreffende producten worden uitsluitend om redenen van onderzoek, experiment, studie of ontwikkeling geproduceerd, onder de voorwaarden neergelegd in de richtlijn (alleen voor leveringen)		☐
g) De opdracht (werken/leveringen/diensten) kan slechts door één bepaalde inschrijver worden uitgevoerd om redenen van:	- technische aard ☐
- artistieke aard ☐
- bescherming van exclusieve rechten ☐	☐

BIJLAGE II: Standaardformulier C

- h) Dringende spoed als gevolg van gebeurtenissen die voor de aanbestedende dienst onvoorzienbaar waren en waarvan de omstandigheden in alle opzichten overeenstemmen met die welke zijn opgesomd in de richtlijnen
- i) Er worden aanvullende werken/leveringen/diensten besteld, in omstandigheden die in alle opzichten overeenstemmen met die welke zijn opgesomd in de richtlijnen
- j) Nieuwe werken/diensten, bestaande uit de herhaling van soortgelijke werken/diensten en besteld in omstandigheden die in alle opzichten overeenstemmen met die welke zijn opgesomd in de richtlijnen
- k) De dienstenopdracht wordt gegund aan de winnaar of een van de winnaars van een prijsvraag voor ontwerpen

Standaardformulier D			
Gegevens voor de bekendmaking en de aankondiging van een Concessie van Openbare Werken			
	Opgemaakt formulier via de officiële site van de EU: simap.eu.int Of in te vullen via de internetapplicatie bij de site: www.aanbestedingskalender.nl		
Afdeling	Omschrijving	ARW 2004 Europees	ARW 2004 Nationaal
	Werken	v	n
I	AANBESTEDENDE DIENST		
I.1	Officiële naam en adres van de aanbestedende dienst		
	Organisatie	v	v
	Ter attentie van	o	o
	Adres	v	v
	Postcode	v	v
	Gemeente/Stad	v	v
	Land	v	v
	Telefoon	v	v
	Fax	o	o
	Elektronische post (e-mail)	o	o
	Internet adres (URL)	o	o
I.2	Adres waar nadere inlichtingen verkrijgbaar zijn - Indien anders dan onder I.1, bijlage A invullen	v	v
I.3	Adres waar bescheiden verkrijgbaar zijn - Indien anders dan onder I.1, bijlage A invullen	v	v
I.4	Adres voor indiening van offertes/aanvragen tot deelneming - Indien anders dan onder I.1, bijlage A invullen	v	v
I.5	Type van aanbestedende dienst - Centrale overheid - Regionale/lokale overheid - Europese instelling - Publiek rechtelijke instelling - andere	v	n

Europees Standaardformulier A - Enuntiatieve aankondiging van opdracht - Werken
v = verplicht, o = optioneel, i = in voorkomend geval, n = niet van toepassing

BIJLAGE II: Standaardformulier D

II VOORWERP VAN DE OPDRACHT			
II.1	Beschrijving van de concessie		
II.1.1	Door de aanbestedende dienst aan de opdracht gegeven benaming	o	o
II.1.4	Beschrijving	v	v
II.1.3	Plaats van uitvoering van de werken	v	v
	NUTS code	o	o
II.1.4	Nomenclatuur		
II.1.4.1	CPV – classificatie (Common Procurement Vocabulary) - Hoofdoopdracht - Hoofdcategorieën - Subcategorieën - Bijkomende opdrachten - Hoofdcategorieën Subcategorieën	o	o
II.1.4.2	Andere relevante nomenclatuur (NACE)	v	o
II.2	Hoeveelheid of omvang van de opdracht		
II.2.1	Globale hoeveelheid of omvang	v	v
II.2.2	Minimumpercentage van de opdrachten voor de uitvoering van werken dat aan derden moet worden uitbesteed	i	i
III JURIDISCHE, ECONOMISCHE, FINANCIËLE EN TECHNISCHE INFORMATIE			
III.1	Voorwaarden voor deelneming		
III..1.1	Inlichtingen betreffende de eigen situatie van de aannemers / leveranciers / dienstverleners en inlichtingen en formaliteiten die nodig zijn voor de beoordeling van de minimaal vereiste economische, financiële en technische capaciteit	v	v
III.1.1.1	Juridische situatie – verlangde bewijsstukken - Hier rekening te houden met de beleidsregels integriteit en uitsluiting bij aanbesteding in de BIBOB-sectoren zoals gepubliceerd in de Staatscourant van 27 februari 2004, pagina 15 e.v., bijlage 1.	v	v
III.1.1.2	Economische en financiële draagkracht – verlangde bewijsstukken Hier rekening te houden met de beleidsregels integriteit en uitsluiting bij aanbesteding in de BIBOB-sectoren zoals gepubliceerd in de Staatscourant van 27 februari 2004, pagina 15 e.v., bijlage 1.	v	v
III.1.1.3	Technische bekwaamheid – verlangde bewijsstukken	v	v
IV PROCEDURE			
IV.1	Gunningscriteria	v	v
IV.2	Administratieve inlichtingen		
IV.2.1	Referentienummer van het dossier bij de aanbestedende dienst	o	o
IV.2.2	Uiterste datum voor ontvangst van blikken van belangstelling - de <datum> - het aantal dagen vanaf de verzending van de aankondiging	v	v
IV.2.3	Taal of talen die mogen worden gebruikt bij het indienen van de aanbieding of het verzoek tot deelneming	v	o

Europees Standaardformulier A - Enuntiatieve aankondiging van opdracht - Werken
v = verplicht, o = optioneel, i = in voorkomend geval, n = niet van toepassing

BIJLAGE II: Standaardformulier D

VI	AANVULLENDE INLICHTINGEN		
VI.1	Betreft het een vrijwillige publicatie	v	n
VI.2	Heeft deze opdracht betrekking op een project/ programma dat door de fondsen van de EU wordt gefinancierd?	o	n
VI.3	Overige inlichtingen (in voorkomende gevallen)		
	- Het van toepassing zijn van het ARW2004	v	v
	- Wanneer inlichtingen worden gegeven	i	i
	- Indien de opdrachtgever een inlichtingenbijeenkomst houdt de datum, het tijdstip en de plaats van de bijeenkomst, dan wel		
	- indien schriftelijk en/of telefonisch vragen gesteld kunnen worden het uiterste tijdstip waarop deze vragen door de aanbesteder in ontvangst worden genomen.		
	- Waar en wanneer een aanwijzing ter plaatse wordt gegeven	i	i
	- Indien de opdrachtgever een aanwijzing ter plaatse houdt de datum, het tijdstip en de plaats van de bijeenkomst.		
VI.4	Datum van verzending van de aankondiging	v	n
	- datum, tijdstip en plaats vermelden		

Europees Standaardformulier A - Enuntiatieve aankondiging van opdracht - Werken

v = verplicht, o = optioneel, i = in voorkomend geval, n = niet van toepassing

BIJLAGE II: Standaardformulier D

BIJLAGE A			
1.2	Adres waar nadere inlichtingen kunnen worden verkregen		
	Organisatie	v	v
	Ter attentie van	o	o
	Adres	v	v
	Postcode	v	v
	Gemeente/Stad	v	v
	Land	v	v
	Telefoon	v	v
	Fax	o	o
	Elektronische post (e-mail)	o	o
	Internet adres (URL)	o	o
1.3	Adres waar documentatie betreffende deze aankondiging kan worden verkregen		
	Organisatie		
	Ter attentie van	v	v
	Adres	o	o
	Postcode	v	v
	Gemeente/Stad	v	v
	Land	v	v
	Telefoon	v	v
	Fax	o	o
	Elektronische post (e-mail)	o	o
	Internet adres (URL)	o	o
1.4	Adres voor indiening van offertes / aanvragen tot deelneming		
	Organisatie	v	v
	Ter attentie van	o	o
	Adres	v	v
	Postcode	v	v
	Gemeente/Stad	v	v
	Land	v	v
	Telefoon	v	v
	Fax	o	o
	Elektronische post (e-mail)	o	o
	Internet adres (URL)	o	o

Europees Standaardformulier A - Enuntiatieve aankondiging van opdracht - Werken

v = verplicht, o = optioneel, i = in voorkomend geval, n = niet van toepassing

MODEL G Inschrijvingsbiljet

Korte omschrijving	
De hierna te noemen inschrijver(s):	
a.	1
gevestigd te.....	2
b.	1
gevestigd te	2
c.	1
gevestigd te	2
verklaart (verklaren) zich door ondertekening dezes bereid de uitvoering van:	3
aan te nemen voor een bedrag, de omzetbelasting daarin niet begrepen, van:	
€	4
(..... euro)	5
Het bedrag van de terzake verschuldigde omzetbelasting bedraagt:	
€	6
(..... euro)	7
De door de inschrijver(s) op te geven verrekenprijzen, waarin geen bedragen voor omzetbelasting zijn begrepen, zijn vermeld op de hier bijgaande ondertekende staat.	8
De inschrijvers wijzen als gemachtigde om hen voor alle zaken te vertegenwoordigen aan de hierboven onder a genoemde inschrijver.	9
De inschrijver(s) verklaart (verklaren) deze aanbieding te doen overeenkomstig de bepalingen van het Aanbestedingsreglement Werken 2004 en met inachtneming van de bepalingen en de gegevens zoals deze zijn omschreven in het bestek, de nota van inlichtingen en het proces-verbaal van aanwijzing.	

Gedaan te de (datum)

De inschrijver(s),

- a. (handtekening)
b. (handtekening)
c. (handtekening)

Toelichting

1. Bij een natuurlijk persoon naam en voornamen voluit, bij een rechtspersoon de statutaire naam.
2. Bij een natuurlijk persoon de woonplaats, bij een rechtspersoon de vestigingsplaats, met volledig adres en zonodig vermelding van de provincie en het land.
3. Omschrijving overeenkomstig het hoofd van het bestek, met vermelding van nummer en dienstjaar of andere bijzondere aanduiding van het bestek en mededeling van het perceel, de samengevoegde percelen of het geheel van de percelen.
4. Inschrijvingsom in cijfers.
5. Inschrijvingsom in letters.
6. Bedrag van de omzetbelasting in cijfers.
7. Bedrag van de omzetbelasting in letters.
8. Deze zin niet op te nemen, althans niet in te vullen, indien in het bestek of de nota van inlichtingen niet is bepaald, dat bij de inschrijving verrekenprijzen moeten worden opgegeven.
9. Deze aanwijzing is alleen van toepassing, indien de inschrijving door twee of meer inschrijvers gezamenlijk geschiedt.

Model G1 Staat van verrekenprijzen

Staat van verrekenprijzen behorende bij het inschrijvingsbiljet waarin de inschrijver(s) zich door ondertekening dezes bereid verklaart (verklaren) tot uitvoering van:

..... 1

Volgnummer	Beschrijving	Eenheid	Verrekenprijs in Euro's (excl. OB)

Gedaan te de (datum)

De inschrijver(s),
 (handtekening(en)).

Toelichting

1. Omschrijving overeenkomstig het hoofd van het bestek met vermelding van nummer en dienstjaar of andere bijzondere aanduiding van het bestek en mededeling van het perceel, de samengevoegde of het geheel der percelen.

MODEL H Proces-verbaal van aanbesteding

Opdag, de (datum), om uur, 1
 te 2
 is door mij

 overgegaan tot het openen van de inschrijvingsbiljetten voor de aanneming van: 3

 Bij de gehouden 4
 zijn ingekomen inschrijvingen, waarvan de onderstaande staat (.....staten)
 is (zijn) opgemaakt 5

Inschrijvers (met hun adressen)	Perceel, percelen of totaal	Inschrijvings- sommen (excl. OB) 6	Bijzonderheden

Opgemaakt te, de (datum)
 Handtekening (van degene die de aanbesteding heeft gehouden),

Toelichting

1. Dag, datum, uur, plaats en adres, waar de aanbesteding is gehouden.
2. Naam van degene, die de aanbesteding houdt en de hoedanigheid waarin hij zulks doet, zoals: aanbesteder, gemachtigde van de aanbesteder, ambtelijke functie, procuratiehouder, enz.
3. Omschrijving overeenkomstig het hoofd van het bestek, met vermelding van nummer en dienstjaar of andere bijzondere aanduiding van het bestek.
4. Wijze van aanbesteding invullen, te weten: openbare aanbesteding, aanbesteding met voorafgaande selectie, onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking of onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking.
5. Indien daaraan behoefte bestaat, kan meer dan één staat worden opgemaakt, in welk geval het aantal staten in het proces-verbaal moet worden vermeld.
6. Indien voorgelezen tijdens de aanbesteding.

Model K Verklaring bestuurder omtrent rechtmatigheid inschrijving

Ondergetekende verklaart dat de onderhavige inschrijving niet tot stand is gekomen onder invloed van een overeenkomst, besluit of gedraging in strijd met het Nederlandse of Europese mededingingsrecht.

Aldus naar waarheid opgemaakt op(datum) te
door (naam en voorletters)
als bestuurder van (naam bedrijf),
die (naam bedrijf)
ter zake van deze inschrijving rechtsgeldig vertegenwoordigt.

..... (handtekening)

deel III

Algemene toelichting

Algemene toelichting

Het Aanbestedingsreglement Werken 2004 (ARW 2004) vervangt het Uniform Aanbestedingsreglement EG 1991 (UAR-EG 1991) en het Uniform Aanbestedingsreglement 2001 (UAR 2001). De aanleiding voor het wijzigen van de aanbestedingsreglementen is gelegen in de enquête bouwnijverheid. Het reglement is thans een praktisch inkoopinstrument waarin een groot aantal wijzigingen is verwerkt. Deze wijzigingen hebben deels te maken met het wegwerken van onvolkomendheden die naar aanleiding van de enquête zijn geconstateerd en zijn deels gebaseerd op praktische verbeteringen.

De voornaamste veranderingen voortkomend uit de enquête bouwnijverheid zijn gelegen in het openen van de enveloppen, het omkeren van de bewijslast ten aanzien van een niet passende aanbieding conform het UAR 2001, het verplicht laten ondertekenen door een bestuurder van een verklaring bij de inschrijving, het laten vervallen van de rekenvergoeding en het inschakelen van de rechter ingeval van geschillen.

Praktische wijzigingen betreffen – naast het ineenschuiven van twee reglementen – het mogelijk maken van elektronische bekendmaking, het conformeren van enkele definities en termen aan de Europese betekenis, het toestaan van inlichtingen over een alternatieve aanbieding in specifieke gevallen, het toestaan van eigen verklaringen en het verwerken van het zgn. Alcatel-arrest. Daarnaast is geregeld dat experimenten onder voorwaarden toegestaan worden.

Verder is dit reglement zo opgezet dat het in het bijzonder geschikt is voor elektronisch gebruik.

1 Aanleiding

1.1 Parlementaire enquête en kabinetsreactie

Op 12 december 2002 presenteerde de Parlementaire Enquêtecommissie Bouwnijverheid het eindrapport 'De bouw uit de schaduw'¹ over aard en omvang van de onregelmatigheden in de bouwnijverheid. De Parlementaire Enquêtecommissie drong aan op een wat zij noemde 'Nieuwe Zakelijkheid' in de relatie tussen overheid en bedrijfsleven. De commissie was van mening dat begrippen als 'zakelijke verhoudingen', 'transparantie van handelen', 'realiteitszin', 'professionaliteit' en 'vertrouwen' daarbij een leidende rol moesten spelen. De commissie deed in haar rapport een groot aantal aanbevelingen om te komen tot een beter werkende bouwmarkt.

Op 24 maart 2003 reageerde het kabinet bij brief van de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer aan de Voorzitter van de Tweede Kamer op het rapport van de Enquêtecommissie². Het kabinet onderschreef het streven naar een 'Nieuwe Zakelijkheid'. De bouwnijverheid zal niet langer behandeld worden als een bijzondere bedrijfstak, maar moet een normale sector worden, die zich houdt aan de geldende mededingingsregels, met normale concurrentieverhoudingen in een markt die tevens open staat voor buitenlandse bedrijven.

Het kabinet acht wijziging van de aanbestedingsregels noodzakelijk. Het kabinet wil een nieuwe integrale aanbestedingsregeling, een duidelijk en dwingend uniform aanbestedingskader voor alle overheidsopdrachten voor leveringen, diensten en werken van Rijk, provincies, gemeenten en publiekrechtelijke instellingen aansluitend bij de nieuwe Europese richtlijn waarin de aanbesteding en inkoop ten aanzien van leveringen, diensten en werken is geïntegreerd. Dit kader zal gelden voor opdrachten boven en onder de Europese aanbestedingsgrens (drempelbedrag).

Ten aanzien van de uniforme aanbestedingsreglementen UAR-EG 1991 en UAR 2001, onderdeel van de aanbestedingsregels, constateert het kabinet dat hun tweeledige doelstelling, enerzijds het reglementeren van de aanbestedingen van de rijksoverheid en anderzijds het bijdragen aan marktordering, niet is gerealiseerd. In zijn reactie schrijft het kabinet dat de beoogde ondersteuning van de gewenste marktwerking averechts heeft gewerkt en dat de belangen van de overheid als opdrachtgever in de Uniforme aanbestedingsreglementen te veel zijn ingeperkt, waardoor het aanbestedingsgedrag van de overheid nodeloos voorspelbaar werd.

¹ Kamerstukken II 2002/03, 28 244 nr. 6.

² Kamerstukken II 2002/03, 28 244 nr. 24.

Het kabinet geeft aan dat het totstandkomen van de beoogde nieuwe integrale aanbestedingsregeling nog enkele jaren zal vergen. Dit heeft te maken met het tijdsbeslag van het wetgevingsproces, alsmede met de noodzaak om aan te sluiten bij de nieuwe Europese aanbestedingsrichtlijnen. Gelet op de ernst van de geconstateerde misstanden bij aanbestedingen, wil het kabinet vooruitlopend hierop op korte termijn de Uniforme aanbestedingsreglementen voor opdrachten voor werken aanpassen. Dit Aanbestedingsreglement Werken 2004 (ARW 2004) voorziet hierin. Het aanbestedingsreglement heeft daarbij slechts ten doel om de aanbestedingen van de overheid te reglementeren en niet om de markt te ordenen.

1.2 Betrokken ministers

Met het oog op het verzakelijken van de verhoudingen wil het kabinet de verschillende rollen van de overheid strikt scheiden. Het gaat daarbij om de rol van beleidsmaker, de rol van kadersteller en regelgever, de rol van toezichthouder en de rol van opdrachtgever van bouwprojecten. Ook moet de private rol van opdrachtgever strikt gescheiden worden van de publieke rol van met name regelgever en toezichthouder.

In de nieuwe rolverdeling is de Minister van Economische Zaken het aanspreekpunt voor de bouw in plaats van de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, die voorheen de coördinerende minister voor de bouw was. Deze wijziging past in het scheiden van de rol van opdrachtgever enerzijds en de rol van beleidsmaker en regelgever anderzijds. Opdrachtgeverschap wordt gescheiden van het economische beleid voor de bouwsector. Ook voor andere economische sectoren is dit het geval, zodat de overheid hiermee de bouw als een normale sector behandelt. De Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer behoudt de coördinerende rol met betrekking tot het opdrachtgeverschap van de rijksoverheid op het gebied van werken en heeft als zodanig het voortouw bij het aanpassen van de Uniforme aanbestedingsreglementen.

De Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer coördineert de inbreng van de andere voor de opdracht van overheidsbouwwerken verantwoordelijke bewindslieden, te weten van Verkeer en Waterstaat, van Defensie en van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Bij het tot stand komen van het UAR-EG 1991 en het UAR 2001 is het bouwbedrijfsleven nauw betrokken geweest. Dat is niet het geval bij het ARW 2004. Redenen zijn de beperkte doelstelling van het ARW 2004 – geen instrument voor marktordening – en het scheiden van het opdrachtgeversbelang en het sectorbelang. Wel is eind 2003 het Algemeen Verbond Bouwbedrijf (AVBB) gehoord, hetgeen leidde tot enkele aanpassingen.

De vier bouwdepartementen – VROM, V&W, Defensie en LNV – zijn op grond van de Beleidsregels aanbesteding van werken 2004 verplicht het ARW 2004 toe te passen.

1.3 Andere overheden en aanbestedende diensten

In tegenstelling tot de vier bouwdepartementen zijn andere overheden, zoals gemeenten, provincies en waterschappen, niet verplicht het ARW 2004 toe te passen. Dit gold ook voor het UAR-EG 1991 en het UAR 2001. Praktijk was niettemin dat andere overheden deze reglementen veelvuldig op hun aanbestedingen van toepassing verklaarden. Deze overheden kunnen ook het ARW 2004 op vrijwillige basis gebruiken en daarmee deze praktijk voortzetten. Om het gebruik te bevorderen heeft de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer de koepelorganisaties van gemeenten (Vereniging van Nederlandse Gemeenten – VNG), provincies (Interprovinciaal Overleg – IPO) en waterschappen (Unie van Waterschappen) nauw betrokken bij het opstellen van het ARW 2004.

Verder heeft ook iedere andere aanbesteder de mogelijkheid om het ARW 2004 te gebruiken. Dat zal met name aantrekkelijk zijn voor aanbestedende diensten in de zin van de Europese aanbestedingsrichtlijnen, zoals instellingen die voor meer dan 50% door het Rijk of mede-overheden gesubsidieerd worden, concessiehouders en publiekrechtelijke instellingen.

2 Juridische context

Het ARW 2004 kent twee sporen: De ‘*Europese aanbesteding*’ en de ‘*nationale aanbesteding*’.

Het eerste spoor betreft de aanbesteding van werken die vallen onder de werking van het Besluit overheidsaanbestedingen, het tweede spoor betreft de aanbesteding van werken die daar niet onder vallen. Het eerste spoor betreft *bij benadering* de aanbesteding van werken waarvan het geraamde bedrag, exclusief BTW, gelijk of hoger is dan de drempel genoemd in de Europese Richtlijn werken. Voor deze werken geldt een ander regime dan voor werken onder de drempel.

2.1 De Europese aanbesteding

Juridisch ziet het pad er voor de Europese aanbesteding als volgt uit.

1 **Europese Richtlijn werken**³

Richtlijnen geven de lidstaten opdracht om de richtlijn in hun nationale regelgeving te implementeren. De richtlijnen hebben in beginsel geen directe werking voor burgers. Alleen wanneer een lidstaat niet tijdig implementeert, kan dit in bepaalde gevallen directe werking tot gevolg hebben.

De Richtlijn werken bevat voorschriften betreffende het plaatsen van overheidsopdrachten voor het uitvoeren van werken. Deze richtlijn is in Nederland geïmplementeerd via de Raamwet EEG-voorschriften aanbestedingen.

2 **Raamwet EEG-voorschriften aanbestedingen**⁴

Deze wet implementeert de onder 1 genoemde richtlijn in de Nederlandse wet- en regelgeving doormiddel van het Besluit overheidsaanbestedingen, een algemene maatregel van bestuur op grond van artikel 2 van de wet.

3 **Besluit overheidsaanbestedingen**⁵

Hoofdstuk 2 van dit besluit, met name de artikelen 6 en 7, betreft overheidsopdrachten voor het uitvoeren van werken. Hier staat nauwkeurig beschreven in welke gevallen aanbesteding

³ Richtlijn nr. 93/37/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 14 juni 1993 betreffende de coördinatie van de procedures voor het plaatsen van overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken (PbEG L 199), laatstelijk gewijzigd bij richtlijn nr. 2001/78/EG (PbEG L 285)

⁴ Stb. 1993, 212.

⁵ Stb. 1997, 436; laatstelijk gewijzigd bij besluit van 6 mei 2002 (Stb. 2002, 246).

in overeenstemming met het besluit verplicht is⁶. In feite is hier vastgelegd door wie en in welke gevallen een 'Europese procedure' gevolgd moet worden.

Bij het bepalen of de aanbesteding van een werk valt onder de werking van het besluit spelen de drempelwaarden op grond van artikel 6 van de Richtlijn werken een belangrijke rol. De tegenwaarde van de drempel wordt in beginsel om de twee jaar herzien en bekendgemaakt in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen (PbEG). Vanaf 1 januari 2004 geldt voor werken het drempelbedrag van € 5.923.624⁷.

De methode van implementatie is die van 'statische verwijzing'. Het besluit verwijst naar de Richtlijn werken zoals deze ten tijde van de vaststelling van het besluit luidt. Dit betekent dat latere wijzigingen van de richtlijn niet automatisch van kracht worden. Wijzigingen in de richtlijn worden pas geldend recht door het verwerken van de wijzigingen in het Besluit overheidsaanbestedingen en het van kracht worden daarvan.

4 **Beleidsregels aanbesteding van werken 2004**

Hier is sprake van een zekere discontinuïteit in het juridische pad, omdat de Beleidsregels aanbesteding van werken 2004 hun grondslag niet vinden in het Besluit overheidsaanbestedingen c.q. de Raamwet EEG-voorschriften aanbestedingen maar zijn vastgesteld op grond van artikel 4:81 van de Algemene Wet Bestuursrecht.

De Beleidsregels aanbesteding van werken 2004 zijn niet gericht tot alle overheden c.q. aanbestedende diensten, maar slechts tot de vier bouwdepartementen. Overigens is het toepassingsbereik van de nieuwe Beleidsregels daarmee ruimer dan het toepassingsbereik van de vorige Beleidsregels⁸, die gericht waren tot drie bouwdepartementen, te weten de departementen van Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, van Verkeer en Waterstaat en van Defensie⁹.

Om de verhouding met het Besluit overheidsaanbestedingen helder te maken kennen de Beleidsregels in artikel 5, tweede lid, een 'ondergeschiktheidsbepaling' in relatie tot het besluit. Voor werken waarop het Besluit overheidsaanbestedingen van toepassing is, dient het bouwdepartement het ARW 2004 slechts toe te passen voor zover het ARW 2004 *aanvullende* be-

⁶ Zie: www.overheid.nl; keuzemogelijkheid 'Wet- en regelgeving'.

⁷ PbEG 2003/C 309/07.

⁸ Stct. 2001, 113; pag. 15.

⁹ Opmerking: Vóór 1 september 2001 was het **Besluit aanbesteding van werken 1973** van kracht dat aangeduid werd met de afkorting BAW 1973. Dit besluit kwam te vervallen op grond van de inwerkingtreding van art. 4, eerste lid, van de Raamwet EEG-voorschriften aanbestedingen bij besluit van 11 juni 2001 (Stb. 2001, 274).

palingen bevat ten opzichte van het besluit. De Beleidsregels c.q. de regels inzake de Europese aanbesteding uit het ARW 2004 kunnen dus het Besluit overheidsaanbestedingen wel aanvullen, maar daaraan niet af doen. Bij een onverhoopte strijdigheid tussen Beleidsregels of het ARW 2004 enerzijds en het Besluit anderzijds prevaleert het Besluit.

Andere overheden, zoals gemeenten, provincies en waterschappen, zijn niet onderworpen aan de Beleidsregels aanbesteding van werken 2004. Vaak hebben deze overheden hun eigen beleidsregels waarin zij het ARW van toepassing kunnen verklaren.

5 *Het Aanbestedingsreglement Werken 2004 (ARW 2004)*

Op grond van de Beleidsregels dienen de vier bouwdepartementen het ARW 2004 toe te passen bij het aanbesteden van werken. Het ARW 2004 vervangt het UAR-EG 1991 met betrekking tot de Europese aanbesteding en het UAR 2001 met betrekking tot de nationale aanbesteding.

Het ARW 2004 bouwt voor wat betreft de 'Europese aanbesteding' voort op het UAR-EG 1991 dat op zijn beurt nauwkeurig getoetst was aan de Europese Richtlijn werken. Het ARW 2004 volgt volledig de Europese aanbestedingsregels voor werken en het schept duidelijkheid door een aantal aanvullende bepalingen.

2.2 De nationale aanbesteding

Van een nationale aanbesteding is sprake indien het een aanbesteding voor een werk betreft die buiten het bereik van het Besluit overheidsaanbestedingen valt. Globaal aangeduid gaat het om aanbestedingen waarvoor een Europese aanbesteding niet verplicht is. De nationale aanbesteding kent geen wettelijke basis vergelijkbaar met het Besluit overheidsaanbestedingen. Wel zijn er in de jurisprudentie ontwikkelingen aan te wijzen die erop duiden dat de algemene beginselen van het aanbestedingsrecht, zoals non-discriminatie, objectiviteit en transparantie ook voor niet-Europese aanbestedingen een toenemend gewicht krijgen.

Voor de vier bouwdepartementen gelden de Beleidsregels aanbesteding van werken 2004, die in bepaalde gevallen de nationale aanbesteding uit het ARW 2004 van toepassing verklaren. Voor andere overheden is toepassing niet verplicht. In veel gevallen zullen deze overheden in hun eigen aanbestedingsbeleid wel gekozen hebben voor het toepassen van het ARW 2004.

Overigens mag een aanbesteder altijd kiezen voor het toepassen van een Europese aanbesteding in plaats van voor een nationale aanbesteding, dus ook in gevallen waarvoor dit niet verplicht is. De aanbesteder moet dit natuurlijk wel vermelden in de bekendmaking.

2.3 Implementatie nieuwe Europese Richtlijn

Het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie stelden bij besluit van 31 maart 2004 de nieuwe 'Richtlijn betreffende de coördinatie van de procedures voor het plaatsen van overheidsopdrachten voor werken, leveringen en diensten' vast. Deze richtlijn nr. 2004/18/EG (verder aan te duiden als RL WLD) is gepubliceerd in het Publicatieblad van de Europese Unie¹⁰. Nederland is als lidstaat gehouden om uiterlijk 21 maanden na de publicatie van de richtlijn de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen aan te nemen om aan de richtlijn te voldoen. Praktisch betekent dit dat de RL WLD eind 2005 in de lidstaten geïmplementeerd dient te zijn.

Het kabinet gaf in zijn reactie op het eindrapport van de Parlementaire Enquêtecommissie Bouwnijverheid reeds aan dat zij van plan is om nieuwe aanbestedingsregelgeving op te stellen. Voor het opstellen van een volledig nieuwe wet zijn echter enkele jaren nodig. Daarom heeft het kabinet besloten voor de tussenliggende periode de Uniforme aanbestedingsreglementen en de Beleidsregels aanbesteding van werken aan te passen. Dit alles zal in ieder geval vóór de afloop van de implementatietermijn afgestemd worden op de nieuwe RL WLD.

In de RL WLD zijn de huidige Richtlijnen voor leveringen, diensten en werken samengebracht. Daarnaast kent de nieuwe RL WLD op het gebied van de aanbesteding van werken een aantal vernieuwingen. Voorbeelden zijn de concurrentiegerichte dialoog, de mogelijkheid om opdrachten elektronisch te veilen en om bij de aanbesteding het gebruik van elektronische middelen te stimuleren. Deze wijzigingen zullen een plaats krijgen in het herziene wettelijke stelsel.

¹⁰ PbEU L134

3 Opzet ARW 2004

3.1 Inkoopinstrument

Instrument en beleid

Het ARW 2004 is een praktisch hanteerbaar inkoopinstrument voor de aanbestedende diensten i.c. de overheden en publiekrechtelijke instellingen en de verenigingen die zij vormen¹¹. Als instrument bevat het ARW 2004 een aantal procedures die aanbestedende diensten kunnen toepassen bij hun aanbestedingen. De keuze voor een bepaalde procedure is een kwestie van beleid. Dat beleid dient uiteraard wel te passen in de bovenliggende regelgeving, zoals aangegeven in het hoofdstuk 2.

De bovenliggende regelgeving bepaalt het toepassingsgebied van elke in het ARW 2004 beschreven procedure. Voor een aanbesteding van een werk die valt onder de werking van het Besluit overheidsaanbestedingen is het toepassingsgebied in dit besluit – dat verwijst naar de Richtlijn werken – beschreven. Dit geldt voor alle aanbestedende diensten.

Wanneer een aanbestedende dienst bijvoorbeeld een werk wil aanbesteden waarvan de geraamde waarde boven het Europese drempelbedrag ligt, kan de aanbestedende dienst alleen kiezen voor de onderhandelingsprocedure in die gevallen waarin het Besluit overheidsaanbestedingen c.q. de Richtlijn werken dit toestaat. Voor de reguliere werken zal dit niet toegestaan zijn, zodat de aanbestedende dienst voor het aanbesteden van die werken aangewezen is op de ‘Openbare procedure’ of de ‘Niet-openbare procedure’.

De vier bouwdepartementen zijn voor het aanbesteden van werken met een geraamde waarde onder het Europese drempelbedrag gebonden aan de Beleidsregels aanbesteding van werken 2004. Deze beleidsregels bepalen welke procedures de bouwdepartementen in de verschillende gevallen mogen gebruiken.

De andere aanbestedende diensten zullen veelal hun eigen beleidsregels hebben waarin zij bepalen welke procedures zij zullen gebruiken voor de aanbestedingen van werken die niet vallen onder de werking van het Besluit overheidsaanbestedingen. Indien zij geen beleidsregels hebben, zijn zij vrij in het kiezen van de procedures voor deze aanbestedingen.

¹¹ Dit is de definitie van ‘aanbestedende dienst’ op grond van het Besluit overheidsaanbestedingen dat in artikel 1, sub g, de definitie van de Richtlijn werken van toepassing verklaart. Deze definitie staat in artikel 1, sub b van de richtlijn: Aanbestedende diensten: de Staat, zijn territoriale lichamen, publiekrechtelijke instellingen en verenigingen gevormd door een of meer van deze lichamen of instellingen.

De vier bouwdepartementen gebruiken op grond van de Beleidsregels aanbesteding van werken 2004 bij hun aanbestedingen de procedures uit het ARW 2004. Voor de andere aanbestedende diensten is het niet verboden om voorlopig de procedures uit het UAR-EG 1991 en het UAR 2001 te blijven toepassen. Na de implementatie van de RL WLD in de Nederlandse wet- en regelgeving – dus uiterlijk eind 2005 – zal het UAR-EG 1991 echter niet meer voldoen aangezien dit reglement gebaseerd is op de dan vervallen implementatie van de Richtlijn werken. Voor toepassing van het UAR 2001 blijft voor niet-Europese aanbestedingen wellicht ruimte tot de komst van de geheel herziene aanbestedingsregelgeving.

Wijzigingen in de opzet ten opzichte van het UAR-EG 1991 en het UAR 2001

Een belangrijke wijziging is dat de aanbestedende dienst met het ARW 2004 een reglement in handen heeft voor zowel de Europese aanbesteding als de nationale aanbesteding. Voorheen waren de regels verdeeld over twee reglementen. Het UAR-EG 1991 was bestemd voor de Europese aanbesteding en het UAR 2001 voor de nationale aanbesteding.

Het ARW 2004 vermindert het aantal regels op het gebied van aanbesteden aanzienlijk doordat de nationale aanbesteding waar mogelijk identiek is aan de Europese. Allerlei onnodige verschillen die hun oorsprong vaak hadden in de verschillende ontstaansgeschiedenissen van het UAR-EG 1991 en het UAR 2001, zijn verdwenen. Bovendien is het ARW 2004 zo opgezet dat de overgebleven verschillen tussen de Europese aanbesteding en de nationale aanbesteding onmiddellijk zichtbaar zijn. Een groot deel van de verschillen hangt daarbij samen met de verschillen in publicatieplicht tussen de Europese aanbesteding en de nationale aanbesteding. Bij het elimineren van verschillen is er op gelet dat extra beleidsvrijheid voor een aanbestedende dienst op grond van het UAR 2001 ten opzichte van het UAR-EG 1991 behouden is in de nationale aanbesteding in het ARW 2004.

In het ARW 2004 zijn, in tegenstelling tot het UAR-EG 1991 en het UAR 2001, alle procedures volledig uitgeschreven. Dat betekent dat het aantal verwijzingen tot een minimum is beperkt. Wanneer de keuze voor de te volgen procedure is gemaakt, kan de gebruiker zich beperken tot de gekozen procedure. In de opzet van het UAR-EG 1991 en het UAR 2001 was alleen de procedure van de openbare aanbesteding volledig uitgeschreven. Bij de andere procedures, bijvoorbeeld bij de veel toegepaste aanbesteding met voorafgaande selectie, werd veelvuldig verwezen naar de artikelen met betrekking tot de procedure van de openbare aanbesteding. Voor de aanbestedingspraktijk waren de uniforme aanbestedingsreglementen daardoor moeilijk leesbaar.

In het ARW 2004 zijn de verschillen tussen de procedures onderling beperkt tot het hoogst noodzakelijke. Soortgelijke bepalingen in de verschillende procedures zijn waar mogelijk identiek, zodat het uitschrijven van alle procedures geen bron is geworden van onnodige verschillen.

Toepassingsgebied onderhandelingsprocedures

Het ARW 2004 heeft de artikelen 41 en 55 van het UAR-EG 1991 overgenomen in respectievelijk de artikelen 4.2 en 5.2. Deze artikelen handelen over het toepassingsgebied van respectievelijk de Onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking en de Onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking. De artikelen zijn identiek aan de voorschriften omtrent het toepassingsgebied in het Besluit overheidsaanbestedingen, dat in dit verband verwijst naar artikel 7, tweede en derde lid, van de Richtlijn werken.

Voor aanbestedingen die vallen onder de werking van het Besluit overheidsaanbestedingen, gelden de bepalingen uit dit Besluit. Volgens de Beleidsregels aanbesteding van werken 2004, die bepalen dat het ARW 2004 voor deze aanbestedingen slechts aanvullende werking heeft, hebben de genoemde bepalingen uit het ARW 2004 juridisch gezien geen werking. Doordat ze identiek zijn aan de bovenliggende regelgeving kunnen de gebruikers van het ARW 2004 echter wel het toegestane toepassingsgebied van de onderhandelingsprocedures lezen in het ARW 2004.

Voor aanbestedingen die *niet* vallen onder de werking van het Besluit overheidsaanbestedingen geldt dat het toepassingsgebied voor de onderhandelingsprocedures is voorgeschreven in de artikelen 4.2 en 5.2 ARW 2004. Dat geldt zowel voor aanbestedingen waarop de bepalingen van de nationale aanbesteding van toepassing zijn als voor aanbestedingen waarbij onverplicht de bepalingen van de Europese aanbesteding toegepast worden. De artikelen 4.2 en 5.2 ARW 2004 treden echter terug indien in de bovenliggende beleidsregel het toepassingsgebied is vastgesteld.

Een van de gronden waarop de Onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking mag worden toegepast is wanneer voor een aanbesteding slechts 'onaanvaardbare' inschrijvingen zijn binnengekomen. In alle procedures is in het artikel 'keuze aannemer' bepaald wanneer een aanbesteder de meeste gerede aanbieding als 'onaanvaardbaar' aan kan merken.

Overigens waren de beide onderhandelingsprocedures niet opgenomen in het UAR 2001 maar zijn zij in het ARW 2004 wel beschikbaar voor de nationale aanbesteding. Zie verder paragraaf 4.3, waarin wordt uiteengezet waarom het ARW 2004 de benaming 'niet passend' uit het Nederlandse aanbestedingsrecht inwisselt voor de benaming 'onaanvaardbaar' uit het Europese aanbestedingsrecht.

3.2 Reglement

Het ARW 2004 kent een bijzondere opzet die het mogelijk maakt om de artikelen voor de Europese aanbesteding en die voor de nationale aanbesteding in één reglement onder te brengen en tegelijkertijd optimaal overzicht te houden over verschillen en overeenkomsten tussen de Europese aanbesteding en de nationale aanbesteding.

Het eerste hoofdstuk, dat een algemeen karakter heeft, bevat de begripsbepalingen en geeft aan welke artikelen in het reglement betrekking hebben op de Europese aanbesteding en welke betrekking hebben op de nationale aanbesteding. Net zoals de aanbesteder onder het regime van het UAR-EG 1991 en het UAR 2001 in de bekendmaking van de aanbesteding aangaf welk reglement van toepassing was, geeft de aanbesteder bij gebruik van het ARW 2004 aan of de Europese aanbesteding of de nationale aanbesteding van toepassing is.

Tenzij het tegendeel is vermeld, geldt voor ieder artikel in het ARW 2004 dat dit van toepassing kan zijn zowel in het kader van de Europese aanbesteding als in het kader van de nationale aanbesteding. Indien een artikel slechts van toepassing kan zijn in een van de twee soorten aanbestedingen vermeldt dit artikel dat expliciet.

In de lay-out van het ARW 2004 hebben de Europese aanbesteding en de nationale aanbesteding elk hun eigen kolom. Ter wille van de leesbaarheid zijn artikelen die identiek zijn voor zowel de Europese aanbesteding als de nationale aanbesteding in beide kolommen opgenomen, zodat elke kolom op zichzelf de volledige tekst voor de gekozen procedure bevat. Bij identieke artikelen zijn die in het kader van de nationale aanbesteding weergegeven in een grijsletter.

Voorts geeft het eerste hoofdstuk aan welke procedures in het kader van de Europese aanbesteding beschikbaar zijn en welke procedures in het kader van de nationale aanbesteding.

Ten aanzien van de benaming van de procedures kende de Nederlandse regelgeving door zijn ontstaansgeschiedenis altijd een probleem: de benamingen van de procedures in het vervallen Besluit aanbesteding van werken 1973, in de vervallen Beleidsregels aanbesteding van werken, het UAR-EG 1991 en het UAR 2001 enerzijds en het Besluit overheidsaanbestedingen en de Richtlijn werken anderzijds kwamen niet met elkaar overeen. Dat leidde regelmatig tot verwarring. Zo heette de procedure die de vervallen Beleidsregels en het UAR-EG 1991 aanduiden als “Aanbesteding met voorafgaande selectie” in het Besluit overheidsaanbestedingen en de Richtlijn werken “Niet-openbare procedure”.

Het ARW 2004 zet nu de Europese benaming, zoals het Besluit overheidsaanbestedingen juncto de Richtlijn Werken die gebruikt, voorop. Om een meer geleidelijke overgang mogelijk te maken en ter wille van de herkenbaarheid is daaraan voor de Nederlandse aanbestedingspraktijk tussen haakjes de oude benaming uit de aanbestedingspraktijk toegevoegd. Zo luidt de titel boven hoofdstuk 2 “Openbare procedure” met daaronder toegevoegd “(Openbare aanbesteding)” en de titel boven hoofdstuk 3 “Niet-openbare procedure” met daaronder toegevoegd “(Aanbesteding met voorafgaande selectie)”.

Ieder artikel heeft uiteraard een eigen uniek nummer. Daarbij is doorgenummerd ongeacht of artikelen bij zowel de Europese aanbesteding als de nationale aanbesteding aan de orde zijn of slechts bij een van de twee. Indien men de regeling voor de Europese aanbesteding of die voor de nationale aanbesteding afzonderlijk zou afdrukken, kan de nummering van de artikelen daardoor af en toe een sprong vertonen. Het ontbrekende nummer betreft dan een artikel dat alleen in de andere aanbesteding voorkomt. Zie ter illustratie de artikelen aan het begin van de Openbare procedure.

Er is geen onderscheid gemaakt tussen artikelen en leden. Dit speelt met name in het kader van verwijzingen. Om verwarring te voorkomen is nergens in het ARW 2004 verwezen naar ‘het vorige lid’, maar is steeds het volledige nummer van de bepaling genoemd met daarbij de aanduiding ‘artikel’. Het is ook mogelijk dat er verwezen wordt naar – bijvoorbeeld – artikel 3.8. In dat geval wordt daarmee de gehele groep van artikel 3.8 bedoeld, dus de artikelen 3.8.1 tot en met 3.8.3.

4 Onderwerpen ARW

4.1 Beschikbare procedures en hun toepassing

Het ARW 2004 beschrijft de volgende zes procedures:

- in hoofdstuk 2 de Openbare procedure (Openbare aanbesteding);
- in hoofdstuk 3 de Niet-openbare procedure (Aanbesteding met voorafgaande selectie);
- in hoofdstuk 4 de Onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking;
- in hoofdstuk 5 de Onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking;
- in hoofdstuk 6 de Onderhandse procedure (Onderhandse aanbesteding);
- in hoofdstuk 7 de procedure voor een Concessieovereenkomst.

Voorts is in hoofdstuk 8 een experimenteerbepaling met enkele procedurevoorschriften opgenomen.

Voor de nationale aanbesteding zijn alle procedures beschikbaar, terwijl voor de Europese aanbesteding alle procedures met uitzondering van de Onderhandse procedure beschikbaar zijn. Deze laatste procedure kan bij een Europese aanbesteding op grond van het Besluit overheidsaanbestedingen niet worden toegepast.

Voor aanbestedingen die vallen onder de werking van het Besluit overheidsaanbestedingen zal de aanbesteder de procedures uit de Europese aanbesteding moeten gebruiken. In veruit de meeste gevallen zal de aanbesteder daarbij aangewezen zijn op de Openbare procedure of de Niet-openbare procedure, omdat het gebruik van de beide onderhandelingsprocedures slechts in enkele specifieke gevallen is toegestaan¹².

Voor aanbestedingen die niet vallen onder de werking van het Besluit overheidsaanbestedingen bevatten de Beleidsregels aanbesteding van werken 2004 voor de vier bouwdepartementen het beleidskader, waarin de mogelijkheden ten aanzien van de te kiezen procedure zijn vermeld. Het betreft hier de procedures uit de nationale aanbesteding.

Andere aanbestedende diensten dan de vier bouwdepartementen kunnen eigen beleidsregels opgesteld hebben vergelijkbaar met de Beleidsregels aanbesteding van werken 2004.

¹² Zie hiervoor artikel 6 van het Besluit overheidsaanbestedingen dat verwijst naar artikel 7, tweede en derde lid, van de Richtlijn werken.

Het UAR 2001 kende naast de genoemde procedures ook nog de Onderhandse aanbesteding na selectie. Omdat de praktijk deze procedure echter niet of zeer zeldzaam gebruikte, is voor het ARW 2004 afgezien van het opnemen van deze procedure.

4.2 Wijzigingen als gevolg van de parlementaire enquête en het kabinetsstandpunt

De conclusies en aanbevelingen van de Enquêtecommissie hebben het kabinet doen besluiten om nog voor het tot stand komen van de Aanbestedingswet een aantal wijzigingen door te voeren in de Uniforme aanbestedingsreglementen. Navolgend een overzicht van deze wijzigingen en de wijze waarop zij in het ARW 2004 zijn verwerkt.

Openen van de enveloppen met de inschrijvingsbegrotingen

Een van de wijzigingen betreft het openen van de enveloppen met de inschrijvingsbegrotingen, zodat inzicht ontstaat in de ramingen van alle inschrijvers. De mogelijkheid tot het openen van enveloppen is in het ARW 2004 verwerkt doordat het verbod daartoe, dat was opgenomen in het UAR-EG 1991 en het UAR 2001¹³, niet is overgenomen in het ARW 2004. Uiteraard dient de aanbesteder de inschrijvingsbegrotingen vertrouwelijk te behandelen en dient inzage slechts om te kunnen beoordelen of de inschrijvingen serieus en rechtmatig zijn. De aanbesteder is niet gehouden de inschrijvingsbegrotingen terug te sturen.

Elektronisch bekendmaken en aanbesteden

Het nieuwe aanbestedingsreglement voorziet in een stap in de richting van elektronisch aanbesteden door elektronisch bekendmaken mogelijk te maken. De nieuwe RL WLD bevat de mogelijkheid tot elektronisch aanbesteden. Omdat dit reglement reeds spoedig, dat wil zeggen met het oog op de implementatie van de nieuwe Richtlijn, herzien moet worden, is het elektronisch bekendmaken voor dit reglement een reële stap. Om de bouwpraktijk de gelegenheid te geven te wennen aan elektronische bekendmakingen is bepaald dat de vindplaats van de elektronische bekendmaking op een traditionele wijze gepubliceerd moet worden in de Staatscourant of in een landelijk verspreid vakblad.

Indien aanbesteders willen experimenteren met elektronisch aanbesteden kunnen zij gebruik maken van het experimenteerartikel dat is opgenomen in hoofdstuk VIII.

¹³ Zie met name artikel 31 UAR-EG 1991 en artikel 24 UAR 2001.

Elektronisch veilen

De RL WLD biedt aan de lidstaten de gelegenheid om elektronisch veilen mogelijk te maken. De elektronische veiling kan in de opzet van de RL WLD, artikel 54, ingevoegd worden als een extra stap direct voor de gunning in de Openbare procedure, de Niet-openbare procedure en de Onderhandelingsprocedure, met name bij onaanvaardbare of onregelmatige inschrijvingen. De RL WLD geeft een uitgebreid kader voor elektronisch veilen. Elektronisch veilen is daarin mogelijk voor aanbestedingen waarvoor de laagste prijs het gunningscriterium is en, onder voorwaarden, voor aanbestedingen waarvoor de economisch meest voordelige aanbieder het gunningscriterium is.

Onder het huidige wettelijke regime is de Richtlijn werken echter nog van toepassing en niet de RL WLD. Indien onder het huidige wettelijk regime aanbestedende diensten willen experimenteren met elektronisch veilen kan dit voor werken onder de drempel. Aanbestedende diensten kunnen hiertoe gebruik maken van het experimenteerartikel dat is opgenomen in hoofdstuk VIII.

Bewijslast bij onaanvaardbare aanbiedingen (voorheen 'niet passende' aanbiedingen)

Het ARW 2004 versterkt de positie van de aanbestedder in gevallen waarin de meest gereede aanbieder bij een aanbesteding hoger is dan zijn zorgvuldige raming. In een dergelijk geval kan de aanbestedder de aanbieder aanmerken als 'onaanvaardbaar'.

Het ARW 2004 conformeert zich met de aanduiding 'onaanvaardbaar' aan de terminologie van de Richtlijn werken en verlaat de aanduiding 'niet-passend' uit het Nederlandse aanbestedingsrecht. Dit verschil in benaming, terwijl het om hetzelfde begrip gaat, zorgde voor verwarring en daarom gebruikt het ARW 2004 hier de Europese terminologie.

De aanduiding 'onaanvaardbaar' opent in artikel 6 van het Besluit overheidsaanbestedingen de deur naar artikel 7, tweede lid, van de Richtlijn werken dat bij onaanvaardbare inschrijvingen de aanbestedder toestaat om een Onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking te volgen.

Referentiekader voor het beoordelen van de meest gereede aanbieder is in het ARW 2004 uitdrukkelijk 'de zorgvuldige raming van de aanbestedder'. In het Nederlandse aanbestedingsrecht was de opvatting ontstaan dat de prijs van de meest gereede aanbieder per definitie 'aanvaardbaar' (of in termen van het Nederlandse aanbestedingsrecht 'passend') was wanneer de aanbieder in concurrentie tot stand was gekomen. Dit maakte de aanbestedder bij te hoge prijzen echter te machteloos. De aanbestedder moest ingevolge de jurisprudentie van de Raad van Arbitrage voor de Bouw aannemelijk maken dat de grondslag van de begroting van de laagste inschrijver kennelijke tekortkomingen bevat.

Het ARW 2004 voert op dit punt een wijziging door met name ten opzichte van het UAR-EG 1991 en in mindere mate ten opzichte van het UAR 2001 (dat in artikel 24, negende lid, reeds refereerde aan de 'zorgvuldige begroting' van de aanbesteder). Indien de meest gerede aanbieder onder het ARW 2004 wil betwisten dat zijn inschrijving 'onaanvaardbaar' is, zal hij moeten aantonen dat de raming van de aanbesteder onzorgvuldig is. Alleen zo kan hij voorkomen dat de aanbesteder hem passeert en een Onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking start.

Verklaring van het hoogste management

Het ARW 2004 introduceert conform het kabinetsbesluit een verplichte schriftelijke verklaring door het hoogste management van een aanbieder, waaruit blijkt dat op geen enkele wijze de Mededingingswet is overtreden. Daartoe dient een inschrijver bij de inschrijving een schriftelijke verklaring te overleggen, ondertekend door een bestuurder die de inschrijver ter zake van de inschrijving rechtsgeldig vertegenwoordigt. Bij combinaties geldt de eis voor iedere combinant. Bij het ontbreken van een dergelijke verklaring of het onjuist zijn is de inschrijving ongeldig.

Met 'bestuurder' wordt normaliter een bestuurder bedoeld in de zin van het Burgerlijk Wetboek¹⁴. In veel gevallen zal die bestuurder een directeur zijn.

Ontwerpkostenvergoeding in plaats van rekenvergoeding

Ten aanzien het verstrekken van rekenvergoedingen aan inschrijvers volgt het kabinet de aanbeveling van de Parlementaire Enquêtecommissie, die het verstrekken van rekenvergoedingen afwijst, maar meent dat er wel ruimte moet zijn voor ontwerpkostenvergoedingen. Het ARW 2004 bevat derhalve geen regeling voor een rekenvergoeding.

Een regeling van een ontwerpkostenvergoeding is niet opgenomen in het ARW 2004 omdat dit maatwerk per project is zodat een dergelijke regeling thuis hoort in de bekendmaking of het selectiedocument. Een ontwerpkostenvergoeding kan aan de orde zijn bij geïntegreerde contracten zoals Design and Build (DB) eventueel aangevuld met Maintain (DBM), Finance (DBFM) en Operate en Transfer (DBFMOT)

Geschillenbeslechting

Het ARW 2004 bevat aan het slot van iedere procedure een artikel met betrekking tot geschillenbeslechting dat uitgaat van beslechting door de civiele rechter. Aanbestedingsgeschillen worden door de vier bouwdepartementen niet langer voorgelegd aan de

¹⁴ Zie onder meer de artikelen 2:130 (NV) en 2:240 (BV) van het Burgerlijk Wetboek.

Raad van Arbitrage voor de Bouw. Het reglement geeft andere gebruikers van dit reglement de mogelijkheid een andere wijze van geschillenbeslechting nader overeen te komen.

Integriteit en uitsluiting van bedrijven

De kabinetsreactie op het eindrapport van de enquêtemissie stelt nadrukkelijk dat de overheid geen zaken wil doen met bouwbedrijven die zich schuldig hebben gemaakt aan fraude. Voor de uitwerking op rijksniveau zijn Beleidsregels integriteit en uitsluiting bij aanbestedingen in BIBOB-sectoren¹⁵ opgesteld. Aanbestedende rijksdiensten zijn verplicht om de integriteit van een onderneming na te gaan bij aanbestedingen met een geraamde waarde hoger of gelijk aan de Europese drempelwaarde en om het Bureau BIBOB in te schakelen indien er een vermoeden van fraude aanwezig is. Ook onderaannemers met opdrachten waarvan de geraamde waarde gelijk of hoger is dan de Europese drempelwaarde moeten onderzocht worden op integriteit. Voordat de aanbestedende dienst het Bureau BIBOB inschakelt, moet de dienst eerst zelf de integriteit van de ondernemingen die meedingen naar een opdracht onderzoeken. Hiertoe ontwikkelden de aanbestedende rijksdiensten in overleg met Bureau BIBOB een vragenlijst die is opgenomen in Bijlage 1 van de Beleidsregels integriteit en uitsluiting bij aanbestedingen in BIBOB-sectoren. Deze vragenlijst moet door iedere naar de opdracht meedingende onderneming ingevuld worden. Ook voor aanbestedingen onder de Europese drempel kan de aanbestedende dienst onderzoek verrichten naar de integriteit van de onderneming.

De juistheid van de gegevens op het ingevulde vragenformulier worden door middel van officiële bewijzen gecontroleerd bij de winnaar van de openbare procedure en in het geval van de niet-openbare procedure of de onderhandelingsprocedure bij alle gegadigden die door de aanbesteder uitgenodigd zullen worden voor het uitbrengen van een offerte respectievelijk voor het voeren van onderhandelingen.

4.3 Andere wijzigingen

Uitsluitingsgronden, geschiktheidseisen, selectiecriteria en gunningscriteria

De uitsluitingsgronden, de geschiktheidseisen, de selectiecriteria en de gunningscriteria zijn in de Europese aanbesteding anders gerangschikt dan in het UAR-EG 1991 en bovendien gelijklopend in de nationale aanbesteding opgenomen, terwijl ze in het UAR 2001 niet op een dergelijke wijze

¹⁵ Stcrt. 2004, nr. 40 / pag. 15. BIBOB is de afkorting behorende bij de Wet Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Stb. 2002, 347) en het daarop gebaseerde Besluit BIBOB (Stb. 2003, 180), zie www.jusitie.nl/bibob.

voorkwamen. Net als het UAR-EG 1991 en het UAR 2001 bepaalt het ARW 2004 dat eisen eenduidig, objectief en proportioneel dienen te zijn.

Voor alle duidelijkheid: De uitsluitingsgronden, de geschiktheidseisen, en de selectiecriteria betreffen de *aanbieder*, de gunningscriteria de *aanbieding*.

Uitsluitingsgronden zijn gronden die de uitsluiting van de gegadigde of de inschrijver bij aanbestedingen in het algemeen kunnen rechtvaardigen. Op grond van een uitsluitingsgrond kan de gegadigde of inschrijver gediskwalificeerd zijn voor het deelnemen aan aanbestedingen. De uitsluitingsgronden zijn limitatief opgesomd.

Geschiktheidseisen zijn eisen waaraan een gegadigde of inschrijver moet voldoen om voor de desbetreffende opdracht in aanmerking te kunnen komen. Zij bepalen of de inschrijver of gegadigde geschikt danwel ongeschikt is.

Indien er bij een aanbesteding volgens een procedure, waarvan selectie van gegadigden onderdeel uitmaakt, meer geschikte gegadigden zijn dan het maximum aantal gegadigden dat de aanbesteder wenst uit te nodigen – hij moet dit maximum in de bekendmaking aangeven – zal de aanbesteder een selectie maken uit de geschikt bevonden gegadigden. Deze selectie dient objectief te geschieden. De meest voor de hand liggende wijze is door middel van loting. Indien de aanbesteder op een andere wijze wenst te selecteren, dienen de selectiecriteria objectief, transparant en vooraf kenbaar te zijn voor de gegadigden. Daartoe kan de aanbesteder kiezen voor selectiecriteria die hem in staat stellen om een rangorde van de gegadigden vast te stellen. Alleen de meest geschikte gegadigden nodigt hij dan uit voor de inschrijving.

De gunningscriteria zijn de criteria op basis waarvan de winnende inschrijving wordt gekozen. Er zijn als gunningscriterium drie mogelijkheden:

- 'de laagste prijs'
- 'de economisch meest voordelige aanbieding'. Indien de aanbesteder het gunningscriterium 'de economisch meest voordelige aanbieding' gebruikt vult hij dit gunningscriterium in met subcriteria. Ook deze subcriteria worden in het ARW 2004 aangeduid als 'gunningscriteria'
- 'de meest aannemelijk aanbieding'. Dit criterium kan alleen toegepast worden bij de Onderhandse procedure.

Het ARW 2004 houdt de verschillende criteria zoveel mogelijk gescheiden ter bevordering van een correcte toepassing. Dit heeft geleid tot een eigen rangschikking van de verschillende bepalingen, die afwijkt van de rangschikking in het UAR-EG 1991 en het UAR 2001.

De nationale aanbesteding uit het ARW 2004 kent dezelfde uitsluitingsgronden als de Europese aanbesteding. Dit is een versterking ten opzichte van de situatie van vóór het ARW 2004, waar het UAR 2001 niet expliciet voorzag in uitsluitingsgronden.

Eigen verklaring

Het ARW 2004 geeft aan de aanbesteder, met het oog op het beperken van de transactiekosten, de mogelijkheid aan gegadigden of inschrijvers toe te staan dat zij in plaats van de bewijsstukken eigen verklaringen verstrekken ten behoeve van de beoordeling of zij uitgesloten moeten worden en of zij voldoen aan bepaalde geschiktheidscriteria. Ook gebruik in het kader van nadere selectiecriteria is mogelijk. De aanbesteder moet daarbij wel in ieder geval van de meest gerede inschrijver de bewijsstukken verlangen en deze beoordelen voordat hij de opdracht gunt.

Overigens dienen de aanbestedende diensten die behoren tot de rijksoverheid in dit verband rekening te houden met de Beleidsregels integriteit en uitsluiting bij aanbestedingen in BIBOB-sectoren¹⁶, die op dit punt ook voorschriften geven.

Verduidelijken van de aanbidding

In de Openbare procedure, de Niet-openbare procedure en de Onderhandse procedure is een mogelijkheid opgenomen om de aanbidding te verduidelijken. Deze mogelijkheid is ongewijzigd overgenomen uit het UAR-EG 1991, artikel 27. Het ARW 2004 trekt, om het aantal verschillen tussen de Europese aanbesteding en de nationale aanbesteding te beperken, deze bepaling voor beide typen aanbestedingen gelijk.

Deze bepaling geeft aan de aanbesteder geen ruimte om met de meest gerede aanbieder, voordat hij de opdracht gunt, overleg te plegen of te onderhandelen. Wel kan de aanbesteder verzoeken om het aanvullen van de aanbidding of kan hij zelf zijn eisen aanvullen. Ten aanzien van zowel het aanvullen als het wijzigen van de aanbidding geldt dat dit de mededinging niet mag vervalsen en geen discriminatie mag veroorzaken. Destijds heeft de Commissie van de Europese Gemeenschappen bij de beoordeling van artikel 27 UAR-EG 1991 uitdrukkelijk op dit punt gewezen.

Praktisch gesproken betekent dit dat wijziging met name aan de orde zal zijn in het geval van kennelijke fouten aan de zijde van de inschrijver of de aanbesteder.

¹⁶ Zie onder noot 16.

Alternatieven en varianten

De termen 'alternatief' en 'variant' hebben een verschillende betekenis in het Nederlandse aanbestedingsrecht en in het Europese aanbestedingsrecht. In de Nederlandse terminologie is een *alternatief* een voorstel dat afkomstig is van de aanbieder en is een *variant* een andere besteksoplossing, opgesteld door de aanbesteder, waaraan aanbieder in kunnen schrijven. In het Europese aanbestedingsrecht wordt een *alternatief* in de zin van het Nederlandse aanbestedingsrecht aangeduid met *variant* waaraan toegevoegd is dat deze door de inschrijver is voorgesteld. De term 'alternatief' komt niet voor in het Europese aanbestedingsrecht.

Het ARW 2004 strijkt dit verschil niet glad en blijft de terminologie van het Nederlandse aanbestedingsrecht gebruiken omdat deze volledig ingeburgerd is in het taalgebruik van de aanbestedingspraktijk.

De inschrijver die een alternatief indient, moet aangeven waarom hij dit alternatief tenminste gelijkwaardig acht aan de door de aanbesteder voorgeschreven besteksoplossing. De aanbesteder dient zijn beoordeling van het alternatief te kunnen motiveren. Bij de nationale aanbesteding is het mogelijk om bij het gunningscriterium van de laagste prijs het indienen van alternatieven toe te staan. Ook het beoordelen daarvan dient gemotiveerd te geschieden.

Inlichtingen over een alternatieve aanbidding

Met name bij de mogelijkheid van alternatieven en bij het aanbesteden van geïntegreerde contracten, zoals Design and Build, kan de gegadigde of inschrijver inlichtingen nodig hebben die nauw gerelateerd zijn aan de door hem beoogde oplossing. Wanneer de desbetreffende vragen of de antwoorden daarop bekend worden aan zijn concurrenten wordt daarmee ook de door hem beoogde oplossing bekend. Indien dit geschiedt tijdens de aanbesteding kan dit de mededinging vervalsen. De aanbieder had ten aanzien van zijn oplossing niet de normale mogelijkheid tot het verkrijgen van inlichtingen en dit kan zijn rechtmatige commerciële belangen schaden. Daarom voorziet het ARW 2004 voor aanbieder in de mogelijkheid om individueel om een toelichting te vragen op het bestek. Het is echter wel zo dat een dergelijke toelichting ondergeschikt is aan het bestek en de algemene inlichtingen die voor alle aanbieder gelden. Om te allen tijde vast te kunnen stellen dat inlichtingen over een alternatieve aanbidding niet leiden tot discriminatie is de procedure beperkt tot een schriftelijke informatie-uitwisseling, eventueel langs elektronische weg.

Alcatel

Het ARW 2004 verwerkt de gevolgen van het op 28 oktober 1998 door het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen gewezen arrest in het geschil tussen Alcatel en Austria AG (zaak C-81/98). De kern van het Alcatel-arrest is dat inschrijvers de mogelijkheid moeten hebben om de door de aanbesteder voorgenomen gunning aan te vechten nog voordat de aannemingsovereen-

komst tot stand komt. Het belang van de inschrijvers ligt primair bij het verwerven van de opdracht en pas secundair bij een eventuele schadevergoeding ingeval de aanbesteder in het ongelijk wordt gesteld.

Het UAR-EG 1991 en het UAR-2001 voorzagen hier niet in. Inschrijvers raakten meestal pas op de hoogte van de inhoud van de voorgenomen gunning op het moment dat zij vernamen met wie de aannemingsovereenkomst was gesloten.

Het ARW 2004 voorziet nu in het volgende:

- alle inschrijvers krijgen bericht van de voorgenomen gunning;
- er gaat vervolgens een redelijke termijn lopen waarbinnen de inschrijvers het voornemen kunnen aanvechten;
- indien een of meer van de inschrijvers het voornemen aanvechten, dient de aanbesteder te wachten met het aangaan van de aannemingsovereenkomst totdat in kort geding uitspraak is gedaan. Wachten is niet nodig indien zwaarwegende belangen onverwijld gunning vereisen.

Na het kort geding kan de aanbesteder wel gunnen. Hij hoeft geen eventuele bodemprocedure af te wachten omdat dit de aanbestedingspraktijk te zeer zou verstoren. De aanbesteder loopt daarbij wel het risico dat hij schadevergoeding moet betalen indien hij in de bodemprocedure in het ongelijk wordt gesteld.

Alleen bij de Onderhandse procedure verwerkt het ARW 2004 het Alcatel-arrest niet omdat het bij deze procedure om kleinere opdrachten gaat, waarbij een snelle afhandeling vaak van belang is.

Voorlezen inschrijvingssommen

Het voorlezen bij de aanbesteding van de inschrijvingssommen in het geval van het gebruik van het gunningscriterium 'economisch meest voordelige aanbieder' heeft geen zin, omdat de inschrijvingssommen niets zeggen over welke aanbieder de meest gereede aanbieder is. Daarom bepaalt het ARW 2004 dat in die gevallen de aanbesteder het voorlezen van de bedragen bij de aanbesteding achterwege kan laten.

Prestatiemeting

Bij de gunningscriteria is een bepaling opgenomen die de aanbesteder in de gelegenheid stelt aan de kwaliteit van het procesmanagement van de aanbieder een gewicht toe te kennen en dit mee te wegen bij het bepalen aan welke aanbieder hij de opdracht zal gunnen.

Onderhandelingsprocedure

Beide Onderhandelingsprocedures kennen een hoge toetredingsdrempel. Alleen in bijzondere omstandigheden mag de aanbesteder deze procedures inzetten. Wanneer de aanbesteder deze drempel heeft genomen, mag de aanbesteder over kwaliteit én prijs onderhandelen. Het ARW 2004 conformeert zich hiermee aan de Richtlijn werken die op dit punt geen uitdrukkelijke beperkingen aan de aanbesteder oplegt. Overigens houdt de aanbesteder ook de mogelijkheid om een scheiding aan te brengen tussen overleg over techniek en kwaliteit enerzijds en de prijs anderzijds, zoals onder het UAR-EG 1991 het geval was. Het ARW 2004 schrijft een dergelijke scheiding niet meer voor.

Leuren

Het toepassen van het ARW 2004 bij een aanbesteding betekent dat de aanbesteder en de gegadigden en inschrijvers een van de daarin beschreven procedures volgen. De procedures in het ARW 2004 laten geen ruimte voor leuren. Daarom zijn – ondanks het verzoek daartoe van de Tweede Kamer – geen specifieke anti-leur artikelen opgenomen.

Experimenten

In hoofdstuk VIII van het ARW 2004 is een experimenteerbepaling opgenomen die de aanbesteder de mogelijkheid geeft om onder voorwaarden af te wijken van de regeling. Deze bepaling is met name van belang voor de aanbestedende diensten die op grond van de bovenliggende regelgeving verplicht zijn om het ARW 2004 toe te passen, zoals de vier bouwdepartementen op grond van de Beleidsregels aanbesteding van werken 2004. Aanbestedende diensten die het ARW 2004 op vrijwillige basis toepassen, hebben de vrijheid om, mits binnen het kader van het Besluit overheidsaanbestedingen, af te wijken van het ARW 2004.

Een waarschuwing is op zijn plaats. Ondeskundige mutatie kan gemakkelijk leiden tot inconsistentie omdat het ARW 2004 integrale procedures bevat en bovendien sterk verweven is met de bovenliggende regelgeving.

deel IV

Toelichting, artikelsgewijze

Aanbestedingsreglement Werken 2004

Toelichting

- Algemeen
- Openbare procedure
- Niet-openbare procedure
- Onderhandeling met
voorafgaande bekendmaking
- Onderhandeling zonder
voorafgaande bekendmaking
- Onderhandse procedure
- Concessieovereenkomst
- Experimenteren
- Slotbepaling

1	HOOFDSTUK I ALGEMEEN
Artikel	
1.1	<i>Aanduidingen, begripsbepalingen</i> Reglement
	<p>Ten opzichte van het UAR-EG 1991 is de definitie van richtlijn 93/37/EEG beperkt tot de definitie van deze richtlijn in artikel 1, onder c, van het Besluit overheidsaanbestedingen, zoals deze definitie bij besluit van 6 mei 2002 is vastgesteld (Stb. 2002, 246).</p> <p>Ten opzichte van het UAR-EG 1991 is de definitie van de concessieovereenkomst niet langer in dit hoofdstuk maar in hoofdstuk VII Concessieovereenkomst opgenomen.</p> <p>Ten opzichte van het UAR-EG 1991 en het UAR 2001 is de definitie “directievoerende instantie” niet langer opgenomen omdat het begrip in dit reglement niet voorkomt.</p>
1.2	<i>Termijnen</i>
	-
1.3	<i>Toepasselijkheid</i> Reglement
	De keuze voor een Europese of nationale aanbesteding en de procedure wordt voor de vier bouwdepartementen niet bepaald door dit reglement, maar door het Besluit overheidsaanbestedingen dan wel door de Beleidsregels aanbesteding van werken 2004.
1.4	<i>Wijze van aanbesteding</i> Reglement
	<p>De onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking en de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking zijn nu ook voor de nationale aanbesteding toepasbaar.</p> <p>Naast de procedures die voor een Europese aanbesteding kunnen worden toegepast, kent de nationale aanbesteding bovendien de onderhandse procedure. De keuze van de onderhandse procedure wordt bepaald door de Beleidsregels Aanbesteding Werken.</p> <p>De onderhandse aanbesteding met voorafgaande selectie, zoals opgenomen in het UAR 2001, is in dit reglement niet meer opgenomen.</p>

2	HOOFDSTUK II OPENBARE PROCEDURE (OPENBARE AANBESTEDING)
Artikel	
2.1	<i>Omschrijving</i>
	-
2.2	<i>Bekendmaking, vooraankondiging en aankondiging.</i> Reglement
	<p>Het begrip “bekendmaking” is in dit reglement gereserveerd voor publicatie in de Staatscourant of een landelijk verspreid vakblad en/of een elektronisch medium zoals Internet. De begrippen “vooraankondiging” en “aankondiging” zijn in dit reglement gereserveerd voor publicatie bij het Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen. Het werkwoord “bekendmaken” wordt in dit reglement voor zowel het plaatsen van een bekendmaking als voor het plaatsen van een (voor)aankondiging gebruikt.</p> <p>In dit reglement wordt de mogelijkheid geboden om de bekendmaking op elektronische wijze te publiceren. Omdat er ten tijde van het verschijnen van dit reglement geen internetsite bestaat die toegang geeft tot alle bekendmakingen, is publicatie van het adres van de internetsite in de Staatscourant of een landelijk verspreid vakblad verplicht.</p> <p>zie ook: Algemene toelichting</p>
2.3	<i>Vooraankondiging</i> Reglement
	<p>De vooraankondiging biedt de mogelijkheid om de in artikel 2.5 genoemde termijn te verkorten. Deze mogelijkheid bestaat alleen bij de Europese aanbesteding.</p> <p>De bekendmaking moet worden opgesteld met in achtneming van standaardformulier A van bijlage II. Uit het formulier blijkt welke gegevens in de bekendmaking moeten, en welke gegevens in de bekendmaking mogen worden opgenomen. Voor de bekendmaking is geen opmaak voorgeschreven.</p> <p>De vooraankondiging moet worden opgesteld met in achtneming van standaardformulier A van bijlage II. Uit het formulier blijkt welke gegevens in de vooraankondiging moeten, en welke gegevens in de vooraankondiging mogen worden opgenomen. Voor (de verplichte opmaak van) het formulier wordt verwezen naar de officiële internetsite van de Europese Gemeenschap simap.eu.int. Een handig hulpmiddel (wizard) om een correcte aankondiging op te stellen is te vinden op de site: www.aanbestedingskalender.nl</p> <p>In dit reglement wordt de mogelijkheid geboden om de bekendmaking op elektronische wijze te publiceren. Omdat er ten tijde van het verschijnen van dit reglement geen internetsite bestaat die toegang geeft tot alle bekendmakingen, is publicatie van het adres van de internetsite in de Staatscourant of een landelijk verspreid vakblad verplicht.</p> <p>zie ook: Algemene toelichting</p>

2.4	<p data-bbox="250 175 1761 208">Aankondiging en bekendmaking Reglement</p> <p data-bbox="250 208 1761 303">De bekendmaking moet worden opgesteld met in achtneming van standaardformulier B van bijlage II. Uit het formulier blijkt welke gegevens in de bekendmaking moeten, en welke gegevens in de bekendmaking mogen worden opgenomen. Voor de bekendmaking is geen opmaak voorgeschreven.</p> <p data-bbox="250 329 1761 485">De aankondiging moet worden opgesteld met in achtneming van standaardformulier B van bijlage II. Uit het formulier blijkt welke gegevens in de aankondiging moeten, en welke gegevens in de aankondiging mogen worden opgenomen. Voor (de verplichte opmaak van) het formulier wordt verwezen naar de officiële internetsite van de Europese Gemeenschap simap.eu.int. Een handig hulpmiddel (wizard) om een correcte aankondiging op te stellen is te vinden op de site: www.aanbestedingskalender.nl.</p> <p data-bbox="250 511 1761 606">In dit reglement wordt de mogelijkheid geboden om de bekendmaking op elektronische wijze te publiceren. Omdat er ten tijde van het verschijnen van dit reglement geen internetsite bestaat die toegang geeft tot alle bekendmakingen, is publicatie van het adres van de internetsite in de Staatscourant of een landelijk verspreid vakblad verplicht.</p> <p data-bbox="1304 606 1656 636" style="text-align: right;">zie ook: Algemene toelichting</p>
2.5	<p data-bbox="250 636 1761 669">Termijnen Reglement</p> <p data-bbox="250 669 1761 795">Bedenk dat bij de Europese aanbesteding de termijn aanvangt op de dag van verzending van de aankondiging naar het Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen, terwijl bij de nationale aanbesteding de termijn aanvangt op de dag van publicatie van de bekendmaking.</p>
2.6	<p data-bbox="250 795 1761 828">Technische specificaties Reglement</p> <p data-bbox="250 828 1761 954">Nieuw in dit reglement is dat nu ook voor de nationale aanbesteding een bepaling over de technische specificaties is opgenomen. Doel van deze bepaling is te voorkomen dat door het toeschrijven van de technische specificaties naar een aantal aanbieders de mededinging wordt beperkt.</p>
2.7	<p data-bbox="250 954 1761 987">Bestek Reglement</p> <p data-bbox="250 987 1761 1143">In dit reglement is anders dan in het UAR 2001 voor de nationale aanbesteding bepaald dat het bestek tijdig moet worden aangevraagd. De aanbesteder is bij de nationale aanbesteding niet meer verplicht om tot de dag van aanbesteding bestekken te verstrekken. Om verzekerd te zijn van toezending van het bestek, doet een gegadigde er verstandig aan het bestek niet later dan 6 dagen voor de dag van aanbesteding aan te vragen.</p> <p data-bbox="250 1168 1761 1259">Onder de kosten van een afdruk worden gerekend de kosten gemoeid met het reproduceren van bestek en kaartbijlagen, portokosten, kosten voor het verzendklaar maken, en eventuele andere kosten direct gerelateerd aan het beschikbaar stellen van het bestek.</p>

2.8	<i>Uitsluitingsgronden</i>	Reglement
	<p>Hetgeen bepaald is in artikel 2.8 komt overeen met de desbetreffende voorschriften in de richtlijn en is nu ook van toepassing op de nationale aanbesteding.</p> <p style="text-align: right;">zie ook: Algemene toelichting</p> <p>Voor de toepassing van dit artikel dienen de Beleidsregels integriteit en uitsluiting bij aanbestedingen in BIBOB sectoren in acht te worden genomen (Stb. 2004, 40). Voor informatie omtrent de wet BIBOB zie: www.justitie.nl/bibob.</p> <p style="text-align: right;">zie ook: Algemene toelichting</p> <p>In artikel 4 van het Besluit overheidsaanbestedingen (Stb. 2004, ..) is aangegeven welke instantie bevoegd is tot afgifte van een bewijsstuk als bedoeld in artikel 2.8.2</p>	
2.9	<i>Financiële en economische draagkracht</i>	Reglement
	Hetgeen bepaald is in artikel 2.9 komt overeen met de desbetreffende voorschriften in de richtlijn en is nu ook van toepassing op de nationale aanbesteding.	
2.10	<i>Technische bekwaamheid</i>	Reglement
	Hetgeen bepaald is in artikel 2.10 komt overeen met de desbetreffende voorschriften in de richtlijn en is nu ook van toepassing op de nationale aanbesteding.	
2.11	<i>Aanvulling van getuigschriften en bescheiden</i>	Reglement
	Hetgeen bepaald is in artikel 2.11 komt overeen met de desbetreffende voorschriften in de richtlijn en is nu ook van toepassing op de nationale aanbesteding.	
2.12	<i>Bewijs van inschrijving op een lijst van erkende aannemingsbedrijven</i>	Reglement
	Hetgeen bepaald is in artikel 2.12 komt overeen met de desbetreffende voorschriften in de richtlijn en is nu ook van toepassing op de nationale aanbesteding.	
2.13	<i>Objectiviteit en proportionaliteit</i>	Reglement
	Hetgeen bepaald is in artikel 2.13 komt inhoudelijk overeen met artikel 11, eerste lid UAR-EG 1991 en artikel 8, eerste lid UAR 2001. Plaatsing in een afzonderlijk artikel benadrukt, net als het opschrift, het belang van de beginselen van objectiviteit en proportionaliteit.	

2.14	<i>Eigen verklaringen</i>	Reglement
	<p>Hetgeen bepaald is in artikel 2.14 is opgenomen ter beperking van transactiekosten. De aanbesteder krijgt door de eigen verklaringen een redelijke mate van zekerheid dat de gegadigden voldoen aan de gestelde geschiktheidseisen zonder dat daarvoor direct door de inschrijvers alle bewijsstukken aangeleverd moeten worden.</p> <p style="text-align: right;">zie ook: Algemene toelichting</p> <p>Onder een “redelijke termijn” als bedoeld in artikel 2.14.1, wordt onder normale omstandigheden een periode van niet meer dan zeven dagen verstaan; afhankelijk van de aard en omvang van de te leveren bewijsstukken kan deze periode door de aanbesteder korter of langer worden gesteld.</p>	
2.15	<i>Gunningscriteria</i>	Reglement
	<p>De artikelen 2.15.1 en 2.15.2 zijn nieuw en beogen meer duidelijkheid te geven over de toepassing van gunningscriteria.</p> <p style="text-align: right;">zie ook: Algemene toelichting zie ook: Algemene toelichting</p> <p>Het gebruik van de term “gunningscriteria” wordt in het reglement ook gebruikt daar waar het gaat om subcriteria.</p> <p>De beperking “doch mogen niet de begroting van de inschrijver betreffen” in artikel 11, tweede lid UAR-EG 1991 en artikel 8, tweede lid UAR 2001 is in dit reglement vervallen. De richtlijn kent de beperking niet.</p>	
2.16	<i>Inlichtingen</i>	Reglement
	<p>Geregeld is dat nu ook bij de Europese aanbesteding de tijdens een inlichtingenbijeenkomst of aanwijzing mondeling gestelde vragen worden beantwoord.</p>	
2.17	<i>inlichtingen over een alternatieve aanbidding</i>	Reglement
	<p>Inlichtingen over een alternatieve aanbidding is nieuw ten opzichte van het UAR-EG 1991 en het UAR 2001 en biedt inschrijvers de mogelijkheid om na te gaan of door hen beoogde oplossingen in het kader van alternatieve aanbiddingen dan wel in het kader van bestekken waarbij ontwerp en uitvoering geïntegreerd zijn, passen binnen het bestek. Het beginsel van transparantie brengt mee dat dergelijke inlichtingen uitsluitend schriftelijk worden afgehandeld.</p> <p style="text-align: right;">zie ook: Algemene toelichting</p> <p>Een rechtmatig commercieel belang is bijvoorbeeld het voorkomen dat de door inschrijver beoogde oplossing al tijdens de aanbesteding bekend wordt aan zijn concurrenten.</p>	

2.18	<i>Details, monsters</i>	
	-	
2.19	<i>Inschrijving</i>	Reglement
	Bij inschrijving is een verzegelde bus niet langer voorgeschreven. Daarmee wordt aangesloten bij de gangbare praktijk. Wel is gehandhaafd dat de bus afgesloten moet zijn. Zo wordt benadrukt dat reeds ingediende aanbiedingen niet kunnen worden teruggenomen anders dan door deze in te trekken zoals beschreven in artikel 2.19.8.	
2.20	<i>Inschrijvingsbiljet</i>	Reglement
	Dit reglement kent niet langer de dichte ingesloten enveloppe, bedoeld in artikel 19, vierde lid UAR-EG 1991 en artikel 12, vierde lid UAR 2001. Voorts is de verplichting vervallen om de door de inschrijvers die niet voor de opdracht in aanmerking komen ingediende enveloppen ongeopend te retourneren. Deze verplichting stond in artikel 31, vierde lid UAR-EG 1991 en artikel 24, derde lid UAR 2001. zie ook: Algemene toelichting	
2.21	<i>Inschrijving op werk verdeeld in percelen</i>	Reglement
	Van belang is dat, wanneer een werk verdeeld wordt in percelen, de totale waarde van de percelen moet worden beschouwd. Wanneer bij de Europese aanbesteding de totale waarde boven de drempelwaarde ligt, zijn de desbetreffende bepalingen van de Europese aanbesteding van toepassing op alle percelen.	
2.22	<i>Inschrijving op werk van op te geven omvang</i>	
	-	
2.23	<i>Gezamenlijke inschrijving</i>	Reglement
	Dit artikel geldt nu ook voor de nationale aanbesteding.	
2.24	<i>Inlichtingen over eventuele onderaanneming</i>	Reglement
	Dit artikel geldt nu ook voor de nationale aanbesteding.	
2.25	<i>Inschrijving onder voorwaarden</i>	
	-	

2.26	<i>Alternatieve inschrijvingen</i>	Reglement
	<p>Evenals in het UAR-EG 1991 wordt de term “alternatieven” gebruikt, waar in de richtlijn sprake is van “varianten”. zie ook: Algemene toelichting</p> <p>Nieuw ten opzichte van artikel 24, eerste lid UAR-EG 1991 is dat wanneer het gunningscriterium van de economisch meest voordelige aanbieder wordt gehanteerd, een inschrijver niet langer hoeft in te schrijven op het bestek en dus kan volstaan met het indienen van een alternatieve inschrijving. Het staat de aanbesteder vrij om in de bekendmaking te bepalen dat een inschrijver in elk geval een inschrijving overeenkomstig het bestek moet doen.</p> <p>Wanneer bij een Europese aanbesteding het gunningscriterium van de laagste prijs geldt, is het indienen van alternatieve inschrijvingen niet toegestaan.</p> <p>In tegenstelling tot de wijze waarop dit onderwerp in artikel 17, eerste lid UAR 2001 was geregeld, is nu bepaald dat wanneer bij een nationale aanbesteding het gunningscriterium van de laagste prijs wordt gehanteerd, er geen alternatieve inschrijvingen mogen worden gedaan, tenzij de aanbesteder deze mogelijkheid in de bekendmaking openstelt.</p>	
2.27	<i>Inschrijving op varianten in het bestek</i>	
	-	
2.28	<i>Termijn van gestanddoening</i>	Reglement
	<p>Ten opzichte van de artikelen 26, eerste lid UAR-EG 1991 en 19, eerste lid UAR 2001 is de gestanddoeningstermijn van 30 dagen verlengd tot 45 dagen. Voorts is nu geregeld dat indien binnen 15 dagen na verzending van het bericht omtrent het voornemen tot gunning een kort geding tegen dit voornemen aanhangig is gemaakt, de gestanddoeningstermijn zal lopen tot 8 dagen na de dag waarop uitspraak in eerste aanleg is gedaan. Een en ander is het gevolg van het Alcatel-arrest. zie ook: Algemene toelichting</p>	
2.29	<i>Aanbesteding</i>	Reglement
	<p>Nieuw is de mogelijkheid voor de aanbesteder om bij het hanteren van het gunningscriterium van de economisch meest voordelige aanbieder het voorlezen van de inschrijfsommen achterwege te laten. De bedoeling van deze mogelijkheid is om de beoordeling van de kwaliteit niet te laten beïnvloeden door kennis van de hoogte en rangorde van de inschrijfsommen. zie ook: Algemene toelichting</p>	
2.30	<i>Proces-verbaal van aanbesteding</i>	Reglement
	<p>Ten opzichte van de artikelen 29, tweede lid UAR-EG 1991 en 22, tweede lid UAR 2001 is ‘belangstellenden’ vervangen door ‘belanghebbenden’. Een verzoek om te kunnen beschikken over het proces-verbaal moet een aantoonbaar belang dienen; inschrijvers worden per definitie tot de groep belanghebbenden gerekend.</p>	

2.31	<i>Ongeldigheid van de inschrijvingen</i>	Reglement
	<p>Ten opzichte van artikel 23 UAR 2001 is vervallen het zinsdeel “tenzij de inschrijvingen voldoende zekerheid verschaffen omtrent de aanbidding en de persoon van de inschrijver”. Daarmee zijn de Europese en nationale aanbidding op dit punt gelijk getrokken. Hetgeen in dit reglement is opgenomen voldoet nu ook voor wat betreft de nationale aanbidding aan het beginsel van transparantie.</p> <p>Als gevolg van bezwaren van de Commissie is de hierboven aangehaalde zinsnede in 1995 uit het UAR-EG 1991 verwijderd. In de ogen van de Commissie gaf deze toevoeging aan artikel 22, eerste lid van de richtlijn, een te ruime beslissingsbevoegdheid aan de aanbestedende dienst, welke aanleiding kan geven tot een discriminatoire beslissing. De ongeldigheid van de inschrijving is echter beperkt tot inschrijvingen die niet voldoen aan inhoudelijke eisen. Tekortkomingen van andere aard dienen niet de ongeldigheid van de inschrijving tot gevolg te hebben. Hierbij moet gedacht worden aan een kennelijke omissie of kennelijke fout in de verstrekte gegevens die terstond aangevuld of hersteld kan worden. Het spreekt vanzelf dat de onderhavige bepaling niet ziet op alternatieve inschrijvingen als bedoeld in artikel 2.26 van dit reglement.</p> <p>Het vereisen van een verklaring van een bestuurder van de inschrijver strekt er toe om te voorkomen dat zijn inschrijving tot stand komt onder invloed van handelingen in strijd met het Nederlandse of Europese mededingingsrecht. Inschrijvingen die tot stand zijn gekomen onder een dergelijke invloed zijn in strijd met de wet. De verklaring heeft tot doel dat de betreffende bestuurder zich uitdrukkelijk op de hoogte stelt omtrent het proces van de aanbidding.</p> <p style="text-align: right;">zie ook: Algemene toelichting</p>	
2.32	<i>Verduidelijking van de aanbidding</i>	Reglement
	<p>Dit artikel is gelijk aan artikel 27 UAR-EG 1991. Ten opzichte van artikel 20 UAR 2001 is de mogelijkheid tot respectievelijk de procedure inzake wijziging van de aanbidding vervallen.</p> <p style="text-align: right;">zie ook: Algemene toelichting</p> <p>Bedacht moet worden dat men bij het doen van een verzoek tot verduidelijking wordt beperkt door de bij artikel 7, vierde lid van de richtlijn behorende verklaring van de Raad en de Commissie van de Europese Gemeenschap. Deze luidt namelijk: “dat bij openbare en niet-openbare procedures, onderhandelingen met gegadigden of inschrijvers over fundamentele punten van de opdrachten waarvan de wijziging de mededinging kan vervalsen, en met name over de prijzen, uitgesloten zijn; wel mogen er besprekingen met gegadigden of inschrijvers plaatsvinden, maar alleen met het oog op een verduidelijking of aanvulling van de inhoud van hun offerte, alsmede van de eisen van de aanbestedende diensten, en voor zover zulks geen discriminatie veroorzaakt.”</p>	

2.33	<i>Motivering in geval van abnormaal lage inschrijvingen</i>	Reglement
Dit artikel geldt nu ook voor de nationale aanbesteding behoudens de meldingsplicht bij de Commissie.		
2.34	<i>Keuze aannemer</i>	Reglement
<p>De nationale aanbesteding is ten aanzien van de keuze van de aannemer in overeenstemming gebracht met artikel 31, eerste lid UAR-EG 1991.</p> <p>In artikel 2.34.2 is een ongevraagde motiveringsplicht opgenomen ten aanzien van een besluit het werk niet op te dragen of de aanbesteding opnieuw te beginnen.</p> <p>In artikel 2.34.6 wordt het Alcatel-arrest gecodificeerd. Omdat de aanbesteder thans in alle gevallen zijn voornemen tot gunning moet motiveren, is artikel 31, zevende lid UAR-EG 1991, waarin een motiveringsplicht na verzoek van gegadigden was opgenomen, vervallen.</p> <p style="text-align: right;">zie ook: Algemene toelichting</p> <p>Dit reglement gebruikt de term “onaanvaardbaar” voor een prijs die onaanvaardbaar hoog is ten opzichte van de zorgvuldige raming van de aanbesteder. Onder “niet passende” offertes worden offertes verstaan die onaanvaardbaar en onregelmatig zijn, maar waarvan de inhoud daarenboven geen enkel verband houdt met de opdracht en die derhalve ongeschikt zijn om in de behoeften van de aanbestedende dienst te voorzien, zoals die in het aanbestedingsdocument zijn beschreven¹.</p> <p>Nieuw in dit reglement is dat indien de aanbieder van de meest gerede inschrijver onaanvaardbaar is, nu ook vanuit de nationale aanbesteding de aanbesteding voortgezet kan worden met de onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking. Bij een niet passende aanbieder kan de aanbesteding worden voortgezet met de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking.</p> <p style="text-align: right;">zie ook: Algemene toelichting</p> <p>In artikel 2.34.9 en artikel 2.34.10 is geregeld dat de opdracht voor een ingediend alternatief, dan wel voor een werk dat mede omvat het maken van een ontwerp, slechts de indiener van het alternatief, dan wel van het ontwerp in aanmerking komt. Met betrekking tot het intellectueel eigendom van de ideeën, neergelegd in het alternatief dan wel het ontwerp, zijn in dit reglement geen bijzondere bepalingen opgenomen. Voor het gebruik van ingediende ideeën bij deze of andere opdrachten van de opdrachtgever geldt hetgeen geregeld is in wet- en regelgeving rond het auteursrecht en intellectueel eigendom.</p>		

¹ Tekst ontleend aan de “Handleiding: voorschriften van de gemeenschap inzake overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken”, paragraaf 3.3.2, onder 1 en zoals gepubliceerd door de SIMAP

2.35	<i>Opdracht</i>	Reglement
	Nieuw in dit reglement is dat de mededeling omtrent de opdracht nu ook per elektronisch bericht kan worden verzonden. Wel dient een elektronisch bericht, net zoals bij een telefax, per brief bevestigd te worden.	
2.36	<i>Proces-verbaal van opdrachtverlening</i>	
	-	
2.37	<i>Informatie betreffende opdrachtverlening</i>	Reglement
	De aankondiging moet worden opgesteld met in achtneming van standaardformulier C van bijlage II. Uit het formulier blijkt welke gegevens in de aankondiging moeten, en welke gegevens in de aankondiging mogen worden opgenomen. Voor (de verplichte opmaak van) het formulier wordt verwezen naar de officiële internetsite van de Europese Gemeenschap simap.eu.int . Een handig hulpmiddel (wizard) om een correcte aankondiging op te stellen is te vinden op de site: www.aanbestedingskalender.nl .	
2.38	<i>Zekerheidstelling</i>	
	-	
2.39	<i>Geschillen</i>	Reglement
	Aanbestedingsgeschillen worden door de vier bouwdepartementen niet langer aan de Raad van Arbitrage voor de Bouw maar aan de burgerlijke rechter voorgelegd. Het reglement geeft, in artikel 2.39.1, andere gebruikers van dit reglement de mogelijkheid een andere wijze van geschillenbeslechting nader overeen te komen. zie ook: Algemene toelichting	

3	HOOFDSTUK III NIET-OPENBARE PROCEDURE (AANBESTEDING MET VOORAFGAANDE SELECTIE)
Artikel	
3.1	<i>Omschrijving</i>
	-
3.2	<i>Bekendmaking, vooraankondiging en aankondiging.</i> Reglement
	<p>Het begrip “bekendmaking” is in dit reglement gereserveerd voor publicatie in de Staatscourant of een landelijk verspreid vakblad en/of een elektronisch medium zoals internet. De begrippen “vooraankondiging” en “aankondiging” zijn in dit reglement gereserveerd voor publicatie bij het Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen. Het werkwoord “bekendmaken” wordt in dit reglement voor zowel het plaatsen van een bekendmaking als voor het plaatsen van een (voor)aankondiging gebruikt.</p> <p>In dit reglement wordt de mogelijkheid geboden om de bekendmaking op elektronische wijze te publiceren. Omdat er ten tijde van het verschijnen van dit reglement geen internetsite bestaat die toegang geeft tot alle bekendmakingen, is publicatie van het adres van de internetsite in de Staatscourant of een landelijk verspreid vakblad verplicht.</p> <p style="text-align: right;">zie ook: Algemene toelichting</p>
3.3	<i>Vooraankondiging</i> Reglement
	<p>De vooraankondiging biedt de mogelijkheid om de in artikel 3.16 genoemde termijn te verkorten. Deze mogelijkheid bestaat alleen bij de Europese aanbesteding.</p> <p>De bekendmaking moet worden opgesteld met in achtneming van standaardformulier A van bijlage II. Uit het formulier blijkt welke gegevens in de bekendmaking moeten, en welke gegevens in de bekendmaking mogen worden opgenomen. Voor de bekendmaking is geen opmaak voorgeschreven.</p> <p>De vooraankondiging moet worden opgesteld met in achtneming van standaardformulier A van bijlage II. Uit het formulier blijkt welke gegevens in de vooraankondiging moeten, en welke gegevens in de vooraankondiging mogen worden opgenomen. Voor (de verplichte opmaak van) het formulier wordt verwezen naar de officiële internetsite van de Europese Gemeenschap simap.eu.int. Een handig hulpmiddel (wizard) om een correcte aankondiging op te stellen is te vinden op de site: www.aanbestedingskalender.nl.</p> <p>In dit reglement wordt de mogelijkheid geboden om de bekendmaking op elektronische wijze te publiceren. Omdat er ten tijde van het verschijnen van dit reglement geen internetsite bestaat die toegang geeft tot alle bekendmakingen, is publicatie van het adres van de internetsite in de Staatscourant of een landelijk verspreid vakblad verplicht.</p> <p style="text-align: right;">zie ook: Algemene toelichting</p>

3.4	<p data-bbox="254 178 638 205"><i>Aankondiging en bekendmaking</i></p> <p data-bbox="1512 178 1657 205">Reglement</p> <p data-bbox="254 213 1725 299">De bekendmaking moet worden opgesteld met in achtneming van standaardformulier B van bijlage II. Uit het formulier blijkt welke gegevens in de bekendmaking moeten, en welke gegevens in de bekendmaking mogen worden opgenomen. Voor de bekendmaking is geen opmaak voorgeschreven.</p> <p data-bbox="254 334 1705 480">De aankondiging moet worden opgesteld met in achtneming van standaardformulier B van bijlage II. Uit het formulier blijkt welke gegevens in de aankondiging moeten, en welke gegevens in de aankondiging mogen worden opgenomen. Voor (de verplichte opmaak van) het formulier wordt verwezen naar de officiële internetsite van de Europese Gemeenschap simap.eu.int. Een handig hulpmiddel (wizard) om een correcte aankondiging op te stellen is te vinden op de site: www.aanbestedingskalender.nl.</p> <p data-bbox="254 515 1739 606">In dit reglement wordt de mogelijkheid geboden om de bekendmaking op elektronische wijze te publiceren. Omdat er ten tijde van het verschijnen van dit reglement geen internetsite bestaat die toegang geeft tot alle bekendmakingen, is publicatie van het adres van de internetsite in de Staatscourant of een landelijk verspreid vakblad verplicht.</p> <p data-bbox="1304 610 1652 636">zie ook: Algemene toelichting</p>
3.5	<p data-bbox="254 641 731 668"><i>Termijnen bij aanmelding als gegadigde</i></p> <p data-bbox="1512 641 1657 668">Reglement</p> <p data-bbox="254 675 1745 790">Bedenk dat bij de Europese aanbesteding de termijn aanvangt op de dag van verzending van de aankondiging naar het Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen, terwijl bij de nationale aanbesteding de termijn aanvangt op de dag van publicatie van de bekendmaking.</p>
3.6	<p data-bbox="254 799 548 827"><i>Technische specificaties</i></p> <p data-bbox="1512 799 1657 827">Reglement</p> <p data-bbox="254 834 1677 949">Nieuw in dit reglement is dat nu ook voor de nationale aanbesteding een bepaling over de technische specificaties is opgenomen. Doel van deze bepaling is te voorkomen dat door het toeschrijven van de technische specificaties naar een aantal aanbieders de mededinging wordt beperkt.</p>
3.7	<p data-bbox="254 958 339 985"><i>Bestek</i></p> <p data-bbox="254 993 260 1020">-</p>

3.8	<i>Uitsluitingsgronden</i>	Reglement
	<p>Hetgeen bepaald is in artikel 3.8 komt overeen met de desbetreffende voorschriften in de richtlijn en is nu ook van toepassing op de nationale aanbesteding.</p> <p style="text-align: right;">zie ook: Algemene toelichting</p> <p>Voor de toepassing van dit artikel dienen de Beleidsregels integriteit en uitsluiting bij aanbestedingen in BIBOB sectoren in acht te worden genomen (Stb. 2004, 40). Voor informatie omtrent de wet BIBOB zie: www.justitie.nl/bibob.</p> <p style="text-align: right;">zie ook: Algemene toelichting</p> <p>In artikel 4 van het Besluit overheidsaanbestedingen (Stb. 2004, ..) is aangegeven welke instantie bevoegd is tot afgifte van een bewijsstuk als bedoeld in artikel 3.8.2</p>	
3.9	<i>Financiële en economische draagkracht</i>	Reglement
	Hetgeen bepaald is in artikel 3.9 komt overeen met de desbetreffende voorschriften in de richtlijn en is nu ook van toepassing op de nationale aanbesteding.	
3.10	<i>Technische bekwaamheid</i>	Reglement
	Hetgeen bepaald is in artikel 3.10 komt overeen met de desbetreffende voorschriften in de richtlijn en is nu ook van toepassing op de nationale aanbesteding.	
3.11	<i>Aanvulling van getuigschriften en bescheiden</i>	Reglement
	Hetgeen bepaald is in artikel 3.11 komt overeen met de desbetreffende voorschriften in de richtlijn en is nu ook van toepassing op de nationale aanbesteding.	
3.12	<i>Bewijs van inschrijving op een lijst van erkende aannemingsbedrijven</i>	Reglement
	Hetgeen bepaald is in artikel 3.12 komt overeen met de desbetreffende voorschriften in de richtlijn en is nu ook van toepassing op de nationale aanbesteding.	
3.13	<i>Objectiviteit en proportionaliteit</i>	Reglement
	Hetgeen bepaald is in artikel 3.13 komt inhoudelijk overeen met artikel 36 UAR-EG 1991 en artikel 29 UAR 2001. Plaatsing in een afzonderlijk artikel benadrukt, net als de het opschrift, het belang van de beginselen van objectiviteit en proportionaliteit.	

3.14	<i>Eigen verklaringen</i>	Reglement
	<p>Hetgeen bepaald is in artikel 3.14 is in dit reglement opgenomen ter beperking van transactiekosten. De aanbesteder krijgt door de eigen verklaringen een redelijke mate van zekerheid dat de gegadigden voldoen aan de gestelde geschiktheidseisen zonder dat daarvoor direct door de inschrijvers alle bewijsstukken aangeleverd moeten worden.</p> <p style="text-align: right;">zie ook: Algemene toelichting</p> <p>Onder een “redelijke termijn” als bedoeld in artikel 3.14.1, wordt onder normale omstandigheden een periode van niet meer dan zeven dagen verstaan; afhankelijk van de aard en omvang van de te leveren bewijsstukken kan deze periode door de aanbesteder korter of langer worden gesteld.</p>	
3.15	<i>Uitnodiging tot inschrijving</i>	
	-	
3.16	<i>Termijnen inschrijving</i>	
	-	
3.17	<i>Gunningscriteria</i>	Reglement
	<p>De artikelen 3.17.1 en 3.17.2 zijn nieuw en beogen meer duidelijkheid te geven over de toepassing van gunningscriteria.</p> <p style="text-align: right;">zie ook: Algemene toelichting zie ook: Algemene toelichting</p> <p>Het gebruik van de term “gunningscriteria” wordt in het reglement ook gebruikt daar waar het gaat om subcriteria.</p> <p>De beperking “doch mogen niet de begroting van de inschrijver betreffen” in artikel 11, tweede lid UAR-EG 1991 en artikel 8, tweede lid UAR 2001 is in dit reglement vervallen. De richtlijn kent de beperking niet.</p>	
3.18	<i>Inlichtingen</i>	Reglement
	Geregeld is dat nu ook bij de Europese aanbesteding de tijdens een inlichtingenbijeenkomst of aanwijzing mondeling gestelde vragen worden beantwoord.	

3.19	<i>inlichtingen over een alternatieve aanbidding</i>	Reglement
	<p>Inlichtingen over een alternatieve aanbidding is nieuw ten opzichte van het UAR-EG 1991 en het UAR 2001 en biedt gegadigden de mogelijkheid om na te gaan of door hen beoogde oplossingen in het kader van alternatieve aanbiddingen dan wel in het kader van bestekken waarbij ontwerp en uitvoering geïntegreerd zijn, passen binnen het bestek. Het beginsel van transparantie brengt mee dat dergelijke inlichtingen uitsluitend schriftelijk worden afgehandeld.</p> <p style="text-align: right;">zie ook: Algemene toelichting</p> <p>Een rechtmatig commercieel belang is bijvoorbeeld het voorkomen dat de door gegadigde beoogde oplossing al tijdens de aanbesteding bekend wordt aan zijn concurrenten.</p>	
3.20	<i>Details, monsters</i>	
	-	
3.21	<i>Inschrijving</i>	Reglement
	<p>Bij inschrijving is een verzegelde bus niet langer voorgeschreven. Daarmee wordt aangesloten bij de gangbare praktijk. Wel is gehandhaafd dat de bus afgesloten moet zijn. Zo wordt benadrukt dat reeds ingediende aanbiddingen niet kunnen worden teruggenomen anders dan door deze in te trekken zoals beschreven in artikel 3.21.8.</p>	
3.22	<i>Inschrijvingsbiljet</i>	Reglement
	<p>Dit reglement kent niet langer de dichte ingesloten enveloppe, bedoeld in artikel 19, vierde lid UAR-EG 1991 en artikel 12, vierde lid UAR 2001. Voorts is de verplichting vervallen om de door de inschrijvers die niet voor de opdracht in aanmerking komen ingediende enveloppen ongeopend te retourneren. Deze verplichting stond in artikel 31, vierde lid UAR-EG 1991 en artikel 24, derde lid UAR 2001.</p> <p style="text-align: right;">zie ook: Algemene toelichting</p>	
3.23	<i>Inschrijving op werk verdeeld in percelen</i>	Reglement
	<p>Van belang is dat, wanneer een werk verdeeld wordt in percelen, de totale waarde van de percelen moet worden beschouwd. Wanneer de totale waarde boven de drempelwaarde ligt, zijn de desbetreffende bepalingen van de Europese aanbesteding van toepassing op alle percelen.</p>	
3.24	<i>Inschrijving op werk van op te geven omvang</i>	
	-	
3.25	<i>Gezamenlijke inschrijving</i>	Reglement
	Dit artikel geldt nu ook voor de nationale aanbesteding.	

3.26	<i>Inlichtingen over eventuele onderaanneming</i>	Reglement
	Dit artikel geldt nu ook voor de nationale aanbesteding.	
3.27	<i>Inschrijving onder voorwaarden</i>	
	-	
3.28	<i>Alternatieve inschrijvingen</i>	Reglement
	<p>Evenals in het UAR-EG 1991 wordt de term “alternatieven” gebruikt, waar in de richtlijn sprake is van “varianten”. zie ook: Algemene toelichting</p> <p>Nieuw ten opzichte van artikel 24, eerste lid UAR-EG 1991 is dat wanneer het gunningscriterium van de economisch meest voordelige aanbieder wordt gehanteerd, een inschrijver niet langer hoeft in te schrijven op het bestek en dus kan volstaan met het indienen van een alternatieve inschrijving. Het staat de aanbesteder vrij om in de bekendmaking te bepalen dat een inschrijver in elk geval een inschrijving overeenkomstig het bestek moet doen.</p> <p>Wanneer bij een Europese aanbesteding het gunningscriterium van de laagste prijs geldt, is het indienen van alternatieve inschrijvingen niet toegestaan.</p> <p>In tegenstelling tot de wijze waarop dit onderwerp in artikel 17, eerste lid UAR 2001 was geregeld, is nu bepaald dat wanneer bij een nationale aanbesteding het gunningscriterium van de laagste prijs wordt gehanteerd, er geen alternatieve inschrijvingen mogen worden gedaan, tenzij de aanbesteder deze mogelijkheid in de bekendmaking openstelt.</p>	
3.29	<i>Inschrijving op varianten in het bestek</i>	
	-	
3.30	<i>Termijn van gestanddoening</i>	Reglement
	<p>Ten opzichte van de artikelen 26, eerste lid UAR-EG 1991 en 19, eerste lid UAR 2001 is de gestanddoeningstermijn van 30 dagen verlengd tot 45 dagen. Voorts is nu geregeld dat indien binnen 15 dagen na verzending van het bericht omtrent het voornemen tot gunning een kort geding tegen dit voornemen aanhangig is gemaakt, de gestanddoeningstermijn zal lopen tot 8 dagen na de dag waarop uitspraak in eerste aanleg is gedaan. Een en ander is het gevolg van het Alcatel-arrest. zie ook: Algemene toelichting</p>	
3.31	<i>Aanbesteding</i>	Reglement
	<p>Nieuw is de mogelijkheid voor de aanbesteder om bij het hanteren van het gunningscriterium van de economisch meest voordelige aanbieder het voorlezen van de inschrijfsommen achterwege te laten. De bedoeling van deze mogelijkheid is om de beoordeling van de kwaliteit niet te laten beïnvloeden door kennis van de hoogte en rangorde van de inschrijfsommen. zie ook: Algemene toelichting</p>	

3.32	<i>Proces-verbaal van aanbesteding</i>	
	-	
3.33	<i>Ongeldigheid van de inschrijvingen</i>	Reglement
	<p>Ten opzichte van artikel 23 UAR 2001 is vervallen het zinsdeel “tenzij de inschrijvingen voldoende zekerheid verschaffen omtrent de aanbieding en de persoon van de inschrijver”. Daarmee zijn de Europese en nationale aanbesteding op dit punt gelijk getrokken. Hetgeen in dit reglement is opgenomen voldoet nu ook voor wat betreft de nationale aanbesteding aan het beginsel van transparantie.</p> <p>Als gevolg van bezwaren van de Commissie is de hierboven aangehaalde zinsnede in 1995 uit het UAR-EG 1991 verwijderd. In de ogen van de Commissie gaf deze toevoeging aan artikel 22, eerste lid van de richtlijn, een te ruime beslissingsbevoegdheid aan de aanbestedende dienst, welke aanleiding kan geven tot een discriminatoire beslissing. De ongeldigheid van de inschrijving is echter beperkt tot inschrijvingen die niet voldoen aan inhoudelijke eisen. Tekortkomingen van andere aard dienen niet de ongeldigheid van de inschrijving tot gevolg te hebben. Hierbij moet gedacht worden aan een kennelijke omissie of kennelijke fout in de verstrekte gegevens die terstond aangevuld of hersteld kan worden. Het spreekt vanzelf dat de onderhavige bepaling niet ziet op alternatieve inschrijvingen als bedoeld in artikel 3.28 van dit reglement.</p> <p>Het vereisen van een verklaring van een bestuurder van de inschrijver strekt er toe om te voorkomen dat zijn inschrijving tot stand komt onder invloed van handelingen in strijd met het Nederlandse of Europese mededingingsrecht. Inschrijvingen die tot stand zijn gekomen onder een dergelijke invloed zijn in strijd met de wet. De verklaring heeft tot doel dat de betreffende bestuurder zich uitdrukkelijk op de hoogte stelt omtrent het proces van de aanbesteding.</p> <p style="text-align: right;">zie ook: Algemene toelichting</p>	
3.34	<i>Verduidelijking van de aanbidding</i>	Reglement
	<p>Dit artikel is gelijk aan artikel 27 UAR-EG 1991. Ten opzichte van artikel 20 UAR 2001 is de mogelijkheid tot respectievelijk de procedure inzake wijziging van de aanbidding vervallen.</p> <p style="text-align: right;">zie ook: Algemene toelichting</p> <p>Bedacht moet worden dat men bij het doen van een verzoek tot verduidelijking wordt beperkt door de bij artikel 7, vierde lid van de richtlijn behorende verklaring van de Raad en de Commissie van de Europese Gemeenschap. Deze luidt namelijk: “dat bij openbare en niet-openbare procedures, onderhandelingen met gegadigden of inschrijvers over fundamentele punten van de opdrachten waarvan de wijziging de mededinging kan vervalsen, en met name over de prijzen, uitgesloten zijn; wel mogen er besprekingen met gegadigden of inschrijvers plaatsvinden, maar alleen met het oog op een verduidelijking of aanvulling van de inhoud van hun offerte, alsmede van de eisen van de aanbestedende diensten, en voor zover zulks geen discriminatie veroorzaakt.”</p>	

3.35	<i>Motivering in geval van abnormaal lage inschrijvingen</i>	Reglement
Dit artikel geldt nu ook voor de nationale aanbesteding behoudens de meldingsplicht bij de Commissie.		
3.36	<i>Keuze aannemer</i>	Reglement
<p>De nationale aanbesteding is ten aanzien van de keuze van de aannemer in overeenstemming gebracht met artikel 31, eerste lid UAR-EG 1991.</p> <p>In artikel 3.36.2 is een ongevraagde motiveringsplicht opgenomen ten aanzien van een besluit het werk niet op te dragen of de aanbesteding opnieuw te beginnen.</p> <p>In artikel 3.36.6 wordt het Alcatel-arrest gecodificeerd. Omdat de aanbesteder thans in alle gevallen zijn voornemen tot gunning moet motiveren, is artikel 31, zevende lid UAR-EG 1991, waarin een motiveringsplicht na verzoek van gegadigden was opgenomen, vervallen. zie ook: Algemene toelichting</p> <p>Dit reglement gebruikt de term “onaanvaardbaar” voor een prijs die onaanvaardbaar hoog is ten opzichte van de zorgvuldige raming van de aanbesteder. Onder “niet passende” offertes worden offertes verstaan die onaanvaardbaar en onregelmatig zijn, maar waarvan de inhoud daarenboven geen enkel verband houdt met de opdracht en die derhalve ongeschikt zijn om in de behoeften van de aanbestedende dienst te voorzien, zoals die in het aanbestedingsdocument zijn beschreven².</p> <p>Nieuw in dit reglement is dat indien de aanbieding van de meest gereede inschrijver onaanvaardbaar is, nu ook vanuit de nationale aanbesteding de aanbesteding voortgezet kan worden met de onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking. Bij een niet passende aanbieding kan de aanbesteding worden voortgezet met de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking. zie ook: Algemene toelichting</p> <p>In artikel 3.36.9 en artikel 3.36.10 is geregeld dat de opdracht voor een ingediend alternatief, dan wel een voor een werk dat mede omvat het maken van een ontwerp, slechts de indiener van het alternatief, dan wel van het ontwerp in aanmerking komt. Met betrekking tot het intellectueel eigendom van de ideeën neergelegd in het alternatief dan wel het ontwerp, zijn in dit reglement geen bijzondere bepalingen opgenomen. Voor het gebruik van ingediende ideeën bij deze of andere opdrachten van de opdrachtgever geldt hetgeen geregeld is in wet- en regelgeving rond het auteursrecht en intellectueel eigendom.</p>		

² Tekst ontleend aan de “Handleiding: voorschriften van de gemeenschap inzake overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken”, paragraaf 3.3.2, onder 1 en zoals gepubliceerd door de SIMAP

3.37	Opdracht	Reglement
	Nieuw in dit reglement is dat de mededeling omtrent de opdracht nu ook per elektronisch bericht kan worden verzonden. Wel dient een elektronisch bericht, net zoals bij een telefax, per brief bevestigd te worden.	
3.38	Proces-verbaal van opdrachtverlening	
	-	
3.39	Informatie betreffende opdrachtverlening	Reglement
	De aankondiging moet worden opgesteld met in achtneming van standaardformulier C van bijlage II. Uit het formulier blijkt welke gegevens in de aankondiging moeten, en welke gegevens in de aankondiging mogen worden opgenomen. Voor (de verplichte opmaak van) het formulier wordt verwezen naar de officiële internetsite van de Europese Gemeenschap simap.eu.int . Een handig hulpmiddel (wizard) om een correcte aankondiging op te stellen is te vinden op de site: www.aanbestedingskalender.nl .	
3.40	Zekerheidstelling	
	-	
3.41	Geschillen	Reglement
	Aanbestedingsgeschillen worden door de vier bouwdepartementen niet langer aan de Raad van Arbitrage voor de Bouw maar aan de burgerlijke rechter voorgelegd. Het reglement geeft, in artikel 3.41.1, andere gebruikers van dit reglement de mogelijkheid een andere wijze van geschillenbeslechting nader overeen te komen zie ook: Algemene toelichting	

4	HOOFDSTUK IV ONDERHANDELINGSPROCEDURE MET VOORAFGAANDE BEKENDMAKING	
Artikel		
4.1	<i>Omschrijving</i>	Reglement
	De aanbesteding volgens de onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking is ten opzichte van het UAR-EG zodanig gewijzigd dat de overleg en onderhandelingsfase niet langer worden onderscheiden. Het reglement is daarmee in lijn gebracht met de richtlijn.	zie ook: Algemene toelichting
4.2	<i>Toepassingsmogelijkheden</i>	Reglement
	De beschrijving van de vier in dit artikel beschreven gevallen waarin de onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking kan worden toegepast komt overeen met artikel 7, tweede lid van de richtlijn. Nieuw in dit reglement is dat de onderhandelingsprocedure in deze gevallen nu ook bij een nationale aanbesteding kan worden toegepast.	
4.3	<i>Bekendmaking, vooraankondiging en aankondiging.</i>	Reglement
	Het begrip “bekendmaking” is in dit reglement gereserveerd voor publicatie in de Staatscourant of een landelijk verspreid vakblad en/of een elektronisch medium zoals internet. De begrippen “vooraankondiging” en “aankondiging” zijn in dit reglement gereserveerd voor publicatie bij het Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen. Het werkwoord “bekendmaken” wordt in dit reglement voor zowel het plaatsen van een bekendmaking als voor het plaatsen van een (voor)aankondiging gebruikt. In dit reglement wordt de mogelijkheid geboden om de bekendmaking op elektronische wijze te publiceren. Omdat er ten tijde van het verschijnen van dit reglement geen internetsite bestaat die toegang geeft tot alle bekendmakingen, is publicatie van het adres van de internetsite in de Staatscourant of een landelijk verspreid vakblad verplicht.	zie ook: Algemene toelichting

4.4	<p data-bbox="250 175 1751 205">Vooraankondiging Reglement</p> <p data-bbox="250 205 1751 299">De bekendmaking moet worden opgesteld met in achtneming van standaardformulier A van bijlage II. Uit het formulier blijkt welke gegevens in de bekendmaking moeten, en welke gegevens in de bekendmaking mogen worden opgenomen. Voor de bekendmaking is geen opmaak voorgeschreven.</p> <p data-bbox="250 329 1751 480">De vooraankondiging moet worden opgesteld met in achtneming van standaardformulier A van bijlage II. Uit het formulier blijkt welke gegevens in de vooraankondiging moeten, en welke gegevens in de vooraankondiging mogen worden opgenomen. Voor (de verplichte opmaak van) het formulier wordt verwezen naar de officiële internetsite van de Europese Gemeenschap simap.eu.int. Een handig hulpmiddel (wizard) om een correcte aankondiging op te stellen is te vinden op de site: www.aanbestedingskalender.nl.</p> <p data-bbox="250 511 1751 604">In dit reglement wordt de mogelijkheid geboden om de bekendmaking op elektronische wijze te publiceren. Omdat er ten tijde van het verschijnen van dit reglement geen internetsite bestaat die toegang geeft tot alle bekendmakingen, is publicatie van het adres van de internetsite in de Staatscourant of een landelijk verspreid vakblad verplicht.</p> <p data-bbox="1304 604 1657 636" style="text-align: right;">zie ook: Algemene toelichting</p>
4.5	<p data-bbox="250 636 1751 666">Aankondiging en bekendmaking Reglement</p> <p data-bbox="250 666 1751 760">De bekendmaking moet worden opgesteld met in achtneming van standaardformulier B van bijlage II. Uit het formulier blijkt welke gegevens in de bekendmaking moeten, en welke gegevens in de bekendmaking mogen worden opgenomen. Voor de bekendmaking is geen opmaak voorgeschreven.</p> <p data-bbox="250 790 1751 941">De aankondiging moet worden opgesteld met in achtneming van standaardformulier B van bijlage II. Uit het formulier blijkt welke gegevens in de aankondiging moeten, en welke gegevens in de aankondiging mogen worden opgenomen. Voor (de verplichte opmaak van) het formulier wordt verwezen naar de officiële internetsite van de Europese Gemeenschap simap.eu.int. Een handig hulpmiddel (wizard) om een correcte aankondiging op te stellen is te vinden op de site: www.aanbestedingskalender.nl.</p> <p data-bbox="250 972 1751 1065">In dit reglement wordt de mogelijkheid geboden om de bekendmaking op elektronische wijze te publiceren. Omdat er ten tijde van het verschijnen van dit reglement geen internetsite bestaat die toegang geeft tot alle bekendmakingen, is publicatie van het adres van de internetsite in de Staatscourant of een landelijk verspreid vakblad verplicht.</p> <p data-bbox="1304 1065 1657 1097" style="text-align: right;">zie ook: Algemene toelichting</p>
4.6	<p data-bbox="250 1135 1751 1165">Termijnen bij aanmelding als gegadigde Reglement</p> <p data-bbox="250 1165 1751 1288">Bedenk dat bij de Europese aanbesteding de termijn aanvangt op de dag van verzending van de aankondiging naar het Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen, terwijl bij de nationale aanbesteding de termijn aanvangt op de dag van publicatie van de bekendmaking.</p>

4.7	<i>Technische specificaties</i>	Reglement
	Nieuw in dit reglement is dat nu ook voor de nationale aanbesteding een bepaling over de technische specificaties is opgenomen. Doel van deze bepaling is te voorkomen dat door het toeschrijven van de technische specificaties naar een aantal aanbieders de mededinging wordt beperkt.	
4.8	<i>Bestek</i>	
	-	
4.9	<i>Uitsluitingsgronden</i>	Reglement
	<p>Hetgeen bepaald is in artikel 4.9 komt overeen met de desbetreffende voorschriften in de richtlijn en is nu ook van toepassing op de nationale aanbesteding.</p> <p style="text-align: right;">zie ook: Algemene toelichting</p> <p>Voor de toepassing van dit artikel dienen de Beleidsregels integriteit en uitsluiting bij aanbestedingen in BIBOB sectoren in acht te worden genomen (Stb. 2004, 40). Voor informatie omtrent de wet BIBOB zie: www.justitie.nl/bibob.</p> <p style="text-align: right;">zie ook: Algemene toelichting</p> <p>In artikel 4 van het Besluit overheidsaanbestedingen (Stb. 2004, ..) is aangegeven welke instantie bevoegd is tot afgifte van een bewijsstuk als bedoeld in artikel 4.9.2</p>	
4.10	<i>Financiële en economische draagkracht</i>	Reglement
	Hetgeen bepaald is in artikel 4.10 komt overeen met de desbetreffende voorschriften in de richtlijn en is nu ook van toepassing op de nationale aanbesteding.	
4.11	<i>Technische bekwaamheid</i>	Reglement
	Hetgeen bepaald is in artikel 4.11 komt overeen met de desbetreffende voorschriften in de richtlijn en is nu ook van toepassing op de nationale aanbesteding.	
4.12	<i>Bewijs van inschrijving op een lijst van erkende aannemingsbedrijven</i>	Reglement
	Hetgeen bepaald is in artikel 4.12 komt overeen met de desbetreffende voorschriften in de richtlijn en is nu ook van toepassing op de nationale aanbesteding.	
4.13	<i>Objectiviteit en proportionaliteit</i>	Reglement
	Hetgeen bepaald is in artikel 4.13 komt inhoudelijk overeen met artikel 43 UAR-EG 1991. Plaatsing in een afzonderlijk artikel benadrukt, net als het opschrift, het belang van de beginselen van objectiviteit en proportionaliteit.	

4.14	<i>Eigen verklaringen</i>	Reglement
	<p>Hetgeen bepaald is in artikel 4.14 is in dit reglement opgenomen ter beperking van transactiekosten. De aanbesteder krijgt door de eigen verklaringen een redelijke mate van zekerheid dat de gegadigden voldoen aan de gestelde geschiktheidseisen zonder dat daarvoor direct door de gegadigden alle bewijsstukken aangeleverd moeten worden.</p> <p style="text-align: right;">zie ook: Algemene toelichting</p> <p>Onder een “redelijke termijn” als bedoeld in artikel 4.14.1 wordt onder normale omstandigheden een periode van niet meer dan zeven dagen verstaan; afhankelijk van de aard en omvang van de te leveren bewijsstukken kan deze periode door de aanbesteder korter of langer worden gesteld.</p>	
4.15	<i>Uitnodiging tot het voeren van onderhandelingen</i>	Reglement
	<p>Het in artikel 4.15.1 genoemde aantal wordt bepaald door de op grond van in artikel 4.1 gemaakte keuzen.</p>	
4.16	<i>Termijnen tussen uitnodiging en onderhandelingen</i>	
	-	
4.17	<i>Onderhandelingen over het werk en de voorwaarden</i>	Reglement
	<p>Nieuw in dit reglement is dat niet alleen over de technische, uitvoeringstechnische, organisatorische en kostentechnische aspecten, maar nu ook over de prijs kan worden onderhandeld. Daarmee is het onderscheid tussen de overlegfase en de onderhandelingsfase weggevallen.</p>	
4.18	<i>Uitnodiging tot inschrijving</i>	
	-	
4.19	<i>Termijnen inschrijving</i>	
	-	
4.20	<i>Gunningscriteria</i>	Reglement
	<p>De artikelen 4.20.1 en 4.20.2 zijn nieuw en beogen meer duidelijkheid te geven over de toepassing van gunningscriteria.</p> <p style="text-align: right;">zie ook: Algemene toelichting zie ook: Algemene toelichting</p> <p>Het gebruik van de term “gunningscriteria” wordt in het reglement ook gebruikt daar waar het gaat om subcriteria.</p> <p>De beperking “doch mogen niet de begroting van de inschrijver betreffen” in artikel 11, tweede lid UAR-EG 1991 en artikel 8, tweede lid UAR 2001 is in dit reglement vervallen. De richtlijn kent de beperking niet.</p>	

4.21	<i>Details, monsters</i>	
	-	
4.22	<i>Inschrijving</i>	Reglement
	Bij inschrijving is een verzegelde bus niet langer voorgeschreven. Daarmee wordt aangesloten bij de gangbare praktijk. Wel is gehandhaafd dat de bus afgesloten moet zijn. Zo wordt benadrukt dat reeds ingediende aanbiedingen niet kunnen worden teruggenomen anders dan door deze in te trekken zoals beschreven in artikel 4.22.8.	
4.23	<i>Inschrijvingsbiljet</i>	Reglement
	Dit reglement kent niet langer de dichte ingesloten enveloppe, bedoeld in artikel 19, vierde lid UAR-EG 1991. Voorts is de verplichting vervallen om de door de inschrijvers die niet voor de opdracht in aanmerking komen ingediende enveloppen ongeopend te retourneren. Deze verplichting stond in artikel 31, vierde lid UAR-EG 1991. zie ook: Algemene toelichting	
4.24	<i>Inschrijving op werk verdeeld in percelen</i>	Reglement
	Van belang is dat, wanneer een werk verdeeld wordt in percelen, de totale waarde van de percelen moet worden beschouwd. Wanneer de totale waarde boven de drempelwaarde ligt, zijn de desbetreffende bepalingen van de Europese aanbesteding van toepassing op alle percelen.	
4.25	<i>Inschrijving op werk van op te geven omvang</i>	
	-	
4.26	<i>Gezamenlijke inschrijving</i>	Reglement
	Dit artikel geldt nu ook voor de nationale aanbesteding.	
4.27	<i>Inlichtingen over eventuele onderaanneming</i>	Reglement
	Dit artikel geldt nu ook voor de nationale aanbesteding.	
4.28	<i>Inschrijving onder voorwaarden</i>	
	-	
4.29	<i>Inschrijving op varianten in het bestek</i>	
	-	

4.30	<i>Termijn van gestanddoening</i>	Reglement
	<p>Ten opzichte van de artikelen 26, eerste lid UAR-EG 1991 en 19, eerste lid UAR 2001 is de gestanddoeningstermijn van 30 dagen verlengd tot 45 dagen. Voorts is nu geregeld dat indien binnen 15 dagen na verzending van het bericht omtrent het voornemen tot gunning een kort geding tegen dit voornemen aanhangig is gemaakt, de gestanddoeningstermijn zal lopen tot 8 dagen na de dag waarop uitspraak in eerste aanleg is gedaan. Een en ander is het gevolg van het Alcatel-arrest.</p> <p style="text-align: right;">zie ook: Algemene toelichting</p>	
4.31	<i>Aanbesteding</i>	
	-	
4.32	<i>Proces-verbaal van aanbesteding</i>	
	-	
4.33	<i>Ongeldigheid van de inschrijvingen</i>	Reglement
	<p>De ongeldigheid van de inschrijving is beperkt tot inschrijvingen die niet voldoen aan inhoudelijke eisen. Tekortkomingen van andere aard dienen niet de ongeldigheid van de inschrijving tot gevolg te hebben. Hierbij moet gedacht worden aan een kennelijke omissie of kennelijke fout in de verstrekte gegevens die terstond aangevuld of hersteld kan worden.</p> <p>Het vereisen van een verklaring van een bestuurder van de inschrijver strekt er toe om te voorkomen dat zijn inschrijving tot stand komt onder invloed van handelingen in strijd met het Nederlandse of Europese mededingingsrecht. Inschrijvingen die tot stand zijn gekomen onder een dergelijke invloed zijn in strijd met de wet. De verklaring heeft tot doel dat de betreffende bestuurder zich uitdrukkelijk op de hoogte stelt omtrent het proces van de aanbesteding.</p>	

4.34	<i>Keuze aannemer</i>	Reglement
	<p>De nationale aanbesteding ten aanzien van de keuze van de aannemer in overeenstemming gebracht met artikel 51 UAR-EG 1991.</p> <p>In artikel 4.34.2 is een ongevraagde motiveringsplicht opgenomen ten aanzien van een besluit het werk niet op te dragen of de aanbesteding opnieuw te beginnen.</p> <p>In artikel 4.34.6 wordt het Alcatel-arrest gecodificeerd. Omdat de aanbesteder thans in alle gevallen zijn voornemen tot gunning moet motiveren, is artikel 31, zevende lid UAR-EG 1991, waarin een motiveringsplicht na verzoek van gegadigden was opgenomen, vervallen.</p> <p style="text-align: right;">zie ook: Algemene toelichting</p> <p>Dit reglement gebruikt de term “onaanvaardbaar” voor een prijs die onaanvaardbaar hoog is ten opzichte van de zorgvuldige raming van de aanbesteder. Onder “niet passende” offertes worden offertes verstaan die onaanvaardbaar en onregelmatig zijn, maar waarvan de inhoud daarenboven geen enkel verband houdt met de opdracht en die derhalve ongeschikt zijn om in de behoeften van de aanbestedende dienst te voorzien, zoals die in het aanbestedingsdocument zijn beschreven³.</p> <p style="text-align: right;">zie ook: Algemene toelichting</p> <p>In artikel 4.34.9 en artikel 4.34.10 is geregeld dat de opdracht voor een ingediend alternatief, dan wel een voor een werk dat mede omvat het maken van een ontwerp, slechts de indiener van het alternatief, dan wel van het ontwerp in aanmerking komt. Met betrekking tot het intellectueel eigendom van de ideeën neergelegd in het alternatief dan wel het ontwerp, zijn in dit reglement geen bijzondere bepalingen opgenomen. Voor het gebruik van ingediende ideeën bij deze of andere opdrachten van de opdrachtgever geldt hetgeen geregeld is in wet- en regelgeving rond het auteursrecht en intellectueel eigendom.</p>	
4.35	<i>Opdracht</i>	Reglement
	<p>Nieuw in dit reglement is dat de mededeling omtrent de opdracht nu ook per elektronisch bericht kan worden verzonden. Wel dient een elektronisch bericht, net zoals bij een telefax, per brief bevestigd te worden.</p>	

³ Tekst ontleend aan de “Handleiding: voorschriften van de gemeenschap inzake overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken”, paragraaf 3.3.2, onder 1 en zoals gepubliceerd door de SIMAP

4.36	<i>Proces-verbaal van opdrachtverlening</i>	
	-	
4.37	<i>Informatie betreffende opdrachtverlening</i>	Reglement
	De aankondiging moet worden opgesteld met in achtneming standaardformulier C van bijlage II. Uit het formulier blijkt welke gegevens in de aankondiging moeten, en welke gegevens in de aankondiging mogen worden opgenomen. Voor (de verplichte opmaak van) het formulier wordt verwezen naar de officiële internetsite van de Europese Gemeenschap simap.eu.int . Een handig hulpmiddel (wizard) om een correcte aankondiging op te stellen is te vinden op de site: www.aanbestedingskalender.nl .	
4.38	<i>Zekerheidstelling</i>	
	-	
4.39	<i>Geschillen</i>	Reglement
	Aanbestedingsgeschillen worden door de vier bouwdepartementen niet langer aan de Raad van Arbitrage voor de Bouw maar aan de burgerlijke rechter voorgelegd. Het reglement geeft, in artikel 4.39.1, andere gebruikers van dit reglement de mogelijkheid een andere wijze van geschillenbeslechting nader overeen te komen zie ook: Algemene toelichting	

5	HOOFDSTUK V ONDERHANDELINGSPROCEDURE ZONDER VOORAFGAANDE BEKENDMAKING	
Artikel		
5.1	<i>Omschrijving</i>	Reglement
	De aanbesteding volgens de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking is ten opzichte van het UAR-EG zodanig gewijzigd dat de overleg en onderhandelingsfase niet langer worden onderscheiden. Het reglement is daarmee in lijn gebracht met de richtlijn. zie ook: Algemene toelichting	
5.2	<i>Toepassingsmogelijkheden</i>	Reglement
	De beschrijving van de vier in dit artikel beschreven gevallen waarin de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking kan worden toegepast komt overeen met artikel 7, derde lid van de richtlijn. Nieuw in dit reglement is dat de onderhandelingsprocedure in deze gevallen nu ook bij een nationale aanbesteding kan worden toegepast.	
5.3	<i>Technische specificaties</i>	Reglement
	Nieuw in dit reglement is dat nu ook voor de nationale aanbesteding een bepaling over de technische specificaties is opgenomen. Doel van deze bepaling is te voorkomen dat door het toeschrijven van de technische specificaties naar een aantal aanbieders de mededinging wordt beperkt.	
5.4	<i>Bestek</i>	
	-	
5.5	<i>Uitsluitingsgronden</i>	Reglement
	Hetgeen bepaald is in artikel 5.5 komt overeen met de desbetreffende voorschriften in de richtlijn en is nu ook van toepassing op de nationale aanbesteding. zie ook: Algemene toelichting Voor de toepassing van dit artikel dienen de Beleidsregels integriteit en uitsluiting bij aanbestedingen in BIBOB sectoren in acht te worden genomen (Stb. 2004, 40). Voor informatie omtrent de wet BIBOB zie: www.justitie.nl/bibob . zie ook: Algemene toelichting In artikel 4 van het Besluit overheidsaanbestedingen (Stb. 2004, ...) is aangegeven welke instantie bevoegd is tot afgifte van een bewijsstuk als bedoeld in artikel 5.5.2	

5.6	<i>Financiële en economische draagkracht</i>	Reglement
	Hetgeen bepaald is in artikel 5.6 komt overeen met de desbetreffende voorschriften in de richtlijn en is nu ook van toepassing op de nationale aanbesteding.	
5.7	<i>Technische bekwaamheid</i>	Reglement
	Hetgeen bepaald is onder artikel 5.7 komt overeen met de desbetreffende voorschriften in de richtlijn en is nu ook van toepassing op de nationale aanbesteding.	
5.8	<i>Bewijs van inschrijving op een lijst van erkende aannemingsbedrijven</i>	Reglement
	Hetgeen bepaald is in artikel 5.8 komt overeen met de desbetreffende voorschriften in de richtlijn en is nu ook van toepassing op de nationale aanbesteding.	
5.9	<i>Objectiviteit en proportionaliteit</i>	Reglement
	Hetgeen bepaald is in artikel 5.9 komt inhoudelijk overeen met artikel 56 UAR-EG 1991. Plaatsing in een afzonderlijk artikel benadrukt, net als het opschrift, het belang van de beginselen van objectiviteit en proportionaliteit.	
5.10	<i>Eigen verklaringen</i>	Reglement
	<p>Hetgeen bepaald is in artikel 5.10 is in dit reglement opgenomen ter beperking van transactiekosten. De aanbesteder krijgt door de eigen verklaringen een redelijke mate van zekerheid dat de gegadigden voldoen aan de gestelde geschiktheidseisen zonder dat daarvoor direct door de inschrijvers alle bewijsstukken aangeleverd moeten worden.</p> <p style="text-align: right;">zie ook: Algemene toelichting</p> <p>Onder een "redelijke termijn" als bedoeld in artikel 5.10.1, wordt onder normale omstandigheden een periode van niet meer dan zeven dagen verstaan; afhankelijk van de aard en omvang van de te leveren bewijsstukken kan deze periode door de aanbesteder korter of langer worden gesteld.</p>	
5.11	<i>Uitnodiging tot het voeren van onderhandelingen</i>	
	-	
5.12	<i>Termijnen tussen uitnodiging en onderhandelingen</i>	
	-	
5.13	<i>Onderhandelingen over het werk en de voorwaarden</i>	Reglement
	Nieuw in dit reglement is dat niet alleen over de technische, uitvoeringstechnische, organisatorische en kostentechnische aspecten, maar nu ook over de prijs kan worden onderhandeld. Daarmee is het onderscheid tussen de overlegfase en de onderhandelingsfase weggefallen.	

5.14	<i>Uitnodiging tot inschrijving</i>	
	-	
5.15	<i>Termijnen inschrijving</i>	
	-	
5.16	<i>Gunningscriteria</i>	Reglement
	<p>De artikelen 5.16.1 en 5.16.2 zijn nieuw en beogen meer duidelijkheid te geven over de toepassing van gunningscriteria. zie ook: Algemene toelichting zie ook: Algemene toelichting</p> <p>Het gebruik van de term “gunningscriteria” wordt in het reglement ook gebruikt daar waar het gaat om subcriteria.</p> <p>De beperking “doch mogen niet de begroting van de inschrijver betreffen” in artikel 11, tweede lid UAR-EG 1991 en artikel 8, tweede lid UAR 2001 is in dit reglement vervallen. De richtlijn kent de beperking niet.</p>	
5.17	<i>Details, monsters</i>	
	-	
5.18	<i>Inschrijving</i>	Reglement
	Bij inschrijving is een verzegelde bus niet langer voorgeschreven. Daarmee wordt aangesloten bij de gangbare praktijk. Wel is gehandhaafd dat de bus afgesloten moet zijn. Zo wordt benadrukt dat reeds ingediende aanbiedingen niet kunnen worden teruggenomen anders dan door deze in te trekken zoals beschreven in artikel 5.18.8.	
5.19	<i>Inschrijvingsbiljet</i>	Reglement
	<p>Dit reglement kent niet langer de dichte ingesloten enveloppe, bedoeld in artikel 19, vierde lid UAR-EG 1991. Voorts is de verplichting vervallen om de door de inschrijvers die niet voor de opdracht in aanmerking komen ingediende enveloppen ongeopend te retourneren. Deze verplichting stond in artikel 31, vierde lid UAR-EG 1991.</p> <p>zie ook: Algemene toelichting</p>	
5.20	<i>Inschrijving op werk verdeeld in percelen</i>	Reglement
	Van belang is dat, wanneer een werk verdeeld wordt in percelen, de totale waarde van de percelen moet worden beschouwd. Wanneer de totale waarde boven de drempelwaarde ligt, zijn de desbetreffende bepalingen van de Europese aanbesteding van toepassing op alle percelen.	
5.21	<i>Inschrijving op werk van op te geven omvang</i>	Reglement
	-	

5.22	<i>Gezamenlijke inschrijving</i>	Reglement
	Dit artikel geldt nu ook voor de nationale aanbesteding.	
5.23	<i>Inlichtingen over eventuele onderaanneming</i>	Reglement
	Dit artikel geldt nu ook voor de nationale aanbesteding.	
5.24	<i>Inschrijving onder voorwaarden</i>	
	-	
5.25	<i>Inschrijving op varianten in het bestek</i>	
	-	
5.26	<i>Termijn van gestanddoening</i>	Reglement
	<p>Ten opzichte van de artikelen 26, eerste lid UAR-EG 1991 en 19, eerste lid UAR 2001 is de gestanddoeningstermijn van 30 dagen verlengd tot 45 dagen. Voorts is geregeld dat indien binnen 15 dagen na verzending van het bericht omtrent het voornemen tot gunning een kort geding tegen dit voornemen aanhangig is gemaakt, de gestanddoeningstermijn zal lopen tot 8 dagen na de dag waarop uitspraak in eerste aanleg is gedaan. Een en ander is het gevolg van het Alcatel-arrest.</p> <p style="text-align: right;">zie ook: Algemene toelichting</p>	
5.27	<i>Aanbesteding</i>	
	-	
5.28	<i>Proces-verbaal van aanbesteding</i>	
	-	
5.29	<i>Ongeldigheid van de inschrijvingen</i>	Reglement
	<p>De ongeldigheid van de inschrijving is beperkt tot inschrijvingen die niet voldoen aan inhoudelijke eisen. Tekortkomingen van andere aard dienen niet de ongeldigheid van de inschrijving tot gevolg te hebben. Hierbij moet gedacht worden aan een kennelijke omissie of kennelijke fout in de verstrekte gegevens die terstond aangevuld of hersteld kan worden.</p> <p>Het vereisen van een verklaring van een bestuurder van de inschrijver strekt er toe om te voorkomen dat zijn inschrijving tot stand komt onder invloed van handelingen in strijd met het Nederlandse of Europese mededingingsrecht. Inschrijvingen die tot stand zijn gekomen onder een dergelijke invloed zijn in strijd met de wet. De verklaring heeft tot doel dat de betreffende bestuurder zich uitdrukkelijk op de hoogte stelt omtrent het proces van de aanbesteding.</p> <p style="text-align: right;">zie ook: Algemene toelichting</p>	

5.30	<i>Keuze aannemer</i>	Reglement
	<p>De nationale aanbesteding ten aanzien van de keuze van de aannemer in overeenstemming gebracht met artikel 51 UAR-EG 1991.</p> <p>In artikel 5.30.2 is een ongevraagde motiveringsplicht is opgenomen ten aanzien van een besluit het werk niet op te dragen of de aanbesteding opnieuw te beginnen.</p> <p>In artikel 5.30.6 wordt het Alcatel-arrest gecodificeerd. Omdat de aanbesteder thans in alle gevallen zijn voornemen tot gunning moet motiveren, is artikel 31, zevende lid UAR-EG 1991, waarin een motiveringsplicht na verzoek van gegadigden was opgenomen, vervallen.</p> <p style="text-align: right;">zie ook: Algemene toelichting</p> <p>Dit reglement gebruikt de term “onaanvaardbaar” voor een prijs die onaanvaardbaar hoog is ten opzichte van de zorgvuldige raming van de aanbesteder. Onder “niet passende” offertes worden offertes verstaan die onaanvaardbaar en onregelmatig zijn, maar waarvan de inhoud daarenboven geen enkel verband houdt met de opdracht en die derhalve ongeschikt zijn om in de behoeften van de aanbestedende dienst te voorzien, zoals die in het aanbestedingsdocument zijn beschreven⁴.</p> <p style="text-align: right;">zie ook: Algemene toelichting</p> <p>In artikel 5.30.9 en artikel 5.30.10 is geregeld dat de opdracht voor een ingediend alternatief, dan wel een voor een werk dat mede omvat het maken van een ontwerp, slechts de indiener van het alternatief, dan wel van het ontwerp in aanmerking komt. Met betrekking tot het intellectueel eigendom van de ideeën neergelegd in het alternatief dan wel het ontwerp, zijn in dit reglement geen bijzondere bepalingen opgenomen. Voor het gebruik van ingediende ideeën bij deze of andere opdrachten van de opdrachtgever geldt hetgeen geregeld is in wet- en regelgeving rond het auteursrecht en intellectueel eigendom.</p>	
5.31	<i>Opdracht</i>	Reglement
	<p>Nieuw in dit reglement is dat de mededeling omtrent de opdracht nu ook per elektronisch bericht kan worden verzonden. Wel dient een elektronisch bericht, net zoals bij een telefax, per brief bevestigd te worden.</p>	

⁴ Tekst ontleend aan de “Handleiding: voorschriften van de gemeenschap inzake overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken”, paragraaf 3.3.2, onder 1 en zoals gepubliceerd door de SIMAP

5.32	<i>Proces-verbaal van opdrachtverlening</i>	
	-	
5.33	<i>Informatie betreffende opdrachtverlening</i>	Reglement
	De aankondiging moet worden opgesteld met in achtneming van standaardformulier C van bijlage II. Uit dit formulier blijkt welke gegevens in de aankondiging moeten, en welke gegevens in de aankondiging mogen worden opgenomen. Voor (de verplichte opmaak van) het formulier wordt verwezen naar de officiële internetsite van de Europese Gemeenschap simap.eu.int . Een handig hulpmiddel (wizard) om een correcte aankondiging op te stellen is te vinden op de site: www.aanbestedingskalender.nl .	
5.34	<i>Zekerheidstelling</i>	
	-	
5.35	<i>Geschillen</i>	Reglement
	Aanbestedingsgeschillen worden door de vier bouwdepartementen niet langer aan de Raad van Arbitrage voor de Bouw maar aan de burgerlijke rechter voorgelegd. Het reglement geeft, in artikel 5.35.1, andere gebruikers van dit reglement de mogelijkheid een andere wijze van geschillenbeslechting nader overeen te komen zie ook: Algemene toelichting	

6	HOOFDSTUK VI ONDERHANDSE PROCEDURE (ONDERHANDSE AANBESTEDING)
Artikel	
6.1	<i>Omschrijving</i> Reglement Deze procedure mag alleen bij de nationale aanbesteding worden toegepast.
6.2	<i>Bestek</i> -
6.3	<i>Uitsluitingsgronden</i> Reglement Hetgeen bepaald is in artikel 6.3 komt overeen met de desbetreffende voorschriften in de richtlijn en is nu ook van toepassing op de nationale aanbesteding. zie ook: Algemene toelichting Voor de toepassing van dit artikel dienen de Beleidsregels integriteit en uitsluiting bij aanbestedingen in BIBOB sectoren in acht te worden genomen (Stb. 2004, 40). Voor informatie omtrent de wet BIBOB zie: www.justitie.nl/bibob . zie ook: Algemene toelichting In artikel 4 van het Besluit overheidsaanbestedingen (Stb. 2004, ..) is aangegeven welke instantie bevoegd is tot afgifte van een bewijsstuk als bedoeld in artikel 6.3.2
6.4	<i>Bewijs van inschrijving op een lijst van erkende aannemingsbedrijven</i> Reglement Hetgeen bepaald is in artikel 6.4 komt overeen met de desbetreffende voorschriften in de richtlijn en is nu ook van toepassing op de nationale aanbesteding.
6.5	<i>Eigen verklaring</i> Reglement Hetgeen bepaald is in artikel 6.5 is in dit reglement opgenomen ter beperking van transactiekosten. De aanbesteder krijgt door de eigen verklaringen een redelijke mate van zekerheid dat de gegadigden voldoen aan de gestelde geschiktheidseisen zonder dat daarvoor direct door de inschrijvers alle bewijsstukken aangeleverd moeten worden. zie ook: Algemene toelichting Onder een “redelijke termijn” als bedoeld in artikel 6.5.1, wordt onder normale omstandigheden een periode van niet meer dan zeven dagen verstaan; afhankelijk van de aard en omvang van de te leveren bewijsstukken kan deze periode door de aanbesteder korter of langer worden gesteld.
6.6	<i>Uitnodiging tot inschrijving</i> -

6.7	<i>Termijnen inschrijving</i>	
	-	
6.8	<i>Gunningscriterium</i>	
	-	
6.9	<i>Inlichtingen</i>	Reglement
	Geregeld is dat nu ook bij de Europese aanbesteding de tijdens een inlichtingenbijeenkomst of aanwijzing mondeling gestelde vragen worden beantwoord.	
6.10	<i>inlichtingen over een alternatieve aanbidding</i>	Reglement
	Inlichtingen over een alternatieve aanbidding is nieuw ten opzichte van het UAR-EG 1991 en het UAR 2001 en biedt gegadigden de mogelijkheid om na te gaan of door hen beoogde oplossingen in het kader van alternatieve aanbiddingen dan wel in het kader van bestekken waarbij ontwerp en uitvoering geïntegreerd zijn, passen binnen het bestek. Het beginsel van transparantie brengt mee dat dergelijke inlichtingen uitsluitend schriftelijk worden afgehandeld. zie ook: Algemene toelichting Een rechtmatig commercieel belang is bijvoorbeeld het voorkomen dat de door gegadigde beoogde oplossing al tijdens de aanbesteding bekend wordt aan zijn concurrenten.	
6.11	<i>Details, monsters</i>	
	-	
6.12	<i>Inschrijving</i>	Reglement
	Bij inschrijving is een verzegelde bus niet langer voorgeschreven. Daarmee wordt aangesloten bij de gangbare praktijk. Wel is gehandhaafd dat de bus afgesloten moet zijn. Zo wordt benadrukt dat reeds ingediende aanbiddingen niet kunnen worden teruggenomen anders dan door deze in te trekken zoals beschreven in artikel 6.12.8.	
6.13	<i>Inschrijvingsbiljet</i>	Reglement
	Dit reglement kent niet langer de dichte ingesloten enveloppe, bedoeld in artikel 12, vierde lid UAR 2001. Voorts is de verplichting vervallen om de door de inschrijvers die niet voor de opdracht in aanmerking komen ingediende enveloppen ongeopend te retourneren. Deze verplichting stond in artikel 24, derde lid UAR 2001. zie ook: Algemene toelichting	
6.14	<i>Inschrijving op werk verdeeld in percelen</i>	Reglement
	Van belang is dat, wanneer een werk verdeeld wordt in percelen, de totale waarde van de percelen moet worden beschouwd. Wanneer de totale waarde boven de drempelwaarde ligt, zijn de desbetreffende bepalingen van de Europese aanbesteding van toepassing op alle percelen.	

6.15	<i>Inschrijving op werk van op te geven omvang</i>	
	-	
6.16	<i>Gezamenlijke inschrijving</i>	Reglement
	Dit artikel geldt nu ook voor de nationale aanbesteding.	
6.17	<i>Inlichtingen over eventuele onderaanneming</i>	Reglement
	Dit artikel geldt nu ook voor de nationale aanbesteding.	
6.18	<i>Inschrijving onder voorwaarden</i>	
	-	
6.19	<i>Alternatieve inschrijvingen</i>	Reglement
	Evenals in het UAR-EG 1991 wordt de term “alternatieven” gebruikt, waar in de richtlijn sprake is van “varianten”. zie ook: Algemene toelichting	
	Indien een aanbesteder het indienen van alternatieve inschrijvingen op prijs stelt, dient hij dat in elke uitnodiging tot inschrijving aan te geven.	
6.20	<i>Inschrijving op varianten in het bestek</i>	
	-	
6.21	<i>Termijn van gestanddoening</i>	
	-	
6.22	<i>Aanbesteding</i>	Reglement
	Nieuw is de mogelijkheid voor de aanbesteder om, indien niet uitsluitend het gunningscriterium van de laagste prijs gehanteerd wordt, het voorlezen van de inschrijfsommen achterwege te laten. De bedoeling van deze mogelijkheid is om de beoordeling van de kwaliteit niet te laten beïnvloeden door kennis van de hoogte en rangorde van de inschrijfsommen. zie ook: Algemene toelichting	
6.23	<i>Proces-verbaal van aanbesteding</i>	
	-	

6.24	<i>Ongeldigheid van de inschrijvingen</i>	Reglement
	<p>Ten opzichte van artikel 23 UAR 2001 is vervallen het zinsdeel “tenzij de inschrijvingen voldoende zekerheid verschaffen omtrent de aanbieding en de persoon van de inschrijver”. Daarmee zijn de Europese en nationale aanbesteding op dit punt gelijk getrokken. Hetgeen in dit reglement is opgenomen voldoet nu ook voor wat betreft de nationale aanbesteding aan het beginsel van transparantie.</p> <p>Als gevolg van bezwaren van de Commissie is de hierboven aangehaalde zinsnede in 1995 uit het UAR-EG 1991 verwijderd. In de ogen van de Commissie gaf deze toevoeging aan artikel 22, eerste lid van de richtlijn, een te ruime beslissingsbevoegdheid aan de aanbestedende dienst, welke aanleiding kan geven tot een discriminatoire beslissing. De ongeldigheid van de inschrijving is echter beperkt tot inschrijvingen die niet voldoen aan inhoudelijke eisen. Tekortkomingen van andere aard dienen niet de ongeldigheid van de inschrijving tot gevolg te hebben. Hierbij moet gedacht worden aan een kennelijke omissie of kennelijke fout in de verstrekte gegevens die terstond aangevuld of hersteld kan worden. Het spreekt vanzelf dat de onderhavige bepaling niet ziet op alternatieve inschrijvingen, als bedoeld in artikel 6.19 van dit reglement.</p> <p>Het vereisen van een verklaring van een bestuurder van de inschrijver strekt er toe om te voorkomen dat zijn inschrijving tot stand komt onder invloed van handelingen in strijd met het Nederlandse of Europese mededingingsrecht. Inschrijvingen die tot stand zijn gekomen onder een dergelijke invloed zijn in strijd met de wet. De verklaring heeft tot doel dat de betreffende bestuurder zich uitdrukkelijk op de hoogte stelt omtrent het proces van de aanbesteding.</p> <p style="text-align: right;">zie ook: Algemene toelichting</p>	
6.25	<i>Verduidelijking van de aanbieding</i>	Reglement
	<p>Dit artikel is gelijk aan artikel 27 UAR-EG 1991. Ten opzichte van artikel 20 UAR 2001 is de mogelijkheid tot wijziging van de aanbieding vervallen.</p> <p style="text-align: right;">zie ook: Algemene toelichting</p> <p>Bedacht moet worden dat men bij het doen van een verzoek tot verduidelijking wordt beperkt door de bij artikel 7, vierde lid van de richtlijn behorende verklaring van de Raad en de Commissie van de Europese Gemeenschap. Deze luidt namelijk: “dat bij openbare en niet-openbare procedures, onderhandelingen met gegadigden of inschrijvers over fundamentele punten van de opdrachten waarvan de wijziging de mededinging kan vervalsen, en met name over de prijzen, uitgesloten zijn; wel mogen er besprekingen met gegadigden of inschrijvers plaatsvinden, maar alleen met het oog op een verduidelijking of aanvulling van de inhoud van hun offerte, alsmede van de eisen van de aanbestedende diensten, en voor zover zulks geen discriminatie veroorzaakt.”</p>	

6.26	<i>Keuze aannemer</i>	Reglement
	<p>De nationale aanbesteding is ten aanzien van de keuze van de aannemer in overeenstemming gebracht met artikel 31, eerste lid UAR-EG 1991.</p> <p>In artikel 6.26.2 is een ongevraagde motiveringsplicht opgenomen ten aanzien van een besluit het werk niet op te dragen of de aanbesteding opnieuw te beginnen.</p> <p>Dit reglement gebruikt de term “onaanvaardbaar” voor een prijs die onaanvaardbaar hoog is ten opzichte van de zorgvuldige raming van de aanbesteder. Onder “niet passende” offertes worden offertes verstaan die onaanvaardbaar en onregelmatig zijn, maar waarvan de inhoud daarenboven geen enkel verband houdt met de opdracht en die derhalve ongeschikt zijn om in de behoeften van de aanbestedende dienst te voorzien, zoals die in het aanbestedingsdocument zijn omschreven⁵. zie ook: Algemene toelichting</p> <p>In artikel 6.26.6 en artikel 6.26.7 is geregeld dat de opdracht voor een ingediend alternatief, dan wel een voor een werk dat mede omvat het maken van een ontwerp, slechts de indiener van het alternatief, dan wel van het ontwerp in aanmerking komt. Met betrekking tot het intellectueel eigendom van de ideeën neergelegd in het alternatief dan wel het ontwerp, zijn in dit reglement geen bijzondere bepalingen opgenomen. Voor het gebruik van ingediende ideeën bij deze of andere opdrachten van de opdrachtgever geldt hetgeen geregeld is in wet- en regelgeving rond het auteursrecht en intellectueel eigendom.</p>	
6.27	<i>Opdracht</i>	Reglement
	<p>Nieuw in dit reglement is dat de mededeling omtrent de opdracht nu ook per elektronisch bericht kan worden verzonden. Wel dient een elektronisch bericht, net zoals bij een telefax, per brief bevestigd te worden.</p>	
6.28	<i>Zekerheidsstelling</i>	
	-	
6.29	<i>Geschillen</i>	Reglement
	<p>Aanbestedingsgeschillen worden door de vier bouwdepartementen niet langer aan de Raad van Arbitrage voor de Bouw maar aan de burgerlijke rechter voorgelegd. Het reglement geeft, in artikel 6.29.1, andere gebruikers van dit reglement de mogelijkheid een andere wijze van geschillenbeslechting nader overeen te komen zie ook: Algemene toelichting</p>	

⁵ Tekst ontleend aan de “Handleiding: voorschriften van de gemeenschap inzake overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken”, paragraaf 3.3.2, onder 1 en zoals gepubliceerd door de SIMAP

7	HOOFDSTUK VII CONCESSIEOVEREENKOMST	
Artikel		
7.1	<i>Omschrijving</i>	
	-	
7.2	<i>Bekendmaking, vooraankondiging en aankondiging.</i>	Reglement
	<p>Het begrip “bekendmaking” is in dit reglement gereserveerd voor publicatie in de Staatscourant of een landelijk verspreid vakblad en/of een elektronisch medium zoals internet. De begrippen “vooraankondiging” en “aankondiging” zijn in dit reglement gereserveerd voor publicatie bij het Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen. Het werkwoord “bekendmaken” wordt in dit reglement voor zowel het plaatsen van een bekendmaking als voor het plaatsen van een (voor)aankondiging gebruikt.</p> <p>In dit reglement wordt de mogelijkheid geboden om de bekendmaking op elektronische wijze te publiceren. Omdat er ten tijde van het verschijnen van dit reglement geen internetsite bestaat die toegang geeft tot alle bekendmakingen, is publicatie van het adres van de internetsite in de Staatscourant of een landelijk verspreid vakblad verplicht.</p> <p style="text-align: right;">zie ook: Algemene toelichting</p>	
7.3	<i>Vooraankondiging</i>	Reglement
	<p>De bekendmaking moet worden opgesteld met in achtneming van standaardformulier A van bijlage II. Uit het formulier blijkt welke gegevens in de bekendmaking moeten, en welke gegevens in de bekendmaking mogen worden opgenomen. Voor de bekendmaking is geen opmaak voorgeschreven.</p> <p>De vooraankondiging moet worden opgesteld met in achtneming van standaardformulier A van bijlage II. Uit het formulier blijkt welke gegevens in de vooraankondiging moeten, en welke gegevens in de vooraankondiging mogen worden opgenomen. Voor (de verplichte opmaak van) het formulier wordt verwezen naar de officiële internetsite van de Europese Gemeenschap simap.eu.int. Een handig hulpmiddel (wizard) om een correcte aankondiging op te stellen is te vinden op de site: www.aanbestedingskalender.nl.</p> <p>In dit reglement wordt de mogelijkheid geboden om de bekendmaking op elektronische wijze te publiceren. Omdat er ten tijde van het verschijnen van dit reglement geen internetsite bestaat die toegang geeft tot alle bekendmakingen, is publicatie van het adres van de internetsite in de Staatscourant of een landelijk verspreid vakblad verplicht.</p> <p style="text-align: right;">zie ook: Algemene toelichting</p>	

7.4	<p data-bbox="254 175 1749 208">Aankondiging en bekendmaking Reglement</p> <p data-bbox="254 208 1749 303">De bekendmaking moet worden opgesteld met in achtneming van standaardformulier D van bijlage II. Uit het formulier blijkt welke gegevens in de bekendmaking moeten, en welke gegevens in de bekendmaking mogen worden opgenomen. Voor de bekendmaking is geen opmaak voorgeschreven.</p> <p data-bbox="254 329 1749 485">De aankondiging moet worden opgesteld met in achtneming van standaardformulier D van bijlage II. Uit het formulier blijkt welke gegevens in de aankondiging moeten, en welke gegevens in de aankondiging mogen worden opgenomen. Voor (de verplichte opmaak van) het formulier wordt verwezen naar de officiële internetsite van de Europese Gemeenschap simap.eu.int. Een handig hulpmiddel (wizard) om een correcte aankondiging op te stellen is te vinden op de site: www.aanbestedingskalender.nl.</p> <p data-bbox="254 511 1749 606">In dit reglement wordt de mogelijkheid geboden om de bekendmaking op elektronische wijze te publiceren. Omdat er ten tijde van het verschijnen van dit reglement geen internetsite bestaat die toegang geeft tot alle bekendmakingen, is publicatie van het adres van de internetsite in de Staatscourant of een landelijk verspreid vakblad verplicht.</p> <p data-bbox="1308 606 1657 636" style="text-align: right;">zie ook: Algemene toelichting</p>
7.5	<p data-bbox="254 636 1749 669">Termijnen Reglement</p> <p data-bbox="254 669 1749 795">Bedenk dat bij de Europese aanbesteding de termijn aanvangt op de dag van verzending van de aankondiging naar het Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen, terwijl bij de nationale aanbesteding de termijn aanvangt op de dag van publicatie van de bekendmaking.</p>
7.6	<p data-bbox="254 795 1749 828">Bijzondere verplichtingen concessiehouder Reglement</p> <p data-bbox="254 828 1749 954">Artikel 7.6.2 is nieuw in dit reglement. De inhoud is overeenkomstig de richtlijn en geldt zodoende nu ook voor de nationale praktijk.</p>
7.7	<p data-bbox="254 954 1749 987">Geschillen Reglement</p> <p data-bbox="254 987 1749 1082">Aanbestedingsgeschillen worden door de vier bouwdepartementen niet langer aan de Raad van Arbitrage voor de Bouw maar aan de burgerlijke rechter voorgelegd. Het reglement geeft, in artikel 7.7.1, andere gebruikers van dit reglement de mogelijkheid een andere wijze van geschillenbeslechting nader overeen te komen</p> <p data-bbox="1308 1082 1657 1112" style="text-align: right;">zie ook: Algemene toelichting</p>

8	HOOFDSTUK VIII EXPERIMENTEREN
Artikel	
8.1	<i>Omschrijving</i> Reglement
	- zie ook: Algemene toelichting

9	HOOFDSTUK IX SLOTBEPALING
Artikel	
9.1	<i>Slotbepaling</i>
	-

deel V

Transponeringstabel

ARW 2004

UAR-EG 1991

UAR 2001

Richtlijn Werken 93/37/EEG

1	Hoofdstuk I ALGEMEEN	Hoofdstuk I ALGEMEEN	UAR-EG 1991	UAR 2001	RLW 93/37/EEG
	Europees	Nationaal			
1.1	<i>Aanduidingen, begripsbepalingen</i>	<i>Aanduidingen, begripsbepalingen</i>	1	1	
			1	1	
1.2	<i>Termijnen</i>	<i>Termijnen</i>	2	2	
1.2.1			2.1	1.L	
1.2.2			2.2	nieuw	
1.2.3			2.3	nieuw	
1.2.4			2.4	2.1	
1.3	<i>Toepasselijkheid</i>	<i>Toepasselijkheid</i>	3	3	
1.3.1			3.1	3.1	
1.3.2			nieuw	nieuw	
1.3.3			nieuw	nieuw	
1.3.4			nieuw	nieuw	
1.3.5			3.2	3.2	
1.3.6			3.3	nieuw	
1.4	<i>Wijze van aanbesteding</i>	<i>Wijze van aanbesteding</i>	5	4	
1.4.1			5.1	n.v.t.	
1.4.2			n.v.t.	4	
1.4.3			3.2	n.v.t.	

2	Hoofdstuk II OPENBARE PROCEDURE (Openbare Aanbesteding)	Hoofdstuk II OPENBARE PROCEDURE (Openbare Aanbesteding)	UAR-EG 1991	UAR 2001	RLW 93/37/EEG
	Europees	Nationaal			
2.1	<i>Omschrijving</i>	<i>Omschrijving</i>	8	5	
			8	5	1e
2.2	<i>Bekendmaking, vooraankondiging en aankondiging.</i>	<i>Bekendmaking</i>	9	6	11
2.2.1			9.1	6.1	
2.2.2			9.1	n.v.t.	11.2
2.2.3			61.3	n.v.t.	11.11
2.3	<i>Vooraankondiging</i>		60	n.v.t.	11
2.3.1			60.1	n.v.t.	11.1
2.3.2			60.2	n.v.t.	11.7
2.3.3			60.3	n.v.t.	
2.3.4			60.3	n.v.t.	11.11
2.3.5			60.2	n.v.t.	11.12
2.4.	<i>Aankondiging en bekendmaking</i>	<i>Bekendmaking</i>	61	6	11
2.4.1			61.1	n.v.t.	11.6
2.4.2			61.1	n.v.t.	11.7
2.4.3			61.3	n.v.t.	
2.4.4			61.3	n.v.t.	11.11
2.4.5			60.2	n.v.t.	11.12
2.4.6			n.v.t.	6.1	
2.5	<i>Termijnen</i>	<i>Termijnen</i>	9	6	12
2.5.1			9.1	n.v.t.	12.1
2.5.2			9.2	n.v.t.	12.2
2.5.3			nieuw	n.v.t.	11.7
2.5.4			n.v.t.	6.1	

2.6	<i>Technische specificaties</i>	<i>Technische specificaties</i>	6	nieuw	10
2.6.1			6.1	nieuw	10.1
2.6.2			6.2	n.v.t.	10.2
2.6.3			6.3	n.v.t.	10.3
2.6.4			6.4	n.v.t.	10.4
2.6.5			6.5	n.v.t.	10.5
2.6.6			6.6	nieuw	10.6
2.7	<i>Bestek</i>	<i>Bestek</i>	10	7	
2.7.1			10.1	7.1	
2.7.2			10.2	n.v.t.	
2.7.3			n.v.t.	7.2	
2.7.4			10.2	7.2	12.3
2.7.5			10.3	7.3	
2.7.6			10.4	7.4	30.2
2.7.7			10.5	n.v.t.	23.1
2.7.8			10.6	n.v.t.	23.2
2.8	<i>Uitsluitingsgronden</i>	<i>Uitsluitingsgronden</i>	7	nieuw	24
2.8.1			7.1	nieuw	24
2.8.2			7.2	nieuw	24
2.8.3			7.3	nieuw	24
2.9	<i>Financiële en economische draagkracht</i>	<i>Financiële en economische draagkracht</i>	12	nieuw	26
2.9.1			12.1	nieuw	26.1
2.9.2			12.2	nieuw	26.2
2.9.3			12.3	nieuw	26.3
2.10	<i>Technische bekwaamheid</i>	<i>Technische bekwaamheid</i>	13	nieuw	27
2.10.1			13.1	nieuw	27.1
2.10.2			13.2	nieuw	27.2
2.11	<i>Aanvulling van getuigschriften en bescheiden</i>	<i>Aanvulling van getuigschriften en bescheiden</i>	14	nieuw	28
			14	nieuw	28

2.12	<i>Bewijs van inschrijving op een lijst van erkende aannemingsbedrijven</i>	<i>Bewijs van inschrijving op een lijst van erkende aannemingsbedrijven</i>	15	nieuw	29
2.12.1			15.1	nieuw	29.2
2.12.2			15.2	nieuw	29.3
2.12.3			15.3	nieuw	29.3
2.12.4			15.4	nieuw	
2.13	<i>Objectiviteit en proportionaliteit</i>	<i>Objectiviteit en proportionaliteit</i>	11	8	
			11.1	8.1	
2.14	<i>Eigen verklaringen</i>	<i>Eigen verklaringen</i>	nieuw	nieuw	
2.14.1			nieuw	nieuw	
2.14.2			nieuw	nieuw	
2.14.3			nieuw	nieuw	
2.15	<i>Gunningscriteria</i>	<i>Gunningscriteria</i>	nieuw	nieuw	30
2.15.1			31.3	24.2	30.1
2.15.2			10.4	7.4	30.2
2.15.3			11.2	8.2	30.1b
2.15.4			nieuw	nieuw	
2.16	<i>Inlichtingen</i>	<i>Inlichtingen</i>	16	9	
2.16.1			16.1	9.2	
2.16.2			16.2	9.3	
2.16.3			16.3	9.4	12.4
2.16.4			16.4	nieuw	12.5
2.16.5			16.5	nieuw	
2.16.6			16.6	9.5	
2.16.7			16.7	9.7	
2.17	<i>Inlichtingen over een alternatieve aanbidding</i>	<i>Inlichtingen over een alternatieve aanbidding</i>	nieuw	nieuw	
2.17.1			nieuw	nieuw	
2.17.2			nieuw	nieuw	
2.17.3			nieuw	nieuw	
2.17.4			nieuw	nieuw	

2.18	<i>Details, monsters</i>	<i>Details, monsters</i>	17	10	
			17	10	
2.19	<i>Inschrijving</i>	<i>Inschrijving</i>	18	11	
2.19.1			18.1	11.1	
2.19.2			18.2	11.2	
2.19.3			18.3	11.3	
2.19.4			18.4	11.4	
2.19.5			18.5	11.5	
2.19.6			18.6	11.6	
2.19.7			18.7	11.7	
2.19.8			18.8	11.8	
2.20	<i>Inschrijvingsbiljet</i>	<i>Inschrijvingsbiljet</i>	19	12	
2.20.1			19.1	12.1	
2.20.2			19.2	12.2	
2.20.3			19.3	12.3	
2.20.4			19.4	12.4	
2.20.5			19.5	12.5	
2.21	<i>Inschrijving op werk verdeeld in percelen</i>	<i>Inschrijving op werk verdeeld in percelen</i>	20	13	
			20	13	
2.22	<i>Inschrijving op werk van op te geven omvang</i>	<i>Inschrijving op werk van op te geven omvang</i>	21	14	
			21	14	
2.23	<i>Gezamenlijke inschrijving</i>	<i>Gezamenlijke inschrijving</i>	22	15	
2.23.1			22.1	nieuw	
2.23.2			22.2	15	
2.24	<i>Inlichtingen over eventuele onderaanneming</i>	<i>Inlichtingen over eventuele onderaanneming</i>	66	nieuw	20
2.24.1			66.1	nieuw	20
2.24.2			66.2	nieuw	20

2.25	<i>Inschrijving onder voorwaarden</i>	<i>Inschrijving onder voorwaarden</i>	23	16	
			23	16	
2.26	<i>Alternatieve inschrijvingen</i>	<i>Alternatieve inschrijvingen</i>	24	17	19
2.26.1			24.1	17.1a	19
2.26.2			n.v.t.	nieuw	19
2.26.3			24.2	nieuw	19
2.26.4			24.3	17.1b, 17.1c	
2.26.5			24.4	17.2	
2.26.6			24.5	17.4	
2.27	<i>Inschrijving op varianten in het bestek</i>	<i>Inschrijving op varianten in het bestek</i>	25	18	
2.27.1			25.1	18.1	
2.27.2			25.2	18.2	
2.27.3			25.3	18.3	
2.28	<i>Termijn van gestanddoening</i>	<i>Termijn van gestanddoening</i>	26	19	
2.28.1			26.1	19.1	
2.28.2			26.2	19.2	
2.28.3			26.3	19.3	
2.29	<i>Aanbesteding</i>	<i>Aanbesteding</i>	28	21	
2.29.1			28.1	21.1	
2.29.2			28.2	21.2	
2.29.3			28.3	21.3	
2.29.4			28.4	21.4	
2.30	<i>Proces-verbaal van aanbesteding</i>	<i>Proces-verbaal van aanbesteding</i>	29	22	
2.30.1			29.1	22.1	
2.30.2			29.2	22.2	
2.31	<i>Ongeldigheid van de inschrijvingen</i>	<i>Ongeldigheid van de inschrijvingen</i>	30	23	
2.31.1			30	23	
2.31.2			nieuw	nieuw	

2.32	<i>Verduidelijking van de aanbieding</i>	<i>Verduidelijking van de aanbieding</i>	27	20	
			27	20.1	
2.33	<i>Motivering in geval van abnormaal lage inschrijvingen</i>	<i>Motivering in geval van abnormaal lage inschrijvingen</i>	63	nieuw	30.4
2.33.1			63.1	nieuw	30.4
2.33.2			63.2	nieuw	30.4
2.33.3			63.3	n.v.t.	30.4
2.34	<i>Keuze aannemer</i>	<i>Keuze aannemer</i>	31	24	
2.34.1.			31.1	nieuw	
2.34.2			nieuw	24.10	
2.34.3			nieuw	n.v.t.	8.2
2.34.4			31.2	24.1	
2.34.5			31.3	24.2	30.1
2.34.6			31.6	24.8	8.1
2.34.7			nieuw	24.9b	7.2a
2.34.8			31.8	nieuw	8.1
2.34.9			31.9	24.4	
2.34.10			31.10	nieuw	
2.34.11			31.11	24.5	
2.35	<i>Opdracht</i>	<i>Opdracht</i>	32	25	
2.35.1			32.1	25.1	
2.35.2			32.2	25.2	
2.35.3			32.3	25.3	
2.35.4			32.4	25.4	
2.36	<i>Proces-verbaal van opdrachtverlening</i>		64	n.v.t.	8.3
2.36.1			64.1	n.v.t.	8.3
2.36.2			64.3	n.v.t.	8.3

2.37	<i>Informatie betreffende opdrachtverlening</i>		65	n.v.t.	11
2.37.1			65.1	n.v.t.	11.5
2.37.2			65.2	n.v.t.	11.5
2.37.3			65.3	n.v.t.	11.12
2.37.4			65.4	n.v.t.	11.6
2.37.5			65.5	n.v.t.	11.11
2.38	<i>Zekerheidstelling</i>	<i>Zekerheidstelling</i>	33	26	
2.38.1			33.1	26.1	
2.38.2			33.2	26.2	
2.38.3			33.3	26.3	
2.39	<i>Geschillen</i>	<i>Geschillen</i>	67	44	
2.39.1			67.1	44.1	
2.39.2			67.2	44.3	

3	Hoofdstuk III NIET-OPENBARE PROCEDURE (Aanbesteding met voorafgaande selectie)	Hoofdstuk III NIET-OPENBARE PROCEDURE (Aanbesteding met voorafgaande selectie)	UAR-EG 1991	UAR 2001	RLW 93/37/EEG
	Europees	Nationaal			
3.1	<i>Omschrijving</i>	<i>Omschrijving</i>			
3.1.1			34.1	27	1f
3.1.2			34.2	nieuw	22.2
3.1.3			34.3	28.2k	22.2
3.1.4			37.4	nieuw	
3.1.5			34.2	n.v.t.	22.2
3.1.6			34.4	nieuw	22.2
3.2	<i>Bekendmaking, vooraankondiging en aankondiging.</i>	<i>Bekendmaking</i>			
3.2.1			35.1	28.1	
3.2.2			35.1	n.v.t.	11.2
3.2.3			61.3	n.v.t.	11.11
3.3	<i>Vooraankondiging</i>		60	n.v.t.	11
3.3.1			60.1	n.v.t.	11.1
3.3.2			60.2	n.v.t.	11.7
3.3.3			60.3	n.v.t.	
3.3.4			60.3	n.v.t.	11.11
3.3.5			60.2	n.v.t.	11.12

3.4.	<i>Aankondiging en bekendmaking</i>	<i>Bekendmaking</i>	61	6	11
3.4.1			61.1	n.v.t.	11.6
3.4.2			61.1	n.v.t.	11.7
3.4.3			61.3	n.v.t.	
3.4.4			61.3	n.v.t.	11.11
3.4.5			60.2	n.v.t.	11.12
3.4.6			n.v.t.	6.1	
3.4.7			10.3	7.3	
3.5	<i>Termijnen bij aanmelding als gegadigde</i>	<i>Termijnen bij aanmelding als gegadigde</i>	37	28	13
3.5.1			37.1	n.v.t.	13.1
3.5.2			37.2	n.v.t.	14
3.5.3			n.v.t.	28.4	
3.5.4			n.v.t.	28.4	
3.6	<i>Technische specificaties</i>	<i>Technische specificaties</i>	6	nieuw	10
3.6.1			6.1	nieuw	10.1
3.6.2			6.2	n.v.t.	10.2
3.6.3			6.3	n.v.t.	10.3
3.6.4			6.4	n.v.t.	10.4
3.6.5			6.5	n.v.t.	10.5
3.6.6			6.6	nieuw	10.6
3.7	<i>Bestek</i>	<i>Bestek</i>	10	7	
3.7.1			10.4	7.4	30.2
3.7.2			10.5	n.v.t.	23.1
3.7.3			10.6	n.v.t.	23.2
3.8	<i>Uitsluitingsgronden</i>	<i>Uitsluitingsgronden</i>	7	nieuw	24
3.8.1			7.1	nieuw	24
3.8.2			7.2	nieuw	24
3.8.3			7.3	nieuw	24

3.9	<i>Financiële en economische draagkracht</i>	<i>Financiële en economische draagkracht</i>	12	nieuw	26
3.9.1			12.1	nieuw	26.1
3.9.2			12.2	nieuw	26.2
3.9.3			12.3	nieuw	26.3
3.10	<i>Technische bekwaamheid</i>	<i>Technische bekwaamheid</i>	13	nieuw	27
3.10.1			13.1	nieuw	27.1
3.10.2			13.2	nieuw	27.2
3.11	<i>Aanvulling van getuigschriften en bescheiden</i>	<i>Aanvulling van getuigschriften en bescheiden</i>	14	nieuw	28
			14	nieuw	28
3.12	<i>Bewijs van inschrijving op een lijst van erkende aannemingsbedrijven</i>	<i>Bewijs van inschrijving op een lijst van erkende aannemingsbedrijven</i>	15	nieuw	29
3.12.1			15.1	nieuw	29.2
3.12.2			15.2	nieuw	29.3
3.12.3			15.3	nieuw	29.3
3.12.4			15.4	nieuw	
3.13	<i>Objectiviteit en proportionaliteit</i>	<i>Objectiviteit en proportionaliteit</i>	36	29	
			36.1	29	
3.14	<i>Eigen verklaringen</i>	<i>Eigen verklaringen</i>	nieuw	nieuw	
3.14.1			nieuw	nieuw	
3.14.2			nieuw	nieuw	
3.14.3			nieuw	nieuw	
3.15	<i>Uitnodiging tot inschrijving</i>	<i>Uitnodiging tot inschrijving</i>	37	30	
3.15.1			37.3	30.1	22.1
3.15.2			37.6	nieuw	13.2
3.15.3			37.7	30.3	13.2

3.16	<i>Termijnen inschrijving</i>	<i>Termijnen inschrijving</i>	38	31	
3.16.1			38.1	n.v.t.	13.3
3.16.2			38.1	n.v.t.	13.4
3.16.3			n.v.t.	31.2	
3.16.4			n.v.t.	31.2	
3.16.5			38.4	31.3	
3.16.6			38.5	31.4	8.1
3.17	<i>Gunningscriteria</i>	<i>Gunningscriteria</i>	nieuw	nieuw	30
3.17.1			31.3	24.2	30.1
3.17.2			10.4	7.4	30.2
3.17.3			11.2	8.2	30.1b
3.17.4			nieuw	nieuw	
3.18	<i>Inlichtingen</i>	<i>Inlichtingen</i>	16	9	
3.18.1			16.1	9.2	
3.18.2			16.2	9.3	
3.18.3			16.3	9.4	12.4
3.18.4			39a	nieuw	
3.18.5			16.4	nieuw	12.5
3.18.6			16.5	nieuw	
3.18.7			16.6	9.5	
3.18.8			16.7	9.7	
3.19	<i>Inlichtingen over een alternatieve aanbidding</i>	<i>Inlichtingen over een alternatieve aanbidding</i>	nieuw	nieuw	
3.19.1			nieuw	nieuw	
3.19.2			nieuw	nieuw	
3.19.3			nieuw	nieuw	
3.19.4			nieuw	nieuw	
3.20	<i>Details, monsters</i>	<i>Details, monsters</i>	17	10	
			17	10	

3.21	<i>Inschrijving</i>	<i>Inschrijving</i>	18	11	
3.21.1			18.1	11.1	
3.21.2			18.2	11.2	
3.21.3			18.3	11.3	
3.21.4			18.4	11.4	
3.21.5			18.5	11.5	
3.21.6			18.6	11.6	
3.21.7			18.7	11.7	
3.21.8			18.8	11.8	
3.22	<i>Inschrijvingsbiljet</i>	<i>Inschrijvingsbiljet</i>	19	12	
3.22.1			19.1	12.1	
3.22.2			19.2	12.2	
3.22.3			19.3	12.3	
3.22.4			19.4	12.4	
3.22.5			19.5	12.5	
3.23	<i>Inschrijving op werk verdeeld in percelen</i>	<i>Inschrijving op werk verdeeld in percelen</i>	20	13	
			20	13	
3.24	<i>Inschrijving op werk van op te geven omvang</i>	<i>Inschrijving op werk van op te geven omvang</i>	21	14	
			21	14	
3.25	<i>Gezamenlijke inschrijving</i>	<i>Gezamenlijke inschrijving</i>	22	15	
3.25.1			22.1	nieuw	
3.25.2			22.2	15	
3.26	<i>Inlichtingen over eventuele onderaanneming</i>	<i>Inlichtingen over eventuele onderaanneming</i>	66	nieuw	20
3.26.1			66.1	nieuw	20
3.26.2			66.2	nieuw	20
3.27	<i>Inschrijving onder voorwaarden</i>	<i>Inschrijving onder voorwaarden</i>	23	16	
			23	16	

3.28	<i>Alternatieve inschrijvingen</i>	<i>Alternatieve inschrijvingen</i>	24	17	19
3.28.1			24.1	17.1a	19
3.28.2			n.v.t.	nieuw	19
3.28.3			24.2	nieuw	19
3.28.4			24.3	17.1b, 17.1c	
3.28.5			24.4	17.2	
3.28.6			24.5	17.4	
3.29	<i>Inschrijving op varianten in het bestek</i>	<i>Inschrijving op varianten in het bestek</i>	25	18	
3.29.1			25.1	18.1	
3.29.2			25.2	18.2	
3.29.3			25.3	18.3	
3.30	<i>Termijn van gestanddoening</i>	<i>Termijn van gestanddoening</i>	26	19	
3.30.1			26.1	19.1	
3.30.2			26.2	19.2	
			26.3	19.3	
3.31	<i>Aanbesteding</i>	<i>Aanbesteding</i>	28	21	
3.31.1			28.1	21.1	
3.31.2			28.2	21.2	
3.31.3			28.3	21.3	
3.31.4			28.4	21.4	
3.32	<i>Proces-verbaal van aanbesteding</i>	<i>Proces-verbaal van aanbesteding</i>	29	22	
3.32.1			29.1	22.1	
3.32.2			29.2	22.2	
3.33	<i>Ongeldigheid van de inschrijvingen</i>	<i>Ongeldigheid van de inschrijvingen</i>	30	23	
3.33.1			30	23	
3.33.2			nieuw	nieuw	
3.34	<i>Verduidelijking van de aanbidding</i>	<i>Verduidelijking van de aanbidding</i>	27	20	
			27	20.1	

3.35	<i>Motivering in geval van abnormaal lage inschrijvingen</i>	<i>Motivering in geval van abnormaal lage inschrijvingen</i>	63	nieuw	30.4
3.35.1			63.1	nieuw	30.4
3.35.2			63.2	nieuw	30.4
3.35.3			63.3	n.v.t.	30.4
3.36	<i>Keuze aannemer</i>	<i>Keuze aannemer</i>	31	24	
3.36.1			31.1	nieuw	
3.36.2			nieuw	24.10	
3.36.3			nieuw	n.v.t.	8.2
3.36.4			31.2	24.1	
3.36.5			31.3	24.2	30.1
3.36.6			31.6	24.8	8.1
3.36.7			nieuw	24.9b	7.2a
3.36.8			31.8	nieuw	8.1
3.36.9			31.9	24.4	
3.36.10			31.10	nieuw	
3.36.11			31.11	24.5	
3.37	<i>Opdracht</i>	<i>Opdracht</i>	32	25	
3.37.1			32.1	25.1	
3.37.2			32.2	25.2	
3.37.3			32.3	25.3	
3.37.4			32.4	25.4	
3.38	<i>Proces-verbaal van opdrachtverlening</i>		64	n.v.t.	8.3
3.38.1			64.1	n.v.t.	8.3
3.38.2			64.3	n.v.t.	8.3
3.39	<i>Informatie betreffende opdrachtverlening</i>		65	n.v.t.	11
3.39.1			65.1	n.v.t.	11.5
3.39.2			65.2	n.v.t.	11.5
3.39.3			65.3	n.v.t.	11.12
3.39.4			65.4	n.v.t.	11.6
3.39.5			65.5	n.v.t.	11.11

3.40	<i>Zekerheidstelling</i>	<i>Zekerheidstelling</i>	33	26	
3.40.1			33.1	26.1	
3.40.2			33.2	26.2	
3.40.3			33.3	26.3	
3.41	<i>Geschillen</i>	<i>Geschillen</i>	67	44	
3.41.1			67.1	44.1	
3.41.2			67.2	44.3	

4	Hoofdstuk IV ONDERHANDELINGSPROCEDURE MET VOORAFGAANDE BEKENDMAKING	Hoofdstuk IV ONDERHANDELINGSPROCEDURE MET VOORAFGAANDE BEKENDMAKING	UAR-EG 1991	UAR 2001	RLW 93/37/EEG
	Europees	Nationaal			
4.1	<i>Omschrijving</i>	<i>Omschrijving</i>	40	nieuw	
4.1.1			40	nieuw	1g
4.1.2			40	nieuw	
4.1.3			34.3	nieuw	
4.1.4			37.4	nieuw	7.2
4.1.5			40	nieuw	22.3
4.2	<i>Toepassingsmogelijkheden</i>	<i>Toepassingsmogelijkheden</i>	41	nieuw	7.2
4.2.1			41.1	nieuw	7.2
4.2.2			41.2	n.v.t.	7.2
			n.v.t.	nieuw	7.2
4.3	<i>Bekendmaking, vooraankondiging en aankondiging.</i>	<i>Bekendmaking</i>			
4.3.1			35.1	nieuw	
4.3.2			35.1	n.v.t.	11.2
4.3.3			61.3	n.v.t.	11.11
4.4	<i>Vooraankondiging</i>		60	n.v.t.	11
4.4.1			60.1	n.v.t.	11.1
4.4.2			60.2	n.v.t.	11.7
4.4.3			60.3	n.v.t.	
4.4.4			60.3	n.v.t.	11.11
4.4.5			60.2	n.v.t.	11.12

4.5	<i>Aankondiging en bekendmaking</i>	<i>Bekendmaking</i>	61	nieuw	11
4.5.1			61.1	n.v.t.	11.6
4.5.2			61.1	n.v.t.	11.7
4.5.3			61.3	n.v.t.	
4.5.4			61.3	n.v.t.	11.11
4.5.5			60.2	n.v.t.	11.12
4.5.6			n.v.t.	nieuw	
4.5.7			10.3	nieuw	
4.6	<i>Termijnen bij aanmelding als gegadigde</i>	<i>Termijnen bij aanmelding als gegadigde</i>	37	nieuw	13
4.6.1			37.1	n.v.t.	13.1
4.6.2			37.2	n.v.t.	14
4.6.3			n.v.t.	nieuw	
4.6.4			n.v.t.	nieuw	
4.7	<i>Technische specificaties</i>	<i>Technische specificaties</i>	6	nieuw	10
4.7.1			6.1	nieuw	10.1
4.7.2			6.2	n.v.t.	10.2
4.7.3			6.3	n.v.t.	10.3
4.7.4			6.4	n.v.t.	10.4
4.7.5			6.5	n.v.t.	10.5
4.7.6			6.6	nieuw	10.6
4.8	<i>Bestek</i>	<i>Bestek</i>	10	nieuw	
4.8.1			10.4	nieuw	30.2
4.8.2			10.5	n.v.t.	23.1
4.8.3			10.6	n.v.t.	23.2
4.9	<i>Uitsluitingsgronden</i>	<i>Uitsluitingsgronden</i>	7	nieuw	24
4.9.1			7.1	nieuw	24
4.9.2			7.2	nieuw	24
4.9.3			7.3	nieuw	24

4.10	<i>Financiële en economische draagkracht</i>	<i>Financiële en economische draagkracht</i>	12	nieuw	26
4.10.1			12.1	nieuw	26.1
4.10.2			12.2	nieuw	26.2
4.10.3			12.3	nieuw	26.3
4.11	<i>Technische bekwaamheid</i>	<i>Technische bekwaamheid</i>	13	nieuw	27
4.11.1			13.1	nieuw	27.1
4.11.2			13.2	nieuw	27.2
4.12	<i>Bewijs van inschrijving op een lijst van erkende aannemingsbedrijven</i>	<i>Bewijs van inschrijving op een lijst van erkende aannemingsbedrijven</i>	15	nieuw	29
4.12.1			15.1	nieuw	29.2
4.12.2			15.2	nieuw	29.3
4.12.3			15.3	nieuw	29.3
4.12.4			15.4	nieuw	
4.13	<i>Objectiviteit en proportionaliteit</i>	<i>Objectiviteit en proportionaliteit</i>	43	nieuw	
			43	nieuw	
4.14	<i>Eigen verklaringen</i>	<i>Eigen verklaringen</i>	nieuw	nieuw	
4.14.1			nieuw	nieuw	
4.14.2			nieuw	nieuw	
4.14.3			nieuw	nieuw	
4.15	<i>Uitnodiging tot het voeren van onderhandelingen</i>	<i>Uitnodiging tot het voeren van onderhandelingen</i>	45	nieuw	
4.15.1			45.1	nieuw	22.1
4.15.2			45.2	nieuw	
4.15.3			45.3	nieuw	
4.15.4			45.4	nieuw	
4.15.5			45.5	nieuw	8.1
4.16	<i>Termijnen tussen uitnodiging en onderhandelingen</i>	<i>Termijnen tussen uitnodiging en onderhandelingen</i>	45	nieuw	
			45.2	nieuw	

4.17	<i>Onderhandelingen over het werk en de voorwaarden</i>	<i>Onderhandelingen over het werk en de voorwaarden</i>	46	nieuw	
4.17.1			46.1	nieuw	
4.17.2			46.2	nieuw	
4.17.3			46.3	nieuw	
4.17.4			46.4	nieuw	
4.18	<i>Uitnodiging tot inschrijving</i>	<i>Uitnodiging tot inschrijving</i>	47	nieuw	
4.18.1			47.1	nieuw	22.1
4.18.2			48.2	nieuw	13.2
4.18.3			47.2	nieuw	13.2
4.18.4			47.3	nieuw	
4.18.5			47.4	nieuw	
4.19	<i>Termijnen inschrijving</i>	<i>Termijnen inschrijving</i>	48	nieuw	
4.19.1			48.1	nieuw	
4.20	<i>Gunningscriteria</i>	<i>Gunningscriteria</i>	nieuw	nieuw	30
4.20.1			51.3	nieuw	30.1
4.20.2			10.4	nieuw	30.2
4.20.3			11.2	nieuw	30.1b
4.20.4			nieuw	nieuw	
4.21	<i>Details, monsters</i>	<i>Details, monsters</i>	17	nieuw	
			17	nieuw	
4.22	<i>Inschrijving</i>	<i>Inschrijving</i>	18	nieuw	
4.22.1			18.1	nieuw	
4.22.2			18.2	nieuw	
4.22.3			18.3	nieuw	
4.22.4			18.4	nieuw	
4.22.5			18.5	nieuw	
4.22.6			18.6	nieuw	
4.22.7			18.7	nieuw	
4.22.8			18.8	nieuw	

4.23	<i>Inschrijvingsbiljet</i>	<i>Inschrijvingsbiljet</i>	19	nieuw	
4.23.1			19.1	nieuw	
4.23.2			19.2	nieuw	
4.23.3			19.3	nieuw	
4.23.4			19.4	nieuw	
4.23.5			19.5	nieuw	
4.24	<i>Inschrijving op werk verdeeld in percelen</i>	<i>Inschrijving op werk verdeeld in percelen</i>	20	nieuw	
			20	nieuw	
4.25	<i>Inschrijving op werk van op te geven omvang</i>	<i>Inschrijving op werk van op te geven omvang</i>	21	nieuw	
			21	nieuw	
4.26	<i>Gezamenlijke inschrijving</i>	<i>Gezamenlijke inschrijving</i>	22	nieuw	
4.26.1			22.1	nieuw	
4.26.2			22.2	nieuw	
4.27	<i>Inlichtingen over eventuele onderaanneming</i>	<i>Inlichtingen over eventuele onderaanneming</i>	66	nieuw	20
4.27.1			66.1	nieuw	20
4.27.2			66.2	nieuw	20
4.28	<i>Inschrijving onder voorwaarden</i>	<i>Inschrijving onder voorwaarden</i>	23	nieuw	
			23	nieuw	
4.29	<i>Inschrijving op varianten in het bestek</i>	<i>Inschrijving op varianten in het bestek</i>	25	nieuw	
4.29.1			25.1	nieuw	
4.29.2			25.2	nieuw	
4.29.3			25.3	nieuw	
4.30	<i>Termijn van gestanddoening</i>	<i>Termijn van gestanddoening</i>	26	nieuw	
4.30.1			26.1	nieuw	
4.30.2			26.2	nieuw	
4.30.3			26.3	nieuw	

4.31	<i>Aanbesteding</i>	<i>Aanbesteding</i>	28	nieuw	
			28.3	nieuw	
4.32	<i>Proces-verbaal van aanbesteding</i>	<i>Proces-verbaal van aanbesteding</i>	29	nieuw	
			29.1	nieuw	
4.33	<i>Ongeldigheid van de inschrijvingen</i>	<i>Ongeldigheid van de inschrijvingen</i>	30	nieuw	
4.33.1			30	nieuw	
4.33.2			nieuw	nieuw	
4.34	<i>Keuze aannemer</i>	<i>Keuze aannemer</i>	51	nieuw	
4.34.1			51.1	nieuw	
4.34.2			nieuw	nieuw	
4.34.3			nieuw	n.v.t.	8.2
4.34.4			51.2	nieuw	
4.34.5			51.3	nieuw	30.1
4.34.6			51.6	nieuw	8.1
4.34.7			nieuw	nieuw	7.2a
4.34.8			51.7	nieuw	8.1
4.34.9			51.8	nieuw	
4.39.10			51.9	nieuw	
4.39.11			51.10	nieuw	
4.35	<i>Opdracht</i>	<i>Opdracht</i>	52	nieuw	
4.35.1			52.1	nieuw	
4.35.2			32.2	nieuw	
4.35.3			32.3	nieuw	
4.35.4			32.4	nieuw	
4.36	<i>Proces-verbaal van opdrachtverlening</i>		64	n.v.t.	8.3
4.36.1			64.1	n.v.t.	8.3
4.36.2			64.2	n.v.t.	8.3
4.36.3			64.3	n.v.t.	8.3

4.37	<i>Informatie betreffende opdrachtverlening</i>		65	n.v.t.	11
4.37.1			65.1	n.v.t.	11.5
4.37.2			65.2	n.v.t.	11.5
4.37.3			65.3	n.v.t.	11.12
4.37.4			65.4	n.v.t.	11.6
4.37.5			65.5	n.v.t.	11.11
4.38	<i>Zekerheidstelling</i>	<i>Zekerheidstelling</i>	33	nieuw	
4.38.1			33.1	nieuw	
4.38.2			33.2	nieuw	
4.38.3			33.3	nieuw	
4.39	<i>Geschillen</i>	<i>Geschillen</i>	67	nieuw	
4.39.1			67.1	nieuw	
4.39.2			67.2	nieuw	

5	Hoofdstuk V ONDERHANDELINGSPROCEDURE ZONDER VOORAFGAANDE BEKENDMAKING	Hoofdstuk V ONDERHANDELINGSPROCEDURE ZONDER VOORAFGAANDE BEKENDMAKING	UAR-EG 1991	UAR 2001	RLW 93/37/EEG
	Europees	Nationaal			
5.1	<i>Omschrijving</i>	<i>Omschrijving</i>	54	nieuw	
			54	nieuw	1g
5.2	<i>Toepassingsmogelijkheden</i>	<i>Toepassingsmogelijkheden</i>	55	nieuw	7.3
			55.1	nieuw	7.3
5.3	<i>Technische specificaties</i>	<i>Technische specificaties</i>	6	nieuw	10
5.3.1			6.1	nieuw	10.1
5.3.2			6.2	n.v.t.	10.2
5.3.3			6.3	n.v.t.	10.3
5.3.4			6.4	n.v.t.	10.4
5.3.5			6.5	n.v.t.	10.5
5.3.6			6.6	nieuw	10.6
5.4	<i>Bestek</i>	<i>Bestek</i>	10	nieuw	
5.4.1			10.4	nieuw	30.2
5.4.2			10.5	n.v.t.	23.1
5.4.3			10.6	n.v.t.	23.2
5.5	<i>Uitsluitingsgronden</i>	<i>Uitsluitingsgronden</i>	7	nieuw	24
5.5.1			7.1	nieuw	24
5.5.2			7.2	nieuw	24
5.5.3			7.3	nieuw	24

5.6	<i>Financiële en economische draagkracht</i>	<i>Financiële en economische draagkracht</i>	12	nieuw	26
5.6.1			12.1	nieuw	26.1
5.6.2			12.2	nieuw	26.2
5.6.3			12.3	nieuw	26.3
5.7	<i>Technische bekwaamheid</i>	<i>Technische bekwaamheid</i>	13	nieuw	27
5.7.1			13.1	nieuw	27.1
5.7.2			13.2	nieuw	27.2
5.8	<i>Bewijs van inschrijving op een lijst van erkende aannemingsbedrijven</i>	<i>Bewijs van inschrijving op een lijst van erkende aannemingsbedrijven</i>	15	nieuw	29
5.8.1			15.1	nieuw	29.2
5.8.2			15.2	nieuw	29.3
5.8.3			15.3	nieuw	29.3
5.8.4			15.4	nieuw	
5.9	<i>Objectiviteit en proportionaliteit</i>	<i>Objectiviteit en proportionaliteit</i>	56.2	nieuw	
			56.2	nieuw	
5.10	<i>Eigen verklaringen</i>	<i>Eigen verklaringen</i>	nieuw	nieuw	
5.10.1			nieuw	nieuw	
5.10.2			nieuw	nieuw	
5.10.3			nieuw	nieuw	
5.11	<i>Uitnodiging tot het voeren van onderhandelingen</i>	<i>Uitnodiging tot het voeren van onderhandelingen</i>	45	nieuw	
5.11.1			45.2	nieuw	
5.11.2			45.3	nieuw	
5.12	<i>Termijnen tussen uitnodiging en onderhandelingen</i>	<i>Termijnen tussen uitnodiging en onderhandelingen</i>	45	nieuw	
5.12.1			45.2	nieuw	
5.12.2			55.2	nieuw	

5.13	<i>Onderhandelingen over het werk en de voorwaarden</i>	<i>Onderhandelingen over het werk en de voorwaarden</i>	46	nieuw	
5.13.1			46.1	nieuw	
5.13.2			46.2	nieuw	
5.13.3			46.3	nieuw	
5.13.4			46.4	nieuw	
5.14	<i>Uitnodiging tot inschrijving</i>	<i>Uitnodiging tot inschrijving</i>	47	nieuw	
5.14.1			47.1	nieuw	22.1
5.14.2			48.2	nieuw	13.2
5.14.3			47.2	nieuw	13.2
5.14.4			47.3	nieuw	
5.14.5			47.4	nieuw	
5.15	<i>Termijnen inschrijving</i>	<i>Termijnen inschrijving</i>	48	nieuw	
5.15.1			48.1	nieuw	
5.15.2			55.2	nieuw	
5.16	<i>Gunningscriteria</i>	<i>Gunningscriteria</i>	nieuw	nieuw	30
5.16.1			51.3	nieuw	30.1
5.16.2			10.4	nieuw	30.2
5.16.3			11.2	nieuw	30.1b
5.16.4			nieuw	nieuw	
5.17	<i>Details, monsters</i>	<i>Details, monsters</i>	17	nieuw	
			17	nieuw	
5.18	<i>Inschrijving</i>	<i>Inschrijving</i>	18	nieuw	
5.18.1			18.1	nieuw	
5.18.2			18.2	nieuw	
5.18.3			18.3	nieuw	
5.18.4			18.4	nieuw	
5.18.5			18.5	nieuw	
5.18.6			18.6	nieuw	
5.18.7			18.7	nieuw	
5.18.8			18.8	nieuw	

5.19	<i>Inschrijvingsbiljet</i>	<i>Inschrijvingsbiljet</i>	19	nieuw	
5.19.1			19.1	nieuw	
5.19.2			19.2	nieuw	
5.19.3			19.3	nieuw	
5.19.4			19.4	nieuw	
5.19.5			19.5	nieuw	
5.20	<i>Inschrijving op werk verdeeld in percelen</i>	<i>Inschrijving op werk verdeeld in percelen</i>	20	nieuw	
			20	nieuw	
5.21	<i>Inschrijving op werk van op te geven omvang</i>	<i>Inschrijving op werk van op te geven omvang</i>	21	nieuw	
			21	nieuw	
5.22	<i>Gezamenlijke inschrijving</i>	<i>Gezamenlijke inschrijving</i>	22	nieuw	
5.22.1			22.1	nieuw	
5.22.2			22.2	nieuw	
5.23	<i>Inlichtingen over eventuele onderaanneming</i>	<i>Inlichtingen over eventuele onderaanneming</i>	66	nieuw	20
5.23.1			66.1	nieuw	20
5.23.2			66.2	nieuw	20
5.24	<i>Inschrijving onder voorwaarden</i>	<i>Inschrijving onder voorwaarden</i>	23	nieuw	
			23	nieuw	
5.25	<i>Inschrijving op varianten in het bestek</i>	<i>Inschrijving op varianten in het bestek</i>	25	nieuw	
5.25.1			25.1	nieuw	
5.25.2			25.2	nieuw	
5.25.3			25.3	nieuw	
5.26	<i>Termijn van gestanddoening</i>	<i>Termijn van gestanddoening</i>	26	nieuw	
5.26.1			26.1	nieuw	
5.26.2			26.2	nieuw	
5.26.3			26.3	nieuw	
5.27	<i>Aanbesteding</i>	<i>Aanbesteding</i>	28	nieuw	
			28.3	nieuw	

5.28	<i>Proces-verbaal van aanbesteding</i>	<i>Proces-verbaal van aanbesteding</i>	29	nieuw	
			29.1	nieuw	
5.29	<i>Ongeldigheid van de inschrijvingen</i>	<i>Ongeldigheid van de inschrijvingen</i>	30	nieuw	
5.29.1			30	nieuw	
5.29.2			nieuw	nieuw	
5.30	<i>Keuze aannemer</i>	<i>Keuze aannemer</i>	51	nieuw	
5.30.1			51.1	nieuw	
5.30.2			nieuw	nieuw	
5.30.3			nieuw	n.v.t.	8.2
5.30.4			51.2	nieuw	
5.30.5			51.3	nieuw	30.1
5.30.6			51.6	nieuw	8.1
5.30.7			nieuw	nieuw	7.2a
5.30.8			51.7	nieuw	8.1
5.30.9			51.8	nieuw	
5.30.10			51.9	nieuw	
5.30.11			51.10	nieuw	
5.31	<i>Opdracht</i>	<i>Opdracht</i>	52	nieuw	
5.31.1			52.1	nieuw	
5.31.2			32.2	nieuw	
5.31.3			32.3	nieuw	
5.31.4			32.4	nieuw	
5.32	<i>Proces-verbaal van opdrachtverlening</i>		64	n.v.t.	8.3
5.32.1			64.1	n.v.t.	8.3
5.32.2			64.2	n.v.t.	8.3
5.32.3			64.3	n.v.t.	8.3

5.33	<i>Informatie betreffende opdrachtverlening</i>		65	n.v.t.	11
5.33.1			65.1	n.v.t.	11.5
5.33.2			65.2	n.v.t.	11.5
5.33.3			65.3	n.v.t.	11.12
5.33.4			65.4	n.v.t.	11.6
5.33.5			65.5	n.v.t.	11.11
5.34	<i>Zekerheidstelling</i>	<i>Zekerheidstelling</i>	33	nieuw	
5.34.1			33.1	nieuw	
5.34.2			33.2	nieuw	
5.34.3			33.3	nieuw	
5.35	<i>Geschillen</i>	<i>Geschillen</i>	67	nieuw	
5.35.1			67.1	nieuw	
5.35.2			67.2	nieuw	

6	Hoofdstuk VI ONDERHANDSE PROCEDURE (Onderhandse aanbesteding)	Hoofdstuk VI ONDERHANDSE PROCEDURE (Onderhandse aanbesteding)	UAR-EG 1991	UAR 2001	RLW 93/37/EEG
	Europees	Nationaal			
6.1		<i>Omschrijving</i>	n.v.t.	33	
			n.v.t.	33	
6.2		<i>Bestek</i>	n.v.t.	nieuw	
			n.v.t.	nieuw	
6.3		<i>Uitsluitingsgronden</i>	n.v.t.	nieuw	
6.3.1			n.v.t.	nieuw	
6.3.2			n.v.t.	nieuw	
6.3.3			n.v.t.	nieuw	
6.4		<i>Bewijs van inschrijving op een lijst van erkende aannemingsbedrijven</i>	n.v.t.	nieuw	
6.4.1			n.v.t.	nieuw	
6.4.2			n.v.t.	nieuw	
6.4.3			n.v.t.	nieuw	
6.4.4			n.v.t.	nieuw	
6.5		<i>Eigen verklaringen</i>	n.v.t.	nieuw	
6.5.1			n.v.t.	nieuw	
6.5.2			n.v.t.	nieuw	
6.5.3			n.v.t.	nieuw	
6.6		<i>Uitnodiging tot inschrijving</i>	n.v.t.	34	
6.6.1			n.v.t.	34.1	
6.6.2			n.v.t.	34.2	
6.6.3			n.v.t.	35.1	

6.7		<i>Termijnen inschrijving</i>	n.v.t.	35
			n.v.t.	35.2
6.8		<i>Gunningscriterium</i>	n.v.t.	37
			n.v.t.	37
6.9		<i>Inlichtingen</i>	n.v.t.	9
6.9.1			n.v.t.	9.2
6.9.2			n.v.t.	9.3
6.9.3			n.v.t.	9.4
6.9.4			n.v.t.	nieuw
6.9.5			n.v.t.	nieuw
6.9.6			n.v.t.	nieuw
6.9.7			n.v.t.	9.5
6.9.8			n.v.t.	9.7
6.10		<i>Inlichtingen over een alternatieve aanbidding</i>	n.v.t.	nieuw
6.10.1			n.v.t.	nieuw
6.10.2			n.v.t.	nieuw
6.10.3			n.v.t.	nieuw
6.10.4			n.v.t.	nieuw
6.11		<i>Details, monsters</i>	n.v.t.	10
			n.v.t.	10
6.12		<i>Inschrijving</i>	n.v.t.	11
6.12.1			n.v.t.	11.1
6.12.2			n.v.t.	11.2
6.12.3			n.v.t.	11.3
6.12.4			n.v.t.	11.4
6.12.5			n.v.t.	11.5
6.12.6			n.v.t.	11.6
6.12.7			n.v.t.	11.7
6.12.8			n.v.t.	11.8

6.13		<i>Inschrijvingsbiljet</i>	n.v.t.	12
6.13.1			n.v.t.	12.1
6.13.2			n.v.t.	12.2
6.13.3			n.v.t.	12.3
6.13.4			n.v.t.	12.4
6.13.5			n.v.t.	12.5
6.14		<i>Inschrijving op werk verdeeld in percelen</i>	n.v.t.	13
			n.v.t.	13
6.15		<i>Inschrijving op werk van op te geven omvang</i>	n.v.t.	14
			n.v.t.	14
6.16		<i>Gezamenlijke inschrijving</i>	n.v.t.	15
			n.v.t.	15
6.17		<i>Inlichtingen over eventuele onderaanneming</i>	n.v.t.	nieuw
6.17.1			n.v.t.	nieuw
6.17.2			n.v.t.	nieuw
6.18		<i>Inschrijving onder voorwaarden</i>	n.v.t.	16
			n.v.t.	16
6.19		<i>Alternatieve inschrijvingen</i>	n.v.t.	17
6.19.1			n.v.t.	17.1
6.19.2			n.v.t.	17.1
6.19.3			n.v.t.	17.2
6.19.4			n.v.t.	17.4
6.20		<i>Inschrijving op varianten in het bestek</i>	n.v.t.	18
6.20.1			n.v.t.	18.1
6.20.2			n.v.t.	18.2
6.20.3			n.v.t.	18.3

6.21		<i>Termijn van gestanddoening</i>	n.v.t.	19	
6.21.1			n.v.t.	19.1	
6.21.2			n.v.t.	19.2	
6.22		<i>Aanbesteding</i>	n.v.t.	21	
6.22.1			n.v.t.	21.1	
6.22.2			n.v.t.	21.2	
6.22.3			n.v.t.	21.3	
6.22.4			n.v.t.	21.4	
6.23		<i>Proces-verbaal van aanbesteding</i>	n.v.t.	22	
6.23.1			n.v.t.	22.1	
6.23.2			n.v.t.	22.2	
6.24		<i>Ongeldigheid van de inschrijvingen</i>	n.v.t.	23	
6.24.1			n.v.t.	23.1	
6.24.2			n.v.t.	23.1	
6.25		<i>Verduidelijking van de aanbidding</i>	n.v.t.	20.1	
			n.v.t.	20.1	
6.26		<i>Keuze aannemer</i>	n.v.t.	24	
6.26.1			n.v.t.	24.9	
6.26.2			n.v.t.	24.10	
6.26.3			n.v.t.	24.1	
6.26.4			n.v.t.	nieuw	
6.26.5			n.v.t.	nieuw	
6.26.6			n.v.t.	24.4	
6.26.7			n.v.t.	nieuw	
6.26.8			n.v.t.	24.5	

6.27		<i>Opdracht</i>	n.v.t.	25	
6.27.1			n.v.t.	25.1	
6.27.2			n.v.t.	25.2	
6.27.3			n.v.t.	25.3	
6.27.4			n.v.t.	25.4	
6.28		<i>Zekerheidstelling</i>	n.v.t.	26	
6.28.1			n.v.t.	26.1	
6.28.2			n.v.t.	26.2	
6.28.3			n.v.t.	26.3	
6.29		<i>Geschillen</i>	n.v.t.	44	
6.29.1			n.v.t.	44.1	
6.29.2			n.v.t.	44.3	

7	Hoofdstuk VII CONCESSIEOVEREENKOMST	Hoofdstuk VII CONCESSIEOVEREENKOMST	UAR-EG 1991	UAR 2001	RLW 93/37/EEG
	Europees	Nationaal			
7.1	<i>Omschrijving</i>	<i>Omschrijving</i>	nieuw 1	nieuw nieuw	1d
7.2	<i>Bekendmaking, vooraankondiging en aankondiging.</i>	<i>Bekendmaking</i>	58	nieuw	11
7.2.1			58.1	nieuw	
7.2.2			58.1	n.v.t.	11.3
7.2.3			61.3	n.v.t.	11.11
7.3	<i>Vooraankondiging</i>		nieuw	n.v.t.	
7.3.1			nieuw	n.v.t.	
7.3.2			nieuw	n.v.t.	
7.3.3			nieuw	n.v.t.	
7.3.4			nieuw	n.v.t.	
7.3.5			nieuw	n.v.t.	
7.4	<i>Aankondiging en bekendmaking</i>	<i>Bekendmaking</i>	58	nieuw	11
7.4.1			58.2	n.v.t.	11.6
7.4.2			61.1	n.v.t.	11.7
7.4.3			61.3	n.v.t.	
7.4.4			61.3	n.v.t.	11.11
7.4.5			61.2	n.v.t.	11.12
7.4.6			n.v.t.	nieuw	
7.5	<i>Termijnen</i>	<i>Termijnen</i>	nieuw	nieuw	15
7.5.1			nieuw	n.v.t.	15
7.5.2			n.v.t.	nieuw	

7.6	<i>Bijzondere verplichtingen concessiehouder</i>	<i>Bijzondere verplichtingen concessiehouder</i>	59	nieuw	
7.6.1			59	nieuw	3.2
7.6.2			nieuw	nieuw	16
7.6.3			nieuw	nieuw	3.4
7.7	<i>Geschillen</i>	<i>Geschillen</i>	67	nieuw	
7.7.1			67.1	nieuw	
7.7.2			67.3	nieuw	

8	Hoofdstuk VIII EXPIRIMENTEREN	Hoofdstuk VIII EXPIRIMENTEREN	UAR-EG 1991	UAR 2001	RLW 93/37/EEG
	Europees	Nationaal			
8.1	<i>Omschrijving</i>	<i>Omschrijving</i>	nieuw	nieuw	
8.1.1			nieuw	nieuw	
8.1.2			nieuw	nieuw	
8.1.3			nieuw	nieuw	

9	Hoofdstuk IX Slotbepaling	Hoofdstuk IX Slotbepaling	UAR-EG 1991	UAR 2001	RLW 93/37/EEG
	Europees	Nationaal			
9.1	<i>Slotbepaling</i>	<i>Slotbepaling</i>	69.2	47	